برنجی دفعه اوله رق

باراده سنیهٔ حضرت خلافتپناهی مطبعهٔ عامره ده

طبع اولنمشدر

استانبول

١٣٠٤

حکمت عملیه‌یی کرك انسانلره و کرك حیوانلره اسناد
اوننان برچوق لطیف حکایه‌لر ایله تصویر ایدرك
اوقویانلری هم زیاده‌سیله اکلندیرر و هم ده
اکلندیردیکندن دها زیاده اولمق اوزره مستفید ایلر
بو کتابك عثمانلیجه‌سی برجه کتب قدیمه‌دن عد اولندیغی
کبی اصلی بالکلیه قدیمدر . زیرا اصل نام قدیمی
« کتاب کلیله و دمنه » اولمق اوزره هند
« سانسقریت » دنیلان اسکی لسانی اوزرینه
تألیف اولندرق بعده ترجمه‌دن ترجمه‌یه عثمانلیجه‌یه
قدر کلمشدر . اصل مؤلفی « بیدپای » نامنده
بر برهمن اولوب هندستاندن برچوق ممالکه مالك
اولان دابشلیم نامنده بر پادشاه عالیجاه ایچون

تأليف ايلمشدر ، مشار اليه دابشليم كتاب
مذكوری ساده عوام ناسدن دكل خواصدن دخی
كيزلیه‌رك يالكز كنديسی مطالعه ايله هر صحيفه
وسطرينی تزيين ايليان كوناكون حكمتلردن
مستفيد اولمغی عادت ايدنديكندن كنديسندن صكره
مسندالئ حكمرانيسنه قعود ايليان اولاد واحفادی
دخی بوقاعده اوزره حركت ايدرلر ايمش .

نيجه عصرلر كتاب مذكور بو منوال اوزره
يالكز هندستان ملوكننك مطالعه و استفاده‌لرينه
مخصوص قالديغی حالده اكاسرهٔ ايرانيه‌دن
نوشيروان عادل ملوك هندستان خزينه‌لرنده بويله
بركتاب موجود اولديغنی و حكمت عمليه وسياسيه‌جه
او كتابك حل ايده‌ميه‌جكی هيچ برمسئله
اوله‌ميه‌جغنی بالاستخبار نه‌حال بومجموعهٔ حكمتی
اله كچيرملك ايچون وزيری اولان مشهور
بزرجمهری هندستانه كوندرمش و بزرجمهر برچوق
زمانلر بومقصد ارقه‌سنده طولاشدقدن صكره
برتقريب كتاب كليله ودمنه‌يی اله كچيره‌رك

او زمان ایرانیلرك لسان ملیسی اولان پهلوی لساننه بالترجمه حضور نوشیروانه تقدیم ایلمشدر .

کتابلك اصلی هندستانده نه قدر معزز ومکرم ایسه ترجمه سی دخی ایرانده او درجه لرده محترم طوتیلوب اکاسرهٔ ایران دخی بونی انظار استفادهٔ عوامدن کیزلرلر ایمش . نهایت خلفای عباسیه نك ایکنجیسی اولان ابو جعفر منصور بو کتابك ثناسنی ایشیده رك برچوق مشکلاتله اله کچیره بیلدی ایسه ده مترجم اولدیغی لسان پهلوی یی اولاد عرب بالطبع اکلایه مدقلرندن او عصرك بلغاسندن عبدالله بن مقفعه لسان عربی یه ترجمه ایتدیردیلر .

نور اسلامك ایران طرفلرینی منور ایتمسی اوزرینه اکاسرهٔ قدیمه نك نه دولتندن نه دیانتندن اثر قالمدیغی کبی لسان پهلوی دخی اهمیتندن دوشه رك انك یرینه لسان فارسی تعمیم ایتمش بولندیغندن کتاب کلیله و دمنه نك نسخهٔ پهلویه سنی کیمسه اکلایه مز اولنجه ملوك ساسانیه دن ابوالحسن امیر نصیر بن احمد بو کتابی فارسی یه ترجمه

ایتدیرمش و شعرای زماندن رودکی انی نظمه دخی چکمش ایسه‌ده بس بللی ترجمهٔ مذکوره رنك اصلیسندن براز چیقدیغی مثلو برده نثردن نظمه نقل ایدلمك صورتیله دها زیاده تبعید ایدلمش اولمسندن ناشی ملوك غزنویه‌دن ابو المظفر بهرام شاه بن سلطان محمود غزنوی ابن مقفعك نسخهٔ عربیه‌سی اساس طوتلمق شرطیله تکرار ترجمه‌سنی عصرینك ارباب اقتدارندن نصرالله بن محمد بن عبدالحمیده حواله ایتمشیدی . لکن فاضل مشار الیه هنر کوستره‌جکم دیه ترجمه‌یی عربی لغتلرك الك غریبلریله طولدیروب استعارات وتشبیهات مغلقه‌سیله کتابی همان هیچ اکلاشلمز برحاله کتوردیکندن برکره اوقویانلر اوقودیغی شیئی اکلایه‌مامق بلیه‌سیله بردها اوقومقدن ابا ایده ایده کتاب کلیله ودمنه‌نك جهان شمول اولان شهرتی همان زائل اولمق حکمنی المشیدی .

ایمدی برکتابی اوقومقدن مقصد انی اکلایوب مفهومندن مستفید اولمق قضیه‌سی اوله‌جغی

سلطان حسین بیقرا امراسندن امیر سهیلی نظر دقته الەرق بوکوزل کتابك اکثر شیلرو برلسانله تکرار یازلمسنی «کاشفی» دیه مشهور اولان مولانا حسین بن علی الواعظه امر ایتمکله فی‌الحقیقه مشار الیه دخی انی غایت سلیس وواضح برلسانله اوقدر کوزل یازمشدرکه متقدما ایدیلان ترجمەلردن و بلکه نسخهٔ هندیەسندن دها زیاده مشهور اولەرق «انوار سهیلی» دیه تسمیه ایلدیکی نام دخی «کتاب کلیله و دمنه» نامنی باصدیرەرق درجەسندەشهرتکیر آفاق اولمشدر .

بورایه قدر نقل ایلدیکمز خبرلر ادرنەده مرادیه مدرسهٔ عتیقەسی مدرسی علی چلبی مرحومدن مأخوذ اولوب فاضل مشار الیه قارئین عثمانیەبی‌ده بوکتابك فوائدندن مستفید ایتمك ایچون ترجمەسنه بذل ماحصل اقتدار ایلش و نامنی «همایوننامه» تسمیەسیله فردوس آشیان غازی سلطان سلیمان‌خان حضرتلرینك عصر معارفلرینی بو اثرله دخی آفاقده تشهیره همت ایتمش ایسەده

نصر اللهك فارسی یه ترجمه‌سنده عموماً بكنلمامش
اولـدیغی بشـه کنديلرينك بيـان ايلدكلری كلمات
غريبه‌و استعارات وتشـبيهات مغلقه‌دن كنديلری‌ده
خلاص بوله‌میه‌رق مثلا بر « روايت اولنوركه »
و ياخود « مرويدر كه » ديمكله بيان ايديله بيله‌جك
معنايی « نقش بندان كارخانهٔ معـانی تحرير كشـان
كارنامهٔ سخن‌رانی جوهريان بازار عجايب حكايات
و صيرفيـان دار العيـار غرايب روايات خرايد
جرايد اخباره جملهٔ جمله بيان خيالده بوزيوريله
آرايش و عرايس و نفايس اسماره منصـهٔ مقالده
بوزيب و فرله نمايش‌ويررلر كه » ديه اوتوز بش قرق
كلمه ايله افاده كلفتنی اختيار بيوردمش اولدقلرندن واقعا
وقتنه كوره فوق العاده تحريرانه عد اولنه‌بيله‌جكی
دركار اولان بوروش افاده ايله كتابی بوعصرده
اوقونمسی طبع قارئينه اوصـانج ويره‌جك حالده
قوشـلردر . باخصـوص كه كتاب مذكورك
مغلقلغی نسخـه‌لرينك طوغريجـه استنساخندن
خطاطلری عاجز براقه‌جق درجه‌ده اولمسيله بيلك

برده چیقنتیسی تصحیحی اولمیان بر دوزکون نسخهٔ مکتوبه‌یه نائل اولمق محـال حکمنه کیرمش ایکن برده بوندن مقـدم طبع و تمثیلی بولنـه‌کیدلدکده هر سطرنده برقاچ خطـا وقوعنك ممکن دکل اوکی النه‌مامش اولدیغندن ذاتاً اکلاشلمز اولان اوکتاب نفیس برده پرغلط اولمق بلیه‌سیله بالکلیه اکلاشلمز حالنه کیرمشدر ۰

ایمدی فاضـل نصرالله‌ك ترجـهٔ مغلقه‌سی کتاب کلیله و دمنه‌نك شهرت قدیمه‌سنی نصل محوه تقریب ایتمش ایسـه علی‌چلبی مرحـومك ترجمهٔ مغلقه‌سـنك دستکاه طبع و تمثیلـده یوز بیکلرجه خطاره دوچار ایدلمسی دخی همایونامه‌نك شهرتنی عصرمزده او نسبتده نسیاً منسیا حکمنه صـوقش و ارباب مطـالعه‌دن بك‌چوقلری کتبخانهٔ عثمانیزده همایونامه آدلی برکتابك وجودندن بیله بی‌خـبر اولوب شـو قدرجق برخبری اولانلر ایسـه بو کتابی باشدن باشه مطـالعه ایله مفهومنه وقوفدن جداً و صحیحاً وقطعیـاً محروم قالمش ایکن مولای

منهال عمر و اقبال و شوکت و اجلال شاهانه‌لرینه
کتاب کلیله و دمنه‌نك قدمندن زیاده ابدی پرسون
پادشاهمز شهریار معارفپرور و شهنشاه عواطف
کستر حامیٔ هنر و معرفت راغب عقل و حکمت
سلطان بی‌مدانی شوکتلو قدرتلو و عاطفتلو کمال
مرحمتلو السلطان ابن السلطان ابن السلطان
الغازی عبدالحمید خان ثانی افندمز حضرتلری
بو کتاب جلیلك نامنی تجدید و فوائدینی تعمیم
ایچون عصر شاهانه‌لرینك طرز سلیسی اقتدارلریله
تلخیصنی بو چاکر خاکبرابرلری احمد مدحت
قوللرینه اراده و فرمان بیورمشلردر که کتب
و رسائل مطالعه‌سندن فائده آره‌یانلری احیا
ایده‌جکنه شبهه اولمیان اشبو اراده و فرمان
همایونلریله اول یاول بندهٔ عواطف دیده‌لرینی احیا
بیورمشلردر .

فکر دقیق صاحبی و حکمت صحیحه اربابی
اولان اول شهنشاه مکرم و معظمك معظمات مهام
امورده دخی تصل اطرافلی دوشوندکلرینه بر دلیل

فائق اولمق اوزره شوده انظار عبرته عرض
اولنور که میدانده بولنان مطبوع نسخه‌لرینك
یاكلش اولدقلری معلوم شاهانه‌لری بولندیغی مثللو
بزم كبی مساكین عجزه‌نك اله كچیره بیله‌جكلری
یازمه نسخه‌لرك ده سالم اوله‌میه‌جقلرینی نظر
مرحمت و حكمت شاهانه‌لرینه اله‌رق كتبخانهٔ
همایون ملوكانه‌لرندن بر نسخهٔ نفیسهٔ صحیحه‌یی
عنایت و احسانله « احمد مدحت ایشته بونسخه‌یی
اساس طوتسون ده یاپه‌جغی خلاصه‌یی اكا
كوره یاپسون . اصطلاح پردازلق كلفتنه
كیرشمسون . سائر یازدیغی كتابلر كبی بونی ده
ساده كوزل وسهل الفهم بر یولده یازسون
حكایه‌لرك نتائجنده استنتاج اولنه‌جق حكمتلردن
شایان كوردكلرینی شرح و ایضاح دخی ایلسون »
دیه فرمان بیورمشلردر . ناسك نفعی ایچون
یازدیره‌جقلری بر كتابده بوقدر اهتماملی دوشونه‌رك
بودرجه اطرافلی امرلر و یرن بر پادشاه حقایق
اكتناهك سلامت دولت و ملت كبی اعاظم مهام

سلطنتده نه‌قدر اهمیتلی طورانه‌جقلری و نه
درجه‌لرده اطرافلی امرلرو یره‌جکلری دوشونلدکجه
اول خیرالسلاطینك دعاء خیری بو امت اوزرینه
برقاتدها واجب اولمزمی ؟ بناء علیه اولا « حق
سبحانه وتعالی ولی نعمتمز سبب نجات دولتمز سوکیلی
پادشاهمز افندمز حضرتلرینی پك چوق ییللر
بو دولت وملت اوزرندن اکسیك ایتسون .
ثمرهٔ موفقیات شاهانه‌لریله سنه‌دن سنه‌یه
تجددات وترقیات عثمانیه‌مزی بالاکمال عموما
بختیار ایتمزدن طولایی عموم جهان اولشهریار خیر
آثارك منتداری قالسون » دعاسنی بالایراد متعاقباً
کندی حق عاجزانه‌مزده دخی « پادشاهمدن الدیغی
اطرافلی و اهمیتلی امرلرك تمامیٔ اجراسی موفقیتنی
مولای متعال حضرتلری هم کافهٔ اصدقای بندکانه
وهم ده بن چاکر احقره نصیب و میسر ایلسون ! »
دعاسیله امور مأموره‌یه بسمله و حمدله و صلوله
چکه‌رك ابتدار ایلیه‌لم .

## ﴿ باب اول ﴾

« تماملر کلامنی دیکلهمامل »

حکایه ایدرلر که : وقتیله چینده « همایونفال » نامنده بر پادشاه حکمتپرور وار ایدی . دبدبه و داراتی یرنده و شوکت و اجلالی دکرنده بر شهریار کرمکار اولوب شان سلطنته لازم کلان وظائفك کافه‌سنی حسن ایفا ایلدیکی کبی علم و عرفان و فهم و ازعان اربابیله مصاحبه‌یی ده پك سور ایدی . بو پادشاهك « خجسته‌رای » نامنده بر ده وزیری وار ایدی که درایت و فطانتده و ولی نعمتنه محبت و صداقتده امثالی میلیونده بر انجق بولنمق درجه‌لرنده اولوب کلی جزؤی اموره دائر ویردیکی رأیلر دائما صائب چیقدیغندن پادشاه هر ایشده وزیریله استشاره ایلر ووزیر پادشاهندن هر الدیغی اوامر و اراداتی حسن اجرا ایله دائما ولی نعمتنك تحسین وآفرینی قازانور ایدی .

بر كون همايون فال صيد وشكار آرزوسنه دوشوب
بتون خواص بندكانني و بالخاصه خجسته رايي
معيتنه اله رق صحرايه چيقدى ٠ آرزوسي درجه سنده
آولانوب اكلندكدن صكره معيتي خلقنه عودت
امر يني و بره رك كنديسي يالكز وزير خجسته راي
يله يواش يواش سرايه عودت ايچون كيرودە
قالدى ٠ حالبوكه او كون حرارت هوا
تحملك خارجنده اولمغله همايون فال وزيرينه
« بو صيجاغه تحمل ايديله ميه جك ٠ بوهواده يول
كيديله ميه جك ٠ چادر آلتنه كيرسه لكده فائده
يوقدر ٠ بويله روزكارسز هواده چادرك اضطرابي
دها چوقدر ٠ تصلل ايتسه لكده برسرين ير
بولسه ق ٠ كونش غروب ايدنجه يه قدر اوراده
استراحته قويولسه ق ٠ غروبدن صكره كي
سرينلكده سرايمزه كيدر راحت ايدر ايدك ! »
ديجه وزير او جوارده مرتفع برطاغ بيلديكندن
و سرين قايناقلر باشنده و لطيف اغاجلر كولكه سنده
وقت كچيرمك ممكن اوله جغندن بحثله پادشاهي

او طاغده كوتوردی كه واقعا وزيرك ديديكی كبی فرحفزا بر موقع ايدی . اوراده استراحتلری اثناسنده پادشاهك نظر دقتی بر قوری اغاج كوتوكنه تصادف ايلدی كه بيجه بيك آريلر او كوتوكك قوغوغنه كيروب چيقمقده ايديلر . بس بللی آری قوغانی نه اولديغنی هنوز مشاهده ايتمامش اولان همايون فال بوحيوانلرك نه مقصدله اورايه تراكم ايلدكلرينی وزيردن استيضاح و استفسار ايدنجه خجسته‌رای ديدی كه :

— پادشاهم ! بو حيوانلر جمعيت اوزره تعيش ايدر غايت نظيف و پاك بر مخلوقدر . بونلرك «يعسوب» اسمنده بر بكلری اولور كه بتون آريلر اكا تابعدرلر . بكلری سائرلرندن براز دها بيوجكدر . بكدن ماعدا جمعيتك هردرلو امورينه نظارت ايده‌جك ضابطلری ده بولنور . عادتا يعسوب بوخلقك پادشاهی اولوب وزرا و امرا و ياوران و چاوشان مشابه‌سنده كی بندكانيله امور جمعيته نظارت ايدر . بو حيوانلرك بكلرينه

وضابطلرینه اطاعتلری وهر برینك كندی
ایشلرنده انتظام ومهارتلری محیر عقولدر ٠ اولا
هر دلیكی شكل مسدسده غایت منتظم كوچك
یاپه‌رق بعده كوناكون چیچكلردن الدقلری مایه
ایله « بال » دنیلان او شفالی معجونی یاپارلر ٠
بونلرك طهارت ونظافته رعایتلری بر درجه‌ده‌دركه
بال تحریسی ایچون كزوب توزدقلری یرلرده
نجاست مثللو مردارلقلر ایله ایاقلرینی وقنادلرینی
ملوث ایتامكه قطعیاً مجبور اولوب هر بری
قوغانه عودت ایلدكجه مخصوص چاوشلر هر
طرفلرینی قوقلایه‌رق نظافتلرنده قصورلری یوق
ایسه ایچرویه كیرمكه مساعده ویررلر ٠ شاید
بریرنده عدم نظافته دلالت ایدر بر قوقو حس
اولنور ایسه درحال آنی هلاك ایدرلر ٠ مفتشردن
بریسی بو وظیفه‌ده قصور ایده‌جك اولورده
كیرلی بر آری ایچرویه كیرمكه یول بولور ایسه
یعسوب درحال خبردار اوله‌رق سائرلرینه عبرت
اولسون دیه اولا دقتسز مفتشی ثانیاً مردار

كلان آری یی قتل ایدر . روایتـه کوره ایلك بنای سلطنتی تأسیس ایدن جمشید تشریفات و مراتب سلطنتی و وظائف و امور دولتی بو آریلردن آلدیغی عبرت اوزرینه ترتیب ایلمشدر .

وزیرك بو ایضاحاتی اوزرینه پادشاه آری قوغانی دها یقیندن تماشایه کیدوب فی الواقع بونلرك حرکات وسکناتنده اولان انتظامه حیران قالدی . جملهسی برر نیش ایله مسلح اولدقلری حالده کندی ارداونده هیچ بریسی دیکرینه سلاح تعرض چکمدیکی کبی خارجدن یووالرینـه تقرب ایدن انسان اولسون حیوان اولسون کندیلرینه تعرض ایتمدکدن صکره انلر دخی ایلیشـك ایتمدکلرندن مدققـانه و حکیمانه مشـاهداتك نتیجهسنده پادشـاه ایله وزیر ارهسنده شویله بر محاورهیه یول آچلدی . اولا همایونفال دیدی که :

— آریلرده کی بو انتظـام بنی آدمده اولمق لازم کلور ایکن غریبدر که بونلر کبی انسـانلرك دخی کوچکلری بیوکلرینه رعایت و بیوکلری

کوچکلرینه مرحمت و جمله‌سی یکدیکرینه محبت و اخوت ایده‌جکلرینه بالعکس بری برینی اضرار و تعذیبده بولنورلر .

وزیر — پادشاهم ! شو کوردیککز حیوانلرك جمله‌سی طبیعت واحده اوزره یارادلمشلردر . نوع بشرك ایسه هر فردی بشقه بر طبیعت اوزره خلق ایدلمش اولدیغندن بر انسانك احوالی دیکرینه بکزه‌یه‌مز . اولا طینت بشرده بر جبلت ملکانه واردر که یالکز آنك مقتضاسنه اتباع ایده‌جك اولسه انسان حقیقةً ملکره لایق بر معصومیت حالنده بولنور ایدی . حالبوکه انسانده برده وسوسهٔ شیطانیه واردر . اکا اتباع ایلدکجه ابلیسه نمونه‌نمای شیطنت اولمق دخی انسانك الندە اولور . باخصوص ناسك اکثری نفس وهواسنه تبعاً طریق شقاوتی ترجیح ایتمکله انسانلر میاننده عقل و حکمتك مقتضیاتنی ترجیح ایدرك انسان کامل اولانلر نادر کوریلور .

پادشاه وزیرك شو کلام حکمت انجامنی

کوش اهمیتله تلقی ایدرك دیدی که :

— مادام که طبع بشر بویله‌در اوحالده انسان کامل سائر ابنای نوعندن عزلت ایدرك وحدت عالمنده تذکیهٔ نفس و اصلاح ذات ایتمکه چالشملیدر . ذاتاً حضور و سلامت عزلتده اولدیغنی بیلور ایدم اما شمدی بالکلیه اکلادم که انسانلرك اکثریسیله معاشرت ییلانلرله مخالطت قدر مدهش ایمش .

خجسته‌رای همایون‌فالك بویله خلقدن اعتزال افکارینی کورنجه اکرچه پادشاهك سوزلرینی عین حقیقت اولمق اوزره تلقی و قبولده تأخر ایتمدیسه‌ده مصاحبه ایدیله‌جك ذاتك صلاح‌حالی شرطیله صحبتی خلوته ترجیح ایده‌جکنی عرضله دیدی که :

— اصحاب کمال ایله مصاحبت دخی فضائل بشریه اکتسابنه خدمت ایدر . بویله اولمسه بیله انسان خلقله اختلاطدن فراغتله یالکز باشنه یاشایه‌مز . زیرا آدم اولادی معیشت دنیویه‌جه برچوق احتیاجلر ایچنده بولنور که یالکز باشنه

یاشایه‌جق اولسه بونلرك هیچ بریسنی تسویه ایده‌میه‌رك شخصنك ونوعنك بقا وسلامتنی‌ده تأمین ایلیه‌مز . مثلا زراعت ایده‌بیلمسی ایچون تیمورجیلکه مرانقوزلغه عائد برچوق آلات و ادواتی استعمال ایتمك و بونلرله‌ده انجق ادوات زراعتی وجوده کتوره‌رك بعده اکوب بیچمك اقتضا ایلرکه یالکز باشنه برآدمك بونجه شیلرك عهده‌سندن کله‌میه‌جکی آشکاردر . حکمانك « بر انسانك برلقمه اکمك یه‌بیلمسی ایچون بیك کشینك چالشمسی لازم کلور » دیملری عین‌حقیقتدر . آراشدیریله‌جق اولسه یدیکمز برلقمه اکمکی حصوله کتورمك ایچون بالجمله صنایع بشریه‌نك خدمت ایتمش اولدیغی کوریلور .

همایونفال وزیر حکیمك اشبو ملاحظاتی دخی عین حکمت اولدیغنی کورنجه دیدی‌که :

— طبع بشرده‌کی اختلافه بر ده حرص وطمعی علاوه ایتملی . قوی اولانلر زور و قوتلریله ضعیفه غالب اوله‌جقلرندن قدرت غالبه‌لریله

ضعفايه تسلط ايتزلرمی ؟ بوندن دخی انواع فسده یول آچلمزمی ؟

پادشاهك بوسوزی مسئله‌یی بالكلیه حكمت سیاسیه‌یه دوكدیكندن وزیر او حكمتی بروجه آتی شرحه باشلادی :

— شهریارم ! ایشته انسانلر اره‌سنده‌جبلت تغلب و تحكمك موجب اوله‌جغی كافهٔ تعرضات وتسلطاتی منع ایچون « سیاست » دنیلان شیئه لزوم كورلمشدر كه سیاستك اساسی اولان عدالت هركسی كندی حقوق و وظیفه‌سی دائره‌سنده داخلنده تحدید وتأیید ایلر .

عدالت سیاسیه نه دیمك اولدیغی بلاشبهه همایون‌فالك‌معلومی ایسه‌ده وزیر بو بابده ایضاحات كامله ویرمكه یول آچمق ایچون صوردی كه :

— انسانلردن تظلم و تعدی‌یی منعله احوال عالمی صلاح و انتظام اوزره محافظه‌ده مدار اولان او عدالت سیاسیه قانونی كیملر طرفندن موضوعدر ؟

وزیر — کائناتك خالقی اولان حق سبحانه وتعالی حضرتلری بتون مکونات عالمی بر قانون لایتغیره تابع قلمش اولدیغی کبی اشرف تکونات واجل مخلوقات اولان نوع انسانك دخی معیشت اجتماعیه‌سنده تابع اولمسی طبیعت مصلحت ونفس الامر مقتضاسندن اولان قانون مدنیتی اویله بر قوتله وحی والهام بیورر که حکما اول قوته « ناموس اکبر » دیرلر . انسانلری دنیا وآخرتده مسعود وبختیار ایده‌جك اولان احکامی واسطهٔ ناموس اکبرله حق تعالی حضرتلری پیغمبران ذیشانه وحی بیورمشلردر . پیغمبراندن صکره محافظهٔ قانون حقانیت انجق عدالت الهیه‌نك یر یوزنده مثل مشخصی اولان پادشاهلر اولورلر که قدرت قاهره‌لری اشرایی ایقاع شردن منعه کافی اولدیغی کبی لطف ومرحمتلری دخی ضعفایی حمایه ووقایه تکفلنده بولنور . اول حکمدار قهارك شمشیر اشرا تدمیری اولمسه بتون اشقیا جهانی کندی پنجهٔ تحکملرنده زبون ایدرلر ایدی . اول همای

سلطنتك جناح حمایه‌سی فقرا اوزرینه دائما آچیق بولنمسه شر اشقیادن فقرا و ضعفا صیغنه‌جق یر بوله‌مزلر ایدی ۰

همایون‌فال صوردی که :

— یا او واضع شریعت اولان پیغمبردن صکره واقی و حامیٔ قانون معدلت اوله‌جق اولان حکمدار نه خصلتده اولمق لازمکلور ؟

وزیر جواباً دیدی که :

— اولا کندیسی قانون سیاسته و قواعد معدلته واقف اوله‌رق مراتب انسانیه‌یی تعیین ایتملی و اشراف و اعیانك مقادیرینی بحق تقدیر ایدرك هر بری برکونه وقوف و معلوماتیله دین و دولته خدمت ایده بیله‌جك آدملری دائما دائرهٔ استشاره‌سنده الملیدر ۰ بو طائفهٔ عقلا ایله مصاحبت و معاشرت کیر و دار مملکت و ملت ایچون نه قدر محسناتی تأمین ایدر ایسه فکر و اندیشه‌لری ایقاع مضرته منهمك اولان کروه مکروهی دخی مقهوریت التنده طوته‌رق انلرله مصاحبتدن توقی و مجانبت

ایلیدر . بیلملیدر که ملازمان عتبهٔ سلطنتدن
پك آز کمسه‌لر جان و دلدن صادق اوله‌رق
اکثریسی ایسه کندی منفعتنی جلب ومضراتنی
دفع خصوصنده عبودیت سلطانی وسیله اتخاذ
ایلر . کندی منفعتلرندن بشقه برشی دوشونمیان
بو آدملرك بشقه‌لرینه کین وعداوتلری اکسیك
اوله‌میه‌جغندن درکاه سلطنتده کندیلرندن زیاده
نائل اقبال اولانلره حسد ایدرلر . بو غیرت
حسدله حضور پادشاهی‌یه بعض امور غیر
واقعه‌یی عین‌واقع کبی عرض ایدرلك اکر پادشاه
دخی انلرك شوحیله‌سندن غافل بولنورسه معروضات
غرضکارانه‌لرینه حوالهٔ سمع اعتبار ایدرلك ایشته
بوندن دخی قانون عدالت مختل اولور . جهانده
فنالغك چوغالمسنه یوللر آچیلور . اما پادشاه
اویانق و کوزلری هر حقیقت اوزرینه آچیق
اولوب ده کلیات وجزؤیات امور دائما نظر
اطلاعنده روشن بولنور ایسه یالانی طوغریدن
فرق وتمییزه اقتدارله نه کندیسی اغفال ایله بلا

اختيار ظلم ايدر و نه ده بشقه‌لرينه ايتديرر . بويله
اولان پادشاه حقايق آكاه هم دنياده اساس سلطنتنى
تقويه ايله بختيار اولور هم ده عقباده دولت
جاويد نجاته نائليتله مكافات قازانور . اعظم
ملوك هند اولان دابشليم بو قاعدهٔ اساسيهٔ معدلتى
برهمن اكبر حكيم بيدپايدن اوكرنمكله او قدر
عاقلانه و حكيمانه ايفاى سلطنت ايلدى كه دلكنده
هر فرد مسعود و خندان و تبعه‌سنك بويله بختيارانه
مساعيسيله ملكى دخى جهت جهت معمور و آبادان
اولدى .

وزير خجسته راى متبوعى اولان همايون فاله
مثال اوله‌رق دابشليمى اخطار ايدنجه پادشاه
شو دابشليم شاه و حكيم بيدپاى قصه‌سنى استماعه
چوقدن راغب اولديغى بيانيله بو فقره‌يى تفصيل
ايتمه‌سنى وزيرينه امر ايلدى . وزير دخى امر
پادشاهه كمال مسارعتله اتباع كوستردى ايسه ده
بز او حكايه‌يى نقلدن اول شو كوچك ملاحظه‌جغى
علاوه ايده‌جكز :

« ملاحظه‌مز »

بر پادشـاهلك حقايق عالمـه واقف اوله‌رق
از باب غرضك القاآتنه غفلتله الدانماسى فى الواقع
معدلتك الڭ بيوك لوازمندندر . انجق بو حقيقتى
او پادشـاهلك وزرا و بندكانى دخى نظر انصاف
و اهميته اله‌رق مجرد كندى منفعت شخصيه‌لرى
ايچون ولى نعمتلرينى اغفاله چالشمقده نه يمان مهالك
اولديغنى دوشـونملیدرده نان و نعمتيـله پرورده
اولديغى متبوع معظمنى دنيـاده عقبـاده نعمت
نجات و سـلامتدن محروم براقمه سـببيت كبى بر
نانكورلكده بولنماملیدر . بتون عقلنى فكرينى
پادشاهنك داريننده عزتنه خدمت ايده‌جك خيرلى
شـيلره صرفله كنديسى ده خلق و خالق نزدنده
تأمين ايده‌جكى منفعت و سـلامت مخصوصه‌سـنى
پادشاهلك توجهى تشكرى كبى بر كفالت قويه‌يه
ربط ايتمش و بنـاءً عليه جداً مسـعود و بختيار
اولمش بولنمليدر .

« حكايهٔ دابشليم و بيدپاى »

وزير خجسته‌راى متبوعى اولان همايون فالدن الديغى امر اوزرينه بوحكايه‌يى بروجه آتى تقريره باشلادى :

هندستانده « راى دابشليم » نامنده بر پادشاه وار ايدى كه سايهٔ عدل ورأفتنده بتون تبعه‌سى مسعود و بختيار ايدى . عمران ملك و بختيارئ ملت ايچون اقتضا ايدن شيلرى اجرادن ماعدا كندى ذوق وصفاسيله‌ده اشتغال‌وقتى اولديغندن بركون ساز و نغمه ورقص ايله ايجه اكلندكدن صكره خاطر ينه برازده صحبت حكماايله وقت كچيرمك جهتى كله‌رك بوخدمته مخصوص اولان ذوات معارفسماتى حضورينه بالقبول مصاحبه‌يه باشلاندى . بحث جوم دلكه دائر ايدى . حكمادن هر برى سخاوتك نه‌قدر بيوك برفضيلت اولديغنى شرحه باشلايه‌رق جومردلرى اوقدر مدح ايلديلر كه نتيجهٔ مباحثه‌ده راى دابشليم خزينه‌لرينى آچه‌رق نقود وجواهر موجوده‌يى

خلقه بذل ونثار ايله فقيرلرى غنى وغنيلرى بالكليه احتياجدن مستغنى ايلدى .

او كيجه رؤياسنده بر پير نورانى ظهور ايدرك دابشليمه ديدى كه :

— اى پادشاه عالم پناه ! حسبةً لله خلقه بذل مال ايديشك عندالله مقبول اولدى . مكافاتى ده تعيين قلندى . على الصباح آته بينه‌رك شرق طرفنه طوغرى كيت . بر خزينه كشف ايدجكسك كه بتون دنيانك خزينه‌لرى اكا نسبةً هيچ منزله‌سنده قالور .

راى دابشليم بو توصيه موجبنجه حركت ايدرك ملكنك صاغ طرفنده عظيم بر طاغ و او طاغك اتكنده دخى قراكلق بر مغاره كوردى كه مغاره اوكنده روشن ضمير بر پير اوتوريور . پادشاه بوذاتك نزدينه كيدرك برچوق التفاتلر ايله قلبنى مسرور ايلدكدن وكنديسى دخى پيردن كوزل سوزلر ديكله‌يوب مستفيد اولدقدن صكره رؤياده وعد اولنان خزينه‌يه دائر بر سوز

ایده‌مکسزین اورادن مفارقته حاضرلانمشیدی . اوزمان پیر دیدی که :

— پادشاهم بو مغاره جوارنده قارون خزینه‌سنه ماننده بر دفینه واردر . بن قناعت خزینه‌سنه مالك اولدیغم ایچون بکا انك لزومی یوقدر . بندکان سلطنته امر بیورلسون . او خزینه کشف اولنه‌رق پای تختنه نقل ایدلسون .

بونك اوزرینه پادشاه دخی پیره او کیجه کوردیکی رؤیایی تقریر ایلدی . خزینهٔ مدفونه‌نك رای دابشلیمه من طرف الله موعود اولمسی تقرر ایتنجه اقتضا ایدنره خبرلر کوندریلرك مغاره‌نك اطرافی قازلمغه و دفینه تحری اولنمغه باشلاندی .

فی الواقع بر مخزن کشف اولندی که درونی آلتون و کوموشدن ماعدا جواهر کوناکون ایله‌ده مملودر . هله درون مخزنده مرصع بر صندیق کوریله‌رك اوزرنده دخی چلیکدن بر کلیدی اولمغله بو صندیغی آچمغه نه‌قدر غیرت اولندیسه‌ده آچیله‌میه‌جق درجه‌لرده استادانه یاپلمش اولدیغندن

مخصوص چلینکیرلر جلب اولنه‌رق براوسته‌لقله آچه بیلدیلر . صندیغك ایچندن دیکر بر محفظهٔ مرصعه و آنك ایچندن دخی بر حقه چیقدی . حقه‌یی پادشاهی یه تسلیم اتدیلر یاله‌آچدقده بیاض ایپکدن یاپلمش برلوحه ظهور ایدرك اوزرنده دخی عبرانیجه یازیلر کورلدی ایسه ده او لسانی اکلایه‌مدقلرندن بعضیلری خزینه صاحبنك اسمی اولسنه و بعضلری ده بو خزینه‌نك طلسمی بولنمسنه ذاهب اولمشلر ایدی .

نهایت لسان عبرانی یه واقف برآدم جلب اولنه‌رق خطوط مذکوره اوقوتدیرلدی . مترجم خلاصهٔ لوحه‌یی بروجه‌آتی تقریر ایلدی :

— بن که شهریار هوشنك جهاندارم بو نقود وجواهری رای اعظم دابشلیم هندی ایچون بورایه دفن ایتدم . الهام ربانی ایله بو دفینه اول پادشاه عادلك نصیبی اوله‌جغی بکا معلوم اولمشدر . جواهر و نقود میانه بو وصیتنامه‌یی ده علاوه ایلدم‌که خزینه‌یه دسترس اولوب ده‌و صیتنامه‌یی ده

مطالعه ایلدیکی زمان زر و کوهره مفتون اولمق و دولت دنیایه الدانمق کار عاقل اولمدیغنی اکلاسون دیه . دنیا وارلغی تخت وتاج کامرانلغی بوکون برکسه‌ده ایسه یارین آخرینه انتقال ایدرکلوب کچیجی شیلر اولوب بووصیتنامه ایسه او یله جواهر نصایحی شاملدرکه انلرله عامل اولانلرك صیت وشهرتی دنیانك صوکنه قدر دللرده داستان اولور .

اون درت بنددن عبارت اولان وصایای مذکوره‌نك برنجیسی شودر :

« بر پادشاه کندی بندکاننددن هرهانکیسنی نزد شاهانه‌سنه تقرب زیاده ایله ممتاز ایلر ایسه او بنده‌سی حقنده بشقه‌لرینك ایده‌جکاری سعایته حوالهٔ سمع اعتبار ایتماملیدر . زیرا مقبل مومی الیه نائل اولدیغی کمال توجه ملوکانه‌دن طولایی البته دیکر قپو یولداشلرینك حسدلرینه دوچار اوله‌جغندن انی نظرشاهانه‌دن دوشورمك ایچون بیك درلو یالانلری خاکپای همایونه عرض ایدرلر »

ایکنجی وصیت شودرکه :

« نمام وغماز اولانلرله مناسبت ومجالستدن پادشاهلر کلیاً توقی ایتملیدر . بویله آدملر بر ر فتنهٔ مشخصه اولوب افندیلرینی هانکی شیئه سوق ایدرلر ایسه انلرك نتیجه‌سنده ندامت و بلکه وخامت محققدر .

نماملری غمازلری نزدینه یاقلاشدیرمقدن ایسه انلرك وجودلرینی عالمدن قالدیرمق البته خیرلیدر »

اوچنجی وصیت شودرکه :

« بر پادشاهك بندکانی خدمت دولتده دائما یکدل و یك جهت اولملیدر . مهام دولتك حسن تمشیتی انجق ارکان و اعیانك اتحاد قلبی ثمره‌سیله میسر اولور . هرکسك فکر ونظری بشقه اولوب هر ایشده بر مخالفت افکاره تصادف ایدیلور ایسه هیچ بر ایی ایش کوریله‌مز .

دردنجی وصیت شودرکه :

« بر پادشاه کندی دشمننك تلطف و تملقنه ننون و بوندن طولایی مغرور اولماملیدر ، دشمن

کندیسنه تملق ایدر ایسه کندیسی احتیاطی آرتدیرملیدر . دشمندن دوستلق کله‌جکنی هیچ امید ایتمامليدر .

بشنجی وصیت شودر :

« برمقصدی مساعیٔ کثیره ایله کتوردکدن صکره او مقصودك محافظه‌سنه استحصالی زماندن زیاده اعتنا ایتملیدر . زیرا پك چوق شیلر بر درجه زحمتله اله کیردکدن صکره محافظه‌سی ایچون دخی اقتضاایدن زحمت اختیار بیورلمیه‌جق اولورسه درحال الدن چیقار و بر دها اله کتورلمسی محال درجه‌سنده صعب اولور »

التنجی وصیت بودرکه :

« پادشاه قسمی هر ایشده عجله‌دن وخفتدن احتراز ایتملیدر . هر ایشده تأنی ومتانتله حرکتده بولنملیدر . بعض کره زیاده تأنی ایده‌یم دیه انسان بعض منافعی الدن چیقارر ایسه‌ده عجله یوزندن دوچار اوله‌جغی ضرر و زیان البته دها پك

اولور . برمنفعته تحسر هیچ بر وقتده بر مضرتك
ندامتی قدر مؤثر اولەمز »

یدنجی وصیت شودر که :

اکر بر پادشاهك دشمنلری اتفاق ایدرلر ایسه
پادشـاه بونلرك اتفـاقلرینی بوزمغه مدار اولمق
ایچون ایچلرندن بر یسنه روی تملق کوسترملیدر .
بو بر تنزل عـد اولنمز . زیرا بر دشمنـه جزؤی
اخلاص و صـداقت کوسـترمکله دیکر دشمنلرك
شرندن قورتلمق سلامت ملکی تأمین ایدر بر منفعت
عظمادندر »

سکزنجی وصیت اولدر که :

« کندیسنه کینی بغضی عداوتی اولانلردن
پادشـاه هیچ بر وقتده امین اولمیـوب بونلر تملق
و اخلاص کوسترسـهلر بیله اینانمامليدر . کوکل
ترلاسنه برکره عداوت و کین تخمی اکیلمش بولنور
ایسه اندن ینه خیانتدن بشقه میوه حاصل اولەمز »

طقوزنجی وصیت بودر که :

« مرحمت و عفو بر پادشاهه الڭ زیاده لازم

اولان احوالندر . بندكانى ادنا قصورندن طولايى عقاب شديده دوچار ايتماملیدر . بيوكلر كوچكلرك عمدسز اختيارسز اوله‌رق وقوعه كلان قصورلرينى عفو ايدرلر ايسه بو مرحمت بوعفو بر آب پاك حكمنى اله‌رق ارباب قصورى تطهير ايدرده فيمابعد او قصورلرى تكرار ايتاملرينه يعنى اصلاح نفس ايتملرينه سبب اولور »

اونجى وصيت بودركه :

« بر پادشاه ايچون كمسه‌يه ايراث ضرر قصدى اصلا جائز دكلدر . يعنى كمسه‌نك قباحتى قصورى اولمديغى حالده مجرد انى اضرار ايچون شدت كوسترماملیدر . پادشاه هر طمعدن هر غرضدن مستغنى اولوب انك مقام عالى ورفيعنه نسبتله اغراض خسيسه پك اشچق قالور . هركسه كندى عملنك مقابلنى ومماثلنى اجرا ايدرك يالكز فنالق ايدنه بالمقابله بالمماثله فنالقله جزا ايتمليدركه حكما « فنالره ايلك ايتمك عينيله ايىلره فنالق ايتمك قدر نابجادر » ديرلر »

اون برنجی وصیت شودر که:

« بر پادشـاه کندی طورینه لایق و حالنـه شایسته اولمیان شیلره هیچ میل و هوس ایتماملیدر · امور غیر لایقه‌یه میل وهوس وانلره حصر اشتغال بر پادشاهی امور خیریه‌دن منع ایدرلئ نتیجه‌سنده ندامت وپشیمانی یوز کیسترر »

اون ایکنجی وصیت شودرکه :

« بر پادشـاه حلمی کندیسنه زینت بیلملیدر · لطفله حلم ایله حتی تواضع ایله معامله اصلا تنزل عد اولنه‌میـوب بلکه اصـل بیوکلك بونده‌در · عنفـله شـدتله معامله قلـوبی تبرید ایده‌جکندن پادشـاهلرلئ محبوب قلوب اولمری مقصدی انجق حلم ولطفلریله تأمین ایدلمش اولور »

اون اوچنجی وصیت بودر که :

« عتبۀ علیای شـهریاری‌یه منسـوب اولان بندکان مطلقـا امین ومعتمـد آدملر اولوب ارباب غدر وخیانتدن اولماملیدرلر · بومقـوله خائنلرلئ نفوذ پادشاهی سایه‌سنده یاپه‌جقلری فناقلر هم عالمی

اضرار وهم ده اساس دولتی رهین انقراض ایدر»

اون دردنجی وصیت شودرکه :

« کردش روزکاردن و تغلبات ادواردن بر پادشاهك شدت انفعال ایله حالی تکدر وطبعی مذول ومأیوس اولمامليدر . پادشاه بلند همت اولەرق متانتی مکانتی سائر بندکانەدە نمونهٔ امتثال کوسترملیدر . یأس وکدردن هیچ بر نتیجهٔ ثمره اثلمز . مکانت ومتانت امیدك والدەلری اولوب انلرك تولید ایلیەجکلری امید ایله توفیق یزدانه کوونەرك چالشدیغی زمان موفقیت دخی تأمین ایدلمش اولور »

لسان عبری یه واقف اولان مترجم لوحهٔ حریری بورایه قدر اوقودقدن صکره برده ذیلی بولندیغنی بیان ایدرك انیده بروجه آتی ترجمه ایلدی :

— بو اون درت وصیتك هر بری ایچون احکامی بی تصویر بولنده بر حکایه وافسانه واردرکه اکر رای اعظم دابشلیم انلره اطلاع

مراد ایدر ایسه سرانديب طاغنه طوغری سیاحت
و يرسون . كيفيته اوراده مطلع اولور .

دابشلیم بو لوحه‌نك مألنه مطلع اولدقده
كشف ایتدیكی خزینه‌یه هیچ طمعی قالمدرق انلری ده
كاملاً خزینه‌یه بذل ایتدیردی . كندیسی سمت سرانديبه
كیتمك عزمنه دوشدی . بو عزمنك صواب و یا
غیر صواب اولدیغنی مذاكره ایچون ایكی وزیر
فلاطون تدبیرینی حضورینه احضار ایدرك كیفیت
آرزوسنی انره بیان ایلدكده وزیرلر :

— پادشاهم ! پای تخت سلطنتكزدن مفارقت
كبی عظیم بر ایش حقنده درحال جواب ویره‌میز
مساعده بیورورسه‌كز بو كیجه دوشونه‌لم ده یارین
خلاصهٔ مطالعه‌مزی خاكپای همایونكزه عرض ایلرز

دیه رخصت استحصال ایلدیلر . هر بری
كندی قوناغنه كیدرك ایرتسی كونه قدر پادشاهك
صوردیغی شی اوزرینه و یریله‌جك رأیی
دوشوندیلر .

ایرتسی كون ایكی وزیر تكرار حضور

پادشاهی یه قبول اولندقده اولاً وزیر اعظم آداب ملوکی یرینه کتوره‌رك دیدی که :

— شوكتپناهم ! ولی نعمتم پادشاهم ! واقعا شو اوندرت وصیتك احكامنه تماميله وقوف حاصل ایتمكده كی منافع انكار اولنه‌مز ایسه‌ده سیروسفر دنيلان شی اویله قولای اوليوب نيجه متاعب سفريه‌یه قاتلانمق وایجابنه كوره آج صوسز قالمق دخی متصور اولديغندن بوكبی مزاجه افنديمزی دوچار ایتمكه بردرلو كوكلم راضی اوله‌میور . حتی بومسئله‌یه دائر ایكی كوكرجينه عائد برحكایه مسموعم اولديغندن مساعدهٔ شاهانه ارزان بيوريلور ایسه افنديمزه دخی نقل ایده‌یم .

پادشاه البته بوحكایه‌ده برحكمت اوله‌جغنی دوشونديكندن وزیر اعظمه مساعده ويردی . اوده ایكی كوكرجين حكایه‌سنی بروجه آتی ایراده باشلادی :

« ایكی كوكرجين »

بر یوواده بازنده ونوازنده نامنده ایكی كوكرجين

یاشایورلر ایدی • اغیارك ازعاجلرندن وارسته
و روزكارك محنتندن سالم اولان بوقوشجغزلرك هر بر
مائزمهٔ رفاهلری مکمل اولدیغی حالده برکون
بازندهنك خاطرینه سیروسیاحت املی دوشدی •
نوازندهیه دیدی که :

— ای یار غمگسارم ! بو یوواده نهزمانه
قدر محبوس قالهجغز؟ برزمان دخی اطراف جهانی
سیروسیاحت ایتمك ایستیورم • باقهلم بزم عالممزدن
ماعدا اقطار عالمده نهلر واردر • فضائل وکمالات
دنیالانشی سیرعالم و مشاهده عجایب ایله میسر
اولور •

بوسوز نوازندهنك تأثرینی موجب اولدی •
دیدی که :

— ای یار همدمم ! سن هنوز سفرك مشقتنی
چکمامشدسك • سیروسفر دنیالانشی تحملدن
خارج مزاحم ومشاق موجبدر •

بازنده — واقعا سیاحتك زحمتلرینی مشقتلرینی
بن ده حساب ایدیورم • لکن تماشای جهانه

اکتساب فضائل نعمتنی بوز جهتلره دکرلی بولیورم جفا چکمینجه صفاسور یله‌مز ·

نوازنده — انسانك احباب واقرباسی برابر اولسه بلکه عجایب وغرائب عالمی مشاهده ایچون سیر وسیاحت خوش کوریله بیلسون · حالبوکه اقربادن احبادن دور وکندی کوشه‌سنده‌کی راحت وحضوردن محروم ومهجور اوله‌رق غبارستان غربتده سوروندنك بر ذوقی اوله‌مز · کل دوستم بووامزده‌کی رفاهمزله قناعت ایده‌لم · عمرمزی نهایته ایردیرنجه‌یه قدر کوزل کوزل یاشایه‌لم · شو غربت هوسندن واز کچ ·

نوازنده‌نك نصیحتلرینی بازنده بردرلو قبول ایتمدی · سیروسیاحت عالمدن تحصیل ایده‌جك نتایجی استحصالدن محنت سفر کندیسنی اصلا منع ایده‌میه‌جکنی درمیاندن بروجهله کیرو طورمدی · نهایت نوازنده بوتهلکه‌یه القای نفسدن ظهوره کله‌جك ندامتی مسؤلیتی هپ بازنده‌یه براقه‌رق ایکی دوست بری بریله صارماش طولاش اولوب

اغلاشه اغلاشه رسم وداعی ایفا ایلدکدن صکره
بازنده طبقات علیینه طوغری برکره فرلادی .

نیجه طاغلر تپه‌لردن یوکسه‌لرك کچدی . نیجه
اووه‌لردن وادیلردن سوزوله‌رك مرور ایلدی .
اقشامه قدر بومنوال اوزره کیدرك واقعا قولی
قنادی قلدانه‌میه‌جق درجه‌لرده یورولدی ایسه‌ده
تماشای عالمدن الدیغی لذت بو یورغونلقلرك آجیسنی
اونوتدیرمقده ایدی .

ایرتسی کون دخی بومنوال اوزره یوله روان
اولوب یوکسك بر طاغك تپه‌سنه واردقده اوراسی
لطیف برچمنستان و درختستان کورمکله براز
استراحته قویولدی ایسه‌ده ناکاه هواده شدتلی
بر بورا ظهور ایلدی که اغاجلری کوکلرندن سوکك
مرتبه‌سنده‌کی فورطنه‌نك کتوردیکی بلوطلر دخی
شمشکلر چاقدیروب کوکلر کورلتمکله وطوفانکی
یغمورلر وطولولر یاغدیرمغه باشلادی .

بوحال اوکون اقشامه و اوکیجه صباحه قدر
دوام ایدرك بازنده ایسه برصیغنه‌جق بربوله‌مدیغندن

كاه براغاج طالنی كاه بیوجك بر بپراغی كندیسنه
سپر ایدیور ایدیسه ده تمامیله تحفظ ممكن اوله مدیغندن
بونجه صدمات نسیمیه كندی یورغون وجودینی
هدف ایتمكدن پك زیاده مضطرب اولیورایدی ·
بر اره‌لق یوواسی و اوراده‌كی رفیق خاطرینه
كله‌رك غربتك مقدمهٔ ندامتنی چكمكه باشلادی ·
زیرا كندی دیارنده بوقدر شدتلی هوالر اولمدیغی
كبی اولسه بیله هردرلو احتمالاته قارشو یاپلمش
اولان یووالرك ایچنده شدت هوایی اصلا حس
ایتمكسزین یاشه‌یه‌جقلرندن و آشیانهٔ مسعودك
قدرینی شمدی غربتك شو اضطرابلری اثناسنده
كمال تحسرله دوشونمكه باشلادی ·

فرداسی كون هوا ینه كوزللشه‌رك یازنده
تكرار اوچمغه باشلادی · برده كونك اورته‌لرنده
باقدی كه مدهش برشاهین كوكك برقاننده كندی
اوزرینه طوغری سوزلمش هجوم ایدییور!

بونی كورنجه بیچاره‌نك طمارلرنده‌كی قان
بوز كبی طوكدی · كوزلری قراروب بینی دونمكه

باشلادی . اوچمق ایچون قنادلرنده قوت قالمدیغندن شاهینك پنجه‌سنه کرفتار اوله‌جغنده هیچ شبهه‌سی قالمینجه آشیانه‌سنده‌کی سلامت و سعادت اوزمان کوزینه پك بیوك کورونه‌رك اکر شو ورطه‌دن خلاص اولور ایسه بهمه‌حال یاری نزدینه عودت ایده‌جکنی نذر ایلدی .

ناکاه طرف آسماندن برده عقاب پیدا اولدی‌که هرنه‌قدر بیچاره کوکرجینك امدادینه دکل اودخی کوکرجینی نظر طمعنه کسدیردیکی ایچون شکاره کلیور ایدیسه‌ده بو مقصد ایکی یرتیجی قوشك ایکیسنده‌ده بولنجه بالطبع ارەلرینه‌رقابت دوشه‌رك آوکیمك قسمتی اوله‌جغنی آیرد ایلمك ایچون عقاب وشاهین ارەسنده پنجه پنجه‌یه برمحاربه باش کوستردی .

زواللی کوکرجین ایچون ایشته بو محاربه بر فرصت اولدی . همان عقلنی باشنه الەرق کندیسنی برطاشك قووغی ایچنه آتدی . ارتق هانکی دشمن هانکیسی اوزرینه‌غلبه ایلدیکی انك دوشونه‌جکی

شی اولمیوب گیجه‌لك دخی حلولیله صباحه قدر
قلب بر خلجانی تسکینه چالشدی .

صباح اولوب شمس تابان جهانه تاب تازه
و یرنجه گوگرجین دونکی نذر ینی اونوته‌رق
جهاندیده‌لکده تکرار دوام ارزوسنه قوت
و یردی . ینه سمت غربته طوغری قنادآچدی .
لطیف بر مرغزاره گلدکده کندی بنی جنسندن
بر گوگرجین و انك یقیننده دخی براز یم گوردی
حالبوکه دون شدتین قورقوسی کندیسنی استیلا
ایلدیکی زمان ذاتاً آج اولدیغی کبی اندن صکره
دخی دلیکدن باشنی چیقاره‌میه‌جق درجه‌لرده
متوحش اولدیغندن آجلق کندیسنی هلاکدرجه‌سنه
یاقلاشدیرمش بولنمسیله بلاتأمل و لا بروا اودانه‌لری
یمکه قویولدی .

بر ایکی اوج دانه یر یمز « شارق » دیه بیونی
بر طوزاغه طوتلمسون‌می ؟

بوه آتمش اولان یملر جلب نظر طمع ایچون
مخصوص آتمش حیله اولدیغنی و اوراده کی

کوکرجینك دخی بشقه‌لرینی الدانوب حلب ایچون
قونلمش ایدوکنی اکلاینجه بو دفعه‌کی بلانك شاهین
بلاسندن بدتر اولدیغنی بلاتوقف حکم ایلدی .
و جان آجیسی ایله یانده‌کی کوکرجینه دیدی که :

— آبرادر ! سن بنم بنی جنسمدن اولدیغك
و بورایه شویله برطوزاق قورلمش بولندیغنی
بیلدیکك حالده اوتهلکه‌دن بکا اخطار ایتك لوازم
حمیت جنسیه‌دن دکلمی ایدی ؟

چاغرتقان کوکرجین جواب ویرر :

— ای برادر ! تدبیرمز تقدیر یزدانی منعه
کفایت ایدرمی؟ سنك بو ابتلاك نتیجهٔ طمع
دخی سنك بنم کبی برعاجز قوشی آکل ایدن اشری
بیله دام الم هرزمان دوچار ایدن حضرت
آدمی جنتدن اخراجله دار دنیای بلا
دامنه دوشورن شو برقاج بندای دانه طمعی
نتیجه‌سی دکلمیدر ؟

بازنده دیکر کوکرجینك شو سوزلرینی پك
حقلی بولدی ایسه‌ده اکا حق ویرمکه بلادن

قورتلق قابلمیدر ؟ چارهٔ خلاصه مطلقا بنده او کوکرجینك دلالتیله نائل اولمق ایدیکی کسمه‌میدرك دیدی که :

— باری شورادن قورتلق ایچون بکا بر یول کوسترمزمیسك ؟ اکر سبب نجاتم اولورسه‌ك اخر عمرمه قدر منتدارك اولورم .

چاغرتقان کوکرجین بو استمداده جواباً دخی دیدی که :

— باق بنم‌ده ایاغمده بر باغ وار . بن بوراده کندی ارادتمله طورمیورم . بنی‌ده بورایه باغلامشلردر . درمانم اولسه‌سندن اول کندیمی خلاص ایدر ایدم . وقتیله بردوه یاوریسی والده‌سنك ارقه‌سندن کیدر ایکن والده‌سنك سرعت سیری درجه‌سنده حیزلی یوروییه‌مدیکندن « ای والده ! سن نه‌قدر انصافسز برقادین ایمشسك . برز یواش یوروسه‌ك آ ؟ ایشته سکا یتشه‌میورم » دینجه والده‌سی « آه جکر پاره‌م اولادم ! یولار بنم کندی الده دکلدر که ایستدیکم کبی یورویه‌بیله‌یم .

بولر كيمك النده ايسه بزى بويله سرعتله يوروتن
دخى اودر » ديمش •

واقعا چاغرتقانك بوسوزى ده پك حكيمانه بر
سوز ايديسه‌ده بوراسى درس حكمت الەجق بر
دكل جان ويره‌جك بر اولديغندن بيچاره بازنده‌نك
كوزنده جهان بر زندان كسيلمشيدى • ارقداشى
نوازنده اصل بوزمان خاطرينه كله‌رك آشيانندە
اثى ايله ايتديكى دملرى كمال تحسر وتلهف ايله ياد
ايتمكه باشلادى •

اما نه‌قدر تأسف ايتسه تأسفك ده چارهٔ
خلاص اوله‌ميه‌جغنى كورديكندن نه اولورسه
اولسونى كوزه‌الديره‌رق واولانجه‌قوتنى باجاقلرينه
وقناتلرينه‌ويره‌رك چرپنمغه‌باشلادى • مكرطاقلديغى
طوزاغك اپى اينجه اسكيمش ايمش • برقاچ
چارپينشده ايپ‌قوپوب بازنده كنديسنى سربست
كورنجه ارتق يار شفيق نوازنده نزدينه عودت
ايچون بردقيقه بيله‌فوت ايتمكسزين كيرويه جناح
كشاى استعجال اولدى •

وطن عزیزه دونیورم دیه سویجندن فسحت سما کندیسنه طار کورونن بازنده اوچه اوچه بر کویه قدر کاندکده کوی کنارنده بر اکین ترلاسی کورنجه آجلغنی بالتخطر ترلایه اینشیدی . مکر کویلینك اوغلیده الندهبر اوق اولدیغی حالده ترلایی بکلمکده ایمش . کوزی اوکندهکی کوکرجینی کورنجه شونی کباب ایدوب یمك ارزوسی غلبه ایلدیکندن الندهکی اوقی دوزلتوب آتدی و بیچاره قوشی یان طرفندن اوردی .

اوقك آجیسی ایله کوزلرندن آتشلر فرلایان بازنده جان هولندن نره یه قاچه جغنی شاشیرهرق سمت سلامت اولوب اولمدیغنی بیلهمکسزین بر طرفه طوغری جان آتدیسهده چوجق دخی درین بر قویویه قدر تعقیب ایلدیکی حالده شکارینك قویویه دوشدیکنی کورنجه مأیوساً عودت ایلدی .

بازنده بر کیجه یی ده قویو ایچنده کچیردی . یرهسی ضررسزجه اولمغله ایرتسی صباح آچلقدن

یورعونلقدن یارەدن وبونجه مهالك مدهشەدن دوچار ضعف اولان حیوانجغز کوج حالله قو یودن طیشاری یه چیقەرق برخیلی زمانلر دها اوچوق شرطیله یوواسنه عودت ایده بیلدی ·

نوازنده ارقداشنك عودتنی کورنجه آشیانەدن طشاری یه فرلایەرق بالاستقبال صارماش طولاش اولدیلر · برقاچ کونلك بر اغتراب ظرفنده بازندەنك نەقدر دوچار ضعف اولمش بولندیغنی کورن نوازنده ارقداشنه درلو دلنوازلقلر ایدرك بردها سعادتخانەلرندن هیچ بر طرفه آیرلماموق خصوصنده عزم نادمانەسنی تقویه ایلدی ·

وزیر پادشاهه اشبو ایکی کوکرجین حکایەسنی سویلیوب بتوردکدن صکره دابشلیم شاه دیدی که :

— ای وزیر اعظم ! واقعا سفرك شدائدی پك چوق ایسەده فوائدی دخی شدائدندن زیادەدر · مزاحم ومشکلاتندن قطع نظر سیر وسیاحت ایتمیوب طوغدیغی یرده بیومك آرزوسنده بولنانلر احوال عالمدن بیخبر مسکینلر اولوب قالمقدن بشقه برشیئه

یاره‌مزلر . طوغانلر آتمجه‌لر یووالرندن چیقمیه‌جق اولسه‌لر ایدی پادشاهلر پارمقلری اوزرنده قوریلوب اوتورمق درجه‌سنده‌کی عزتی بوله بیلورلرمی ایدی؟ قوهو کندی دلیکندن طشاری‌یه چیقمیه‌رق کندی ایاغنه کلن قوشلری یمك مذلتنه قانع اولدیغی ایچون او مسکنت مستکرهه‌دن اصلا قورتیله‌مز . چیلاق یاوریلریله برابر بیومش اولان شاهین حکایه‌سنی بیلمزمیسك که اکر چیلاغك یوواسنده قالمش اولسه ایدی پادشاه النی تقبیل کبی برشرفه نائل اوله‌مز ایدی .

وزیر بوحکایه‌یی هیچ ایشتمامش اولدیغندن آداب ملوك اوزره دعا و ثنا مراسمنی اجرادن صکره اکر حکایهٔ مذکوره طرف رای اعظمدن لطفاً عنایت و احسان بیوریله‌جق اولورسه ممندار قالنه‌جغنی ده عرض ایلدی . پادشاه دخی شاهین یاوریسنك حکایه‌سنی بر وجه آتی تقریره باشلادی .

« شاهین یاوروسی »

روایت ایدرلرکه غایت دیك و یوکسك بر قیانك

تپه‌سنه ایکی شاهین یووا یاپه‌رق طبقات علیینه
فرمان فرما اولورجه‌سنه بر مسعودیتله یاشایورلر
ایدی • جناب حق بونلره بر یاوری احسان
ایلدی • پدر و مادر سوینج ایله یاوریلرینی باقمغه
باشلادیلر • تمام یاوری اپیجه پالازلنمش اولدیغی بر
کونده یاوری‌یه نواله تدارکی ایچون انا بابا ایکیسی
بردن یوه‌ادن غیبوبت ایلمشلر ایدی‌که یاوری
کندیسنی یالکز کورنجه اناسی باباسی کبی کندیسی
دخی پرواز هوسنه دوشدی • فقط هنوز
اوچه‌بیلمك اقتداری کندیسنده بولنمدیغندن اوچه‌یم
دیر ایکن بر قاچ مناره بویی یوکسکك قیادن
اشاغی‌یه دوشدی •

شاهین یاوریسی کیتدکجه سرعتی آرتان بر
سقوطده دوام ایده‌طورسون قیانك التنده برده
چیلاق یووا یاپمش و یاوری چیقارمش اولدیغندن
یاوریلرینه صوغوجلاندن بوجکدن بر شی تدارکی
ایچون تمام یوواسندن چیقار چیقمز یوکسك قیادن
اشاغی‌یه بر شی دوشدیکنی کورمکله انی شاهین

پنجه‌سندن دوشمش بر فاره ظن ایدرك همان
دوشه‌جکی استقامتنه واروب بکله‌دی. تمام شاهین
زاده یره دوشمك راده‌سنه کلمش اولدیغی بر آنده
اتنه ارقه ویره‌رك کندی قنادلری اوزرینه المغله
انی اویله بر سقوط نتیجه‌سندن قورتارمش اولدی‌که
بو نتیجه‌نك ده روی زمینه واصل اولور اولمز
پارچه پارچه اوله‌رق هلاك اولمق نتیجه‌سی
اوله‌جغنه شبهه یوقدر.

فاره ظنیله طوتدیغی شیئك بر قوش اولدیغنه
وحتی غاغاسنه پنجه‌سنه نظراً آوجی قوشلردن
ایدوکنه چیلاق دقت ایلینجه « بس بللی جناب
حق بو یاوریسنك هلاکدن قورتلمسنی مراد
بیورمشدرکه بنی انك امدادینه یتشدیردی » دیه
شاهینزاده‌یی اولدورمیوب بالعکس کندی یاوریلریله
برابر بیوتمکه قرار ویردی.

شاهین یاوریسی بودیکی زمان واقعا کندیسنی
چیلاغك یاوریسی ظن ایدر ایدیسه‌ده سائر یاوریلره
بکزه‌مدیکنه دقت ایدنجه « بن مطلقا بشقه بر عالی

نسلدن اولملی یم ؟ » مطالعه‌سی ده واقع اولور ایدی . چیلاق ایسه بویله برتیجی برقوشك والده‌سی اولمقله تشرف ایچون حقیقت حالی شاهینزاده‌دن کتم ایدرك اکا اول قدر محبت ایلر ایدی که دیکر یاوریلرینه انی مقدم طوتار ایدی . انجق « هرشی اصلنه چکر » فحواسنجه شاهینزاده کندیسنك اویله چیلاقلر معیشتنه قاتلانه‌جق برصویدن اولمدیغنه قناعت کامله ایله نهایت درین برحزنه کدره واردیغندن برکون چیلاق بو طورغونلقلرك سببنی صورمسیله شاهین زاده دیدی که :

— اوت والده‌جکم ! فی الواقع کندیمی پك بیوك بر یأس وکدر ایچنده بولیورم . مساعده بیورسه‌کزده براز عالمی کزسه‌م جهانی کورسه‌م بلکه دفع مراق خصوصنده بیوك فائده‌سی اولور ایدی .

چیلاق اوسوکیلی یاوریسندن آیریله جغنی کورنجه کوزلری یاشلندی فرلایه‌رق غربتك مزاحم

ومشكلاتی حقنـده عقلنه کلان شیلری سـویلمکه باشلادی . ازجمله دیدی‌که :

— اختیار غربته ایکی سـبب اوله‌بیلور . برنجیسی انسانك كندی مملکتنده راحتسز اولمسی وایکنجیسی اسـباب معیشتنی غربتده ارەمغه مجبور بولنمسیدر . حمد اولسون سن بونلرك ایکیسندن‌ده وارسته‌سك . بوراده سنی سـائر یاوریلرمه فائق طوته‌رق حقکده اکا کوره عزت واکرام ایلیورم . ارتق بو سـعادتی براقوب‌ده الام غربته کندیکی دوچار اتمکده نه معنی واردر ؟

فقط بو نصیحتلرك شـاهیزادەیه هیچ تأثیری اولمدیغنی چیلاق مشاهده ایدنجه غربتك مشکلات ومهالکی حقنده دها زیاده نظر دقت واهمیتنی جلب ایچون خرص بلاسیله کندی دار صفاسنی ترك ایدن بر کدینك حکایه‌سـنی درمیان ایلدی . دیدی‌که :

« حریص کدی »

— بر فقیر قوجه قارینك بر مسـکین کدیسی

وار ایدی. ذاتاً قوجه قارینك یه‌جكی اكمكی
اولمدیغندن بیچاره كدیسی جكر اكمك اشكمبه كبی
شیلری رؤیاسنده بیله كوره‌میه‌رك احیانا بر فاره
یاقه‌لایه‌بیلور ایسه كندیسنی بختیار عد ایلر ایدی.
یه‌جك خصوصنده بو درجه‌لره وارمش اولان
محرومیتی كندیسنی بر دری بر كمیك اطلاق اولنه‌جق
حاله كتورمش اولدیغندن بر كون ایكله‌یه ایكله‌یه
قوجه قارینك قولبه‌سی طامنه چیقدقده غایت سمیز
و توكلری پارلاق بر بشقه كدی كوردی كه كندیسنه
نسبتله انی قپلان عد ایتمك روادر. « بن ده سنك
جنسكدن بر كدی اولدیغم حالده سبب نه‌در كه بن
بو یله دریت كمیكدن عبارت قاله‌یم ده سن اویله سمیز
و قوی اوله‌سك ؟ » دینجه بختیار كدی غیرت
جنسیتله كربهٔ ضعیفی ده كندیسی كبی ایتمك ایچون
دیدی كه : « هر كون سن ده باركاه سلطانده حاضر
اولسه‌ك او لطیف یمكلردن یسه‌ك بنم كبی اولور
ایدك » ضعیف كدی ارتق قوجه قارینك خانه‌سنده
ملازم اولمقدن ایسه او سعادتخانه‌یه قول اولمغی

قطعیاً عزم ایدرك « امان برادر ! اویله ایسه بنی ده
او سعادته نائل ایت ٠ نه زمان اورایه کیده جك
ایسه ك خبرویرده برابر کیده لم » دیمش و کربهٔ سمین
دخی موافقت ایتمش اولمغله اقشام کیفیتی قوجه
قارییه حکایه ایلدکده بیچاره قادینجغز اکرچه چوق
حرص و طمعك نتیجه سی زیان اوله جغنی اکلاتمغه
چالشدی ایسه ده کدیسنه مرام اکلاتمق قابلمیدر ؟
حالبوکه دیکر جهتدن پادشاه هر کوز اجتماع ایدن
یوزلرجه یبانجی کدیلرك چیغلقلرندن بیزار قالمغله
بعدما یبانجی کدی کلدکجه اورملرینی اوقجیلرینه
تنبیه ایلمش اولدیغندن بزم قوجه قارینك ضعیف
کدیسی ایرتسی کون قومشونك سمیز کدیسیله
برلکده قرارکاه سلطانییه کیدوب ده تمام اطعمهٔ
نفیسه قوقوسنی الهرق کمال حرص و اشتیاق ایله
صالدیرر صالدیرمز تیراندازلر طرفندن بر اوق اتلمش
وزواللینك تاکو بکندن اورمشدر ٠

چیلاق حکایه یی بو صورتله نقل ایلدکدن
صکره شاهین یاوریسنه دیدی که :

— ایشته بو حکایه‌یی سنك نظر عبرتکی آچمق ایچون ایراد ایلدم . بوراده نامرده محتاج اولمقسزین بولدیغمز نان و نعمتله قناعت ایتمیه‌جك اولورسه‌ك سنك ده حالك او حریص کدی کبی اولمق محققدر .

شاهین یاوریسی والده‌سی مقامنده اولان چیلاغك بو سوزلری محضا کندیسنه محبت وشفقتی مقتضاسندن اولدیغنی بیلدیکندن اکا کوره تشکر ایتمکله برابر نصایح مذکوره‌یه اتباع ایده‌میه‌جکنی اکلاتمق ایچون دیدی که :

— همت بلند اربابی بو دنیاده سعادت دنیلان شیئی یالکز یوب ایچمکدن عبارت عد ایتمزلر . سریر سعادتده سرور اولمق ایچون دائما بیوك شیلری طلب مجاهده‌سنده بولنورلر . قوت بازو وسیله مراتب عالیه‌یه واصل اولمش بولنان شمشیرزن حکایه‌سنی ایشتمش اولسه ایدك شو حریص کدی حکایه‌سنه هیچ بر اهمیت و یرمز ایدك .

چیلاغك وقوع التماسی اوزرینه شاهینزاده

او حکایه‌یی بروجه‌آتی نقل ایلدی :

« شمشیرزن »

— وقتیله ایشکذار برآدم وارایدی که سعی وغیرتده قصوری اولمدیغی حالده قازانجی مصرفنه کفایت ایتمدیککندن غایت‌فقیر ایدی . براره‌لق‌فقیرك براوغلی دنیایه کلدی . چوجغك برکت قدومیله آدمجکزك ایرادی‌مصارفنه کفایت ایتمکه‌باشلایه‌رق یواش یواش‌زنکینلك بیله یوز کوستردی . بو چوجق دها پك کوچوك ایکن قلیج چکمك اوق آتمق کبی سلاحشورلغه پك بیوك بردیل و انهماك کوستروب کندیسنی مکتبه‌ویردکلرنده‌مکتبدن‌قاچار و بتون‌زمانني‌تعلیم‌میدانلرنده سلاحشورلغه صرف ایدر ایدی . حد بلوغه واصل اولدقده پدری اوغلنی اولندیرمك ایستدی . اوغلی‌ده موافقت کوستردی ایسه‌ده الهجغی قزی کندیسی انتخاب ایتمك‌و بتون‌دوکون‌مصارفنی‌دخی کندی‌کیسه‌سندن ویرمك شرطنی قویدی . باباسی « آاوغل سنده پاره وارمیدرکه صرف ایده بیله‌سك » دیینجه

اوغلی یرندن فرلایەرق دیوارده آصیلی اولان
قلیجی باباسنه بالارائه « بابا! بنم تزوج ایده‌جکم
کلین او یله عادی کلینلردن دکل عروس سلطنتدر .
سلطنت دنیلان کلین انسانه پاره ایله پول رام اولمز .
شو قلیج ایله رام اولور . علو همتله انسانك دائرهٔ
تزوجنه کیرر » واقعا باباسی اوغلنی بویله تهلکه‌لی
بر ایشدن منع ایچون چوق نصیحتلر و یردی ایسه‌ده
نوجوان شمشیرزنه اصلا تأثیر اتمدی . نهایت دلی
قانلی ضرب دستیله او ملکك پادشاهی اولەرق
اولکی مدعاسنی پدرینه‌ده تسلیم ایتدیرمش اولدی .
شاهین یاوریسی بو حکایه‌یی چیلاغه ایراد
ایدرك کندیسنده‌ده براقباله ایرمك ایچون اقتضا
ایدن شجاعت شهامت وار ایکن برچیلاق یوواسنده
بولدیغی چند لقمه‌یه قناعتله طبعنده‌کی علو همتی
اظهار آثاردن منع قابل اوله‌میه‌جغنی اکلاتنجه
آرتق چیلاق ممانعتی ممکن کوره‌میه‌رك اوغلی
مثابه‌سنده اولان شاهینزاده‌یه رخصت ویردی .
اوده والده وقرنداش مقامنده اولان چیلاقلری

وداع ایدرك طبقات علیایه طوغری قنادآچوب اوچدی کیتدی .

حکایه ایچنه حکایه کیرشمش ایسه‌ده اصل شاهینزاده حکایه‌سنی رای دابشلیمك منافع غربتی اثبات ایچون وزیرینه نقل ایتمکده بولندیغی البته خاطرلردن چیقمامشدر . بناءً علیه پادشاه حکایه‌نك الت طرفنیده نقلده بروجه‌آتی دوام ایلدی .

شاهین بر خیلی زمان جوهواده اوچه‌رق یولی بر یوکسك طاغه اوغرامش ایدی . اوراده ایلك صیدی اولمق اوزره بر ککلك بولوب اکل ایلدکده انك لحمنده بولدیغی لذتی مدت عمرنده هیچ بر شیدن الامش اولدیغنی کوره‌رك « کوردکمی ایشته غربته چیقمسه ایدم جهانك بو مثللو لذائذندن نصیب الەمز ایدم . ایلك سعادتم شو اولدی . باقه‌لم سیر و سیاحتك دها نه‌کبی عنایتلرینه مظهر اوله‌جغم » دیه ممنون و متشکر قالدی .

واقعا اندن صکره دخی هر یرده بر صید لطیف ایله قرننی طویوره‌رق و هر کون بشقه بر

صوغوق قايناقدن دفع حرارت ايليەرك تماشاى عالمه قـو يولدى كه بونك صفـاسى ايله چيلاق بوواسى كبى پيس بر يرده و چيلاقلر كبى دنى ارقداشـلر ميانندە چكوزديكى عمره اصلا قياس اولنەمز ايدى ٠

نهايت بر كون يوكسـك بر طاشك اوزرينه قونمش اولديغى حالده عسكر وافر ايله بر پادشاهك صيد و شكاره چيقمش اولديغنى كوردى ٠ پادشاه قولنـده كوزل بر طوغان بولنوب ظهور ايدن بر قوشك ارقەسندن طوغانى صالديرمش ايدى ٠ بزم شـاهين بونى كورنجـه اولديغى يردن اوق كى فرلايوب طوغانك اوكندن صيدى قاپدى ٠ پادشاه كندى طوغانك عجزينى و وحشى بر شـاهينك سرعت و قدرتنى كورنجه او شاهينه مالك اولمق هوسنه دوشەرك بهمه حال اله كچيرلمسنى صيادلرينه امر ايلدى ٠ شـاهين وحشى ارقەسندن معلم بر شاهين صالديرديلر ٠ بزم وحشى شاهين كندى بنى جنسندن اولان معلم شاهينى كورنجه اصلا توحش

ایتمیه‌رك حسن استقبالنه شتابان اولدی . سلام و صباحدن صکره معلم شاهین خدمت پادشاهیده اولان شان و شرفی دیکرینه اکلاتمغله ذاتاً بزم شاهینك مقصدی بر موقع اقباله صعوددن عبارت اولوب او مقصد ایسه البته بر پادشاهك سایهٔ عنایتنه التجا و منسوبیتله میسر اوله‌بیله‌جکندن ایدیلان تشویقی بالقبول معلم شاهین ایله برابر قالقدی خدمت پادشاهی‌یه کلدی .

ایشته بو شاهین چیلاغك یوواسنده‌کی نعمت و راحته قناعت ایتمش اولسه ایدی بتون عمرینی چیلاقجه‌سنه ذلت و مسکنتله امرار ایدرك بر پادشاهك قولی اوزرنده یر طوتمق کبی اقبال و دولته نائل اوله‌مز ایدی . واقعا غربتك مشقت و زحمتی چوق ایسه‌ده منافع و محسناتنه‌ده نهایت یوقدر .

شاه دابشلیم وزیر اعظمنك آلام و اکدار غربت حقنده‌کی مطالعات و تصویراتنی بو حکایه ایله رد ایلدکدن صکره وزیر ثانی حضور

شهریاریده اجراسی آدابدن اولان مراسم ثناخوانی بالایفا اوده پادشاهی آرزو ایلدیکی سیاحتدن منع ایچون مطالعـاتنی سرد ایتمکه باشـلادی . فقط بو بابده وزیر اعظم درجه‌سنه وارەمدی . یالکز « جهانك صلاح حالی پادشاهك طبع شریفنده‌کی صحت و سلامته وابسته‌در . بناء علیه پای تختنده راحت و حضـور ایله ذوق و صفا دملری وار ایکن سـیر و سـیاحت یورغونلقلرینه و غربت زحتلرینه کوکس و یرمك جائز اولەمز » و ادیسنده بر قاچ سـوز سویلدی . دابشلیم بو سـوزلری قطعاً تصویب ایتمه‌رك دیدی که :

— ارسلان یورکلی بیوك آدملرك شانی محنت ومشقتدن قورقامقدر . پادشاهلر یورولمینجه فقرا راحت بوله‌مز . بر پادشـاه کیجـه کوندوز ذوق وصفاسـندن وحضـور وراحتندن بشـقه برشی دوشـونمز ایسـه بیچارکان تبعـه‌سی ایچون رفاه وسـلامت تصور ایدیله‌مز . بیلمیسکز که نوع بشر بریسی ملوك و سلاطین و دیکری فقرا و مساکین

اولمق اوزره ایکی قسمه منقسمدر . امور ممالکك اداره‌سی بونلردن قسم اوله حواله اولنمشدر که بتون یورغونلقلر مشقتلر دخی بونك ضمننده داخلدر . حضور و راحت دخی ایکنجی قسمك حصه‌سنه دوشمشدر . بر آدم اگر راحت یاشامق ایسترایسه صنف رعیتده بولنوب زمام سلطنتدن ال چکملیدر . یوق اگر جهانه فرمان فرما اوله‌یم دیر ایسه گیر و دار سلطنتك متاعب و مزاحمندن اصلا یوز چویرمامليدر . بر قاپلان یاوریسنك حکایه‌سی بو حکمی وضوح تامله تصویر ایلر .

وزیر ثانینك وقوع رجاسی اوزرینه پادشاه او قاپلان یاوریسنك حکایه‌سنی ایراده باشلادی ایسه‌ده بز آنی نقلدن اول شوراجقده بر ملاحظهٔ عاجزانه‌مزی‌ده درمیان ایلیه‌جکز .

« ملاحظه‌مز »

بر خلق اوزرنده فرمان فرما اولمق سرورلکی واقعا او خلقك کافهٔ اسباب بختیاریسنی اتمام ایچون هر زحمته هر مشقته قاتلانمغی ایجاب ایدر . بوسببه

مبنیدر که بیوك پادشاهلر اصلا اوصانمق و یورولمق بیلمیوب کیجه کوندوز چالشه‌رق سایهٔ مساعیٔ جهـان آرالرنده تبعه‌لرینك راحت و رفاهنی کورمکله او بیتمز توکنمز یورغونلقلرینـك مکافاتنی بولمش اولـورلر . اما بوندن اول بر ملاحظـهٔ عاجزانه‌مزده دخی عرض اولنمش بولندیغی وجهله امور دولت ومهام سلطنت یالکز پادشاهك یتیشه بیله‌جکی درجه‌دن پك چوق زیاده اولدیغنـدن پادشاهلرك معیتلرینه وزرا وامرا وحکام وضباط تعیین اولنمشدر که پادشاهك هرامورنده بحق موفق اولمسی بونلرك ده پادشاهله برابر هر یورغونلغی کوزه الدیره‌رق کیجه کوندوز چالشملرینه منوط قالمشدر . بناءً علیه رای نابشلیم انسانلری ایکی‌یه تقسیم ایلدیکی زمان برنجی قسمنی یالکز « ملوك وسلاطین » دیه تعبیر ایتماملی ایدی . امور دولتده بولنانلری ده هپ اوصنفه ادخال ایتللی ایدی . دقت ایتملیدر که وزرا وامرا وحکام وضباطه پادشاهك بونجه مستوفی معاشلر ویرمسی انلری درد احتیاجدن

قورتاروب بتون زمانلرينی عبادالله‌ك راحتنی تأمين ايده‌جك امور مأموره‌لرينه حصر ايتمزی حكمتنه مبنيدر . ديمك اوليوركه انلر برر اجرتلی خدمتكاردرلر . خدمتكارلرك برنجی شانی ايسه اوشنمك و يورولمق بيلميوب مأمور اولديغی ايشده كمال غيرتله چالشمقدر . پادشاهلرك كندی حضور وراحتلرينه قو يولملری برملكی اويله درحال خراب ايتمك درجه‌سنده عظيم تهلكه‌يی موجب اوله‌مز . فقط بوراحت پرستلك بوتنپرورلك بندكان سلطنته رجال دولته تعميم ايده‌جك اولورسه ايشته اصل تهلكه اوزمان تحقق ايدركه اويله اولان مملكتلرده دخی پادشاهك الك زياده يورغونلغی كوزه آلديره‌رق اصلاح ايتمسی لازم كلان شی رجال دولتی وظيفه‌لرينی حسن ايفايه مجبور ايتمك قضيه‌سی اولور .

شو ملاحظهٔ عاجزانه‌دن صكره رای دابشليمك اخطار ايلديكی قاپلان ياوريسی حكايه‌سنی نقله شروع ايده‌لم :

## « قاپلان ياورىسى »

بصره طرفلرنده بر جزيره وآنك ايچنده بر اورمان وار ايدى كه كوناكون اغاجلرينك يشيللكى و اعلا صولرينك براقلغى اوراسنى دنيا جنتى دنيله جك برحاله كتورمش ايدى . بو اورمان ايچنده برده قاپلان وار ايدى كه پنجه سنك قوتى و ديشلرينك شدتى ايله ارسلانلره وارنجه يه قدر بتون وحوشى كنديسنه رام ايدرك اوزمانك شهريارى اولمشيدى .

قباحتلى يى جزالندىرمق و ايش اهلنى مكافاتلاندىرمق خصوصنده دقيقه فوت ايتمديكندن تبعه سى هم لطفندن اميدوار اوله رق هم قهرندن قورقه رق هيچ برفردى قاپلانك كامرانلغنى اخلال ايده ميور ايدى . بونك بر اوغلى اولوب هنوز پك كوچك ايديسه ده باباسى جهاندارلغنه اوغلنى ده الشديرمق و تمام حكمدارلق لوازمنى كركى كبى تحصيل ايلدكدن صكره امور مملكتى اكا حواله ايدرك كنديسى كوشهٔ فراغت و استراحته چكلمك آرزوسنده ايدى . لكن عمرينك وفاسزلغى بو آرزوسنك حصولنه

مانع اولدی ۰ بر کون اجلی کلوب وفاتی وقوعیله
هنوز یك صبی اولان اوغلی یرینی طوته‌مدیغندن تاج
و تخته حریص اولان سائر وحوش دیش دیشه
پنچه پنچه‌یه کلدیلر ۰ نهایت جمله‌سندن آز یلی اولان
بر ارسلان جمله‌یی تحت پنجهٔ قهرنده زبون ایتمکله
او اورمانه حکمران اولدی ۰ بیچاره قاپلان زاده
کندیسنی میدانه بیله چیقاره‌مقسزین برمدت شوراده
بوراده سرسری و سرکردان کزوب طوزدقدن
صکره تمامیله پنچه و دندانه قوت کلدکده کیفیت
مظلومیتنی بعض سباعه عرض ایدرك کویا انلردن
بر فرقهٔ طرفداران تشکیلی عزمند دوشدی ایسه‌ده
حیوانات سائره بویله تهلکه‌لی بر شیئی کوزه
آلدیرمقدن ایسه ینه ارسلانك علو جنابنه دخالتی
نصیحت ایلدیلر ۰ فی الواقع بو حرکتك دها
عاقلانه اوله‌جغنی نظر حکمتله کورن قاپلانزاده
ارسلانه دخالت ایدنجه چونکه ارسلان مرد
یورکلی بر حیوان اولدیغندن مردانه بر صورتده
ایدیلان دخالتی بالقبول قاپلانزاده‌یی خدمتنده

استخدامه باشلادی ، چوجق او قدر شجیع
و جسور چیقدی که هانکی خدمته کوندرلسه
مشقت و زحمتنه باقمه‌رق اولانجه غیرتیله چالشوب
عهده‌سندن کلور و هر خدمتی مقابلنده کندیسندن
یکی بر مکافاته نائلیتله تقربی آرتیور ایدی ،
واقعا چوق زحمت چکر ایدی ، انجق زحمتلری
بیهوده یره هبا اولمیوب تقرب ایده ایده تا ارسلانک
الک خاص بر بنده‌سی اولمق درجه‌سنی بولمشیدی .
بر کون حرارت هوا هیچ بر کسه‌نک تحمل
ایده‌میه‌جکی درجه‌یه وارمش اولوب بالتصادف
اوزاق بر محلده برده مهم ایش ظهور ایلدی که
بلا افاتهٔ وقت تسویه اولنمز ایسه نیجه مهالکه
سبب اولمسی محقق ایدی . ارسلان شو مهم ایشی کیمه
حواله ایده‌یم دیه دوشونور ایکن قاپلانزاده حضورینه
کلوب ناصیهٔ شاهانه‌ده‌کی علائم تکدری کوردی
و سببنی اکلاینجه «پادشاهم ا صیجاقلق صوغوقلق
کبی مخالفت هوا خدمت شاهانه‌کزی ادایه مانع‌می
اولور ؟ بن قوللکزه فرمان بیورکزده کیده‌یم او

ایشی کوری و یره‌یم ! » دینجه ارسلان ممنون
اوله‌رق و دعالر ایدرك وکونا کون وحوشدن
قاپلان زاده معیتنه بر مقدار عسکر و یره‌رك
کوندردی . بونلر صباحدن اوکله‌یه قدر یول
یورودیلر . واقعا کوکدن آتشلر یاغیور و یاخود
اسن روزکار جهنمدن اسیور دنیله‌جك درجه‌لرده
هوا صیجاق اولدیغندن معیتنده بولنانلر قاپلانه
« جانم سزده‌ده حال قالمدی یزده‌ده ! بو زحمتدن
ایسه شوراده براز استراحت ایتمش اولسه‌ق
ارسلانك نه‌دن خبری اوله‌جق ؟ » دیمشلر ایسه‌ده
قاپلان « بنم ولی نعمتمك نزدنده بو قدر شرف
تقربه مظهر یتم محضا هیچ بر زحمته مشقته قولاق
و یرمیه‌رك جان سپارانه چالشمقلغك ثمره‌سیدر ؟
شمدی‌یه قدر صبر و تحمل ایله قازانمش اولدیغم بر
اقبالی بو کون صیجاقدن قورقه‌رق‌ی تهلکه‌یه
قویه‌جغم ؟ سز طیانه‌مز ایسه‌کز کلمیکز . بن
افندیمك خدمتی یولندن کیرو قاله‌مم » دیه عزمنده
دوام ایلدی . مکر معیتنده بولنانلر میاننده

ارسلانك خفیه‌لری ده وار ایمش . بو غیرتی موفقاً عودتده ارسلانه عرض ایلدکلرنده ارسلان غایت ممنون و محظوظ اولوب قاپلان حقنده‌کی عنایاتنك غایتی اولمق اوزره بتون امور ولایتی ید کفایه‌سنه تسلیم ایلدی .

رای دابشلیم قاپلان یاوریسنك حکایه‌سنی بو صورتله تقریر ایدرك بتوردکدن صکره وزیرلرینه دیدی که :

— بنم دخی سرانديب طرفلرینه قدر سفر و سیاحتی اختیار ایدیشم محضا بیوك بر حکمته ظفریاب اولمق مقصد عظیمنه مبنیدرکه اکر مزاحم سیر و سیاحتدن اورکرسه‌م او مقصدی فدا ایتمکلکم لازم کلور . بو ایسه محالدر . سز بوراده بنم غیبوبتمی بللی ایتمیه‌جك صورتده اداره ٔ اموره همت ایدکزده بن کیدوب دفینه‌ده بولدیغمز وصیتنامه‌نك توصیه ایلدیکی حکمتلره دسترس اوله‌یم .

ارتق ایکی وزیر پادشاهی عزمندن کیرو الـه‌میه‌جقلرینی کورنجه سیاحتنی بالتبریك لوازم سفریه‌یه مباشرت ایلدیلر . پادشاه بونلره ملکی رلکه

دائر برچوق نصائح حكيمانه و يردكدن صكره
بركون خواص بندكانندن برقاچ آدم ايله يوله روان
اولدی .

بو حكايات متسلسله‌نك اصل حاكيسی همايون
فال پادشاهك وزيری خجسته رای اولديغی خاطردن
تبعيد ايدلميه‌رك حكايه‌نك بقيه‌سنی دخی وزير مومی
اليه طرفندن شو صورتله استماعه دوام ايتمليدركه :

رای دابشليم كاه قره‌دن كاه دكزدن قطع منازل
ايدرك برخيلی زمان يول كيتدی . واقعا هر مرور
ايلديكی يرلرك بركونا لطافتيله شيرين مذاق اولديغی
كبی سفرلك كونا كون متاعبيله يورغونلقلر دخی
چكيريور ايدی . نهايت جزيرهٔ سرانديبه واردی
و اوراده اصل بونامه منسوب اولان طاغك
اتكلرنده‌كی معمور شهرلرده برمدت آرام و اقامت
ايله متاعب سفری دفع ايلدكدن صكره بركون
فضله اشيا و آدملرينی اقامتكاهنده ترك ايله كنديسی
غايت سبكبار اولديغی و يانده يالكز برآدمی بولنديغی
حالده كوه سرانديبه چيقدی .

اوراده عظیم بر مغاره کوردی که بیدپای دنیلان و اسمی « طبیب مهربان » معناسنه کلان حکیم مشهورك اقامتکاهیدر . بوذات کافهٔ علوم وفنونده بهره صاحبی بر اختیار عالی وقار اولوب دابشلیم شاه کویاکندیسندن عالی بر شهنشاه حضورینه کیریور مشجه‌سنه آداب استیذانه رعایتله حضور حکیمه کیردی ورؤیاده‌کی ارشاد ایله کشف ایلدیکی دفینه‌دن ظهور ایدن وصیتنامه کیفیتنی بیدپایه عرض ایدرك بو اوندرت وصیتك تفسیر احکامنه همت بیورمسنی رجا ایلدی .

دابشلیم اکتساب عقل وحکمت ایچون قوجه بر پادشاهك بونجه اوزاق یردن مشاق سفری اختیار ایدوب کلش بولنمسنی کالیله تحسین ایلدیکندن پادشاهی مطلوبنه واصل ایتمك ایچون نیجه کونلر کندی مغاره‌سنده مهمان ایلدی .

( ایشته کتاب کلیله ودمنه دیه شهرت آلان کتاب حکمت نصاب رای دابشلیم ایله حکیم بیدپای ارهسنده معهود اوندرت وصیت اوزرینه جریان

ایدن سؤال و جوابلردن متشکل اوله‌رق کتابك منقسم اولدیغی اون‌درت باب دخی بنه بو اون‌درت وصیت اوزرینه تأسیس ایتمشلردرکه باب‌اول تماملر سوزینه پادشاهلرك حواله‌ٔ سمع اعتبار ایتاملری حقنده اولوب بوحالده باب‌اول اصل بورادن بدأ ایدیور دیمکدر ٭

رای دابشلیم پادشاهلرك تماملر سوزلرینه سوق گوش قبول ایتملرنده‌کی محذورك نه‌دن‌عبارت اولدیغنی بیدپای حکیمدن سؤال ایتمسی اوزرینه حکیم مشار الیه بومقصدی شرح ایچون اوکوز ایله ارسلان اره‌سنده برچقالك چویردیکی انتریقه قرلداغنی بروجه‌آتی برحکایه صورتنده تقریره باشلادی :

« ارسلان اوکوز وچقال »

اول‌زمانده‌برباززکان‌وارایدی ٭ غایت‌ارباب‌مساعیدن اولوب کسب وکار ارقه‌سی صره کزمدیکی مملکت وچکمدیکی مشقت قالمامش ایدیسه‌ده بو متاعبك مکافاتی اولمق اوزره پادشاهلره خزینه اولمغه لایق

اوله‌جق درجه‌لرده ثروت عظیمه پیدا ایتمشیدی .
بو تاجرك ایکی ده اوغلی اولوب ایکی کوزی
مثابه‌سنده بولنان بو چوجقلری حسن تربیه
خصوصنده هیچ برشی دریغ ایتمیور ایدی .
تاجرك صقالی اغاروب عمری آخر اولمغه تقرب
ایلدکده اوغللرینك یواش یواش اسراف و سفاهته
انهماکلرینی کورنجه کندی وفاتندن صکره بونجه
مالدن منالدن اثر قالمیه‌جغنی و اوغللرینك فلوسه
احتیاج قاله‌جقلرینی کوره‌رك دها صاغ
ایکن بونلره مال قدرینی ده اوکرتمك آرزوسنه
دوشدی . بر کون ایکیسنی بردن حضورینه
کتوروب مال دنیلان شیئك اهمیتنی اوزون
اوزادی‌یه اکلاتدی . ازجمله دیدی‌که :

— اوغللرم ! اهل عالم اساساً اوچ صنفه
تقسیم اولنه‌بیلدکلری حالده اوچنك‌ده منسوب
اولدقلری صنفلرده فیضلری ماله منوطدر . برنجی
صنف شو دنیاده عمرینی راحت و سعادتله کچیرمك
آرزوسنده بولنانلردرکه مالسز بو آرزونك

حصولی ممکن اولەمیەجغنی البتە تسلیم ایدرسکز ·
ایکنجی صنف جاه و جلالە هوسکار اولانلردر ·
حالبوکە بونلرك قوتلرینی اصل اکمال ایدەجك
شی مالدر ·ماللری اولمیوب دە کندیلری
بشقەلرینك عنایت و احسانە محتاج قالورلر ایسە
عتـام جاه و جلاللرینە تأییدلری قابل اولەبیلورمی؟
اوچنجی صنف دخی دنیایی اخرت مزرعەسی
بیلنلردر · بونلر دخی مالدن مستغنی اولەمزلر ·
زیرا اغنیای شاکرین اللرندەکی مال حلال ایلە
دنیالری کبی اخرتلرینیدە معمور ایدەجك خیراتە
موفق اولەبیلورلر · ایشتە ثروت و سامان بو قدر
مهم اولدیغی و انی حاصل ایتمك نیجە مزاحم
و مشاقە کوکس و یرمکە منوط بولندیغی حالدە
بالعکس مالی اسراف و ابذار ایتمك روامیدر ؟
آرزو ایدرم کە شو سفاهتدن واز کچەسکز · سزدە
بنم کبی مال حلال جمعنە غیرتدە بولنەسکز ·

بیوك اوغلی پدرینك سوزلرینی دیکلەدکدن
صکرە خلاصۂ حکمتی قاعدۂ توکلە مغایر بولەرق

جواب ویرمكه قالقشدی . دیدی كه :

— رزق دنیالن شی جمله‌یه ازلده مقسومدر ،
بو بابده تدبیرك هیچ فائده‌سی اولەمز . انسانك
قسمتنده وار ایسه ثروت و سامان انك ایاغنه
كلور . قسمتنده اولمدقدن صكره نه قدر چالشسه
فائده ویرمز ، ایكی پادشاه زاده حكایه‌سی بیلورم كه
بریسی بر خزینه‌یه اعتماد ایلدیكی ایچون دولتی‌ده
حیاتی‌ده الدن كیتمش و دیكری قضا و قدره بل
باغلادیغی ایچون هم خزینه‌یه هم دولته دسترس
اولمشدر .

پدر بو شهزاده‌لرك حكایه‌سنی تقریر ایتمسی
ایچون اوغلنه امر ویردیكندن اوغلی دخی
حكایه‌یی بر وجه آتی تقریر ایلدی . دیدی كه :

## « ایكی شهزاده »

— بو شهزاده‌لر حلبده حكمران اولان بر
پادشاهك اوغلی ایدیلر . پادشاه بابالری عظیم بر
خزینه‌یه مالك ایدی . كندی وفاتندن صكره شاید
اوغللری اسرافله بو خزینه‌یی بتوررلرده بر دشمن

ظهورنده پاره‌سز ایش کورمکدن عاجز قالورلر
خوفیله شو احتماله قارشو چاره ارمغه باشلادی ·
حلب جوارنده غایت متدین وعاقل بر زاهدوار
ایدی · انکله بالاستشاره اولاکندی سرایی ایچند
برمخزنه اولانجه خزینه‌لرینی کومش کبی یاپه‌رق
اوغللرینه « ایشته خزینه‌م بوراده‌در · فقط بونی
صاقین آچمیکز · تا بر دشمن ظهور ایدوب دفعی
اسبابنی اکمال ایچون پاره‌یه محتاج قالدیغکز زمان
آچکز » وصیتنی اجرادن صکره زاهد ایله برابر
کیجه‌لری یواش یواش پاره‌لری زاهدك صومعه‌سنه
طاشیمغه باشلادیلر · اوراده درین برقویو بونك دیبنی
قازوب برطرفنی خزینه حالنه قویدقدن صکره
آلتونلری ییغه‌رق قویو یی ینه قویو کبی استعمال
اولنه‌بیله‌جك حاله اعاده ایلدیلر · پادشاهك وفاتندن
صکره زاهد بوخزینه‌یه متولی اوله‌جق ایدی
نه‌زمان سلامت دولت ایچون اوغللری بوکا محتاج
اولورلر ایسه اوزمان انلره تسلیم ایده‌جك ایدی ·
اوله‌جغه باقلی که پادشاهك وفاتنی متعاقب زاهد

دخی رحمت حقه واصـل اولدی . ایکی شهزاده
ملك و سـلطنت طمعیله یکدیکر ینه قارشـو جنك
ایدرك نهایت بریسی دیکرینی قاچرمغله جالس سریر
پدر اولدیسـه‌ده خز ینـه‌یه ال صونمیوب آنی
حین حاجت ایچون حفظ ایدرك کندیسی واردات
سائره‌سیله عیش و عشرته ذوق و صفایه قویولدی .
شهزادهٔ مغلوب حکم قضـایه رضا دیه کندیسنی
برطرفه چکمك و دولت دنیادن ایسه دولت آخرتی
معمور ایتمك عزمنـه دوشـدی . بونك ایچـونده
معهود زاهدك صومعه‌سـنه باش اوردی . شیخی
وفات ایتمش بولنجه یك مأیوس قالدیسه‌ده روحانیتی
مددرس اولور دیه ینـه اوراده مجاورتی قبـول
ایلدی . برنیجه زمان صومعه‌یه ملازمتدن صـکره
برکون صومعه قویوسنك صـولری چکلدیکندن
صومعه‌نك صوسزلقله خراب اوله‌جغی اکلاشلدی .
شهزاده قویونك دیبنه اینه‌رك صویی تکرار بولمق
ایچـون حفریات اجرا ایدر ایکن پدریله زاهدك
اورایه طاشیمش اولدقلری خزینه‌یی بوله‌رق ممنون

اولدیسه‌ده بوسری کمسه‌یه فاش ایتمیوب صوڭی
ینه اولکی کبی قویویه آتمق موفقیتیله اکتفا
ایلدی . ناکاه پادشاه اولان قرنداشنڭ ذوق
وصفایه قویولمش وتدبیر ملکی الدن براقمش اولمسنی
فرصت عد ایدن برقومشو پادشاه عسکر عظیم ایله
هجوم ایلدکده شهزادهٔ حکمران جمع عسکر ایچون
پدرینڭ ارائه ایتمش اولدیغی خزینه‌یه باش اوردی
ایسه‌ده مالدن بر اثر ظهور ایتمدی . او یأسله
برابر ینه دفع دشمن ایچون تدارك ایده‌بیلدیکی
مقدار عسکرله میدانه چیقدقده عساکر اعدا النده
مقتول اولدی . حالبوکه هجوم ایدن پادشاه دخی
بر تیر قضایه هدف اوله‌رق هلاك اولمشیدی . ایکی
طرف دخی پادشاهسز قالنجه بیهوده یره مقاتله‌دن
ایسه کندیلرینه بر پادشاه انتخابی ایچون رؤساسی
عقد مشورت ایلدیلر . صومعهٔ زاهدده کوشه
نشین فراغت اولان شهزاده‌یه بیعت ایتدیلر که ایشته
اولکی شهزاده برخزینه‌یه اعتماد ایله محو اولدیغی
حالده اوخزینه بشقه‌سنڭ قسمتی اولدیغی ایچون
کندیلکیله اکا نصیب اولمشدر .

تاجر اوغلنك حكايه‌سنده بالطبع هيچ بر حكمت بوله‌مدی . واقعا قضا و قدره كسه‌نك ديه‌جكی اوله‌مز ايسه‌ده او قضا و قدری تقدير ايتمش اولان جناب حقك انسانی سعی و غيرتله دخی مكلف ايتمش اولديغنه دائر نيجه حكيمانه و ديندارانه سوزلر ايله « اكر مقصدك بزه لوازم توكلی اكلاتمق ايسه انی اولا سن كنديك ياكلش اكلامامليسك نصل كه بر درويش شاهين ايله قوزغون معامله‌سنی كورەرك قناعتی ياكلش اكلاديغی ايچون كنديسی دوچار مؤاخذه اولمشدر » ديه‌اوغلنه شو حكايه‌يی ده سويلدی :

## « شاهين وقوزغون »

— درويشك بريسی بر اورماندن كچيور ايدی . اورمانی تشكيل ايليان نباتاتدن و ايچنده بولنان حيواناتدن قدرت جناب حق استدلال ايدر ايكن باقدی‌كه شاهينك بريسی اغزينه بر پارچه ات المش اولديغی حالده بر اغاجك اطرافنده

دوران ایدرك اشراب شفقت وایماء مرحمت ایده جك
بولنده اوازلر اظهار ایدیور . درویش « طوز
باقەلم شوراده نه حكمت واردر » دیه طوروب
بكلەدی . كوردی كه شاهین اغاج اوزرنده بر
یووایه ایندی . او یووادە توكلری دوكولمش
كوزلری كور اولمش بر قوزغون وار ایدی .
شاهین بو مسكین حیوانك یاننه كلوب اغزندەكی اتی
قوزغونك آغزینه صیغه بیله جك قدر اوفاق لقمه لره
بالتقسیم یدیرمكه باشلادی . درویش بوندن بر
درس حكمت الدی . كندی كندیسنه « بن
یه جكم بر لقمه اكمكی هزار محنتله تداركه نه دن
مجبور اولەیم ؟ شو كور قوزغون كبی بن ده جناب
حقه توكل تامله بل باغلایه جق اولسەم كور
قوزغونه شاهین ایله ات كوندرن جناب رزاق
كریم البته بكا دخی بر كمسه ایله اكمك كوندرر » دیه
بر طرفه اوتوروب توكله باشلادی . فقط اره دن
بر قاچ كون كچدیكی حالده هیچ بر اثر ظهور
ایتمدیكی كبی او بر قاچ كونك آجلغی بیچاره درویشده

قوت دخی براقدیغندن بر لقمه اکمك تدارکی ایچون
سعی وکوششده اقتداری قالمدی . نهایت ایش
بر رادهیه کلدی که درویش ایچون هلاك تحقق
ایلدی . او زمانك پیغمبری و حی آلهی ایله
درویشك یانته کلهرك کندی ایتدیکی توکل بر توکل
نابجا اولدیغنی و جناب حقك بر کور قوزغونه
شاهین ایله ات کوندرهجك درجهلرده رزاق
اولمسیله برابر کندیسی کبی بر تنبلی آجلقدن
اولدورهجك درجهلرده حکمت مساعی پرورییهده
رعایتکار اولدیغنی اکلاتهرق بیچاره درویش ینه
اولکی کبی لقمهٔ نانی بیك مزاج ایله قازانمغه
مجبور اولدی .

تاجر حکمت مأثر توکل ایدهجکم دیه بر کناره
چکیلن ذاتك هیچ بر وقتده چالشقانلر مرتبهسنه
وارهمیهجغنی و عند الله انك خیرلی آدم کندی بنی
نوعنه الك فائدهلی اولانلردن عبارت قالهجغنی
کوزلجه تفهیم ایتمکله کوچك اوغلی بو نصیحتلری
بیوك قرنداشندن دها زیاده حسن قبولده بولندی .

پدرینه صوردی که:

— ای پدر! نصیحتلرکز سمع قبول ایله دیکله دك. فقط بر آدم کسب و کار ایله جمع ایلدیکی مالی نه یولده اداره ایتملیدر؟ هیچمی خرج ایتاملی؟ نه یاپملی که مذموم و مقدوح اولسون ده مظهر آفرین بر ممدوح اولسون؟

باباسی اوغلنك بو مشکلنی ده حل ایچون نائل ثروت اولان بر آدمك اصل سرمایه‌یی تلفدن وقایه‌یه پك بیوك جهد ایلیه‌رك انك ربحنی ایستدیکی کبی صرف ایتمسنی توصیه ایلدی. مالك اناسنه طوقنمیوب‌ده ایرادیله کچنمك محافظهٔ ثروتك الك بیوك مداری اوله‌جغنی بالتفهیم حاضر مالدن یمك و کیدنك بر ینه کلمامك بولی آچیلورایسه « حاضره طاغلر طیانمز » فحواسنجه موجود مالك آز زمان ایچنده بیته‌جکنی خبرویردی. بو بابده مثال اولمق اوزره دخی بر مسرف فاره حکایه‌سنی بروجه آتی تقریر ایتدی:

## « مسرف فاره »

— چیفتجینك بریسی شاید قحط و غلایه دوچار اولورسه اولادینی بسلهمك ایچون بر احتیاط انبارینه ایجه ذخیره ییغمش ایدی . فارهنك بریسی قسمت اراهق ایچون بر دلیك آچهرق کیده کیده دلیك ذخیره انبارینه منتهی اولدیغنی و اوست طرفدهکی انباردن دلیك ایچنه بغدای آقغه باشلادیغنی کورنجه بونی کوکدن یاغیور وارقهسی کسیلمز ظنیله میراث یدیلکی قوردی . ینه فاره جنسندن بر طاقم طالقاووقلر پیدا ایدرك بونلرك بر اجق میراث یدیی الداهق ایچون ایتدکری مداهنهور یابولندهکی یالانلرینه قاپلمش وجبهسنی هر کون هر کیجه بول کیسهدن طویورمغه باشلامش ایدی . بر زمان صکره اورتهلغی عظیم بر قحط و غلا استیلا ایلدی . انسانلرك انبارلرنده ذخیرهدن اثر قالمدیغی جهتله فاره جنسی دخی قحطك تأثیرینی کورمکه باشلادی .

بزم انبار نشین اولان فاره ایسه حالا اوست طرفدن
ذخیره یاغدیغنی کورەرك جهانك دوچار اولدیغی
بلیهٔ قحطه خندەلر ایله ذوق و صفاسنده دوام
ایلیور و بتون کاسەلیسان احباسنی بسلەیور
ایدی • نهایت چیفتجی احتیاط انبارینی
آچمغه مجبور اولدی • ذخیرەسنك خیلیدن
خیلی اکسیلمش اولدیغنی کورنجه « خنزیر فارەلر
ذخیرەمه دادانمشلر ! » دیه بقیەسنی محفوظ یرلره
نقل ایلدی • چفتجی بونقل ایله مشغول ایکن
میراثیدی فاره او یقوده ایدی • معیتنده بولنان
چناق یالایجیلر انبارده ذخیرەنك توکندیکنی
کورنجه افندیلرینی خواب غفلتده براقەرق هربری
برطرفی طوتوب قاچدیلر • غافل فاره او یقودن
اویانوبده ارقداشلرینی یانده بولەمینجه « عجبا
نەلره کیتمشلر ؟ » دیه ارەمغه چیقدی • انلری هیچ
بر یرده کورەمدی ایسه ده جهانك بلیهٔ قحط
یوزندن نصل هلاك عمومی یه تقرب ایتمش اولدیغنی
کورمش اولدیغندن بویله برطارلق زماننده

باشنده کی غلبه‌لکك طاغلمش بولنمسنه ممنون اوله‌رق الده بولنان ذخیره‌سنی بعدما کوزجه حفظ ایچون ینه دلیکنه عودت ایلدی . باقدی که کوکدن بغدای یاغمیور . دلیکدن انبار ایچنه کیردی . کوردی که انبارده دخی بردانه قالمامش . بوحقیقته واقف اولنجه صیچانك عقلی باشندن کیتدی . اوزمانه قدر عالمی کندیسی طو یوره‌رق یاشامش بولندیغی حالده بوندن صکره کندیسی عالمدن دیلنه‌رك یاشایه‌میه‌جغنی و دیلنمش دخی اولسه شو قحط زماننده کندینه برلقمه و یرن بولنه‌میه‌جغنی دوشوندکجه فلاکتنی نظر دقتی اوکنده بیولته بیولته نهایت قفاسنی طاشلره چارپمق صورتیله نفسنی هلاك ایلدی .

الحاصل عاقل بازرکانك کسب وکار وتصرف واقتصاد خصوصنده اوغللرینه‌و یردیکی نصیحتلر کارکر تأثیر اولمغله بونلرك ایکیسی ده اسراف وابذاری الدن براقدقلری کبی کوچك اوغلی تجارت وتمتع ایچون غربته چیقمغی ده آرزو

ایلمدی • پدری اوغلنك بو همتندن ممنون اوله رق
مالك اولدیغی برچفت اوکوزی راکب اوله جغی
عربه یه تخصیص ایتدی که بریسنك اسمی شتربه
ودیکرینك اسمی مترﺑﻪ اولان بو اوکوزلر قوت
وقدرتجه ابنای نوعنك کافه سنه فائق ایدیلر •

اصل بازرکان حکایه سنی باشلامش اولان ذات
حکیم بیدپای اولدیغی حکایات ایچنده حکایات
ظهور ایتمسی حسبیله خاطردن فراموش ایتمه رك
حکایه نك مابعدینی ده بو صورتله استماع بیورملی که :

تاجرزاده شتربه ایله مترﺑﻪ یی عربه سنه قوشه رق
یوله روان اولوب برچوق کونلر کیجه لر یول
الدقدن صکره ناکاه بر یرده شتربه یه برخسته لك
طاری اولدی • آز برزمان ایچنده اوقدر ضعیف
دوشدی که باصدیغی یردن ایاغنی قالدیرمغه مجالی
قالمدی • اوکوزی بوحالده یوله سوق ایتمك محال
اولدیغنی کورنجه یاننده برآدم براقه رق اعادهٔ
قوت ایلدیکی زمان الوب کتورمسنی امر ایله
کندیسی آنك یرینه دیکر حیوان قوشه رق یولنه

دوام ایتدی . برقاچ کون دها یورودکدن صکره مترجم دخی عینی صورتله دوچار ضعف اولمش و یوریلدن قالمش ایدی . شتربه‌نك یاننه ترك ایلدیکی آدم برقاچ کون بکله‌دیکی حالده حیوانك اعادهٔ قوت ایده‌مدیکنی کورنجه «کیدر افندی یه اوکوز هلاك اولدی دیرم» دیه یولنه روان اولدی . شتربه ایسه بعدزمان اعادهٔ عافیت واکمال قوت ایدرك حتی لطیف مرعالرده اوقدر سمن پیدا ایلدی که هیبتی کورنلرك موجب دهشتی اوله‌جق مرتبه‌یی بولدی .

برکون لطیف اوتلاقلی براورماند کوزلجه قرنی طویوردقدن صکره کیفی چاته‌رق مخوف ومدهش صداسیله بوکورمکه باشلادی . اویله بر صدا چیقاریور ایدی که اورمانك ایچنی صارصیور ایدی . مکر بواورمانده پنچه‌سی قوی بر ارسلان سائر برچوق ییرتیجی حیوانلری کندیسنه رام ایدرك جمله‌سی اوزرنده حکمدارلق ایدیور ایمش . بو ارسلان مدت عمرنده اوکوز کورمامش

و صداسنی ایشتمامش اولدیغندن بو دفعهٔ شتربه‌نك صداسنی ایشیدنجه مطلقا کندیسنه غالب بر حیوانك صداسی اولدیغنه شبهه‌سی قالمیه‌رق قورقوسندن تتره‌مکه باشلادی ٠ مع‌هذا بو خوفنی معیتی خلقنه کوسترمك ده ایستمیور ایدی ٠ زیرا انلر نظرنده کندیسی بتون حیوان جنسنك اقواسی اولمق اوزره معتقد بولندیغندن بونلره خوفندن اثر کوسترمکی لوازم شهریاری یه منافی کوریور ایدی ٠

ارسلانك قرارکاهی اطرافنده ایکی ده چقال وار ایدی که اکرچه سلطانه تقرب تامده دکل ایدیسه‌لرده هر نه واقع اولورسه نظر دقتله تدقیق ایده‌بیله‌جك بر موقعده بولنیورلر ایدی ٠

چقال دنیلان حیوانك نه قدر فراستلی اولدیغی معلومدر ٠ کلیله و دمنه ایسه چقال نوعنك ده اك فراستلیلرندن اولدقلری جهتله بونلردن دمنه ارسلانك حال وشانه نظرله ایشتمش اولدیغی اوکوز صداسندن قورقدیغنی اکلایه‌رق کیفیتی

ارقداشنه دخی اخطار ایلدیسه‌ده کلیله بودقتندن طولایی دمنه‌یی تکدیره باشلادی . دیدی‌که :

— کندی حدینی بیلوب ده حدندن طشاری‌یه چیقمیانلره جناب حق رحمت ایدر . سنك بنم نه حدمزدر که احوال سلطانی تدقیق ایده‌لم ؟ بز سلطانمز اولان ارسلانك خدمتکاری اولدیغمزدن یالکز بزه امر ایلدیکی خدمتری ایفا ایله مکلفز . بوقسه اسرار سلطانه‌یه وقوف غیرتی بزم وظیفه‌مزڭ خارجنده‌در . کندی وظیفه‌سنك خارجنده ایشلر یاپه‌یم دیانلر بو وظیفه‌سزلك بلاسنی غایت تحف بر بولده چکمش اولان میمونه بکزرلر .

دمنه اومیمون حکایه‌سی نه‌صورتده اولدیغنی سؤال ایتمسی اوزرینه کلیله‌بروجه‌آتی تقریره باشلایه‌رق دیدی‌که :

« میمون »

— نجارك بریسی بیوك بر اغاجی بیچکی ایله بیچوب یارمقده ایدی . فقط اغاجك یارلمش وابکی جتال اولمش بولنان یری بربرینه قاووشوب

صیقنمسون و بو حالده بیچکینك تیموری صقشدرمسون دیه اغاجدن معمول ایکی ده قما استعمال ایدر ایدی . شویله که قمانك بریسنی اغاجك یاریغنه صوقوب اوزرینه اورەرق بیچلمش طرفك ایکی شقی یکدیکرندن آیرلدقدن صکره تکرار بیچمکه باشلایەرق تمام ایچنه بر دها بیچوبده قما کوشەدیکی زمان دیکر قمایی دها ایلرویه صوقار و بعده ایلك صوقدیغی قمایی چیقاروب ینه ایشنده دوام ایدر ایدی . بر ارەلق نجار بر حاجت ایچون ایشنی موقة ترك ایدرك اوزاجق بر یره کیتدی . مکر اوته طرفدن بر میمون نجارك حرکاتنه دقت ایتمکده ایمش . همان کلوب اغاجك بیچلمش اولان طرفنه اوتوردی و بیچمکه باشلادی . صوقولمش اولان قما بیچکینك ایلرویه کیتمسی حسبیله کوشه دیکندن میمون قمایی چیقارمغی تعقل ایتدی ایسه ده اوجه دیکر قمایی دها ایلرویه صوقق معرفتنی بیلدیکندن قمایی چیقارر چیقارمز اغاجك بیچلمش طرفنك ایکی شقی یکدیکرینه

قاوشـدی . تصـادفه باقلی که میمـون او طرفـه اوتوردیغی زمان خایه‌لری تمـام ایکی شقك اورته یرنده‌کی بوشلغه تصادف ایتمش . اغاج قاوشوبده خایه‌لر صیقلدیغی زمان میمونك کوزلری قراروب بینی دونه‌رك فریاد و فغانی عیوقلره چیقدی . نجـار کلـوب بونی بوحالـده کورنجـه « هی احمق ! اوسته‌دن کوروب اوکرنمدیکك شیئه نه قاریشیورسك وظیفه‌كك خارجنه نیچون چیقارسـك ؟ ایشـته وظیفه‌سی خارجنه چیقانلر بویله سنك کبی خایه‌لری ازیله‌رك هلاك اولورلر » دیه میمونی بحق مؤاخذه ایلدی .

کلیله شو عبرت آمیز حکایه‌یی نقل یردن صکره ارقداشی بولنان دمنـه‌یه نصح و پندده بنـه دوام ایلدی . حتی انسانك اهل اولدیغی منصب کندیسنه توجیه ایدیله‌جك اولسه بیله قبول ایتمه‌سی و اصلا لایق اولدیغی خدمت وآنك اجرتی اولان لقمه‌یه قناعت ایتمسی لازم کله‌جکنی سـویلدی . بونك اوزرینه دمنه دیدی که :

— پادشاهلره تقربدن مقصد بر اجرتله بر لقمه تدارکی دکلدر • بلکه انسانك نفوذی قدرتی آرته‌رق یارانه ایلك و اعداسندن انتقام ایچون خدمت ملوکه سلوك ایلر • بولدیغی شی ایله قناعت ایتمك مسکنتدر • برکوپك نائل اولدیغی کمیك و برکدی بولدیغی برلقمه اکمك ایله قناعت ایدر ایسه‌ده ارسلان مثلا برطوشان صید ایتمش اولسه صکره بر یبان اشکی کورنجه طوشاندن‌واز کچه‌رك آنی صید ایلر • عالی همت اولانلر دائما هرشیئك اعلادن اعلاسنی ارارلر •

کلیله — مناصب عالیه ذاتاً اصالت ایله ممتاز اولانلره مناسبدر • بر ده عقل کامل ایله تمیز ایتمش اولانلر مناصب عالیه‌یه هوس ایده بیلورلر • بزده ایسه بو ایکی صفتك ایکیسی ده یوقدر • بناءً علیه سلطانه تقرب ایچون وظیفه‌مز خارجنده غیرتلره تصدی ایده‌جك اولور ایسه‌ك کندیمزی بیهوده مهالکه القا ایتمش اولورز •

دمنه — خیر! مناصب و ریاست اصیلزادکانك

حق دکلدر . عقل وکیاست اربابنك حقیدر .
فضیلت وکیاست صاحبی اولانلرك موقعلری دون
بیله اولسه مراتب عالیه‌یه صعود ایدرلر . عقل
وازعاندن محروم اولانلر حسب ونسب صاحبی‌ده
اولسه‌لر ینه کندیلرینی منزلۀ ادبارده بولورلر .
فقط درجات عالیه‌یه ترقی ایچون چوق زحمته
قاتلانمق لازمدر . نصل که برطاشی یوقارویه
قالدیرمق زحمت کثیره ایله میسر اولوب یوقارودن
اشاغی‌یه ایندیرمك ایچون ایسه هیچ کوجلك
یوقدر . بونك کبی مرتبۀ عالیه‌ده طوغمش اولانلر
دخی او درجه‌نك اربابی دکل ایسه‌لر درکۀ
لایقه‌لرینه پك قولایلقله تنزل ایدرلر . الحاصل
ترقی وترفع همت عالیه اربابی ایچوندر . نصل که
برزمان ایکی رفیقدن بریسی ارباب علو همتدن
اولمق حسبیله مرتبۀ سلطنته قدر وارمش ودیکری
فتور اربابندن اولمق سببیله سفالتدن کندیسنی
قورتاره‌مامشدر . بونلرك حکایه‌سی معلومکمیدر؟
بو ایکی رفیق حکایه‌سی کلیله‌نك معلومی

اولمدیغندن دمنه حکایهٔ مذکورهیی بروجهآتی تقریر ایلدی :

## « ایکی رفیق »

— سالم وغانم نامندهایکی ارقداش وارایدی‌که قسمت ارهمق ایچون برلکده سیاحت ایلیورلر ایدی . بر بیابانی چولدن برچوق وقت یول قطع ایلدکدن صکره نهایت برطاغه واردیلر و اول طاغك اتکنده عظیم برحوض کوردیلر که دریا شالی برشی اولوب اطرافی کوناکون اغاجلر وچیچکلر ایله جنت کبی ایدی . بونجه زمان بیابان وحشتده پویان اولمش بولنان سالم ایله غانم بو سرین ولطیف یری کورنجه بالطبع براز استراحت ایتمکه قرار ویردیلر . برده اطرافه باقنورلر ایکن بر بیاض مرمر کوردیلر که اوزرنده « ای یولی بورایه اوغرایه‌جق اولان مسافر! شو حوضی یوزهرك قارشو طرفه چکر ایسه‌ك اوراده طاشدن یاپلمش بر ارسلان کوررسك . آنی اوموزینه الهرق برحمله ده‌شو طاغك تپه‌سنه چیقارر

ایسه‌ك عظیم بر سعادته نائل اولورسك . لكن بو آغر یوكی دیك یوقاری چیقارمق زحمتندن ماعدا اثنای راهده اتكلرك چالیلره دیكنلره ایلشمك و برچوق ییرتیجی حیوانلرك تهدیدلرینه دوچار اولمق دخی واردر . هیچ بر مانع و مزاحمدن قید ایتمیوب طاشدن ارسلانی طاغك تپه‌سنه چیقارمله‌سك که نائل سعادت اوله‌سك » دیه یازلمشیدی . غانم سالمه بوزجتی كوزه الدیردقدن صكره هانكی سعادته نائل اوله‌جغمی بیلدیكم حالده علی العمیا بویله تهلكه‌لی بر ایشی نصل كوزه الدیره‌یم ؟ » دیه قبول ایتمدی . واقعا غانم « برادر ! زحمتسز مشقتسز هیچ برشی قازانیله‌مز . انسان هرشیئه مساعیسی سایه‌سنده نائل اولور » دیه تشویقاتده قصور ایتمدی ایسه ده سالم یا حوضی قارشو قارشویه یوزه‌مامك یا طاشدن ارسلانی قالدیره‌مامق یا قالدیردیغی صورتده طاغدن یوقارو یه چیقاره‌مامق یا چیقاره بیله‌جك ایسه بیله یاری یولده تیكنلره چالیلره ایلیشوب قالمق یا برطاقم حیوانات وحشیه

پنجه‌سنده پاره‌لنمك تهلكه‌لرندن اوركه‌رك ارقداشنه موافقت ایتمدكدن ماعدا انی دخی بو تشبثدن منع ایتمكه چالشدی ایسه‌ده غانم «سن قبول ایتمز ایسه‌ك ایتمه! بن بو ایشی كوزه كسدیریورم» دیه مطلقا اوزچتلره قاتلانه‌جغنی درمیان ایلدی. سالم باری سنك دوچار اوله‌جغك بلیه‌لری كورمیه‌یم» دیه اشیاسنی حیوانه یوكلته‌رك آیرلدی كیتدی. غانم ایسه بسم الله حوضه آتلایوب فی‌الواقع انواع متاعب ایله قارشو یه قدر یوزه بیلدیكی كبی طاشدن ارسلانی ایقنه صیقنه انجق قالدیره بیله‌رك هله طاغه طرماشور ایكن اناسندن امدیكی سود برونندن كلمك مرتبه‌لرنده دوچار اضطراب اولدی. لكن نهایت الامرده طاغك تپه‌سنه ارسلانی چیقاره بیلنجه ارسلان عظیم بر صیحه قوپاردی. اطراف چین چین چنلادی. طاغك اوته طرفنده غایت جسیم و معمور بر شهروار ایدی. ارسلانك صداسی او شهره قدر واردقده شهردن بر بلوك خلق طاغه طوغری قوشمغه باشلادیلر. غانم بادیء

امرده بونلردن قورقدی ایسه ده کلان جماعت کندیسنه پادشاهانه روبه لر کیدیره رك و براعلا آته بیندیره رك الای والا ایله شهره کتورمکه باشلاینجه نائل اولدیغی سعادتی اکلادی . بوسرو حکمتی یانده بولنانلردن بریسنه صوردقده حریفدن « او کوردیککز حوض وطاشدن ارسلان طلسملی شیلردر . هرنه زمان بزم پادشاهمز وفات ایدر ایسه انك وفاتنی متعاقب بوطاغ اوزرندن سزك کبی برذاتك بشارت موفقیتی اولمق اوزره ارسلانك صیحه سی کاور . مذکور حوضی یوزه رك کچوب قوجه ارسلانی طاغه چیقارمق و هیچ بر زحمتدن مشقتدن یوز چویرمامك درجه لرنده صاحب عزم اولان ذات ایسه البته پادشاهلغه لایق اولور . اشته سزدخی بزم پادشاهمز اولدیکز » جوابنی النجه چکدیکی زحمته مقابل نائل اولدیغی دولتدن طولایی غانم جناب حقه عرض حمد وثنایه مسارعت ایلدی .

بوقصه یی استماعله کلیله اکرچه زحمتسز

نائل سعادت اولمق قابل اوله‌میه‌جغنده قناعت ایلدیسه‌ده ارسلان کبی بیرتیجی بر پادشاهه تقربده‌کی مهالکی دخی بردرلو نظر اهمیتدن اوزاق طوته‌میه‌رق دمنه ایله مباحثه‌ده براز دها دوام ایلدی .
اره‌لرنده ازجمله شو سوزلر تعاطی اولندیلر :

کلیله — واقعا نزد ملوکده درجات عالیه‌یه وصول ایچون اصالت لازم اولمیوب عقل وفطانتی اولانلر دخی بومراتبه واصل اوله‌بیلورلر ایسه‌ده سنک کبی برفرومایه‌نک مناصب عالیه‌یه وصولنی کورنلر استغراب واستخفاف ایدرلک بناءً علیه هرکسک زبان‌تعریضنه سرمایه اولورسک .

دمنه — هیچ اویله دکل! اکر بردن بره رتبه‌م یوقاری قدرم آرتار ایسه واقعا چوق کورنلر بولنه بیلور اما بن صادقانه وفداکارانه خدمتلر ایدرک هر خدمتم اوزرینه بر رتبه قطع ایده ایده یوکسلیر ایسه‌م هرکس نائل اولدیغم سعادتی الیمک تری وخدمتلرم ایله قازانمش اولدیغمی کوره‌رک لال اولور قالور .

كليله — تقرب سلطانه موفق اولديغك زمان دخی رقيبلرك رقابتندن امين اوله بيلورميسك ؟

دمنه — بن بيلورم كه قرب سلطانله ممتاز اولانلر بش قاعده يه رعايت ايتمليدرلر : اولا خشم وغضبی ترك ايدرك دائما حلم وملايمتی التزام ايتمليدرلر . ثانياً هوا وهوسنه اتباع ايتماليدرلر . ثالثاً عقل وازعانی شهوت وحرص وطمع ايله لكه لتميوب كندی نفعندن زياده خدمتنده موفقيتی دوشونمليدرلر . رابعاً هانكی ايشه مأمور اولورلر ايسه صدق واستقامتله باشلايوب اويله بتورمليدرلر . خامساً هرنه حادثه وواقعه يه مقابل بولنورلر ايسه انی رفق ومدارا ايله تلقی ايدرك درشتی وتشديدن حذر ايتمليدرلر . بو بش قاعده يه رعايت ايدنلر البته نائل نجات اولورلر .

كليله — يا كنديني ذات سلطانی يه نصل بكنديررسك ؟

دمنه — انك ايچون دخی بش قاعده واردر .

اولا اخلاص تامله خدمتنه ملازم اولورم .

ثانیا هر حال وکارده امرلرینه نهیلرینه تابع اولورم • ثالثا انك احوال وافعالنی صورت استحسانده کوستریرم • رابعاً پادشاهك کرك کندی شخصنه وکرك ملك ودولتنه نافع اوله‌رق نیت ایلدیکی شیلری برقات دها مدح وثنا ایدرك نیتنی فعله دخی چیقارمسنه غیرت ایلرم • خامسا بالعکس کرك کندی شخصنه وکرك ملك ودولتنه مضر اولان نیتلرینی غایت ملایمتله انتقاد ایدرك اونیتدن واز وازکچیرمکه چالشورم • ایشته بو بش خصلتی پادشاهلر هانکی بنده‌لرنده کوررلر ایسه اکا مطلقا محبت ایدرلر •

کلیله — اکلادم که سن مطلقا ارسلانه تقرب داعیه‌سنده‌سك • فقط قرب سلطان بر آتش سوزان اولدیغنی اونوتمالیسنك؟ حکما دیمشلردرکه « عاقل اولان اوچ شیدن کمالیله حذر ایدر • اولا تقرب سلطاندن ثانیاً علاج ظنیله زهر ایچمکدن ثالثاً عورتلر سرینی کشف ایتمکدن » علما ایسه پادشاهلری برطاغه تشبیه ایتمشلردر • واقعا

طاغلرده انواع معادن جواهر بولنور ایسه‌ده كون كون يير تيجى حيوانلر دخى بولنور . كذلك پادشاهلر ايله مصاحبتى دريا سفرينه تشبيه ايتمشلردر . انسان يا منافع عظيمه اله كتورر و ياخود غرق و نابديد اولور . بونلرى دخى نظر اهميت اوكنه كتور ييورميسك ؟

دمنه — واقعا نصيحتلرك عين حكمتدر . انجق بر آدم نائل سعادت اولمغى كوز اوكنه الديغى كبى او يولده مجاهدات اثناسنده دوچار اوله‌جغى هر خطر و تهلكه‌يى ده كوزينه كسديرر . ديمشلردركه اوچ ايشى كوزه الديره بيلمك هركشينك كارى دكلدر . علوهمت صاحبى آدملرك كاريدر . بو اوچ ايشك بريسى پادشاهلره خدمت ايكنجيسى درياده سفر اوچنجيسى اعدا ايله مغالبه‌در . بن ده كنديمده علوهمت بولديغم ايچون بو اوچ ايشى كوزه كسديرييورم .

الحاصل كليله هر نه سويلدى ايسه دمنه بر درلو مقابله ايله الزام ايدرك نهايت ارقداشنى

« مولا سلامت و موفقیت احسان ایسون »
دعاسنه مظهریتله یواش یواش ارسلانك حضورینه
قدر واردی . ارسلان « بو کیمدر ؟ » دیه سؤال
ایتمکله اولا « فلان وقت خدمت شاهانه کرده
بونمش اولان فلانجه چقالك حفیدیدر » دیه
توصیه اولنه رق بعده ارسلان چقال ایله بر قاچ
سوز تعاطی ایدنجه فهم و کیاستنی بکنمکه باشلادی .
نصل بکنمسون که دمنه خدمت شاهانه سنده
جان سپارانه ابراز مأثر صداقتله منصب المغه کلدیکنی
ارسلانه عرض ایدوب ارسلان « بنم خدمتمده
قپلانلر صرتلانلر کبی بیوك حیوانلر واردر سن
بو ضعف و عجزك ایله نه خدمت کوره بیلورسك ؟ »
دیدیکی زمان « شوکتلی افندم ! بر صنعتکارك
نه کبی آلات و ادوات ایله نه ایشلر کوردیکنه
دقت بیوردیغکز یوقیدر ؟ الك نازك ایشلر ایچون
اوفه جق چکیچ قوللانور . الك بطال ایشلر ایچون
دخی عظیم وار یوزلری واردر . بیوك آلتلرك
ایشلرینی کوچك آلتلر کوره میه جکری کبی کوچك

آلتـارلك كوردكلرى ايشـلرى دخى بيوكلرى
كورەمزلر » ديه كنديسى ايچـون غايت حكيمانه
ودقيقانه بر لزوم كوسترمشيدى . كذلك رتبەسى
دون اولان بر آدمدن معظمـات امور مأمول
اولەميەجغى حقندەكى فكرى رد ايچون دخى دمنه
ديمشيدى كه :

— بر ناچيز چكردك طوپراق آلتنده مستور
قالديغى مدت اندن هيچ بر شى مأمول اولەمديغى
حالده ترابك لطف تربيەسـيله يشيللنمكه باشلايجه
اندن ميوه النـەبيلەجكى تحقق ايدر . بنچوان
دخى اول نهالى اكا كوره بالتربيه نهايت مستعد اولديغى
ميوەسنه دسـترس اولور . بزم كبى عجزه دخى
باغبان اسـتعداد اولان پادشاهلرك لطف تربيەسيله
اسـتعداديمى آرتديردقلرى زمان رتبەلرى يوور . بر
چكردك ايكن بيوك بر اغاج اولمق ارەسـندەكى
نسبت ترقى و تكمل انده دخى مشاهده اولنور .

دمنه آثار عرفانى بويله پادشـاهه بكنديردك
بركره شرف عبوديتى ايله مشرف اولدقدن صكره

ارتق رأی رزینی و فکر متینی هر مسئله‌ده ارسلانك تزاید توجهنی موجب اولدیغندن کیت کیده تقربی او قدر آرتدی که ارسلانك وزیر خاصی اولدی . برکون وقتی مناسب بوله‌رق ارسلانه دیدی که :

— شهریارم ! عادات ملوکدندر وباخصوص سزجه دخی مرعی ایدی که ارەلقده بر کره اطرافی کزر صید و شکار ایدر ایدیکز . حالبوکه بر زماندنبری خاطرکزده صید ایچون بر اغبرار کوریورم . هیچ بر طرفی کزوب تنزه ایتیورسکز اکر بونده موانعدن عد اولنه‌جق برسبب وار ایسه بعنایته تعالی تدابیر عاقلانه ایله او مانعی برطرف ایتمك ممکندر .

ارسلان سبب خوف و هراسنی دمنه‌یه سویلمك قصد ایلدی ایسه‌ده بو ارەلق مرغزار طرفندن شتربه‌نك بر صداسی دها کلدی . ارسلانده بت بکزینه آتدی . او قدر قورقدی که ارتق قورقوسنی دمنه‌دن ستر ایده‌مدی . « ایشته بنم

قورقدیغم شی بو صدادر ۰ زیرا بو صدانك صاحبی البته صداسنه متناسب قوت صاحبیدر » دینجه ظرافت پرور چقال پادشاهه خوش کله‌جك مقدماتی سرد ایدرك اویله هر کسك صداسی جثه‌سنه و یاخود هر کسك جثه‌سی قوت و دهشتنه متناسب اوله‌میه‌جغنی بالادعا بو ادعای ایضاح ایچون بر غافل تلکینك حکایه‌سنی بر وجه آتی تقریر ایلدی :

## « غافل تلکی »

— تلکی بر اغاج اوزرنده غایت کوزل بر خروس کوره‌رك صید ایتمکه هوسلندی ۰ دیرکن یقین بر یردن بشقه بر سس ایشتمکله او طرفه باقدقده کوردی که قوجه‌مان بر طاولی بر اغاج اوزرینه آصمشلر و اغاجك بر قوری طالی تحریك روزکار ایله اول طاوله اوره‌رق بو صدایی چیقارمقده‌در ۰ طاولی بیوك و صداسی چوق کورنجه « بو مطلقا خروسدن اعلا بر شکاردر »

غنسه دوشمش و اولانجه خدعهٔ صیادانه‌سیله
طاول اوزرینه هجوم ایتمش ایسه‌ده طاولك
زیسی یرتیلوب ده ایچنده هوادن بشقه بر شی
اولمدیغنه واقف اولنجه دیگر طرفدن اعلا خروسی
قاچیرمش اولدیغی ایچون بحق کندی کندیسنی
لومه باشلامش .

اشبو غافل تلکی حکایه‌سیله طاول صداسی
کبی اوزاقدن قبا کان صدالره هیچ بر اهمیت
ویرلمامسی لزومنی اثبات ایلیان دمنه « اکر اراده
بیورلور ایسه کیده‌یم شو سزی قورقوتان صدا
صاحبنك کیم اولدیغنی بر تحقیق ایده‌یم » دیه‌رك
ارسلاندن استحصال ایلدیکی موافقت اوزرینه
خدعه‌کار چقال او کوزك صداسی کلن طرفه
طوغری قورقوسز اومزلایوب یورومشیدی .

دمنه کیدر کیتمز ارسلان شو نازك مأموریتی
کندیسنه حواله ایتمش اولدیغنه ندامت کوستردی .
زیرا پادشاهلر ایچون بعض کمسه‌لره پك مهم ایشلری
حواله ایتمك تهلکه‌لی اولوب بویله کندی خوفنه

دائر اولان مأمور يتلرى مطلقا صداقتلريني دفعاته تجربه ايلدكلرى آدملره امنيت ايده‌بيلمك ممكن اوله‌بيلور ايكن هنوز بو درجه‌لرده قدم صداقتي اولميان دمنه‌نك دنائتكارانه برخيانتندن انديشه ايدملك البته بجادر . معاذالله تعالى او صداي مدهش صاحبنك كندى افنديسندن دها زياده قوى الشوكه اولديغنى كوره‌رك انك طرفنه دونر و برر ايسه ؟

فقط اره‌دن براز زمان كچوبده دمنه بشوش بر چهره ايله عودت ايدنجه ارسلانك شبهه‌لرينه محل اولمديغى تحقق ايلدى . هله دمنه « امان افندم ! اوصيحه‌نك صاحبى براوكوز ايمش . واقعا غايت جثه‌لى سمز كوزل بر حيوان ايسه‌ده اويله شرندن قورقوله‌جق حيوانلردن دكل طبيعتى حمله افنديسنه اطاعتله مشهور بر حيوانكه اكر فرمان بيوريلور ايسه همان كيدوب حضورلرينه كتورمكه بيله مقتدرم » دينجه ارسلانك قلبنه بالكليه اطمئنان كلدى . ولوكه حلمم وسلم

اولسون بویله ذی‌قدرت بر حیوانك‌ده کندیسنه رام اولمسنی آرزو ایدرك بو دفعه دخی دمنه‌یی شو مأموریتله شتربه نزدینه کوندردی ·

دمنه شتربه‌نك یاننه تکرار واردقده کرکی کبی صوقیلوب بو مملکته نه مقصدله کلدیکنی سؤال ایلدی · شتربه دخی سرکذشتنی بلانقصان ولازائد حکایه ایلدی · بونك اوزرینه دمنه اورالرك حکمران صاحبقرانی غایت زورلی بر ارسلان اولوب شمدی‌یه قدر حضور حکمرانه کیدوب‌ده آداب عبودیتی یرینه کتورمامسی اکرچه بر قصور ایسه‌ده دها زیاده وقت چورمیوب‌ده همان کیدر بیعت ایلر ایسه نائل نعمت التفات اوله‌جغنی تأمین ایتدی · شتربه « اکر جانمه قصد اولنمز ایسه کیدرم » دیدی · دمنه « جانکزه قصد ایدلمك شویله طورسون سزلك کبی قوتلی قدرتلی حیوانلره افندیمك رعایتی زیاده‌در · مطلقا توجهیله بکام اولورسکز » دیه عرض تأميناته کیرشدیکندن شتربه‌یه امنیت کلەرك قالقدی چقالك ارقه‌سنه دوشه‌رك ارسلان حضورینه واردی ·

واقعا ارسلان شتربه یی کمال نزاکتله قبول ایلدی ·
حتی شتربه ده یالکز قوت وقدرت واندام وقیافت
دکل او حلم ادیبانه سیله برابر برده عقل حکیمانه
کوردیکندن حقنده کی رعایتنی کوندن کونه
آرتدیروب مصاحبه دیرایکن ایشی مذاکره یه
بوزدی · مهام امور حکومتنك صورت تمشیتنده
شتربه نك ده رأیلر ینی صورمغه باشلایه رق موجبجه
عمل ایلدکجه رأیلرنده کی اصابت تحقق ایلدیکندن
نهایت شتربه یی کندیسنه وزیر خاص ایدندی ·
اوقدر توجهنه مظهر ایتدی که ارتق دمنه شتربه یه
نسبتله کوشهٔ نسیا نه آتلمش اولدی ·

چقال شو سوء توجهدن بیزار اوله رق ارقداشی
کلیله نك یانـنـه کلوب طالعندن شکایته باشلادی ·
« قوجه اوکوزی حضور شیره بن کندی المله
کتوردیم ده شمدی او بندن دها مقرب اولسون
بوتحمل اولنور بلامیدر ؟ » دینجه کلیله « برادر !
سن کندی کندیکه ایتمشسك · کندی کندینه ایدنه
نه چاره اولور ؟ سنك حالك عینیله اوصافدرون

زاهدك حالنه بكزه‌مش » ديه قوجه كليله حكايهٔ
مذكوره‌يى بروجه‌آتى تقريره باشلادى :

« صافدرون زاهد »

— پادشاهك برينى برزاهد پاك طينته
اعلا برخلعت احسان بيورمشيدى . غايت ماهر
برخرسز خلعت شاهانه‌يه طمع ايلديسه‌ده بشقه
درلو اله كچيرمك طريقنى بوله‌ميه‌رق كويا زاهده
انتساب غيرتيله خدمتنه ملازم اولدى . اوقدر
طور صداقت كوستردى كه تمام زاهدك دائرهٔ
محرميتنده اك امين آدمى اولمق درجه‌سنى بونجه
بركون خلعتى صاقلى اولديغى يردن اوموزلايوب
فراره قدم باصدى . بيچاره زاهد مريدنده
خلعتدن‌ده اثر كوره‌مينجه ايشك نه‌دن عبارت
اولديغنى اكلايه‌رق خرسزى بولمق ومال مسروقنى
ميدانه چيقارمق اميديله شهره طوغرى يوله‌روان
اولدى . يولده ايكى يبان كچيسنك بوينوز بوينوزه
دوكوشدكلرينى كوردى . اوقدر شدتلى كه
ايكيسنك‌ده اوروشدقلرى يرلردن قان روان اولمقده

وبر تلكى بو بيچاره لرك شو بليدهٔ مشتركه لرندن استفاده ايچون ارالرنده طولاشه‌رق آقان قانلرينى يالايوب يوتمقده‌در . فقط نصلسه بر آرالق تلكى ايكى تكه‌نك بوينوزلرى ارەسنده بولنه‌رق او مصادمه‌نك قربانى اولدى . زاهد بو تصادفدن عبرت آله‌رق يينه يولنده دوام ايلدى . شهره وارد قده هنوز قلعه قپوسنك قپالى اولديغى بر زمانه تصادف ايلديكندن قلعه‌نك اطرافنده طولاشور ايكن قلعه خارجنده بر خانه‌نك پنجره‌سندن باقمقده اولان بر قادين زاهدك يباجى اولديغنى اكلايه‌رق ايچرويه دعوت ايتدى . زاهد بر كوشه‌ده عبادته توغل ايده طورسون مكر بو قارى كنديسى خانه‌سنده بولنديرديغى كنج قادينلرك فحشلريله متمتع بر فاجره ايمش . مكر معيتنده بولنان قزلرك الك كوزلى عد اولنان بريسى غايت ياقيشقلى بر دلى قانلى يه عاشق اوله‌رق جوان دخى قزه اولان عشقندن طولايى بشقه‌سيله الفتنى ايستمديكندن فاجر قارى بر قولايني بولوب دشو دلى قانلى‌ى ايچنده اويناتمق ايستر ايمش . زاهدك كنديسى

خانه‌سنه كلديكی كون قاری ارەمقـده اولديغی قولايی‌ده شـووجهله بولمش كه: برماصـورەنك ایچنه زهر طولديروب دلی‌قانلی معشوقه‌سيله برابر اويقويه وارد‌قده اوجنی يواشجه‌جق آنك اغزينه صوقمش وديكر اوجندن اوفله‌يوب زهری بیچارەنك بوغازندن اشـاغی‌يه ايندیرمكه طوزانمش . لكن حكمت خدا تمام قلمك ديكر اوجی فاجرەنك اغزنده ايكن دلی قانلی بركره عطسرنجه بتون زهرقارينك بوغازی ايچنـه طولەرق درحال كبرمش كيتمش . زاهد بوحالی‌ده چشم عبرتله كورەرك همان خانه‌دن طشاری‌يه فرلامش . تمام شـهره كيردكده كندی مريداندن برپابوشجی‌يه راسـت كلكله آدمجكز شيخنی كندی خانه‌سنه مسافرايدرك لوازم استراحتنك اكمالنی‌ده قاريسنه حواله ايتمش . مكر اوقارينك‌ده بر نوجوان دوستی وارايمش كه ارەلرنده واسـطهٔ مخـابرەلری دخی بووسـاطت ايشـنده غايت ماهر برحجامتجی قاريسی ايمش . پابوشجينك خائن قاريسی او اقشام نوجوان دوستنی دعوت ايچون حجامتجی

قاریسنی ارسال ایدرك [illegible] رستی دخی کیجه وقتی
خانه اطرافنده کزنمک [illegible] یعنی خارجدن خانه‌سنه
عودت ایدن پابوشجی کیجه [illegible] جونکه بوندن اول
دخی برقاچ کره حریفك [illegible] بله کزندیکنی کوره‌رك
شبهه‌لنمش وقاریسنه تنبیه [illegible] اتمش بولندیغندن کمال
تهورله خانه‌سنه کلوب [illegible] جه‌سنی براعلا دوکدن
ماعدا خانه اتنده [illegible] که صیم‌صیقی باغلایوب
بر ینه یاتمش . زاهد کیجه‌ده فراغت وعبادتدن
بوحاللری هپ کوردیکی [illegible] بوندن صکره‌سنی‌ده
بروجه آتی مشاهده ایلمش :

تمام‌قوجه‌سی اوحالده باغنه کیره‌رك اویقویه
وارنجه پابوشجینك قاریسی واسطه‌سی اولان
حجامجی قاریسنه « کل [illegible] جت ایت ! شوقدر طیاق
یدیکیم حالده باری جانانمله بردقیقه‌جق نائل نعمت
وصال اوله‌یم . بنی [illegible] بودیرك بوش قالمسون
دیه‌سنی باغلایم [illegible] بن کیده‌یم سوکیلیم ایله کوروشه‌یم
بعده کلوب [illegible] سنی [illegible] کندیمی باغلانورم »
دیمسیله قاری بوتکلیفه راضی اولمش وایجابی اجرا

اولمش • لكن تصادفه باقلی كه تمام بو صرهده
پابوشجی اویقودن اویانوب قاری یه سسلنمكده جامجی
قاریسی سس ویره جك اولسه طانینه جغندن هیچ
سسنی چیقارمامسی ذاتاً حدتلی اولان پابوشجی یی
بر قاتده‌ها غضبلندیرمش و یتاغندن فرلایوب اویقو
سرسمكیله كندی قاریسی ظن ایلدیكی جامجی
قاریسنك بورنی كسوب النه ویرمك « نا ایشته
بونی دوستكه كوندر كه كوزل هدیه‌در » دیه ینه
یرینه كیرمش • بروده اصل پابوشجی قاریسی دوستیله
كوروشدكدن صكره كلوب وقعه‌یه مطلع اولنجه
جامجی قاریسنه عذرلر دیلیه‌رك ینه كندیسی
دیركه باغلامش ایسه‌ده صباح اولدقده كندی
بورنی كسیك اولمدیغنی قوجه‌سی كوره‌جكنی
بالحساب حریفك شبهه‌سنی آرتدیرمقدن ایسه بو
قضانی كندی برائت ذمتی ایچون فرصت عد
ایتمكی تخطر ایتمش • باشلامش : « یا رب العالمین !
ای معین مظلومین ! بنم بیكناه اولدیغمی سن
بیلورسك • قوجه‌م بلاموجب بورنمی كسدی •

# ۱۱۷

وجهمك زينتندن بنی محروم ایلدی . کمال کرمندن شو بوینی برینه یاپشدیرده هم حسنم مختل اولسون هم ده معصومیتمه بر برهان یرینه کچسون » دیه دعا ایتمکه ! . . . قادین صباحه قدر بو یولده دعایه ملازمت ایدرك صباحلین قوجه‌سی « بره نابکار! هیچ جناب حق سنك کبی فاجره‌لرك دعاسنی قبولمی ایدر ؟ » دیه تکرار قارینك اوزرینه هجوم ایتمش ایسه‌ده قاری « ایشته باق نصل قبول اولندی ! » دیه صاغلام بوننی قوجه‌سنه کوسترمکله آدمجغزی غریق لجهٔ حیرت ایلمش . بو طرفده پاپوشجی ارتق بیکناه اولدیغنه شبهه‌سی قالمدیغی زوجه‌سندن بیك عذرلر دیلەمکده و من بعد کندیسندن هیچ بر شبهه ایتمه‌مکه دخی یمینلر ایلمکده اولسون حجامجی قاریسی کیجه یاریسی کسیلك بورنله خانه‌سنه وارد قده صباح اولنجه بو عیبی عالمه نصل کوستره‌جکنی ونه یولده تأویل بوله‌جغنی بیلەمیەرك مأیوس ایکن ناکاه قوجه‌سی اویانوب « نیشترلرمی اوستره‌لرمی فلانلرمی کتور . ایرکندن برافندی‌یی

حجامت ایتمکه کیده‌جر » دیه قاریسنه بر امر
ویرمش اولدیغندن قاری دخی بو امری کندی
عیبنك اظهارینه وسیله اتخاذ ایچون یالکز بر
اوسترده‌یی چپلاق اولرق حریفه کتورمش
و « ایشته بوندن بشـه بر شی بوله‌مدم » دیجه
حجـامتجی حدتلندرك اویقسو سرسمکلکی ایله
قالدیروب اوسترده‌یی بر فرقه آتمش . عیار قاری
ایچون بوندن اعلا وسیله اولورمی؟ همان « وای
بورنم ! » دیه بر فریاد قوپارمش . ایشی اوقدر
بیوتمش که قونویه قومشـویه خصوصیله اقربایه قدر
و اویلاسنی تعمیم ایدرك هر کس خانه‌سنه قوشمش .
واقعـا قادینی بورنسز و آلنلر ایچنـده کورنجه
قوجه‌سنك آتدیغی اوستره ایله قطع اولندیغنه
کمسه‌نك شبهه‌سی قالمیه‌رق دیکری حضور قاضی‌یه
کوتورمشلر . تصادف و یا بزم زاهد یالدیرون
دخی چالنسان خلعتندن دولایی حضور قاضیده
ایمش . بیچاره حجامتجی ایچون انکار جنایته
امکان اولمدیغندن قاضینك امر ایلدیکی قصاص

اجرا اولنمغه یعنی آدمجکزك ده برونی کسیلمکه قیام
ایدلمشیدی . او زمان زاهد صبر ایده‌میه‌رك
صومعه‌سندن چیقه‌لیدنبری کوردیکی احوالك
کافه‌سنی قاضی‌یه حکایه ایلدی . نهایتنده دیدی‌که:
— ای قاضی ! قباحت کمسه‌نك دکل هرکس
کندی کندیسنه ایتمشدر . اکر بنده مرید جمع
ایتمك و انره شیخلك ایلمك سوداسی اولمسه
و باخصوص خلعت شاهانه کیمك هوسی بولنمسه
ایدی نه بر خرسز مریدم اولور نه‌ده چالنه‌جق
لباسم بولنور ایدی . کذلك تلکیده بشقه‌لرینك
قلاکتندن استفاده طمعی اولمسه ایدی یبان‌کچیلرینك
بوینوزلری اره‌سنده هلاك اولمز ایدی . فاجره
قارینك نوجوانی تسمیم قصدی بولنمسه ایدی
کندی زهرینه کندیسی کرفتار اولمز ایدی .
حجامتجینك قاریسی دخی قواده‌لك کبی بر فعل
حرامه تصدی ایتمه‌ایدی قضاءً برونی کسیلمز ایدی .
پابوشجینك قاریسی ده یدیکی طیاقلری مجرد سو-
پرستلکنك جزای سزاسی اولمق اوزره یمشدر .

## ١٢٠

بو حکایه‌یی سویلیان کلیله اولوب بو وجهله حکایه‌سنی بتوردکدن صکره ارقداشی دمنه‌یه « ایشته سنده دخی ملوکه تقرب و مراتب علیایه وصول هوسی بولنمسه ایدی بویله کندی اللرك ایله بر اوکوزی حضور ارسلانه کتوروبده نهایت کندیك کوزدن دوشمك کبی بر بلایه اوغرامز ایدك » دینجه دمنه « بن بورایه سندن بر نصیحت ایستمکه کلمش ایدم . تاکه اولکی اقبالمی بوله‌یم دیه . مع هذا بن رقیبمدن انتقام خصوصنده عاجز دخی دکل ایدم و دکلم . ارسلان و اوکوز هر نه قدر عظیم الجثه حیوانلر اولوب بن صغیر و ضعیف ایسه‌مده دشمن قهارلرندن انتقام الان سرچه قوشلرینك حکایه‌لرندن عبرت اله‌بیلورم » دیمسیله کلیله بو حکایه‌نك نصل اولدیغنی صورمسیله دمنه دخی بر وجه آتی تقریره باشلادی :

### « سرچه‌لرك انتقامی »

— بر یره سرچه‌لر یووا یاپمشلر ایدی . فقط

بر بیبان کدیسی بونلره عارض اولەرق نه زمان
یاوری چیقاررلر ایسه کاور یاوریلری قاپوب یر
ایدی . سرچەلر بو ظالمدن عاجز قالدیلر ایسەده
بیان کدیسنه بر فنالق ایتمکه اقتدارلری وارمیدر ؟
نهایت ایچلرندن بریسی « مادامکه بزده اقتدار یوقدر
دشمنلرمز علیهنه بزدن دها مقتدر اولانلر ایله اتفاق
ایدەلم » دیه دیکرلرینك ده موافقتیله سمندرلرك
خانەسنه واردی و حاللرندن تظلم ایدرك سمندرلرك
غیرت عاجز پروریلرینی تحریك ایلدی . بونلر
آغزلرینه برر مقدار نفت و کبریت الەرق کلدیلر .
سرچەلرك دلالتیله بیان کدیسنك خانەسنی بولدیلر .
کتوردکاری مواد محترقه و محرقه ایله اول ظالمی
خانەسی ایچنده اولادیله برابر یاقوب وجود
مضرندن عالمی قورتاردیلر .

کلیله ارقداشنك ارتق شتربەیی اقبالدن
دوشوردك ایچون هیچ برشیدن پروا ایتمیەجکنی
کوردی . زیرا دمنه « پادشاهك یالکز شتربەیه
التفات ایدرك دیکر بندکانی نظر توجهندن دوز

اتمسی انلرك يأسنی موجب اولمشدر . بر پادشاهك بندكانی مأيوس اولمقدن نه درجه‌لرده فنالقلر تولد ايده‌جكی دركاردر . بن شتربه عليهنده چالشه‌جق ايسه‌م يالكز كندی نفعم ايچون دكل پادشاهك ده منفعتی ايچون چالشمش اوله‌جغم » ديه بو بابده‌كی عزمنده نه قدر متانتلی اولديغنی اكلاتمش ايدی . بناء علی ذلك كليله يالكز دمنه‌نك تعديل شدتنه مدار اولسون ديه حسودلرك حركات حسودانه‌سی نه كنديسنی متضرر ايده‌جكنی بر وجه آتی بر پادشاه عبرتبين حكايه‌سيله اكلاتدی . ديدی كه :

## « پادشاه عبرتبين »

— دست ظلميله جهانك كريبانی چاك چاك ايتمش بر پادشاه وار ايدی كه ظلمی كنديسنه اكنجه ايدرك تبعه‌سندن جانی ياقلدق آدم براقامش ايدی . عالم كيجه كوندوز جناب حقه دعالر ايدرك بو ظالمك وجودينی قالديرمسی ايچون استرحامده بولنور ايديسه‌ده شو بددعالر اول ظالم حقنده خير

دعا یرینه قائم اوله‌رق کیتدکجه اقبالی آرتار ایدی .
بر کون پادشاه ظالم صید و شکاره چیقدی . بر از
آولانه‌رق سراینه عودت ایدنجه مملکتك هر طرفنه
دلاللر چیقاردی شو مضمونی ندا ایتدیردی که
« ای ناس ! بن شمدی‌یه قدر بر پادشاه ظالم ایدم .
بوندن صکره بر پادشاه عادل اوله‌جغم . اثر ظلمیله
خراب ایلدیکم مملکتی بعدما آثار معدلتمله معمور
و آبادان ایلیه‌جکم » واقعا اندن صکره پادشاه
او قدر عدالت اوزره حرکت ایدر اولدی که آز
زمان ایچنده اولکی قان اغلایان کوزلر سرشك
شکران نثار ایدر اولدیلر . بندکاننده بریسی
پادشاهه شو تبدیل معامله‌نك سببنی صوردقده
پادشاه دیدی که : « شکارکاهده بر زاغر کوردم .
بر تلکی‌یی تعقیب ایدیور ایدی . تلکینك ایاغنی
ایصیردقله بیچاره حیوان جان هولیله کندیسنی بر
اینه آته‌رق قورتوله‌بیلدی . حالبوکه بر از صکره
او زاغری بر آت تپه‌رك انکده ایاغنی قیردی . اما
انکده ایتدیکی یانه قالمدی . زیرا انکده ایاغنی بر .

دالیه کیره‌رك قیرلدی . بونلری کوردم و بونلردن
آكلادم كه هر كسك ایتدیكی ایش ینه كندی باشنه
كله‌جكدر . ایو كله‌جك ده اولسه كچ اولسون
كله‌جكدر . ایشته بو عبرت و تنصح ایله تبدیل
معامله‌یه مجبور اولدم »

بو حكایه‌یی نقل ایدن كلیله مجرد دمنه‌یی شدت
انتقامدن منع ایچون سویلمش ایدی . دمنه درحال
مقصدی فهم ایدرك دیدی كه :

— برادر ! بن ظالم دكلم . شتربه‌یه ظلم
ایتمیه‌جكم . بلكه بر مظلوم اولدیغمدن كندیمی
ظلمدن قورتاره‌جغم .

كلیله — هر حالده دشمنك غایت قدرتلی قوتلی
بر اوكوز اولدیغنی نظر دقته اوكتكدن
اوزاقلاشدیرمه . تا كه كندیكی بر بلایه دوچار
ایتمیه‌سك .

دمنه — حیله و خدعه قوت ایله یاپلمز . عقل
و كیاست ایله یاپیلور . سكا ستمكار بر یلانی حیله
ایله اولدیرن قارغه‌نك حكایه‌سنی نقل ایده‌یم ده باق

نصل عاجزلر عقل وكياستله فهم وفراستلرنه بوله
ايشلر كوره بيلورلر ايمش .

ديه دمنه شو حكايه‌يى نقله باشلادى :

« قارغه ايله ييلان »

— بر طاغده بر قيانك اره‌سنده يووا ياپمش
اولان قارغه قوشوشى اولان ييلانك دائما
ياوريلرينه تسلط و اكل ايتمسندن بيزار قالمشيدى .
شو دشمنك الندن قورتلمق ايچون كنديسنه
بر تدبير قوره‌رق فقط بو بابده ديكر قومشوسى
چقالك ده رأينى استفساره كيتدى . قارغه‌نك
تدبيرى ييلان اويور ايكن واروب بر غاغه ضربيله
كوزينى چيقارمق و انى بعدما ياوريلرينى
كوره‌ميه‌جك صورتده كور ايتمك صورتندن عبارت
اولمغله بو تدبيرى چقاله اكلاتدى ايسه‌ده چقال
بكنمدى . جوابا « بر حيله ترتيب ايتمك لازم كلنجه
انى اويله بر يولده ترتيب ايتمليدر كه كنديسنه ضرر
كلمك امكاننك اوكنى قطعيا قپاملبدر . و الا حدن

یاپه‌یم دیرکن کندیسی هلاك اولان بالقجین کبی اولورسلك » دیه‌رك بر بالقجین حکایه‌سنی بر وجه آتی تقریره باشلادی ۰

« بالقجین »

— بر بالقجین کول کنارنده هر کون طوته بیلدیکی بر قاچ بالق ایله تعیش ایدر ایدی ۰ کیت کیده اختیار اوله‌رق ارتق بالق طوته‌مامغه باشلادی ۰ بو کیدیشله آجلقدن هلاك اوله‌جغنی کورنجه تسهیل معیشت امرنده بر مدار اولمق ایچون شویله بر تدبیر قوره‌رق ینه او کول ایچنده بولنان بر ینکجه دیدی که : « کچن کون بورایه صیادلر کلدیلر ۰ کوله آغ آته‌رق نه قدر بالق وار ایسه جمله‌سنی طوته‌جقلرینی سویلیورلر ایدی ۰ زواللی بالقلره یورکم آجیدی ۰ شوکولدن عرقلری کسیله‌جکدر » ینکج بالقلرله برابر کندیسنك ده صید اولنه‌جغنی کوره‌رك کمال تلاشله بلیهٔ قریبه‌یی بالقلره حکایه ایدنجه جمله‌سنك عقللری

باشلرندن کیتدی . باشلرینی قورتارمغه بر چاره
آرادیلر ایسه‌ده بوله‌مدیلر . بو بابده ینه دشمنلرندن
رأی استفساری کی دها سخیف بر مطالعه ایله
جمله‌سی بردن بالقجین قوشنك یاننه کاوب کندیلرینی
بلیهٔ صیددن قورتارمق ایچون نه تدبیر بوله‌بیله‌جکنی
صوردیلر . بالقجینك « شوزاده بیوك بر نهر
واردر . اوزایه نقل مکان ایده‌بیلسه‌کز قورتولور
ایدیکز » دیمسی اوزرینه واقعا کنیش نهرده اکنه
بوینه قاچوب صیادلرك آغلرندن قورتیله‌بیله‌جکارینه
بالقلرك عقللری ایردی ایسه‌ده اورایه قدر نصل
کیده‌بیله‌جکلری امرنده متحیر قالدقلرندن بوکا دخی
بر چاره بولمسنی اول دشمن جانلری اولان قوشدن
رجا ایلدیلر . بالقجین « آه ! بن کنج بولنسه ایدم
سزی اورایه پك قولای نقل ایده‌بیلور ایدیسه‌مده
شمدی اختیارم . نه قدر چالشمش اولسه‌م انجق
کونده بر قاچ دانه‌جکزی غاغه‌مه آله‌رق نقل
ایده‌بیلورم » دیمجه شو خدمتی دریغ ایتمامسنی
بالقلرك جمله‌سی رجا ایلدیلر . بعدما هر کون

بالقچین بر قاج بالغی الوب نهره دیه بر اورمانه کوتوروب مکمل اکل ایدر اولمشیدی . بر خیلی زمان بو صورتله تعیش ایلدی که کولده اولان بالقلر کیدن ارقداشلرینك عظیم نهر ایچنده اکنه بوینه کزوب یوردکاری خبرینی الهرق ممنون اولیورلر ایدی . نهایت بر کون بکچی دخی نقل مکان ارزوسنه دوشهرك قوشك کردانه چنکاللریله صاریلوب یوله روان اولدی . بالقچین بو کون جاشنی دکشدیکنه ممنون اولهرق کیدیور ایدی . انجق بکچی بنیلهجکی محله تقرب ایدوب ده بالق تکیکارینی اوزاقدن کورنجه انجام کاری اکلادی . دوچار اولهجغی بلایه کمال مسکنتله صبر ایتمکدن ایسه یا کندیسنی قورتاردبیلمك و یا قورتارهمز ایسه مجرد مدافعهٔ حیات اغورنده اولمك ایچون چنکاللریله بالقچینك بوغازینی صیقمغه باشلادی . صیقه صیقه انی بوغوب هلاك ایتمکله هم کندیسنی و هم ده کولده بولنان بالقلرك بقیهسنی قورتارمش اولدی .

بو حكايه‌يی تقرير ايدن قارغه‌نك قومشوسی چقال اولوب حكايه‌سنی بتوردكدن صكره قارغه‌يه نصيحته باشلايوب ديدی كه : «كنديكه هيچ بر ضرر ايرشديرمكسزين يلانه ظفر بولمق ايسترايسه‌ك شهره كيدوب بر كسه‌نك ذيقيمت بر شيئنی قاپارسك . فقط سرعتله هوالنميوب يواش يواش طالدن طاله قونه‌رق يلانك اقامتكاهنه قدر كاورسك‌كه ارقه‌دن سنی تعقيب ايدن انسانلر دخی اورايه قدر كاورلر . بعده قاپديغك شيئی يلانك يوواسی اوزرينه براغورسك . انسانلر انی المق ايچون يلانی‌ده هلاك ايدرلر» واقعا قارغه بو تدبيری معقول كوروب اويله حركت ايلدكده دشمنی انسان اوغللرينه اولدورتوب كنديسی هيچ بر ضرر كورمكسزين قورتلمشدر .

اصل بو قارغه و يلان حكايه‌سنی سويلين دمنه اولديغی خاطرده‌دركه شتربه نام اوكوز ايله رقابتندن طولايی كندی رفيقی كليله ايله حسبحال ايديور ايدی . كليله حكايه‌يی ديكله‌دكدن صكره

ز ینداشنه « واقعا بو یولده حیله‌لر ایله بر عاجز حیوانك بر قوی حیواندن انتقامی ممکن اوله‌بیلور ایسه‌ده شتربه او یله قولایلقله الداتیله‌بیله‌جك اججقلردن دکلدر . بعض کره الداته‌یم دیانلرك الداندقلری ده اولور . تلکی‌یی الداته‌یم دیرکن الدانان طوشان کبی » دیه بر وجه آتی بر خدعه کار طوشان حکایه‌سی سویلمکه باشلادی :

## « الدانان طوشان »

— طوشانك بریسی بر چالی التنده یاتار ایکن بردن بره قارشوسنده بر قورت کوردی که آجلقدن کوزلری قرارمش و قرنی قرنه چکمش اولدیغندن کندیسنی همان اکل ایده‌جکی شبهه‌سز اولدیغنی اکلادی . بو طوشان بنی نوعی میاننده پك ذکی اولمق اوزره مشهور اولدیغندن یاقه‌سنی بر خدعه ایله شو بلادن قورتارمغی دوشونه‌رك قورتی سلطان حیوانات اولان ارسلانه لایق مدایح ایله مدح و ثنادن صکره دیدی که : « ای کرمکارم !

واقعا جمله مزك جانى يولكزده فدا اولسون ·
ذاتاً سز سلطانمزك تغذيه سى ايچون يارانلمش دكلى يز؟
مبارك دندانكز ايله اكل اولنمق بزلر ايچون شرفدر ·
شو قدر كه بن غايت ضعيف بر حيوانم · افندمزه
هيچ لايق دكلم · قومشوم بر تلكى واردر كه
سميزلكندن طولايى يوروميه اقتدارى يوقدر ·
اكر مساعده بيورر ايسه كز انى بر تقريب افندمزه
ضيافت چكه يم كه بارى قارن طويورمق ايچون
اختيار بيورديغكز زحمته دكسون » قورت شو
مقالره اينانه رق راضى اولدى · مع هذا طوشانك
ايزينى براقميوب تلكينك يوواسنه قدر برابر كلدى ·
كنديسى طشاريده قالوب طوشان يوواه ايچنه
كيرنجه قومشوسى تلكى ايله خوش كلديكنه صفا
بولديغنه دائر مقدمهٔ صحبتدن صكره طوشان
ديدى كه : « سوكيلى قومشوجغم ! ضرب ديارندن
كراماتى ظاهر فضائلى باهر اوليا طينت برشخص
مبارك كلمش · سزك بويله ذواتك فيوضاتندن
استفاضه يه رغبتكزى بيلديكم ايچون كوروشمك

اوزره انی بورایه کتوردم . شوراده قپوکزك
اوکنده‌در . مساعده بیورر ایسه‌کز ایچرویه
کیرسون » ذکاوتلی تلکی طوشانك افاداتنده بر
حیله اولدیغنی درحال اکلادی ایسه‌ده اکلادیغنی
هیچ بللی ایتمیه‌رك دیدی‌که « پك تشکر ایدرم
طوشان قرنداش! اویله مبارك ذواتله کوروشمك
اك زیاده هوس ایلدیکم شیدر . لکن طورکز
خانه‌می برازسو پوروب تنظیم ایده‌یم سز طشاری‌یه
چیقکزده . . . . » واقعا طوشان بویله کافترلزوم
کوسترمامك ایستدی ایسه‌ده تلکی قبول ایتمدیکندن
دها زیاده اصراری شاید تلکی‌یه خدعه‌یی اشراب
ایدر دیه طوشان طشاری‌یه چیقدی و تلکی‌یی
نصل قاندیرمش اولدیغنی قورته اکلاتمغه باشلادی .
حالبوکه تلکی یووالرنده اکثریا ایکی قپو اولدیغندن
تلکی دیکر قپوسندن چیقوب زاهد مغربینك قورت
اولدیغنی کورنجه چونکه اولدن هر طهوراته
قارشو بر تدبیر احتیاطکاری اولمق اوزره قپوسنك
ایچ طرفنه برچوقور قازوب اوزرینه چورچوب

قویمش اوندیغنــدن درحال بو قپانجه‌یی اوستنه
اك خفیف برحیـوان باصسه ییقیله‌جق صـورتده
تنظیم ایلدی. و یوواسی ایچندن « یورسـونلر! »
صداسـنی خارجده کیلره استماع ایتدی. طوشـان
اوکده قورت ارقه‌ده کمال شـطارتله ایچرو یه جان
آتدقلری آنده ایکیسی بردن کندیلرینی چـوقورك
ایچنده بولمزلرمی؟ تلکی دیکر قپوسـندن قاچوب
قورتلدی ایسه‌ده تلکی‌یی الداتمق ایستیان طوشان
چوقورك ایچنده قورتك طعمهٔ دندانی اولدی.

کلیله بوحکایه‌یی سویلیدرك ارقداشی دمنه‌یه
« اینشته شـتربه علیهنه تدبیر ایده‌جکك خدعـه‌لر
بویله طوشانك تلکی علیهنـده‌کی خدعه‌سی کبی
اولورسـه صـکره کندی کندیکی دوچار تهلکه
ایتمش اولورسـك» دیه نصیحت ویردی. دمنـه
دیدی که: « واقعا دیدیکك طوغریدر. انجق شتربه
کندی اقبالنه مغرور اوله‌رق بنم خدعهٔ منتقمانه‌مدن
غافلدر. بن سکا برده الداتان طوشانك حکایه‌سنی
نقل ایده‌یم که قورتی دکل قوجه بر ارسـلانی داغ

خدعه‌سنه دوشوره‌رك غلبه ايلشدر» ديه بر وجه آتی حكايه‌يه باشلادی:

## « آلداتان طوشان »

— بغداد طرفلرنده كوزل بر اورمانی ارسلانك بريسی كنديسنه صيدكاه اتخاذ ايدرك درونده‌كی حيوانلردن هر كون برقاچنی طوتار اكل ايدر وفقط بونلری طوتنجه‌يه قدر ديكر برچوقلرينی ده اوركوتوب راحتسز ايدر ايدی . حيوانلر هر كون خلجاندن ايسه قضا وقدرك قربان اولمسنی اقتضا ايلديكی بردانه‌سی بالقرعه تعيين اولندرق ارسلانه كوندرلمكه قرار ويرديلر كه بو حالده ديكرلری راحت قاله‌جقلری ذركاردر . ارسلان دخی بو مقاوله‌يه راضی اولديغندن هر كون قرعه كيمه اصابت ايدر ايسه ارسلانه كوندرلمك اوزره برزمان راحت وحضور حاصل اولدقدن صكره نهايت بر كون قرعه طوشانه اصابت ايلدی . جان طاتلی اولديغندن بيچاره طوشان قولايلقله جانی فدا ايده‌ميه‌رك اوقاتلرينده عقلنه بر تدبير كليور

اكر موفق اوله‌بیلور ایسه‌م جمله‌كزی شو ارسلانك
بلاسندن قورتارمش اولورم » دیه ارسلانك طعام
زمانینی كچكدیره‌جك قدر تأخر ایلدی . تام ارسلانك
آجلغی درجهٔ نهایه‌یه واره‌رق غضبندن قویروغنی
یرلره اورمغه و دهشتلی بوكورمكه
باشلامش ایدی كه طوشان جعلی بر خجالتله حضورینه
كله‌رك « سلطانم ! بوكون قرعه بنم جنسمدن بر
طوشانه اصابت ایدرك انی حضوركزه كتوریوردم
ایكن یولده بر قویو باشنده دیكر بر ارسلانه راست
كلدم . قسمتكزی غصب اتمك ایستدی . هر نه
قدر بونك سلطان بهایم اولان ذات عالیكزه مخصوص
اولدیغنی اكلاتدم ایسه‌ده سزدن قورقوب ده واز
كچمك شویله طورسون بالعكس حق عالیكزده
بك فنا صورتده سوكوب صایمغه باشلادی .
صداقتم حسبیله او قدر قزدم كه اقتدارم اولسه
خرقلاقنی قوپاروب قانی امه‌جك ایدم » دیدی .
ارسلان بو سوزلری ایشیدنجه غضبی بر قات دها
مشتد اوله‌رق « او ادبسزك نره‌ده اولدیغنی بكا

کوستره‌که اکا حدینی بیلدیره‌یم » دیدی . طوشـان ارسلانك اوکنه دوشه‌رك جوارده کائن درین بر قویو باشنه کتوردی . و « ایشته افندم بو قویو ایچنده‌در » دیوب ده ارسلان قویو یه باقنجه طوشان دخی کندیسنی ارسلانك پنچه‌لری اره‌سندن قویو یه عرض ایلدی . او یله بر صورتده که قویو ایچنده‌کی صورت منعکسه‌یی کورن ارسلان کرك خصمی و کرك کندی شکاری اوراده‌در ظنیله همـان قویو یه آتلادی . غرق و تلف اوله‌رق حیوانلر دخی انك شرندن امین قالدیلر .

دمنه بو حکایه‌ایله حسن تدبیر صاحبی بر ضعیف حیـوانك پك چوق قویلره غلبـه ایده‌بیله‌جکنی ارقداشی کلیله‌یه اثبات ایدرك نهایت بر مدت دها ایکی ارقداش مصـاحبت ایلدکدن صـکره دمنه متبوعی اولان سلطان سـباع ارسلان نزدینه کیتمکه طوراندی . بو صره‌ده کلیله بر صولك نصیحت دها ایدرك « شـتربه‌یی تلف ایده‌جکم ده قوره‌جغك دام تدبیر صاقین کندی ولی نعمتك اولان ارسلانه ده

بر ضرر ایرشدیرمسون . انسانك اول ولی نعمتنی
کافهٔ قضا و تهلکه‌دن امین بر حالده بولندیرملیدر ده
صکره تدابیرینی کورملیدر » دیدی . دمنه بو
نصیحتی دخی قبول ایدرك ارقداشنی وداعله افندیسی
نزدینه کیتدی .

ارسلان حالا اولانجه توجهنی شتربه‌یه حصر
ایدرك اندن بشقه کمسه‌نك یوزینه بیله باقیور ایدی .
دمنه بر خیلی وقتلر کوشهٔ ادبارده صمت وسکوتله
وقت کچیردکدن صکره بر کون تصلسه کندیسنی
ارسلانه کوستردی . ارسلان « وای سن کورنمز
اولدك ای دمنه ! هم سنك چهره‌کده غم و غرض
علامتلری واردر . بو حاله سبب نه‌در ؟ » دیه
حال وخاطر سؤالنه مقابل ذکی دمنه « افندم !
واقعا غم وغصه‌مك پك بیوك سببی ده واردر اما
نیجه زماندر که افندیمك حضورینه شرفیاب دخول
اوله‌مدیغم ایچون سویلیه‌میور ایدم » دینجه ارسلان
دمنه‌نك صدق واستقامتنی اعتراف ایدرك خبر
ویره‌جکی شی هرنه ایسه سویلمسی ایچون درحال

خلوت دخی امر ایلدی .

فقط دمنـه او یله عادی بوش بوغازلردنمیدر ؟ ترتیب ایلدیکی حیله و خدعه‌یی کمال مهارتله اجرا خصوصنـده هیچده صبرسزلق ایتمیـور ایدی . اولا ارسلانه کندی صداقت و استقامتنه دائر سوزلر سویلیه‌رك ارسلاندن دخی بونلری تصدیق یولنده جوابلر الدقدن یعنی حالا افندیسی کندیسندن امین اولدیغنی برده‌ها عکسی ادعا اولنه‌میه‌جق صورتده افندیسنه تأمین ایتدیردکدن صکره سوزی حکمت وادیسنه سوق ایدرك عاقل اولان انسانك دها بلا کلزدن اول تدبیرینی کورمسی لازم کلدیکنی و بویله اولان انسانه « جازم » تعبیر اولنـه‌جغنی و بلا کلدکدن صکره او یله‌دوچار خوف و تلاش اولمیوب ده کمال متانتله تدبیر ایدنلره دخی « حازم » دنیـله‌جکنی و فقط نه بلا کلزدن اول و نه ده کلدکدن صـکره دفعی تدبیرینی دوشونه‌میوب و بوله‌میوب ده دوچار حیرت اولانلرك « عاجز » دنیلان صنفدن اوله‌جقلرینی سرد ایلدی . حتی بو اوچ صنفك احوالی برقاچ دها

ارسلان نظرنده توضیح ایچون شویله برحکایه سرد ایلیه‌رك دیدی که :

# « اوچ بالق »

— برکول وار ایدی که برجهتی عظیم برنهره مربوط ایدی، ایچنده اوچ بالق رفقتله یاشایورلر ایدی، برکون نهرده بالق طوتان بالقجیلر کولك کنارینه‌ده کله‌رك بالقلری اوراده کورملرییله « یارین دخی شورایه آغمزی آتارز » دیه اطرافی رایججه کوزدن کچیردکدن صکره کیتدیلر، بالقلردن « احزم » اولان برینی حریفلرك شو کشفلرندن غرضلرینی آکلایه‌رق همان نهر کبیره صاووشوب کیتدی، ایرتسی صباح صیادلر آغلرینی آتدقلری زمان بلایی « حازم » اولان ایکنجی بالق دخی کوردی ایسه‌ده کولك نهره اتصاق ایلدیکی یری بالقجیلر سد ایتمش اولدقلرندن فراره امکان کوره‌میجه خلاص ایچون بشقه برتدبیر بولدی، کویا اجلیله هلاك اولمش بر بالق کبی صو یوزینه چیقه‌رق حرکتسز برحالده طوردیغندن بالقجیلر بونی هلاك

اولان بر بالغی بکمیه‌رك بردانه‌سی آنی طوتدیغی کبی نهر طرفنـه آتدی واوراون بالق چرپنـه چالشه نهره قدر یول بولوب قاچدی کیتدی • اما عاجز اولان اوچنجی بالق آغلر آتلدقدن صکره ـنخی بویله برتدبیر بوله‌مدیغنـدن شـورایه بورایه سرکشته وسرکردان آتلدی ایسـه ده نهایت آغه طوتیله‌رق صیادلر النه کرفتار اولدی •

الحاصل دمنه بومثللو تمثیلات ایله ارسـلانه بر بلامیدانه چیقمزدن اول انك وقوعه کله‌جکنی وچارهٔ منعنی دوشونمك مقتضـای عقل وحکمت اوله‌جغنی کوزلجه تفهیم ایدرك بعده سوزینی شتربه‌یه تحویل ایلدی • شتربه‌نك پادشاهه خائن اولدیغنی وارسلان علیهنه بعض امرا ایله مذاکره ومشاوره‌ده بولندیغنی اکلاتدی • ارسـلان اویله هر ایشتدیکی تقریرلره همان حوالهٔ سمع امنیت ایدی ویره‌جك افکار ضعیفه اربابنـدن اولدیغی جهتله شـتربه حقنده بوجه ایلك وافندیلك ایتمش اولدیغی و او ایسه حقیقة نعمت قدرینی بیله‌جك ارباب حکمتدن

بولندیغی حالده کندیسندن نانکورجه‌سنه خیانت
هیچ مأمول اوله‌میه‌جغنی درمیاندن کیرو طورمدی
ایسه‌ده دمنه خدعه بازلقده‌کی مهارتنك جمله‌سنی
اورته‌یه قویه‌رق شتربه « پادشاهمز اوله‌جق
ارسلان بنم بر اوازمدن بیله خوف ایدن‌قورقاقدرنه
بریسیدر » دیه سائر ارکان دولتی اغفال ایتمکده
بولندیغی قولاغیله ایشتدیکی بیانیله اکر درحال
بو اوکوزك حقندن کلنمیوب‌ده فتنه‌نك‌بالکلیه
میدانه چیقمسنه یول ویریله‌جك اولورسه صکره
فتنه‌یی باصدیرمق قابل اوله‌میه‌جغنی کمال صداقت
طوریله قطعیاً بیلدیردی ·

واقعا ارسلان ینه قناعت ایده‌مدی · شتربه‌دن
او زمانه قدر صداقته مخالف هیچ بر حال وحرکت
مشاهده ایتمامش اولدیغی جهتیله بویله کناهسز
قباحتسز آدملری قهر و تدمیر ایتمك سائر اصدقانك
ده مأیوسیتلرینی موجب اوله‌جغنی بیان ایلدیسه‌ده
دمنه « واقعا قباحتسزلره جزا ایتمك‌پك‌بیوك‌حقسزلق
بیك دهشتلی بر تهلکه اوله‌جغنه شبهه ایدیله‌مز

ایسه‌ده خائنره التفات و عاطفت دخی معکوساً بنه
بوکا متناسبدر » دیه اول قدر سوز سو یلدی که
نهایت ارسلان بیاغی دوشندی . فقط بنه قطعیا
اینانه‌مدی . دمنه‌نك دخی انضمام رأییله شتربه ایلك
یانه کلدیکی زمان خیانتی حال و شاننده اکلامق
اوزره یاك دقتلی طورانمغه قرار و یردی .

خدعه‌کار چقال ارسلانده شتربه علیهنه شو
استعدادی استحضار ایلدکدن صکره « شمدی‌ده
شتربه‌یی یولنه قویملی‌یم » دیه بر ارەلق قالقدی انك
یانه کیتدی . ذاتاً شتربه‌یی شیره توصیه و تقدیم ایدن
کندیسی اولمغله ارەلرنده مخالصت هنوز دوام
ایتمکده بولندیغندن بیچاره شتربه چقالی او یله بر
اسکی دوست اولمق اوزره بالتلق چوقدنبری
کوروشه‌مدکلرندن طولایی دوستانه سرزنشلرده
دخی بولندی . دمنه مرام مفسدت انجامنی
یوروتمك ایچون بو یله بر سرزنشی بکلادیور ایدی .
همان دیدی که :

— ای یار وفادارم ! خیلی زماندنبری سنی

بیله کوره‌میور ایسه‌م بوندن اکلا که جهاندن نه قدر احترازم واردر. نه درجه‌لرده عزلتنشین اولمشم! بویله ایلکه کملك بر قاعدهٔ اساسیه اتخاذ ایلمش بولنان دنیاده هر کسدن سلام و صباحی کسمکدن بشقه چارهٔ سلامتی بولنه‌بیلور؟

شتربه — قورقارم افندمز اولان شیر طرفندن سنك حقکده بر سؤ توجه واقع اولمشدرده انك ایچون بویله سویلیورسك.

دمنه — خیر دوستم خیر! کاشکی بنم حقمده اولسه ایدی! بن شیره نه خدمتده بولندم که!..
فقط! اوف نصل سویله‌یم؟ اما هر حالده سویلمك لازمهٔ ذمت صداقتمدر. ارسلان اصل سنك خدمتلرکی ایاقلر التنه الدرق حقکده فنا قصدلرده بولنیور «شتربه سمیره‌ سمیره برطلوم یاغ کسیلدی. کوردکجه اغزمك صولری آقیور. ذاتاً امور دولتم ایچون آنك نه لزومی قالدی؟ هم شتربه‌نك بکا قصد سیئی‌ده وارمش» دیه اصدقای بندکانه نهایت سنی اکل ایده‌جکنی سویلیور. ارسلانه

سنك قدر حسن خدمت ایتمش اولانلر نهایت بویله
بر سوء مکافات کوررلر ایسه بز باشمزدن نصل امین
اولورز؟

شتربه بو لقردیلری ایشتدکده واقعا رنکی
آتدی ایسه ده ارسلانك کندیسنه شویله برسوء
نیتی اولدیغنی بردرلو تسلیم ایده میور ایدی .
اویله بر حکمدار کرمکار ایچون بنم کبی صادق بر
بنده سنه بوسوء نیت یاقشیق اله بیلورمی؟ بنم هیچ
برقباحتم یوق که جزاسنه لزوم کورسون!» دیه
دمنه نك اخبار ینی رده چالشیور ایدی . لکن
دمنه یی دخی کندیسنه پك صادق برذات بیلدیکی
جهتله نهایت « اویله ایسه دیمك اولیورکه مفسدلر
بنم حقمده ارسلانه سعایتده بولنمشلردر . فندیمزك
امنیتسزلکنی موجب اوله جق برخیانت ایتمشلردر .
فنالر ایله اختلاط ایتمه بویله اك طوغری آدملری ده
دوچار خطا ایلر » دیه بیچاره شتربه اوزون
اوزادی یه حسبحاله کیرشدی . لکن هر حالده
کندیسنده برخیانت بولوبده آندن قورقدیغی کبی

ارسلانده دخی برقدر ناشناسلق بوله‌رق مؤاخذه ایتمیور ایدی . بلکه قرب سلطان آتش سوزان اولدیغنی حکم ایدنلرك مسالك حکمتنه کیدرك خدمت پادشاهاندن بعید اولانلرك او خدمتده اقبال عظیم وار ظن ایلدکلری حالده نائل مرتبهٔ قرب اولانلرك ایشته بویله بعض مفسدلر اغفالیله بر دقیقه ایچنده قرق ییللق اقباللرینك مبدل ادبار اوله‌جغنی سویلیور ایدی . هم بونی ده پادشاهلری تخطئه یولنده سویلیور ایدی . بالعکس اصدقانك او صورتله قهر و تدمیرلری قلبلرنده اثر صداقت بولنان سائر بندکانك‌ده اشتباهلرینی موجب اوله‌جغی جهتله بنه انلرك منفعتلرینی اخلال ایده‌جکی ایچون سویلیور ایدی . حتی تمثیل اولنق اوزره برده شاهین ایله خروس حسبحالی حکایه ایلدی . دیدی که :

## « شاهین ایله خروس »

— بر کون شاهین خروسی تکدیره باشلامش

ایدی . دیمش ایدی که : « ای خروس ! سزك
نوعکز نه قدر نانکور حیوانلردر . انسان اولادندن
اولان صاحبکز افندیکز سزی دشمن شرندن
محافظه ایچون کوزل کومسلر یاپدیردیغی
و یمورطه‌دن چیقدیغکز زماندنبری سزی کوزل
کوزل بسیله‌دیکی و هر اقشام صباح یمکزه صویکزه
تقید ایلدیکی حالده ینه سزی نه زمان چاغره‌جق
اولسه امرینه اطاعت ایتمزسکز . طامدن طامه
قوشه‌رق قاچه‌رق انلری اوزرسکز . بز ایسه عن
اصل وحشی اولدیغمز حالده افندیلرمزك بزه
ادنای التفاتنك منتداری اوله‌رق قوللری ویا
پارمقلری اوزرنده اوتورمق شرفنه مقابل اله
چکیردیکمز صید و شکارلری افندیلرمزه تقدیم ایدرز .
کوکك بر قاتنده بولنمش اولسه‌ق بزی چاغردقلری
آنده کلورز » خروس بونی ایشیدنجه کوله‌رك :
« واقعا کوکك بر قاتنده اولسه‌کز سزی چاغردقلری
آنده کلور ایسه‌کز ده عجبا سز بنی نوعکزدن بر دانه‌سنی
طاوه ایچنده هیچ کوردیکزمی ؟ » دیمسیله شاهین

« خیر ! » دینجه خروس دیدی که : « عزیزم !
بز بعض کره بر بزلك طاوه ایچنـده قزارتمه اولمش
و بعض کره دیکر بزلك شیشـده کبـاب ایدلمش
اولدیغمزی کوردیکمزدن بزی افنـدیلرمز نه قدر
تلطیف و اعزاز ایده‌جك اولسه‌لر بر درلو قلبمزه
امنیت تامه کله‌مز »

ایشته شتربه شو تمثیل ایله پادشاهلرك بلا کناه
بعض بندکاننی قهر و تدمیر ایتملری دیکر صادقلرك
قلبلرینه دخی خلجـان ویره‌جکی ایچون حسب
الصداقه کندی افندیسنك ده بویله بر خطابه دوچار
اولمقده بولنمسـنه حیفلانمغه باشـلادی . دمنه بر
صداقت جعلیه دها کوسترمش اولمق وهم ارسلانی
وهم شتربه‌یی معذور بولمق ایچون « ارسلانك سکا
سوء توجهی کبر و عظمتندن و یا سـنك خدمتکی
تقدیر ایده‌میه‌جك قدر جهلندن ناشی دکلدر . سن
هنرمند بر آدمسك . سنك کبی آدملره موفق اولمق
پادشاهلر ایچونده شان و شرفدر » دینجه شتربه
دیدی که :

— اوت ! علم و فضيلت و عقل و حكمت
اربابنى حسن توجه و كرم و عنايتلريله حمايه ايتمك
پادشاهلر ايچون افتخار ايده‌جك شرفلردندر اما
بويله علمده حكمده واصل مراتب عليا اولانلر
غايت نادر بولنورلر . ناسك سائر قسمى و ملوكك
سائر بندگانى هپ يا جهلادن و ياخود كنديسنى
هنرمند كوسترر انتريغانلردندر . بونلرك جدى
اولان ارباب فضيلته خصومتلرى واردر . بونلر
بهره صاحبلرينك دائما تقبيح ومؤاخذه‌سنده بولنه‌رق
حسناتلرينى سيئات و امانتلرينى خيانت و ديانتلرينى
جنايت صورتنده كوستررلر . ارباب علم و حكمت
نه ياپمش اولسه او بدخواهلره يارانه‌مزلر .

دمنه — او حالده ايشك انجامى نه‌يه وارر ؟
شتربه — قضا وقدر نه‌يى ايجاب ايدر ايسه
او اولور .

دمنه — كوزل اما ايشى ايجاب قدره براقه‌جغم
ديه كوزكوره كنديكى ارسلانك پنجه‌سنه آتمق‌ده
روا دكلدر آ ؟

خائن چقالك بو سوزدن مقصدى كنديسى
ارسلانك پنچه سندن قورتارمق ايچون چقالى بعض
تدابير احتياطكارانه يه سوق ايدرك بعده او تدابيرى ده
ارسلانه محضا « خائن خائفدر » حكمنجه شتربه نك
اثر خيانتى ديه عرض ايلمك ايدى . بيچاره شتربه
بو خدعه لردن غافل اولوب طينت پاكيله «دوستم!
قضـا وقدر حكمنى كوستره جك اولدقدن صكره
نه قدر تدبير ايتمش اولسه ك بوشدر . باق سكا بر بلبل
و باغبان حكايه سنى عرض ايده يم» ديه بروجه آتى
بر حكايهٔ حكمت دها سويلدى . ديدى كه:

## « بلبل و باغبان »

— بر باغبانك باغنده غايت كوزل بر كل آچلمش
ايدى . باغبان كلنه عاشق اولمغله آنى اسن
روزكارلردن اسيركر ايكن بر كون باقدى كه بلبلك
بريسى كل طاله قونمش يپراقلرينى برر برر
قوپاريور . اوكون بلبلى قشقرتوب قاچيردى
ايسه ده ايكنجى كون بلبل ينه كلش و باغبان ينه

قاچردیغی حالده اوچنجی کون بلبل تکرار کله‌رك کلده هیچ بر یپراق قالمامق درجه‌سنده بتون او رنکین یپراقلری یره‌سرمش ایدی. بونك اوزرینه باغبان برقپانجه قوره‌رق بلبلی طوتدی. قفسه قویوب حبس ایلدی. بلبل « ای انصافسز آدم! بن سکا نه یاپدم که بنی بو حاله قویدك؟ اکر صدامی یکلندیکك ایچون یاپدك ایسه بن ذاتاً سنك باغکك بلبلی دکلمی‌یم؟ » دیمسیله باغبان « سن بنم اوقدر سودیکم کلی برباد ایلدك. جزاسی اولمق اوزره حریتکی برقفسده اسارته مبدل ایتملیسك » دیدی ایسه‌ده بلبل « ذاتاً برقاچ کون ظرفنده پریشان اوله‌جق اولان برکلی محو ایتدم دیه بنم حریتمی مؤبداً مبدل اسارت ایتمك سزاوار انصافیدر؟ » دینجه بلبله آجیوب سبیلنی تخلیه ایلدی. بونك اوزرینه بلبل غایت سوینه‌رك دیدی که: « سنك اعادهٔ حریتم خصوصنده‌کی شو عنایتکه مقابل بن ده سکا خبرویریرم که باغك فلان طرفنده برخزینه مدفوندر » باغبان اوراسنی قازه‌رق فی‌الواقع

خزینه‌یی بولنجه بلبله دیدی‌که: «بر التنده کومولمش اولان خزینه‌یی بیلیورسك‌ده اوتلر ارەسنه قویدیغم قپانجه‌یی نه‌دن بیلەمدك؟» بلبل جواباً دیدی‌که: «سنك قپانجه‌لڭ قضا و قدرڭ برایجابی براقتضاسی ایدی. اکا مقابل چشم حکمت قپانور. حکم قضایه قارشو نه‌قدر آچیق کوز اولسه کور اولور»

شتربه‌نك بوحکایه‌سی اوزرینه مفسد دمنه بیچاره اوکوزی بهمه‌حال ارسلان علیهنه اقناع ایچون تکرار سوزه آغاز ایلدی. ارسلانك کندیسنه اولان قصدی نه کبر و عظمتندن نه شتربه‌نك خیانتندن هیچ برشیدن اولمیوب مطلقا اول بدکردارڭ مقتضای طبیعتی اولدیغنی درمیان ایلدی. برکسه‌یه اولا روی تملق و التفات کوسترەرك بعده انك حقندن کلمك ارسلاندن اوته‌دنبری کوریله‌کلن احوال اولدیغنی و بناءً علی ذلك شتربه‌نك عقل و حکمتی مقتضاسنجه کندیسنی بویله بر غدارڭ پنجۀ ظلمندن قورتارەجق تدابیرده زنهار قصور اتمامك اقتضا ایلیه‌جکنی سویلدی. شتربه دیدی‌که:

هر حالده افندمز اولان ارسلانی مؤاخذه‌ده حقك
يوقدر . اكر انك طبيعتی بو يله ايسه سن الك اول
بكا انی نيچون سويلمدك ؟ بالعكس ارسلانك الطاف
و عنايتندن بحث ايتمش ايدك . حتی سنك‌ده قباحتك
يوقدر . بن نيچـون اول تفكر ايتمدم كه بو حيوان
بنم قانمی اناسنك سـوتندن دها حلال بيلور . بنم
بنی نوعمی نره‌ده كورسه همان شكار ايدوب ير !
ايشـته بونی اول دوشـونمديكم ايچون بن كندی
كنديمه ايتمش اولدم . خدمت شيرده شان و شرف
واردر حرص و اميديله بو بلايه نفسمی القا ايدرك
تلكی‌يی صيد ايده‌يم دير ايكن كنديسـنی قپلانك
پنچه‌سنه دوچار ايدن آوجی‌يه بكزه‌دم . بر شـيئه
طمع ايديلور ايسـه نتيجه‌سنده مطلقا سـيئه‌سی
چكيلور » دمنه او صـيادك حكايه‌سی نصـل
اولديغنی سؤال ايتمسی اوزرينـه شتربه بر وجه
آتی حكايهٔ مذكوره‌يی تقريره باشلادی . ديدی‌كه :

« طمعلی صياد »

— صيادك بريسی بر اووه‌ده كورديكی اعلا

بر تلکینک پوستنه طمع ایلدی . تلکی صحرایه‌رق
او یبانه‌رق کیدر ایکن صیاد ارقه‌سنه دوشوب بر
طاغ اتکنده‌کی ایننه قدر واردی . تلکینک اینی
کورمسیله قپوسی اوکنه درحال بر چوقور قازوب
اوزرینه چورچوپ قویه‌رق دها اوستنه‌ده
بر لاشه براقدی که تلکی طمع ایتسون کلسون دیه .
کندیسی‌ده بر از اوته‌ده چالیلر ارەسنده کیزلنه‌رك
وقوعاته منتظر اولدی . واقعا تلکی ایننه‌دن چیقه‌رق
جیفه‌یی کوردی و بو حاضر شکاره اغزینك صویی
آقدی ایسه‌ده جیفه اوجه اوراده یوق ایکن مجددا
قونمش اولمسندن و هم‌ده چورچوپ اوزرنده
بولنمسندن بونده مطلقا انسان اولادینك بر خدعه‌سی
اوله‌جغنی اکلایوب تهلکه‌لی شیئه طمعدن ایسه
قناعتی ترجیح ایلدی . و کیدوب یوواسنده راحتنه
باقدی . بر از صکره قپلانك بریسی کلوب جیفه‌یه
پنچه صالدی . واقعا چوقوره دوشدی ایسه‌ده
بو چوقور قپلان ایچون تهلکه عد اولنه‌جق قدر
درین دکل ایدی . قپلانك شماته‌سندن صیاد « هاء !

تلکی چوقوره دوشدی » دیه کور کورینه قوشدی . چوقورده اولان تلکیمیدر بشقه بر شیمیدر دقت ایتمکسزین آتلدی . قپلان ایسه انی شکارینی المغه کلمش ظنیله بر پنچه صالدیغی کبی پاره پاره ایلدی .

شتربه بو حکایه‌یی‌ده ایراد ایدرك کندیسی دخی ارسلانك خدمتنه ایشته بر صیادك صالدیریشی کبی صالدیردیغندن شمدی او پنچهٔ هلاکندن طولایی ینه کندی کندیسنی طعن و تشنیع ایتمك لازم کله‌جکنی درمیان ایلدی ایسه‌ده دمنه مطلقا شتربه‌یی اغفال مقصدینه خدمت ایلدیکندن حالا قناعت ایده‌میور ایدی . « بن افندیمك اخلاقنی بیلورم . بنم حقمده انك لطفدن مرحمتدن بشقه دوشوندیکی یوقدر . نه فائده‌که اکر حاسدلرم افندیمی اغفال ایتمشلر ایسه اکاده چاره و تدبیر فائده ویرمز » دیوز ایدی . دمنه « چاره و تدبیر فائده ویرمز دیه میدان موفقیتی دشمنلره ترك روامیدر ؟ البته سنك کبی عاقل کامل حکیم اولان ذات دشمنلری

علیهنده مطلقا بر تدبیر بولور ، هیچ اولمز ایسه
او یله درت بش مغفله الدانان ستمکار افندیسنی منع
ایده‌جك بر یول آرار بولور » دینجه شتربه بر قاچ
عدوی بداندیش بر کامل علیهنده اتفاق ایده‌جك
اولور ایسه بو اتفاقلرك البته نتیجه‌پذیر اوله‌جغی
ارسلانی اغفال ایچون اتفاق ایدن قورت و قارغه
و چقال حکایه‌سیله‌ده معلوم اوله‌جغنی بالایراد
حکایهٔ مذکوره‌یی تقریره باشلادی ، دیدی که :

## « قورت و قارغه و چقالك »

## — اتفاقی —

— قورت و چقال و قارغه بر ارسلانك
خدمتنده ملازم اوله‌رق صید و شکاردن آرتیغنی
یرلر و بو صورتله رفاهله عمر سوررلر ایدی ، بر کون
تاجرلك بریسی بونلرك ساکن اولدیغی اورمان
کنارینه قدر کله‌رك کاربانك حیوانلرندن بر دوه
غایت ضعیف دوشمکله انی اوراده براقدیلر ، بیچاره
دوه قرننی طویورمق و غائب اولان قوتنی اعاده

ایتمك ایچون کزینوز ایکن ارسلانه ملاقی اولنجه
اودی پاطلادی ارسلان « بوراده بزمله برابر قالمغی
ایسترسك یوقسه دیله‌دیکك یره کیتمکمی ؟ » دیجه
دوه ذاتاً حیاتندن امیدی کسمش اولوب شاید کیتمك
طرفنی ترجیح ایده‌جك اولسه ارسلانی اغضاب
ایدرم خوفیله « ساعده بولونه‌جق اولورسه
بندکانکز میاننده داخل اولمق ایسترم » دیمش
و ارسلان فی‌الواقع او شاشقین حیوانه امان
ویرمش ایدی . بر زمان صکره دوه ایاده قوت
و سمن ایدرك چقالك و قورتك آغزلری صولرینی
آقیتمغه باشلادی ایسه‌ده ارسلان بر مستأمنی یه‌رنوب
یوتمك دنائتنی اصلا قبول ایده‌مدیکندن دوه‌یه ظفریاب
اوله‌میورلر ایدی . نهایت برکون ارسلان برقوجه
فیل ایله محاربه ایلدی . ساعترجه عادت
اوغراشدقدن صکره فیلی اولدیره‌بیلك شویله
طورسون کندیسی مغلوب و مجروح اولدیغی
حالده بندکانی نزدینه کلدی . بو حال قورو حسبته برده
آجلق منضم اولنجه اوچ درت کون ظرفنده

ارسلان عادتا هلاکه تقرب ایتمش ایدی. ازلق
چقال و قورت و قارغه‌نك حاللرینی هیچ
صورمیکز. ارسلان یه‌جك برشی بوله‌مزسه
انلر نه بوله‌جقلر ؟ بو اوچ کاسه‌لیسی آره‌لرنده
مشورت ایدرك حاضر الده سمیز بر دوه وار
ایکن بویله آجلقدن هلاکه تقربك مناسب
اولمیه‌جغنی قونوشدیلر ایسه‌ده اوچنه بر دفعه دها
تکلیفلرنده ارسلان بو غدرلغی قبول ایتمامش
اولدیغندن تکرار عرض ایتسه‌لر ینه قبول
ایتمیه‌جکنی محتمل کوردیلر. فقط قارغه طورکز
بن بر دها شونی تجربه ایده‌یم دیه قالقدی
حضور شیره واردی. یر اوپوب ارسلانك حال
و خاطرینی سؤال ایدرك آه! مجروحیتدن
زیاده آجلق جانه کار ایلدی. شو اطرافده بر
طولاشکز باقکز بر شکار بولورمیسکز خبر ویرکزده
حال عجزمله برابر ینه انی آولامغه غیرت
ایده‌یم. بنده قرنمی طویوره‌یم سزده آنك جوانبی
النجه کلوب ارقداشلریله برابر کوردیکی اطرافی

طولاشدیلر ایسه‌ده قارغه تکرار حضور شیره کلدکده هیچ بر شکار بوله‌مدقلری جوابندن بشقه بر شی کتوره‌مدی . اوزمان دوه‌یی تکرار شیره اخطار ایلدی . ارسلان «بن عهده وفا ایتمز حیوانمی‌یم؟ بر کره آمان و یردیکم دوه‌یه بر دها نصل قصد ایدرم؟» دینجه قارغه «حکمادیمشلردرکه بر وجودی قورتارمق ایچون بر عضوی فدا ایتمك لازم اولدیغی کبی بر فامیلیایی قورتارمق ایچون بر نفسی و بر قبیله‌یی قورتارمق ایچون بر فامیلیایی فدا لازمدر . هله جهانك سلامتی بر پادشاهك بقای وجود و دوام عاطفتنه وابسته اولدیغندن پادشاه اغورنده بر مملکت خلقی بیله فدا اولنه بیلور . سزکه بزم پادشاهمزسکز سزه کیم فدای جان ایتمز؟» دیمش و بوسوز ارسلانی بیاغی یموشاتمش ایدی . بعده ارقداشلرینه کله‌رك «ارسلانی اینجه یوله کتوردم . هایدی شمدی دوه دخی برابر اولدیغی حالده جمله‌مز کیده‌لم افندمزك اغورنده جمله‌مز وجودمزی قربان ایده‌لم . دوه دخی عرض فداکاری ایدنجه

آنی جمله‌مز تنسیب ایدرك هم ارسلانه یدیره‌لم هم ده بز یبوب نیجه کونلر اسباب رفاهیتمزی تأمین ایتمش اوله‌لم» دیدی . دوه‌یه کلنجه اکا « بز افندیمزك سایه‌سنده بونجه بختیارلغه نائل اولدق . شمدی آنك حال عجزنده براثر فداکاری کوسترمك لازم کلزمی؟ حالبوکه بز کندیمزی عرض ایتسه‌ك دخی ارسلان قبول ایتمز . ایده‌جك اولسه ایدی شمدی یه قدر هپمزی یر ایدی . ذاتاً صولك نفسنه کلمش اولدیغندن برقاچ کونه قدر هلاکی‌ده مقرردر» دیه زواللی دوه‌یی قاندیروب جمله‌جه حضورشیره واردیلر . اولاقارغه «افندمزك شو آچلغی جمله‌مزی مأیوس ایلیور . وجودمز لقمهٔ ولی نعمت اولمق بزم مقتضای صداقتمزدر» دیه کندی وجودینی عرض ایدنجه چقال « خیر! سنك اتك نه‌در بو طلك نه‌در؟ سن اوله‌مزسك . بن کندی وجودمی افندمزه تقدیم ایدرم» دیمش ایسه‌ده قورت « یوق! سنك اتك فنادر . شاید خسته افندمزه مضرلحمك برقات دها فنالق و یرر . بوفداکارلقله ایچکزده بن افتخار

اغلی یم» دیمش و ارسلان قورتدن کوردیش اولدیغی
بونجه خدمت مقابلی کندیسنی یکه راضی اوله میجغه
بیچاره دوه «شاید بنی ده مناسب بولمزلر» دیه
کندیسنی پیشکش ایتمش ایدی . ارتق جمله سی
شو یورمق ایچون اندن مناسب کیم اوله بیلور؟
ارسلان واقعا امان ویرمش اولدیغی حیوانی ییرتمق
ایستمز ایدیسه ده او حیوان کندی کندیسی عرض
ایدنجه رد ایتدیکندن جمله نك اتفاقیله بیچاره یی
پاره لدیلر . یدیلر .

ایشته شتربه بو حکایه یی ده درمیان ایدرك
اوچ درت حیله کار اتفاق ایلدکدن صکره بر پادشاهی
اغفال ایده جکلری محقق اولدیغنی حکم ایلدی
و دمنه یه «ایشته بنم ده علیهمده بویله بر اتفاق وار در .
قورتلمق کوچ و بلکه محالدر . هم بکا ظلم ایده جکلر
هم افندمزی کناهه صوقه جقلر» دیه پك چوق
حیفلندی .

دمنه شتربه یی ایستدیکی یوله کتورمکدن عاجز
قالنجه انجام کار دیدی که:

— پك اعلا ! اتفاق اعدایه چاره اوندیغنه اینانه‌لم . یا ارسلان سنی یرتوب یمك ایسترایسه همان کردنکی تسلیم ایدی و یره‌جکمیسك ؟

شتربه — یوق ! هلاك تحقق ایلدیکی زمان اویله مسکینلر کبی مظلومیته قناعت کار عاقلمیدر ؟ البته بن‌ده یا نفسمی و یاخود هیچ اولمز ایسه ناموسمی قورتارمق ایچون اولانجه قوتمه مراجعت ایلیه‌جکم . خلاص مأمول اولمیان یرده دخی مسکینلك کوسترمیوب‌ده اوغراشمق کار عاقلدر .

بو قدرجق اولسون شتربه‌یی یوله کتورمك دمنه ایچون بر موفقیت عظمی صاییلدی . هب صداقت یوزندن دیدی که :

— مادام که اویله‌در سکا بر نصیحت‌ده بن ویره‌یم . عاقل اولان جنك و جدال ایشنده اصلا عجله ایتمز . زیرا جنککه اول باشلایان اظلمدر . ارسلان ایسه کوچده قوتده سکا فائق اولدقدن ماعدا برده ولی نعمتمز افندمزدرکه مجرد مدافعهٔ نفسدن بشقه یولده اکا ال قالدیره‌جق اولورسه‌ك

عصیان و کفران نعمت عد اولنور. حالبوکه ارباب حکمت کندی دشمنی نه قدر ضعیف بیله اولسه انی ینه نظر حقارتله کورمیوب ممکن اولدیغی درجه‌ده حق تسلیم ایلیه‌رك صلح جهتنی ترجیحده بولنور. طیطوس دینلان قوشلر ایله دریانك حکایه‌سی بو حکمتی شرح ایدر.

دیه‌رك دمنه شتربه‌یه بر وجه آتی بر حکایه سویلدی:

## « طیطوس و دریا »

— هند دکزی ساحللرنده « طیطوس » دنیلور بر قوش واردرکه سواحل بحرده تعیش ایدر. بونلردن بر چفتی تالب دریاده یووا یاپه‌رق دیشیسی یمورطه‌لامق حالنه کلدکده ارککنه دیدی که: « دوستم! یمورطه‌لرمز ایچون بر امین بر تدارك ایده‌لم. زیرا بو دکزك کنارینه یمورطلایه‌جق اولورسه‌م یاورولرمز چیقدیغی زمان دکز انری الور هلاك ایدر » ارککی قاریسنك بو سوزینی

نمم قبوله لایق کورمدی . « دکزك حدینه‌می
دوشمش که بنم یاورپلرمی غرق ایلسون ؟ صکره
بن انك باشنه اولمدق ایشلر آچارم » دیه استهزایه
باشلادی . دیشی دیدی که : « نصیحت دیکله‌میانك
و موجنجه عمل اتمیانك اخر امرده دوچار اوله‌جغی
ندامت پاره اتمز . انك حالی عینیله سوز دیکله‌میان
قور بغانك حالنه بکزر » ارکك قوش بو قور بغا
حکایه‌سنك نه‌دن عبارت اولدیغنی دیشیسندن
سؤال اتمسیله دیشی دیدی که :

## « کوه‌زه قور بغا »

— بر کوچك کولده ایکی قاز ایله بر قوربغا
رفقت ایدیورلر ایدی . بر اره‌لق کولك صویی
قورومغه باشلادی . قازلر قوری کولده معیشت
ممکن اوله‌میه‌جغنی کورنجه هجرته مجبور اولدیلر .
فقط قور بغا ایله اره‌لرنده‌کی دوستلق پك زیاده
اولدیغندن انی براقوب کیده‌مدکلری کبی کیفیتی
قور بغایه اکلاتدقلری زمان او دخی مفارقته بر

درلو راضی اوله‌مدی . نهایت قازلرك هجرت
ایده‌جکلری صوڭ چوق بر کولده ینه برلکده
معیشت ایتمك اوزره قورباغه‌یی ده برابر کوتورمکه
قازلر راضی اولدیلر ایسه‌ده بونك ایچون بر شرط
قویدیلر که اوده اثنای طیرانده کندیلرینه هانکی
حیوان راست کلسه و نه درلو حرف آتسه
قورباغه‌نك زوزکه‌سنه بالمقابله و قوقعزین
اولمامسندن عبارت ایدی . نهایت بر دکنك بولوب
قورباغه‌نك اغزینه ویردیلر . قورباغه دکنکك
اورته‌یرندن اغزیله محکم توتنجه قازلر دخی کندی
اغزلریله دکنکك ایکی اوجلرندن طوته‌رق برهوا
اولدیلر . بر کویك اوزرندن کچرلر ایکن کویلیلر
« یوها ! باقکز ! باقکز ! ایکی قاز بر قورباغه‌یی
نه تحف صورتده کوتوریورلر ! » دیه کورلتی‌یه
باشلادیلر . قورباغه بر مدت سکوت ایله صبر
ایله‌یسه‌ده نهایت بر جوابله کویلولری سکوته
مجبور ایتمك ایچون « وقواق ! ... » دیر دیمز
آغزی دکنکدن قورتیله‌رق یالدیر کولدور شاغی‌یه

دوشدی . پارچه پارچه اولدی . قازلر ارقه‌سندن دیدیلرکه « ایشته سوز دیکله‌میان تنبیه طوتمیان کوه‌زه‌نك انجام حالی بویله‌در »

بو حکایه‌یی دیشی طیطوس ارککنه نقل ایتدکده اولوب ارککی حکایه‌یی دیکله‌دکدن صکره قاریسنه بر چوق تأمینات دها ویردی . البته دریانك کندی یوریرینه زیانی اوله‌میه‌جغندن بخشه بلاقتور یومورطه‌لرینی یومورطلامق خصوصنده دیشی‌یی مضطر براقدی . الحاصل دیشی یومورطه‌لری یومورطلایوب زماننده قولوچقه دخی دوشدرنـ یوریری چیقدقدن و اینجه پالازلانمغه باشلادقدن صکره بر کون دریاده طالغه‌لر بیوبه‌رك کلان طالغه‌لر یووا ایچنده‌کی یوریری قاپوب کوتوردیلر . بونك اوزرینه دیشی طیطوس ارککه « شمدی کوردکمی عاقبت حالمز نه اولدی ؟ بن سکا وقتنده خبر و یرماشمی ایدم » دیه طعن ایتمکه باشلاینجه قوجه‌سی « سن تلاش ایتمه ! بن دریانك‌ده حقندن کلورم » دیه قالقدی قوشلرك سرداری اولان

سیمرغه کیدرك و سرکذشتنی حکایه ایدرك دیدی که:
« اکر سن بتون نوع طیوری طوپلایوب بنم
انتقامنی دریادن المز ایسه‌ك کیدر حضرت
سلیمانه شکایت ایدرم . سنی قوشلرك سردارلغندن
عزل ایتدیررم » واقعا سردارلق حکمرانلق
شانی ضعفانی وقایه و ظالمدن انتقاملرینی
اخذ ایتمکی ایجاب ایلدیکندن سیمرغ بتون عسکر
طیوری طوپلایوب دریا کنارینه واردی .
و « ای دریا ! ارقداشمز طیطوسك یاوریرینی اعاده
ایتمز ایسه‌ك سنی قوروتور وجودکی عدمه
تحویل ایدرز » دیه تهدیده باشلادی . هیچ قوشلرك
دریانی قورقوته بیلری قابلمیدر ؟ فقط دشمن عظیم
بردریایه نسبتله براردوی طیورقدرعاجز بیه اونسه
ینه آنی نظر حقارتله کورمك وحق تسمیدن با
ایلك کبی اطوارك موافق حکمت اوله میه‌جغنی
دریا دخی بیلدیکی جهتله معاندینی ایرویه
کوتورمیوب طیطوسك یاوریلرینی اعاده‌یه مجبور
اولمشدر .

بو حكايه‌يى سويلين دمنه‌دركه شتربه‌يى ارسلان عليهنده ايستديكى كبى طولديردقدن صكره كويا لوازم حلم وصلح پرستى يى‌ده تعليم ايچون ايراد ايتمشيدى . بيچاره شتربه صفوت كامله ايله بو نصيحتى دخى محضا اثر دوستى اوله‌رق تلقى ايلدى وتا ارسلاندن علائم عدوان مشاهده ايتمينجه كنديسى مدافعهٔ نفسه بالطبع مباشرت ايتميه‌جكنى دمنه‌يه قوياً وعد وتأمين ايتدى . نهايت دمنه «ارسلانك علائم غضبى معلومكدر يا؟ كوزلرى قيزارر . بورون دليكلرى آچيلوب ديشلرينى غيجرداتور . خومور دانور . هله قويروغنى چاتچات يره اورركه اصل هجومه حاضرلانديغى ده ايشته بوندن اكلاشيلور » ديه ارسلاندن بو اوضاعى كورر كورمز نفسنى مدافعه ايچون هرنه ياپه‌جق ايسه ياپمسى لازم كله‌جكنى شتربه‌يه اكلاتدى وموفقيتنى بوصورتله تأمين ايلدكدن صكره كنديسى قانقدى ارقداشى كليله‌نك يانه كلوب كيفيت موفقيتنى اكا ده تبشير ايلدى . كليله فتنه وفساددن هيچ

خوشلانمز حکیم سیرت بر حیوان اولدیغندن دمنه نك موفقیت عد ایلدیکی شیئی اصلا تحسین ایتمیه رك انتریقه نك عاقبتی نه اوله جغنی اوزاقدن تماشا ایچون قالقدی ارسلانك اقامتکاهی جوارینه کیتدی .

واقعا براز صکره شتربه دخی اورایه کلدکده ارسلان دها اوزاقدن آنی کورر کورمز کندیسنه فنا قصد ایله کلمش ظننه دوشه رك دیشلرینی غجرداته رق قویروغنی یره چارپمغه باشلادیغی کبی شتربه دخی بونی کورنجه ارسلان کندیسنه صالدیره جق ظنیله مدافعه یه حاضرلاندی . ایکی طرفك طور ووضعی بری برینك شبهه سنی آرتدیردی . اره یرده اویله مدهش بر مهاجمه و مصادمه وقوعه کلدی که کورن حیوانلرك کافه سی خوفلرندن حیرتلرندن تیر تیر تتره دیلر . واقعا شتربه نك جثه سی ارسلاندن عظیم و بنیه سی اندن دها قوی ایدیسه ده نه قدر اولسه اوت یيان حیوانلر ات ییان حیوانلر قدرییرتیجی اوله میه جقلرندن ارسلان بك فنا

صالدیرمقده وشتربه انجق مدافعه کوسترمکده
ایدی.

کلیله بوحالی کورنجه زبان اعتراضی دمنه
علیهنه اوزانه‌رق کوناکون تکدیرلر ایله دیدی‌که :

— ای خانه‌خراب! ایتدیکك ایشی کوردکمی؟
اولا هیچ لزومی اولمدیغی حالده ولی نعمتك افندیکی
ورطهٔ زحمته دوچار ایلدك. ثانیاً متبوع معظمك
پادشاهکه عهده وفاسزلق کبی برسوءنام قازاندیردك
ثالثاً هیچ برقباحتی اولمدیغی حالده بیچاره اوکوزك
سبب قتلی اوله‌رق قانی بیونکه الدك. رابعاً اك
صادق بر بنده‌سنی پادشاهه قهر ایتدیرمك صورتیله
سائر بندکانك ده امنیتلرینی سلب ایتمش اولدك.
احتمالکه سردارلرندن برطاقی جانلری خوفندن
کندیلرینه بشقه برافندی آره‌مغه مجبوراولسونلر.
خامساً کندی ضعفکی دناءتکی ده میدانه‌ده قویدك.
زیرا کندیکدن بشقه برکسه‌نك پادشاهه تقربنی
چکه‌مدك. و بو رقابتی کویا ملایمت کامله ایله
یوروته‌مدیرکن قان دوکه‌رك وقوجه بر وزیری

الدن چیقارتەرق غدارانه برصورتده یوروتمش اولدك .

دمنه گویا ارقداشنك حدت محقانه‌سنی ازاله ایچون دیدی‌که :

— برادر! کوچك یاشدن بوآنه قدر تربیه وادبه وعقل وحکمته مغایر هیچ برحرکت ایتمدم ظن ایلیورم . اگر بندن بونلره مخالفت برحال صادر اولمش ایسه لطفاً اخطار ونصیحت بیورکه مقتضاسی اوزره حرکت ایده‌یم .

کلیله حدتنی دها زیاده آرتدیردی . دیدی‌که :

— سنك معایبك اوقدرچوقدرکه حدوحصره صیغمز . اولا کندیکی حیثیتسز قصورسز ظن ایلدیکك حالده ایشته اثر عیب وقصورك دها شمدیجك قوجه‌برجنایت ایقاع ایتمشدر . ثانیاً سوزك بشقه ایشك بشقه‌در . بول لقردی سویلرسك فقط اجراآت فعلیه‌یه گلنجه یایا قالورسك . ارسلان‌کبی بر پادشاهك وزیری اولدیغك حالده سنده بو طبیعت بولنور ایسه بشقه عیب ارامغه لزومی

قالور: حکما دیمشلردرکه قول وفعل خصوصنده انسانلر درت قسمه آیریلورلر . برنجیسی برایشی کورمز چوق سویلر . بونلر منافق ویا کوده طاقیدرلر . ایکنجیسی سویلمز فقط ایش یاپار . بونلر جوانمردان وعالی خصلت طاقیدرلر . اوچنجیسی هم سویلر هم ایش یاپار . بونلر اشخاص عدیده قسمیدرلر . دردنجیسی نه سویلر نه ده برشی یپار . بونلر اك الچق اك فنا اولانلردر . سن ایسه اولانجه قوتکی سوزه حصر ایدرك حسن خدمت خصوصنده عاجز قالورسك . ایشك کوجك لافیردازلقله فساددن عبارتدر .

دمنه — نه یاپه یم؟ بن بروزیر ناصحم . پادشاهه کوزل نصیحتلر ویرمك بورجمدر .

کلیله — اوت! ایشته ویردیکك نصیحتلرك ثمره‌سی اوله‌رق پادشاهی قاتل ایلدك . بربیکناهك قتلی ایله شاننی تلویثه سبب اولدك . اکابر حکما دیمشلردرکه عملسز قولدن عقلسز مالدن صلاحسز عملدن نیتسز صداقتدن نصیحتسز زندکانیدن فائده کلمز .

دمنه — بو ایشه تصدی ایدیشم پادشاهك توجه و امنیتنی کندیمه منحصر ایتمك ایدی . چونکه اوتسون شمدی بو امل حاصل اولدی . بعدما صداقتدن آیرلمیه‌جغم . حسن خدمتم ایله افندیمی ممنون ایتمکه چالشه‌جغم .

کلیله — ایشته پادشاهه اصل خیانتك بو یوزدن دکلیدر ؟ امنیت شاهانه‌یی یالکز کندیکه منحصر ایتمکه چالشمق ولی نعمتکی سائر بر چوق عقلای اصدقانك حسن خدمتلرندن محروم براقغی ایستمك دیمکدر . بوندن بیوك خیانت اولمز . حکما بش شیئی بلا همت و حمق امارهسی اولمق اوزره حکم ایتمشلردر . اولا غیرك مضرتندن کندیسنه منفعت تصور ایتمك . ثانیا ریاضتسز عبادتسز آخرت ثوابی اومق . ثالثا قادینلره خشونت و خصومت کوستردیکی حالده انلرله معاشقه و محبت غیرتنه دوشمك . رابعا راحتنی بوزمقسزین چالشمقسزین هر علمه وقوف آرزو ایتمك . خامسا نقض حقوق و وفاسزلقله ینه

ناسدن صداقت بكلەمك .

كليله ارقداشنى مؤاخذەدە دها زياده دوام ايله سوزى اوزاتدى . واقعا اكا نصيحت كار اتميه‌جكنى بيليور ايديسه ده كنديسنى سوديكندن شايد بيك سوزده برىسى قولاغنده قالور ديه سويليور ايدى . حتى نصيحت قبول اتميانلره نصيحت ويرمكده اصرار ايلمك فائدەسز اولديغنى ده بيليور ايدى . بو معنايى ايضاح ايچون شويله بر نصيحت قبول اتميان قوش حكايه‌سى ده سويلدى . ديدى كه :

## « نصيحت قبول اتميان قوش »

— بر طاغده ميمونلردن بر كروه اقامت ايليور ايدى . هوا غايت قيش اولديغندن بونلر صغوقدن هلاك درجه‌سنه كلمشلر ايدى . ناكاه بر طرفده بر المास پاره كورديلركه پارل پارل پارلايور ايدى . ميمونلر آنى آتش ظن ايدرك طوپلادقلرى چالى چرپى‌يى اطرافنه قويوب اوفله‌مكه دخى باشلاديلر . فقط هر پارلتى آتشميدر ؟ جوارده كائن اغاجلك اوزرينه قونمش بولنان بر قوش بونلره اوصورتله

آتش یاقیله‌میه‌جغنی اکلاتمغه باشلادی . میموننر
هیچ قولاق و یرمیه‌رك آتش ظن ایلدکاری شیئی
اوفله‌دکده اولدقلری حالده قوش لاینقطع الماسك
آتش اولمدیغنی سویلیور ایدی . بنی آدمدن بریسی
قوشه « جانم سنك نه‌که لازم؟ ایشته انلر سکا
حواله‌ٔ سمع دقت بیله ایتمیورلر . بن سکا نصیحت
ایدرم . سوز دیکله‌میانه سوز سویله‌مه » دیدی
ایسه‌ده‌سوز دیکله‌میانك اك بیوکی قوش اولدی .
فقط آدم اولادی کندی سوزینی دیکله‌یه‌رك
نصیحتدن دامنکش فراغت اولدی . قوش نهایت
دها یقینندن اسماع نصیح ایده‌یم دیه تقرب ایلینجه
میمونلرك پنجه‌سنه یاقه‌سنی و یردی . انی درحال پاره‌پاره
ایلدیلر .

کلیله بو حکایه‌یی سویلیه‌رك « ایشته بن‌ده
سکا نصیحت دیکلتدیرمکه چالشمقلغم احتمال که بو
قوشه اولدیغی کبی بکاده ضررلی اولور ایسه‌ده
نه یاپه‌یم که سکا صداقتم اولدیغندن بر درلو کندیمی
ضبط ایده‌میورم » دیه هر حالده نزد ملوکانه

خدمت ایدنلرڭ بویله یالانلر طولانلر ایله شونی بونی
بلایه اوغراتملری اصلا مستحسن برشی اوله‌میه‌جغنی
اکلاتمقده دوام ایلدی . هله ایشی کوجی حیله
و خدعه‌دن عبارت اولان انتریغانلرڭ عاقبتی مطلقا
کندی زیانلرینه منجر اوله‌جغی حقنده بر حکایهٔ
پر عبرت سویلدی که شودر :

## « ایکی شریك »

— ایکی شریك تاجر وار ایدی که بریسی
غایت جین فکرلی شیطان فراستلی اوله‌رق اسمنه
تیزهوش دیرلر و دیکری صافدرون حلیم و سلیم
پاك طینت بر آدم اولوب نامنه حازم تسمیه ایدرلر
ایدی . بونلر برای تجارت سفره کیتدیلر . راست
کلدیلر بر کوپ التون بوله‌رق تیزهوش
« ارقداش ایشته بو سفرلك بزه شو تجارت کافی
اولسون . مملکتمزه دونه‌لم صفای خاطرله بو
پاره‌یی خرج ایده‌لم . بعده ینه تجارته چیقارز »
دیمسیله حازم دخی بو رأیی قبول ایدرك عودت

ایلدیلر . شهرده حازم مالك تقسیمنی ارقداشنه
تکلیف ایتمشیدی . فقط تیزهوشك افکاری بشقه
اولدیغندن تقسیم مال جهتنه کیتمدی . کویا
ارەلرندەکی شرکت قرداشلق درجەسندە بر شی
اولدیغندن بحثله مالی فلان یرده کائن بر اولو اغاج
التنه کومەرك لزومی مقداری‌نی اورادن الوب خرج
ایتملری و بتدکدن صکره ینه مشترکاً تجارت سفرینه
کیتملری رأینده بولندی . بیچاره حازم بو رأیی ده
قبول ایلدی . اولا بر مقدار شی الەرق التونك
بقیەسنی اغاج التنه کومدیلر . بر زمان صکره
حازمك خرجلغی توکنەرك ارقداشنه کلوب برلکده
التون چیقارمغه کیتملرینی تکلیف ایلدی . ایکیسی
برابر اغاج التنه واردقلرنده نه کورسونلر؟
التونك یرنده یللر اسیور . تیزهوش « وای بنسز
بنسز سن بورایه کلوب التونی آشیردك اویله‌می؟ »
دیه حازمك یاقەسنه صارلدی . بیچاره حازم بو
عیبدن معرا اولدیغی یمینلر ایله تأمینه چالشدی
ایسەده فائده و یرمدی . زوالی معصومی قاضی‌یه

کوتوروب تیزهوش دعـوایی نقل ایلدی . فقط اورته یرده شاهد اولمدیغندن قاضی « اویله ایسه بن کیدر اغاجدن شـهادت ایسـترم . و یره جکم حکمی ده اکا کوره و یریرم » دیه دعوایی فردایه تعلیق ایلدی . تیزهوش او اقشام باباسنه دیدی که : « بو کیجه دن اغاجه کیدرك قووغی ایچنه کیرملیسك . یارین قاضی کلوب ده استشهاد ایلدیکی زمان مدفون اولان التونی حازم الدی دیه خبر و یرملیسـك » باباسی بو التماسدن متعجب اولنجه تیزهوش « چونکه التـونری اورادن بن الدم . حازمك امیدینی کلیاً قطع ایچـون ده او الدی دیه افـترا ایلدم . عقل وکیاست بو یله ایجاب ایدر . شـوقدرجوق . برخدعه ایله برخزینه یه مالك اولمق فنامیدر؟ » دیه باباسـنی اقناعه باشلادی . باباسی ناموسلی آدم اولدیغـندن شـو خدعهٔ دنائتکارانه یی قبـول ایتمك استمدی . حیله کارلك دومی یانسو یه قدر یانه جغی حقـنده کی ضرب مثلی اخطار ایله بو یله ایشلرك صوکی مطلقا موجب ندامت اوله جغی قوربغا ایله کارحکایه سندن ده

معلوم اوله جغنى بالاخطار حكايه يى بروجه آتى تقرير ايلدى .

## « قور بغا ايله كلر »

— قور بغانك بريسى لطيف بر صو باشنى كنديسنه مسكن اتخاذ ايتمش ايسه ده قومشوسى بولنان بر يلاندن هيچ راحتى اولميوب نه زمان ياورى چيقارسه يلان كلوب ياور يلرينى يرايدى . بيچاره قور بغا قومشوسنه كيدرك بو حالدن شكايتله وضعى پك كوزل اولديغندن ترك دياره مقتدر اولهمديغنى و بو حالده يلانه قارشو نه تدبير قوردق لازم كله جكنى صوردى . قومشى فلان يرده بر كلر واردر . بالغى پك سور . بش اون دانه بالق صيد ايت . كلرك يوواسندن يلانك يوواسنه قدر بالقلرى ديز . كلر انلرى يه يه يلانك يوواسنه كلهرك انى ده ير . قورتيلورسك » ديمسيله فى الواقع قور بغا بويله ياپهرق يلاندن قورتلدى ايسه ده او يولده صيد و شكار بولمغه اشمش اولان كلر برقاچ كون صكره تكرار او يولى طوتهرق بو

دفعه نه بالقدن نه یلاندن اثر بوله‌میجه قور بغـایی
كوروب بوته‌رق كارینی اتمام ایلدی .

تیزهوشـك باباسی بو حكایه ایله حیله كارلرك
انجام كار اتمامی كندی اوردلرینه صحرانه‌جقلرینی
اكلاتدی ایسه‌ده تیزهوش اویله قورت صـلریله
التونلرندن واز كچه‌مدیكندن پدرینی قبول اتمسه
مجبور ایلدی . آدمجكز اوغلنك دیدیكی كبی اغاج
قووغنه كیدرك صباحلین قاضی بر جماعتله اورایه
كلوب ده مدعی و مدعی علیهك افاده‌لرینی اغاجه
سویلیه‌رك الله ایچون شهادت ایستدكسه آدمجكز
« التـونی حازم چیقاردی » دیه شـهادت اتمش
ایسه‌ده قاضی ذاتاً بر اغاجك شهادت ایده‌میه‌جكنی
بیلن ارباب فطانتدن اولوب بو استشهاد مسئله‌سنی
عطلقا ایشك ایچنده هر كیمك حیله‌سی وار ایسه انی
میدانه چیقارمغه مدار اولمق ایچون ترتیب اتمش
بولندیغنـدن عاقل وحكیم قاضینك ویردیكی امر
اوزرینـه اغاجك قووغی التنـه آتش یاقـیلر .
درونـده‌كی اختیار بوغولمق درجه‌سـنه كله‌رك

فریاد و فغانله آتیلنجه قاضی حرین استنطاقه چکدی . ذاتاً شهادت ایدن مدعینك باباسی اولمسی بو شهادتك تزویردن عبارت بولندیغنی حکم ایتدیرمشیدی یا؟ فقط اختیار دخی او قدر جماعت ایچنده ایتدیکی ایشدن اوتانەرق طوغریجه سویلمکله معصوم و محق حازملك حق احقاق اولندی . شو قدرکه زواللی اختیار محبس بیتمدن وفات ایتمشیدی . بناءً علیه نعشی اصحاب مزور اوغلنك ارقەسنه بوکلتیلەرك شهره نقل اولندی .

کلیله بو حکایەیی دمنەیه نقل ایدرك : ای دمنه! سن ده تیزغوش کبی جن فکرلی بر شی ایسه‌ڭده مطلقا عاقبت امرده سنك سر انجامك تیزغوشه بکزەیه‌جکندن خوف ایدیلیور » دیه بر چوق نصایح حکیمانەیه دها کیرشدی . لکن طینتی بد اولانلر نصیحتدن حصه‌می قاپه‌بیلورلر؟ کلیله او قدر حکیمانه سوزلر سویلدیکی حالده دمنه بونلری معکوس اولەرق تلقی ایلیور ایدی . زیرا ارسلان ایله شتربه ارەسنده ایقاع ایتمش اولدیغی جنك

وجدانی حالا معاہدن عد ایتمیوب بالعکس
هر کسك موفق اوله میه جغی هنرلردن عد
ایلیور ایدی .

حتی بونی کلیله یه دخی اکلاتدی . کلیله اك
زیاده بویله هنوز کندی فتنه و فسادینه قناعت
ایده مدیکندن و قباحتنی بیلوب ده اکا کوره اصلاح
نفس ایده جکی یرده بالعکس فسادنده عناد واصرار
ایلدیکندن طولایی دمنه یی تعذیره باشلادی :
نهایت دمنه بو کثیر الکلام حکیمی صوصدیرمق
ایچون « تعذیرلرك ارتق الویر . بوندن صکره
بر دها بویله شیلر ایتم . احتمالکه ارسلان ایله
شتربه تکرار عقد مصالحه ایلسونلر . حتی راضی
اولورسهك خدمت شاهی ترك ایدرك كلوب بقیهٔ
عمرمی سنکله ملازمت و مصاحبتده چکیره یم دیجه
کلیله هم مأیوسانه هم غضوبانه بر کولهرك دیدی که :

— سنك بو ندامتك بر ندامت صحیحه دکلدر .
لسان مؤاخذه‌مدن قورتلمق ایچون سویلیورسك .
اما بو سوزلرك ده کاملا باطلدرلر . شیر ایله شتربه

اراسنده بعدما مصالحه و مخالصه تحصل قابل اولور که عاقل اولانلر بر کره اظهار عداوت ایتمش اولدقلری ذواته بر دها امنیت ایده‌مزلر . فرضی بعید ایله مصالحه‌لرینی فرض ایده‌جك بیله اولسه‌ق سنك آچدیغك یاره‌نك آجیسنی ایکیمیز ده دائما قلبمزده حس ایدرز . هله خدمت سلطانی ترك ایده‌بیله‌جکك سوزی بتون بوشدر . سن بر کره شرف انتساب سلطان سایه‌سنده اقبال فروشلغه الشدك . پادشاهی بیله ایستدیکك یوله سوق ایده‌بیلدك اقتداری کندیکده کوردك . بر دها قابلیدر که کوشهٔ فراغته چکیله‌بیله‌سك ؟ بکا مصاحبت تکلیفنده بولندیغکه دها زیاده کولرم . واقعا بن سنی سور ایدم . حالا ده سورم . سودیکم ایچوندر که سکا نصیحت ویرمه دیه نفس توکتیورم . لکن اصلا ایناندم که سن بکا یار شفیق اوله‌بیله‌سك . ولی نعمتکه پادشاهکه صداقت ایده‌میه‌رك انی بویله بر بندهٔ صادقنك جاننه قصد ایتمکه قدر تشدید ایلدیکك حالده بکا نه‌ل یاپمزسك ؟

سنکله مصاحبت ممکندر که بنی ده اضلال ایلسون .
اشرا ایله یار اولانلر مطلقا سیئه سنی چکرلر .
ایشته سکا بر باغبان حکایه سی نقل ایده یم .

کلیله بر نا اهل ایله مخالصتنك ندامتنی چکمش اولان بر باغبان حکایه سی نقل ایتمکه باشلادی . دیدی که :

## « باغبان »

— بر باغبان وار ایدی که بتون عمرینی باغنك تربیه و تعمیرینه صرف ایدرك حقیقتده انی جنت مثال تعمیر و تزیین ایتمش ایدی . باغنه مراقی پك زیاده اولدیغندن بو مراق ایله چولق چوجق قیدینه ده دوشمیه رك مدت عمرنده هیچ تأهل ایتامش ایدی . نهایت جنتده بیله اولسه یالکزلق جانه کار ایده جکندن باغبان کندیسنه بر اش تدارکی احتیاجنی حس ایلدی . بر طاغه طوغری یورودی کیتدی . مکر طاغده ساکن بر آیو دخی یالکزلقدن جانی صیقیله رق کندیسنه بر همدم آرامغه چیقمش

ایکیسی هم حال اولدقلرندن درحال آره‌لرنده اتفاق ومحبت حاصل اولدی. بعدما باغده باغبان ایله آیو برلکده تعیش ایدر اولدیلر. واقعا محبتلری پك فوق العاده اولدیغندن باغبان اویودقجه آیو انك سینکلرینی دفع ایدر ایدی. فقط بر کون ینه باغبان اویور ایکن آیو سینکلری دفعاتله دفع ایلدیکی حالده سینکلر قالقوب ینه قوندقلرندن شو معجز حیوانلری تلف ایده‌یم دیه آیو قوجه‌مان بر طاش قالدیروب باغبانك قفاسنه ایندیردیکی آنده حریفك جاننی چیقاردی.

کلیله نادانله معاشرتك موجب تهلکه اوله‌جغنی بو حکایه ایله دمنه‌یه اکلاتدقده دمنه «جانم بن بر آیو قدر احمق دکلم‌آ؟ دوستمه بویله ایلك یوزندن نصل فنالق ایدرم» دیه عرض تأمینات چالشدی ایسه‌ده کلیله قانمدی. باخصوص که کندیسی دخی باغبان کبی صافدرون اولمدیغنی اکلاته‌رق «بن باغبان کبی دکلم که سنك ابلهانه غدرکله مغدور اوله‌یم. بن صورت ظاهره‌ده الداندیغی حالده

حقیقت حالده الدانمیوب الداتان تاجر کی‌یم »
دیه بر تاجر فطینـك حکایه‌سنی بر وجه آتی نقل
ایلدی .

« تاجر فطین »

— غایت فطین بر تاجر وار ایدی که سرمایه‌سی
آز ایدیسه‌ده چالشقانلغی وذکاوتی سایه‌سنده
زنکین اوله‌جغی درکار ایدی . کسب وکار آرزو.
سیله سفره کیده‌جك اولدیغندن صاتلیوب الده
قالمش اولان یوز بطمن قدر تیمورینی بر دوستنه
امانت براقدی . کندیسی سفرده ایکن دوستی
تیمورلری صاتوب پاره‌سنی صرف بیله ایتمش ایدی .
تاجر عودتله تیمورلرینی طلب ایلدکده دوستی
« والله برادر تیمورلری مخزنه قویمشیدم بر فاره
عارض اوله‌رق جمله‌سنی یمش » دینجه تاجر فطین
بویله شی اوله‌میه‌جغنی اکلادی ایسه‌ده مالنك
تضمینی تجاهل طریقنده ممکن کوره‌رك کویا
اناندمش کبی کوروندی . دوستی بو حریفك نه

درجه‌لرده احمق اولدیغنی کوره‌رك « شونی بر
دها الداتورم » دیه‌اره‌لرنده‌کی دوستلغی قوتلندیرمك
ایچون خانه‌سنه دعوت ایلدی . تاجر او کون بر
ایشی اولدیغندن یارین کله‌جکی بیانیله دوستندن
مفارقت ایلدی و تمام اندن تباعده‌باشلار ایکن
حریفك بر کوچك اوغلنی سوقاقده کورمسیله
پارده میوه فلان کوستره‌رك الداتوب کندی خانه‌سنه
کتوردی . ایرتسی کون دوستنك ضیافتنده وارد قده
حریفی نالان و کیریان کورمکله سببنی صوردقده
« آه برادر ! بر اوغلمی غائب ایتدم . شو قیافتده
بو قبالده ایدی » دینجه تاجر « وای ! او سنك
اوغلکمی ایدی ؟ بن بو قبالده بر چوجق کوردم که
بر چیلاق پنجه‌سنه طاقه‌رق برهوا ایتمشیدی »
دیدی ایسه‌ده دوستی بو سوزه قانارمی ؟ حریف
« جانم برادر ! بو نصل لقردی ؟ بر اوقه کلیان
چایلاق اون اون بش اوقه‌لق چوجغی قالدیروب
کوتوره‌بیلورمی ؟ » دینجه تاجر « اوت ! یوز
درهم کلیان بر فاره یوز بطمن تیموری نصل یر ایسه

چیلاق ده چوجغی اویله کوتورر » دیدی . دوستی اکلادی که تاجر فطین الدانمامش . بناء علیه « خیر دوستم فاره سنك تیمورلری یدی » دیمش و تاجر دخی « او یله ایسه چیلاق ده سنك چوجغنی کوتوردی . کتور تیمورلرمی آل چوجغکی » دیه مالنی استردادە موفق اولمشدر .

کلیله بو حکایه ایله ده دمنه یه کندیسی نه قدر فنا شیطنت صاحبی اولسه یله دوراندیش بر حکیمی الداته میه جغنی تأمین ایلدی .

کلیله و دمنه بورایه قدر نقل اولنان حکایه لری سویلشدکلری مدت ظرفنده ارسلانله شترینه نك محاربه و مهاجمه لری دوام ایلیور ایدی . ایکیسی ده زور و قوت صاحبی اولان ایکی حیوانك مصادمه لری حقیقةً دهشت افزای قلوب ارباب تماشا اوله جق برحالده دوام ایلدکدن صکره نهایت غلبه ارسلانده قالوب بیچاره شتربه یی اویله بر پیرتش پیرتدی که تفتیك کبی ایلدی . انجق کندیسی ده بیتاب و بیمجال برطرفه دوشدی .

ایجه برزمان بوحالده قالدقدن صکره کوزلرینی آچدقده اوکی غضبی مبدل سکون اولمش بولندیغنی کوردی . برده کوزلری بیچاره شتربه نك نعشنه ایلشدکده عظیم برحس ندامت کندیسنی استیلا ایتدی . مدت عمرنده کندیسنه شتربه قدر مقاومت ایتمش هیچ برحیوان بولنمدیغی حالده شتربه نك اوقدر متانت کوسترمسی نفسل زور بازویه مالك برمشیر برسرعسکر اولدیغنی دوازنه یه مدار اوله رق شاه بومرتبه لرده کوجلی قوتلی ذاتك اوزمانه قدر کندی امرینه مطیع وفرمانبر اولمسی بوعقل وتدبیری بوقوت عمد وتدبیرینی مطلقا اعدا علیهنده استعمال ایده جکنی دوشیردوشوندیردکله حبنی آرتمغه باشلادی .

دمنه ارسلانك بوندامتنی کورنجه سوکاوم بوکاوم یانه صوقوله رق و بیلك دردن صو کتوره رك تخت وتاجنه کوزدیکمش اولان بردشمنك شوریله مطالبه هلاکه سربلش اولدیغنی کورمك ذات شاهانه لرینی نشئه لندیرمك لازم کلور ایکن

افندیسنده بالعکس غم وغصه کورلمسنه صحیح بر نتیجه
ویره‌میه‌جکنی عرض ایلدیسه‌ده ارسلان او
اولمز کلماتله تسلی بوله‌جق حالده دکل ایدی . حتی
بو فضاحته سبب اولان دمنه اولدیغنی درخاطر
ایله اکا دخی خشم دیشلرینی غیجرداتدی ایسه‌ده
چقاله بر فنالق ایتمش اولسه اکا الدانمش اولدیغنی
اعتراف دیمك اوله‌جغی جهتله بوکا ده تنزل
ایده‌مدی . مع هذا دمنه‌نك حسن خدمت طرزنده
ایتمش اولدیغی شو خیانت ارسلانك قلبنده بر
طوته‌رق اشاغیده ایکنجی بابده کوره‌جککز اوزره
عاقبت آنکده جزای سزاسنی ویردی .

بو کلیله و دمنه حکایه‌سنی نقل ایدن بیدپای
اولدیغی ورای دابشلیمه نقل ایتدکده بوندانی خاطرندن
چیقمامشدر . حکایه‌نك مقصدی بر بدخواهك غمز
وغرضکارانه سوزلرینه اصلا حوالهٔ سمع اعتبار
ایتمامسندن عبارت اولوب ایراد ایلدیکی تمثیل
واقعا بو حکایه‌یی تمامیله ایضاح ایتمشدر . معهذا
بز دخی برنجی بابه خاتمه چکوب ده ایکنجی‌یه .

مباشرت ایتمزدن اول بو مسئلهٔ حقنده شو مطالعهٔ عاجزانه‌مزی سرده لزوم کورمکده‌یز .

« مطالعه‌مز »

تأنی هر حال وکارده لازم ایسه ده « حال وکار » دینلان شیلرك خیرو یا شر اولدقلرینی اوجه نظر دقت و اهمیتده تعیین ایتمك لازم کلور . برشیئی یاپمق البته خیر و برشیئی بوزمق البته شردر . بناء علیه خیرده چوق تأنیدن زیاده براز استعجالی التزام ایتمك موافق عقل و حکمت اولوب شرده ایسه تأنی‌یی زیاده‌لشدیرمك لازمدر . امور خیریه‌ده استعجال بالاخره موجب ندامت دخی اولسه انسان « اکر شویله یاپمش اولسه ایدم دها ایی اوله‌جق ایدی » دیرکه یاپمش اولدیغی شی دخی کوزل اولدیغی درکاردر . اما شرده استعجال بر ندامتی انتاج ایده‌جك اولورسه « آه بو ایشی نیچون یاپدم . ایشته فنالغی تحقق ایلدی » دیه‌جکدر . یعنی یاپدیغی ایشك هیچ برطرفی ایی اولمدیغنی کوره‌جکدر . هله پادشاهلر ایچون قتل نفوس

کی ایشلرده تأنینك صوك درجه‌سنه وارمق افراط بیله ایتمك عین حکمتدر . زیرا قتل اولنان نفوس میاننده برچوقلرینك بیگناه اولدقلرینی بیك وقوعات اثبات ایلمشدر . هله مجرملره گویا اعتراف جرم ایتدیرمك ایچون اشکنجه ایدلمك روا کورلدیکی زمانلرده بویله ناحق یره قان دوکولمك چوق واقع اولور ایدی . وقوعات تاریخیه‌دن اوله‌رق شویله برفقره منظور عاجزانه‌م اولمشدرکه :

« نفسنه اسناد جرم »

بریرده وقوعه کلان برقتل جنایتندن مظنون اولان برآدمی استنطاقه چکمشلر . اوقدر اشکنجه ایتمشلرکه بیچاره آدم باشنه قزغین طاس کیدیرمك وجودینه شیشلر صوقمق دیشلری برر برر سوکولمك کی اشکنجه‌لره تحمل ایده‌میه‌رك هلاکنی ترجیح ایتمش . نهایت « اوت ! او آدمی بن اولدوردم » دیه براعترافده بولنه‌رق قصاصاً اعدام ایدلمشکه بواعدامی آدجغز جزا دکل عین عنایت عداتمش . اره‌دن برچوق زمان مرور ایلدکدن صکره بر

بیوك آدم سكرات موت حالنده یا نده بولنان پاپاسه اعتراف كناه ایلوب دیمش كه :

— هانیا فلان وقت فلانجه یی اولدوردی دیه بر دم اعدام اولنمشیدی . او آدم بی كناه اولهرق اعدام اولندی اشكنجه یه تحمل ایده مدیكی ایچون اعتراف جرمده بولندی . او جنایتی اصلا ارتكاب ایدن بنم !

ایشته بویله بعض كره واقع اولوركه انسان دها بیوك اضطراباتدن قورتلق ایچون كندی نفسنه اسناد جنایت درجه سنه ده وارر . بناء علیه پادشاهلره حاكملره لازم اولان شی بر كسه نك قصوری یی قباحتنی جرمنی جنایتنی خبر ویردكلری زمان او خبره درحال اینانمامقدر . مسئله یی تحقیقده صوك درجه یه قدر وارملیدر . ویریلن خبرك صدقه احتمالی اقرب اولدیغی حالده مفترا علیهی تكدیر و مؤاخذه یله اتهام اولنان خبرك تدقیق ماهیتی ایچون اندن ده سؤال ایدلمك لازم كلورسه رفقله حملله سؤال اتملیدر . بویله شیلر كندیسندن مأمول اولهمز ایسه ده شاید انسانلق حالیله او قصوری اتمش ایسه پادشاهك عفوی غالب اولدیغندن

انكار قصور ايله خبرك تحقق حالنده جزاسنى تشديد ايتمكدن ايسه اعتراف تهمتله مرحمته اثبات استحقاق اولى اولديغنى كنديسنه بالتأمين او يولده استنطاقنه كيرشمليدر . چونكه انسانه اك زياده سوء تأثيرى موجب اولان شى دنيرحق مؤاخذه و تكدير كورمكدر . بو تكديرى كورن آدم فكر صائب صاحبى اولسه نان و نعمت قدرينى بيلسه ناحق يره تكدير اولنمقدن تأثرله برابر ينه افنديسنى معذور كورر و اكا كوكلى قالمز ايسه ده هر كس بويله حكيم اوله ميه جغندن « بن بو قدر صداقت و استقامتده بولنديغم حالده ينه افنديم بنى خائن ظن ايليور ! مرتكبى اولمديغم قباحتلر ايله بنى مؤاخذه يه چكيور . بو روا ميدر ؟ » ديه قلبنى صغوته رق بعده صداقتدن دخى معاذالله انحراف ايلر .

بناء على ذلك بيوك آدملرك تماملر سوزينه درحال قاپلى و رمزى حقيقة بك مدهش بك مهلك اولوب مثالى دخى شتربه نى قتلده عجله ايدن ارسلانك ندامتيله بك كوزل تصوير ايدلمشدر .

« انتهاى باب اول »

## ایکنجی باب

### « فنالق ایدن فنالق بولور »

کلیله و دمنه حکایه‌سنی رای دابشلیمه نقل ایدن حکیم بیدپای بو حکایه‌یی بتوردکدن صکره دابشلیم دمنه‌نك ایتمش اولدیغی فنالق اگر یانمه قاله‌جق اولورسه عدالت آلهیه یرینی بولماش اوله‌جغندن بو مسئله‌نك عاقبتی نه‌یه منجر اولدیغنی حکیمدن صوردی . حکیم دخی شیر و دمنه حکایه‌سنده بر وجه آتی دوام ایلدی :

شتربه کبی بر بندهٔ صادقی قهر و تدمیر خصوصنده گوسترمش اولدیغی استعجالدن حصوله گلن ندامت ارسلانه او قدر تأثیر ایلدی که گیجه گوندوز آه و انینی ایله گورنلری دوچار رقت ایدر ایدی . منصب وزارتی قپلانه توجیه ایدرك امور دولتی وکلاسی رؤیت ایدر و کندیسی یالگز شتربه‌نك فراقی کدریله مکدر گزر ایدی . نهایت شاید موجب تسلیت اولور دیه اخص بندگانندن حکیمانه عاقلانه حکایه‌لر ایستمکی اعتیاد ایلدیکندن

بر کون قپلان حضور شیرده بو یولده حکایه‌لر سویلیه‌رك افندیسنی اکلندیرر ایکن لقردی‌یی‌ ید شتربه مسئله‌سنه تحول ایلدی . قپلان برکره الدن چیقه‌رق بر دها عودتی قابل اولمیه‌جق اولان شیلر ایچون تأسف و تلهف نه‌ قدر درجه‌سنده وارنجق کار عاقل اوله‌میه‌جغنی افندیسنه عرض ایله بر محروم تلکی حکایه‌سنی بر وجه آتی نقل ایلدی . دیدی که :

## « محروم تلکی »

— تلکینك بریسی آجلقدن کوزلری قراردیغندن شکار قصدیله بتون صحرالری دونمش طولاشمش ایسه‌ده بشقه بر حیوانك صیدی و اکل ایلدیکی بر طوشانك دریسندن بشقه هیچ بر شی بوله‌میه‌رق دری‌یی آغزینه آلوب یوواسنه عودت ایچون یوله دوزلمش ایدی . اثنای راهده بر کوی کنارنده اعلا سمیز طاوقلرك کمال شوق و شطارتله اوینامشوب کزندکلرینی کورنجه تلکینك اغزینك صویی آقدی . لکن زیرك نامنده بر چوجق بو

طاوقلری بکلەمکدە بولندیغندن تقربە احتمالی یوق
یدی. او اره‌لق تلکینك یاننده بر ده چقال پیدا
اولدی. تلکینك مقصدی شو طاوقلردن برینی
نچه‌ٔ صیده کتورمك اولدیغنی اکلاینجه «آبرادر!
سن شمدی کلدك شمدی بو کوچ ایشی کوزه
کسدیردك. بن ایسه نچه کونلردر بو طاوقلرك
اطرافنده کزوب طولاشیورم. فقط او چوجغی
کوردکمی او چوجغی؟ شو طاوقلردن بر دقیقه بیله
کوزلرینی آیرمیور» دیدیسەدە تلکی بو یله قارشو-
سنده سمیز طاوقلر بولنور ایکن بر پوستکی پارچه-
سیله اکتفا ایتمك عادتا مسکینلك اوله‌جغندن
و کندیسی ایسه علو طبع صاحبی بولندیغندن
همه حال طاوقلرك برینی آولامق قیدینه دوشدی.
چقال پك چوق نصیحتلر و یردی و «مرکبك
بریسی قویروغی اولدیغی ایچون کندیسنه بر
قویروق تدارکنه چیقمش ایسەدە یولده راست
کلدیکی بر انسان شو مرکبك مادام که قویروغی
یوقدر باری قولاقلری ده اولمسون دیه بیچاردنك

قولاقلرینی ده کسمش یعنی اولیه‌جق بر شیئی تمنی ایلدیکی ایچون موجودی ده غائب ایتمش » دیه بر فقره سویلدی اما تلکی‌یی منع ینه قابل اوله‌مدی. تلکی پوستکی‌یی یره براقوب آجلقدن ذاتاً قارارمش اولان کوزلرینی برده حرص و طمع قاپلامش اولدیغی حالده طاوقلر ایچینه آتمق ایسه‌ده زیرلک یردن بر طاش قاوراپوب فرلاتدیغی کبی تلکینک قفاسنی یاردی. مجروحاً مخذولا کیرویه دونن تلکی باری اوجقده براقمش اولدیغی پوستکی پارچه‌سنی بولمغه کیتدی. لکن اندن اول بر چیـ.ـق کوك یوزندن پوستکی‌یی کوروب بر شکار ظنیله قاپمش کوتورمش اولدیغنـدن تلکی اندن ده محروم قالدی. بر یاندن یأس و کدری و دیکر طرفدن باشنده‌کی یاره‌نك تأثیریله هلاك اولدی کیتدی.

بو حکایه هر نه قدر ارسلانك حالنه تطبیق دوافق ادب عبودیت کوریله‌میه‌جك شیلردن ایسه‌ده ارسلان ینه متصحح اوله‌رق « ای وزیر ! بویله اولونجه آجیم ایچون بر چاره و تدبیر بیلیور

ایسه‌ك سویله‌ده اكا كوره حركت ایده‌یم »
دیدیكندن قپلان « افندم بونك چاره‌سی بشقه نه
درلو اوله‌بیلور ؟ كوزجه تحقیق بیوررسكز .
اكر شتربه حقنده روایت ایدیلان خیانت واقع
و صحیح ایسه جزای سزاسنی بولمش دیمك
اوله‌جغندن هیچ تأسفه محل كورمزسكز . یوق
شتربه‌نك برائتی تحقق ایدر ایسه او حالده انی سزه
سعایت ایدن خائنی اوبه بر صورتده مؤاخذه
ایدرسكزكه دماغلرنده فساد استعدادی اولان سائر
بدكارلر دخی عبرت السونلر » دیمسیله ارسلان بو
رأیی دخی قبول ایلدی .

شیرو پلنك ارەسنده‌بو سوزلرك تعاطیسی كیجه‌یه
تصادف اولوب وقت دخی كچكمش اولدیغندن
قپلان ارتق یوواسنه كیدوب راحت ایتمكه ارسلان
طرفندن مأذون اوله‌رق یوواسنه عودت ایدر
و تمام كلیله و دمنه‌نك یووالری یانندن كچر ایكن
بونلرك مصاحبه‌لرینی ایشیدی . مصاحبه‌لری ایسه
كلیله‌نك دمنه‌یی تكدیرندن و دمنه‌نك عذرلر

دیله‌مسندن عبارت ایدی . قپلان قولاق ویردی .
کلیله دمنه‌یه شتربه حقنده‌کی خیانتندن طولانی
تعذیر و تکدیر ایلدیکنی ایشیدنجه اکلادی‌که بیچاره
شتربه‌نك خیانتی واقع اولمیوب دمنه‌نك بر افتراسندن
عبارتدر . فقط کیدوب وقوع حالی ارسلانه حکایه
ایده‌جك اولسه شمدی تحقیق احواله مأمور
اولدیغی حالده شمدی دمنه‌یی اتهام ایتمی غرضه
حمل اولنه‌جغنی بیلدیکندن طوغریجه ارسلانك
والده‌سی یانـنه واردی و وقوع حالی تقریر وتعبیر
اکلاتدی . فقط بو سری نه اوغلی ارسلانه ونه‌ده
سائر برکسه‌یه فاش ایتمیوب نتیجهٔ حال حقیله
میدانه چیقاریلنجه‌یه قدر کتم اسرار ایتمسی صورت
مؤکده‌ده توصیه ایلدی .

سلطان بهایم اولان ارسلانك والده‌سی ارده‌لقده
برکره کلوب اوغلنی زیارت ایتمك معتادی اولدیغندن
شتربه‌نك قتلی واوغلنك محزونیتی خبری والده‌سنه
واصل اولنجه اوغلنی زیارت وعیادته کلدی .
شتربه فلاکتنه دائر آچیلان سوزده اوغلنی ملـ

متأسف كورمسيله اويله برطاقم نصايحه مباشرت ايلدى كه صورت وشيوهٔ افادهسندن ارسلان والدهسنك بومسئله ايچنده كى اسراره واقف اولديغنى وفقط هرنه سبب وحكمته مبنى ايسه سويلك ايستمديكنى اكلادى . بناءعليه « اى والده شايد شومسئلهده بر بيلديكك بر ايشتديكك وار ايسه لطفاً بنى خبردار ايت » ديه رجا ايلدكده والدهسى واقعا بعض اسراره واقف اولديغنى اعترافله برابر كنديسنه توديع ايدلمش بولنان اسرارى فاش ايتمك حسن اخلاق ومروت وانسانيته موافق دوشهميه جكنى درميان ايلدى .

شو كشف اسرار خصوصنده ارسلان ايله والدهسى آرهسنده برطاقم سوزلر جريان ايلدى كه خلاصهسى ارسلان طرفندن افشاى اسرارك اوقدر بيوك معيباتدن صايلهميهجغنه ووالدهسى طرفندن ايسه بالعكس اسرارى فاش ايدن آدمك ناس بيننده امانتنى ضايع ايدرك بر دها بركمسهنك مظهر امنيتى اولهميهجغنه دائر ايديلر . بو مسئله پك نازك مسائلدن

اولمغله حکایه‌یی بوراده کسه‌رك اول‌باول شو کتم
ویا کشف اسرار حقنده‌کی ملاحظهٔ عاجزانه‌مزی
سرد ایده‌لم :

« ملاحظه‌مز »

بشقه‌لری طرفندن تودیع اولنان اسراری کتم
ایتمك واقعا انسانیتك مقتضیات مبرمه‌سندندر .
لکن بوقدر اهمیتله کتمی لازم کلان اسرارك
نه‌کبی شیلردن اولدیغنی اول‌باول تعیین ایلمك لازمدر .
تودیع اولنان اسرار مودعنك منافع مشروعه‌سنه
دائر ایسه واقعا آنی افشا ایتمك عظیم بر زیانی موجب
اوله‌جغندن پك بیوك دنائت صاییلور . لکن اسرار
مذکوره برفساده دائر اولور ویا خلقك زیان
عمومیسیله حصوله کله‌جك برمنفعت غیرمشروعه‌یه
متعلق بولنور ایسه انی کتم ایتمك نصل روادر ؟
بالعکس انسان او یولده‌کی اسرار مضره‌یی عائد
اولدیغی طرفه اخبار ایتمکه مجبوردر . مثلا اوچ
حیدودك بر بیکناه خانه‌سنی باصه‌رق چولغی
چوجغی ایله اعدام ایده‌جکلری حقنده‌کی اسراری

سزه تودیع اولنمش . کتم اسرار لازمهٔ ذمت مروتدر دیه افشا ایتمیه جکمیسکز ؟ بو یولده‌کی اسراری کتم ایتمك او اسراره داخل بولنان مفسدلر ایله عادتا شریك جنایت اولمق دیمکدر . فقط ارسلانك والده‌سی مسئله‌یی بو نقطهٔ نظردن تلقی ایتدی . اوغلی طرفندن ایدیلان رجا و ابرامه اوزرینه افشای اسرار ایدن بر رکابدار حکایه‌سی درمیان ایدرك دیدی که:

## « رکابدار »

پادشاهك بریسی صید و شکاره چیقمشیدی . بندکانی آولر آردی صره هر بری بر طرفه کیتدیلر . کندیسی برقاچ کمسه ایله یالکز قالنجه رکابدارینه « هایدی سنکله برآت قوشدیره‌لم . باقه‌لم هانکیمزك آتی کچه‌جك » دیه بر طرفه طوغری آت قوشدیردیلر . ایچه‌ یول آلدقدن صکره پادشاه طوروب رکابداره دیدی که: « بورایه قدر کلمکدن مقصد یاریش دکل ایدی . بلکه قلبمده مدفون اولان عظیم بر سری سکا سویلیه‌رك سندن صادقانه بر خدمت ایستمك

ایچون شو یار یشی و سیله اتخاذ ایلدم» رکابدار ولی نعمتی طرفندن بو یله صورت مهمه‌ده محرم اسرار اتخاذ اولنه‌جغنه عظیم تشکرلرله پادشاغی تأمین ایلدکدن صکره پادشاه دیدی که: «برادرمك رقابتندن اندیشه ایدیورم. سلطنتمه کوز دیکمش و بکا فنا قصدلر تصور ایتمکده بولنشدر. سنك کبی اصدقایه لازمدرکه او رقیب طرفندن وقوعه کله‌جك حیله‌لره قارشو طورسونلر. بناءعلیه سنی برادرم اوزرینه صورت مخصوصه‌ده مأمور ایلدم. حال وشاننی دائما بکا اعلام ایتلیسیك» رکابدار کمال ممنونیتله بو مأموریتی قبول ایلدیسه‌ده شهزاده نزدینه واردقده کویا برایشه‌کذارلق یاپمش اولمق ایچون پادشاهك سرینی اعلام ایلدی. بالتصادف اره‌دن براز زمان مرور ایلدکدن صکره پادشاه حلول اجلیله وفات ایدوب قرنداشی جالس تخت سلطنت اولدقده رکابدار اوجه افشای سر پادشاه بولنده ایتمش اولدیغی خدمتك مکافاتنی کوره‌جکندن سوینوب طورر ایکن بالعکس پادشاه نوجاهك ایلك اراده‌سی

مرقومك قتلی حقنده اصابت افزای صدور
اولدی . حریف « امان افندم ! بن سزه صداقت
ایتدم . صداقتمك مكافاتی بومی ایدی ؟ » دیه تضرعه
باشلادقده پادشاه جدید « برادرمك سكا تودیع ایتمش
اولدیغی اسراری نكابیلدیردیككی بنم اسرارمی ده
بشقه‌لرینه افشا ایده‌جككدر كاردر . بو برجنایتدر كه
جزاسی اولومدر » دیه حبیثك باشنی كسدیرمشدر ؟
ارسلانك والده‌سی بو حكایه‌یی ایراد ایله
كندیسنده اولان اسراری اوغلنه تبلیغ ایده‌مامه‌سنده
معذور اولدیغنی آكلاتدی ایسه‌ده حكایه‌نك اصل
مسئله‌یه اصلا تطبیق قبول ایده‌میه‌جكی بس بللیدر .
واقعا پادشاهك اسرارینی رقیبنه اخبار ایلدیكی
ایچون ركابدار شایستهٔ عفو بتدر . اما ارسلانك
والده‌سنك موقعی بویله میدر یا ؟ بزده شو ركابدار
حكایه‌سنی ترسنه چویره‌لم . فرض ایده‌لم كه
پادشاهك قرنداشی فی الواقع بر فساد ترتیبنده
اولسونده اسرارینی پادشاهك ركابدارینه فاش
ایدرك اندن دخی معاونت طلبنده بولنسون .

زکابدار « بن کتم اسرار ایده‌جکم » دیه افندیسنی خبردار ایتمامیدر ؟ سوء قصد اربابنه شریکی اولمیدر ؟ بناء علی ذلك بوندن اولکی ملاحظهٔ عاجزانه‌مزی تکرار ایدرك دیرز که اسرار دینلان شی فتنه و فساده دائر ایسه انی کتم ایتمك عین خیانت اولوب اخبار ایتمك لازمهٔ صداقتدر ٠

فقط ارسلان والده‌سنه بو یولده سوز سویلدی : ارسلان « کندی سرینی بشقه‌لرینه اظهار ایدنك غرضی مطلقا او سرك میدانه چیقمسیدر ٠ اکر میدانه چیقمسنی آرزو ایتمامش اولسه ایدی شیخ کمسه‌یه اسرارینی اظهار ایتمیوب کندی سینه‌سنده حفظ ایدر ایدی » واد یسنده سوزلر ایله والده‌سنی اقناع ایلدیکندن والده‌سی « سویلرم اما فتنه‌یه بادی اولان مفسدك حقندن کلمیسك » دیدی وارسلان دخی بو شرطه موافقت ایدرك والده‌سی دیدی که : « شتربه‌نك قتلنه سنی تشویق ایدن دمنه دیدکلری چقال دکلیدر ؟ حد ذاتنده او خنزیر نهایت مکار و غداردر ٠ طاتلی سوزلر سویلر

اما هر سوزینك ضمننده بر زهر کیزلیدر » واقعا شتربه‌یی سعایت ایدن دمنه اولمغله ارسلان کندی والده‌سندن دمنه علیهنده ایشتدیکی بو سوزلری کمال دهشتله تلقی ایلدی . و دمنه‌نك محاکمه‌سنی بر دیوانه حواله ایده‌جکی وعدنده بولندی .

ایرتسی کون ارسلان بتون کبار و صغار بندکاننی بر دیوان عالی‌یه جمع ایلدی که والده‌سی دخی اوراده حاضر ایدی . بالطبع دمنه ده کلدی . کندیسی مقربیندن اولمغله تا ارسلانك والده‌سی یاننه قدر تقرب ایتمش ایدی . بو دیوانك سبب عقدندن خبری اولمدیغی کبی ارسلان دخی بر یاندن شتربه‌نك تحقق مظلومیتنه و دیکر طرفدن دمنه‌نك مظنونیت خیانتنه متأسف اوله‌رق هنوز اغزندن حرف واحد چیقارمامش اولدیغندن دمنه سبب اجتماعی یواشجه والده شیردن سؤال ایلدی . او دخی هیچ کتم ایتمیه‌رك کندی خیانتی نزدپادشاهیده تحقق ایتمش اولدیغندن بو دیوان محضا کندی جزاسنی تعیین و اجرا ایچون قورلمش اولدیغنی

اكلاتدی ، حالبوكه دمنه اصلا اثر فتور كوسترمدی ،
«هر كيم پادشاهمزه زياده تقرب ايدر ايسه بالطبع
دشمنلری چوغالور ، هر كس اكا حسد ايدر ،
بو محاسده‌دن و انك ضمننده‌كی تهلكه‌دن انديشه
ايده‌جك اولانلر اوجله دنيا اقبالنه قاپيلوب ده
خدمت ملوكده بولنماملی ايديلر ، بر كره انسان
مراتب اقبالك غايه‌سنه واصل اولورسه عدالت
و استقامته دخی تماميله رعايت ايده‌مز ، كاه اولور كه
مستحق عقوبت اولانلره رعايت ولايق انعام اولانلره
عقوبت دخی ايدر ، كوشهٔ فراغتده آسوده‌نشين
اوليوب ده حب دنيايه قاپيلانلرك عاقبتی تارك كوشهٔ
فراغت اولان زاهدك عاقبتی كبی اولور» مقدمه‌سيله
آتی بروجه حكايه ايرادينه باشلادی ، ديدی كه :

« زاهد اقبال پرست »

بر زاهد كندی كوشهٔ صومعه‌سنده عبادت
خدايه وقف عمر ايدرك اوقدر فيوضاته ايرمش
ايدی كه اهالئ متجاوره‌نك كافه‌سی آنك حقنده
حسن ظنده بولنه‌رق دعاسنی المغه كلورلر ايدی

او مملكتك درويش نهاد بر پادشاهی اولوب
اشبو زاهدك صيت ديانت وكرامتی واصل سمع
اطلاعی اولنجه پادشاه دخی بو ذات شريفی زيارته
كيتدی . فی الواقع سوزلری عين اثر الهام اولديغندن
ملاقاتلری يالكز شو يله بر دفعه يه منحصر قالميه رق
اره لرنده مناسبت تامه وجوده كلدی . زاهد دخی
سرای همايونه كلوب زيارت سلطانه يه شتاب ومشرف
اولمغه باشلاديغندن بر كون نزد پادشاهی يه ورودی
احقاق حق انام ايچون ديوانك اجتماع ايتمش اولديغی
زمانه تصادف ايلدی . زاهد عارف بو مجلسده
مظلومك حقنی ظالمدن الق خصوصنده اوقدر
كوزل رأيلر وحكملر ويردی كه پادشاه درويشك
بو درجه لرده واقف حقايق سياست اولمسنه
شاشه رق بعدما هر ديوان قورلدقجه زاهدك دخی
تشريفنی التماس ايلدی . الحاصل كيت كيده زاهد
ايله پادشاه ارهسنده مناسبت بر درجه يه واردی كه
بالجمله مهام اموردهء مستشار خاص الخاص
كسيلدی . اما تقرب پادشاهی سببيله زاهدك

دخی اسباب سعادتی آرتدیغندن اولکی خرقه‌یه
بدل مکلف خلعتلر و اولکی پوسته بدل مخملضن
دوشه‌مه‌لر ایله زاهد عادتا بر دنیاپرست اولدی
قالدی . لکن خدمت پادشاهده‌کی دوامی نفس
امنیت شاهانه‌یی کندیسنه منحصر ایتمك درجه‌سنه
واردیردیغندن زاهد اکرچه اولکی مرتبهٔ معنویه
و اخرویه‌سنی غائب ایتمش ایسه‌ده شمدیکی مرتبه
مادیه و دنیویه‌سنی ده شایان اهمیت بوله‌رق
حیفلانمق شویله طورسون بالعکس مطمئن دخی
اولمقده ایدی . بر کون زاهدك اسکی درویشلرندن
بریسی زیارته کلدی . اسکی صومعه‌یه بدل عالی
بر سرای و اولکی زاهد قناعتکاره بدل مکمل بر
مقبل دنیاپرست کورنجه متأسف اوله‌رق کیجه هر
کس یرلی یرینه چکلدیکی زمان زاهدی مؤاخذه‌یه
باشلادی . آخرتی دنیاسی ایچون صاتمش
اولدیغندن وفانی دنیانك دولتنه باقی آخرتك رفعتنی
فدا ایلمش بولندیغندن طولایی حسب الخلوص بر
طاقم سوزلر سویلدی . زاهد هر نه قدر « سن

بنم ظاهر حالمه باقوبده بنی دنیاپرست اولمش ظن ایتمه! بن حقیقت حالده ینه اسکی زاهدم » دیه جك اولدیسەده درویش بویله لافلره قولاق آصمیور ایدی . « سنك کوزلرکی دنیا طمعی بورومش اولدیغی ایچون سن حقیقت ماهیتکی کوره میورسك . پردهٔ غفلت قالقدقدن صکره کوررسك اما فائدهسی قالمامش اولور . سن یلانی قامچی ظن ایدن کوره بکزهمشسك . تا او تازیانهٔ زهرناکه کندینی صوقدیرهرق هلاکی تحقق ایتمینجه النده‌کی شی یلان اولدیغنه اینانمامقده دوام وعناد ایتمشدر » دیه درویش زاهده بروجه آتی برحکایه سویلدی . دیدی که :

## غافل کور

— ایکی ارقداش سیاحت ایدیورلر ایدی . بریسنك کوزلری کور اولهرق حیوانی کوزلی ارقداشنك حیوانه تبعیته سوق ایدیور ایدی . سفرین برموسمنده صباحه قارشو ایرکندن یوله چیقهرق برقاچ ساعت کیتدکدن صکره قهوه‌آلتی ایچون بریره نزول ایلدیلر . بعد الطعام ینه

حیوانلرینه بینه‌جکلری زمان کور قامچیسنی
آره‌دی. آنی بوله‌مدی ایسه‌ده اندن دها قالین
و اوزون وقوتلی برقامچی بوله‌رق ممنوناً آتنه
بیندی. مکر النده چکن‌شی کیجه صوغوغندن
اویوشمش قالمش بر ییلان ایمش. اوکده کیدن
ارقداشی اینجه بروقت ارقه‌سنه باقدیغندن ییلانی
کوره‌میورایدی. نهایت کوردی. «امان ارقداش!
سن قامچیکی نه‌یاپدك؟ سنك الکده قامچی‌یه بدل
بر ییلان وار» دیدیسه‌ده کور بوسوزی حسده حمل
ایله اینانمدی. ارقداشی کندیسنی ایناندیرمغه نه‌قدر
چالشدی ایسه‌ده فائده ویرمدی. نهایت وقت
ظهره تقرب ایدرك کونش جهانی قزدیروب‌ده
ییلان دخی بایغینلغندن قورتیلنجه کورك قولنی
اوقدر شدتلی ایصیردی اوقدر مدهش بر زهر
براقدی که کور درحال هلاك اولدی»

درویش زاهد کمراهه بومثلی ایراد ایدرك
«سنك ده الکده بولنان تازیانه کیرودر حکومت
ایشته بر نقش بر ییلاندرکه بوکون آنك رنك و نقشنه

فریفته اولیور ایسه‌ك‌ده یارین سنی صوفوب
هلاك ایلدیکی زمان نه‌اولدیغنی اکلارسك . سا
ایش ایشدن چکمش اولور »

بو حکایه‌یی اصل نقل ایدن دمنه اونوب نببه
حکایه‌نك اتمامنده دیدی که :

— واقعا زاهد کندی درویشندن ایشتدیکی
بو سوز اوزرینه اولکی شهراه سلامت زهد
وتقوایی ترك ایتمش اولدیغنده پك پشیمان اوله‌رق
هونکور هونکور اغلادی و یارین تیزی یوق
کرسیٔ وزارتی ینه پوست تعبده تحویل اتمك عزمنه
دوشدی ایسه‌ده یارین دیدیکی کون کلوب ده
بونجه دبدبه و شعشعهٔ وزارتی کورنجه کچه‌دنك
انتباهی زائل اوله‌رق تکرار حب ریاست قلبی
کوزلرینی بورودی . حاصلی کیده کیده زاهد امور
حکومتنده عدالتی‌ده ترك ایلدی . حقنی حقسیز
آصوب کسمکه قدر واردی . انجام کار بر چوق
کسه‌نرك ناحق یره قانلرینی دوکدیکی نزد پادشاهیده
تحقق ایتمکله ایش حکم شرع شریفه حواله اولندی

و ویریلان فتوای شرعی موجبنجه سیاستکاهده زاهد دنیا پرستلك قفاسی کسیله‌رك جزای سزاسی بولدی ·

دمنه بو حکایه‌یی کندی حسبحالی ایچون سویلنش اولدیغندن « ایشته بن دخی او زاهد دنیا پرست حکایه‌سندن عبرت الملی ایدم‌ده شیخ بیله خدمت پادشاهی‌یی قبول ایتمامِلی ایدم » دینجه ارسلانك جملهٔ ندمای خاصه‌سندن اولان قره‌قولاق او خدعه‌کار دمنه‌نك بویله اصدقای بندکانی پادشاهلرینه صدق خدمتدن نادم ایده‌جك صورتده‌کی سفسطهٔ خائنانه‌سنی بر درلو سکوتیله قبول و تصدیق ایده‌میه‌رك « بره نانکور ! پادشاهلره خدمت کبی الك شرفلی بر شیئی نه‌دن بکنمه‌یورسك ؟ پادشاهلرك بر ساعتجك عدالتی التمش ییلق عبادتیله برابر اولوب ذات شاهانه‌لرینه صدقله خدمت ایدنلر دخی بونسبتله اجره نائل اولورلر · بوندن عالی شیمی تصور اولنه‌بیلور؟! احتمالکه سن « روشن ضمیر » دینیلان زاهد فاریسنك

حكایه‌سنی ایشتمامشسك ده بویله بر طاقم ترهاتده بولنیوسك! » دیه قوجه قره‌قولاق بروجه‌آتی بر حکایهٔ عبرت آمیز نقل ایلدی . دیدی که :

## « زاهد روشن ضمیر »

— فارسده روشن ضمیر اسمنده بر زاهد وار ایدی که فیض و برکاتی باهر و هر وجهله کراماتی ظاهر ایدی . جهانه شایع اولان شهرتی سمرقند طرفلرنده بر درویشك دخی واصل سمع اطلاعی اولدیغندن درویش تا سمرقندن قالقوب فارسده زاهد روشن ضمیری زیارته کلمشیدی . صومعه‌سنه واردقده مریدلرندن زاهدك زیارت سلطانه کیتدیکی خبرینی الیجه درویش کندی کندیسنه « بو نصل کرامت صاحبی زاهد ایمش که حالا پادشاهه عالقه‌اوقلقدن واز کچه‌مامش » دیه قالقوب بر از وقت کچیرمك ایچون چارشویه چیقدی . برده قارشودن ضابطه مأموری یانده‌کی آدملره « نا ایشته خرسز بودر . الکز قاضی‌یه کوتورکز » دیه درویشی توقیف ایتدیرمزمی؟ مکر او کیجه مشهور

بر خرسز ایقاع جنایت اوزره ایکن یاقه‌یی ئه
و یردیکی حالده ینه قاچمش و شکل و سیماسی
تمامیله بو درویشه بکزر ایمش . قاضینك حکمیله
تمام درویشك الی کسیله‌جکی اثناده زاهد روشن
ضمیر مرکبیله یتشوب « امان ! کناهه کیرمیکز !
بو آدم بنی کورمك ایچون تا سمرقنددن کلوب
شهرمزه‌ده همان بو صباح واصل اولمشدر » دیه
درویشی قورتارمسیله بو کرامت ظاهره درویشك
ایاقلرینی صو یه ایردیروب امانه دوشمکه اجبار
ایلمش و زاهد روشن ضمیر « ضرری یوق اوغلم
سن بنم حقمده سوء ظنده بولندك اما جناب حق
سنی عفو ایدر . بیلمش اول که ذات شاهانه‌یه
ملازمتم اولمسه ایدی سنی و سنك کبی یاکلشلقله
دوچار عقوبت اولان سائر بر چوق بیچاره‌لری
قورتارمغه امکان بوله‌مز ایدم . نه حاجت ؟
سلطانلرك زیارتی دیانت پرورلر اوزرینه لازمدر .
انسانك هیچ بر حاجتی اولمسه بیله ینه دیدار سلطان
ایله انك حقنده جناب حقه خیر دعالرده بولنملیدر .

قره قولاق بو حكايه يى ايراد ايدرك پادشاهره حسن خدمت عادتا عبادتدن معدود اوله جغنى اثبات ايله « سلف صالحين وائمهٔ دين حضراتى بيله عبوديت سلاطينى كنديلرينه شرف بيلورلر ايدى سنك كبى بر مردار حيوانك او شرفى موجب ندامت بر عار بيلسنك حكمى مى اوله بيلور اى احمق ! » دينجه حيله كار چقال قره قولاغك حدتنه قارشو اصلا تهور كوسترمكسزين كمال ملايمتله ديدى كه :

— غالبا مرامى اكلايه مدك . خدمت ملوك واقعا عبادتدن صاييلور اما بنم كبى بندكان ايچون دكل ! بندكان همايون ميانده اغراض و امراض نفسانيه سنه اصلا مغلوب اوليه جق كيمر وار ايسه انلر ايچون بويله در . حتى بر ساعتلك عدالتى التمش ييل عبادته بدل اولمق دخى هر پادشاهه ميسر دكلدر . بر يوزنده بحق ظل يزدان اولان ملوكه بو فضيلت ويرلمشدر . انلر بلا سبب نه بر كمسه يه مكافات نه ده بر كمسه يه مجازات ايتمزلر .

ارسلانك والده‌سی دیدی كه :

— صانكه سن بو مقدمات ابلهفریبانه ایله كندیكی پنچهٔ سیاستدن قورتارمقمی ایسترسك ؟ شتربه‌یی دوچار غضب پادشاه ایدن سن دكلمیسك ؟ اول شتربه‌یی كه اوغلمك الڭ مقربی و عقل و درایت و شجاعت و عدالت ایله الڭ ممتاز وزیری ایدی ·

سوز آچلدقجه دمنه جربزهٔ بلاغتنی صرف ایده‌جكی میدانك توسع ایتمش اولدیغنی كوره‌رك ممنون اولیور ایدی · بناءعلیه مادر شیره جواباً دیدی كه :

— بن كندیمی صلاح حال اربابندن عد ایتمدم · حتی حسودلرڭ القاآتی سببیله شو دوچار اولمقده بولندیغم مقهوریتدن تبری قصدنده اولمدیغمی ده كاشكی پادشاهك خدمتنه هیچ كیرمامش اولیدم حسننده‌كی تمنی ایله درمیان ایلدم · لكن پادشاهمزڭ كندیسنه معلومدر كه بنم شتربه حقنده هیچ بر عداوتم اولمامشدر · هم اوله‌مز ایدی ده ! زیرا شتربه‌یی افندمزه توصیه ایدن بن ایدم · شتربه دخی بندن

کورمش اولدیغی بوایلمکك قدرینی بیله‌رك بکا دائما روی التفات کوستررایدی . واقعا پادشاهه تقربی بندن زیاده ایدیسه‌ده بن ده قرب سلطاندن محروم دکل ایدم ؟ بناء علیه انك اقبالنه‌ده حسد ایتمکلکم استبعاد اولنور . اما باقدم که شتربه‌ده ولی نعمتمز علیهنه برقصد واردر . بونی خبرویرمامك مغایر صفت صداقتدر . ایشته اووقت شتربه ایله ارهمزده‌کی حقوق دینی مقتضای صداقتمی اورته‌یه قویمقدن منع ایده‌مدی . اکر پادشاه انك تعیین جزاسنده عجله ایتمش ایسه نه‌قصورم اولور؟ بنجه افندمزك شو ندامتی بجا دکل ایسه‌ده صوکنده بویله ندامت کتوره‌جك اولدیغی حالده ایشی اولندن بردیوانه حواله ایتملی ایدی . بنم کبی صداقتدن بشقه ایش کورمامش اولان برقولنی شویله بردیوانه کتوردیکی حالده شتربه کبی برخائنه‌دن استنطاق ومحاکمه ایتمدی؟

مدافعه‌ده‌کی قوتی بویله شیرك عجله‌سنی مؤاخذه درجه‌سنه واردیرمه‌سی بعض اهل دیوانی دوچار

حيرت ايلديسه‌ده دمنه « بن خائن دكلم كه خوف
ايده‌يم . افندمز برخائنى اعدامده عجله ايتدم ديه
بو قدر متأسف اولديغى حالده بنم كبى صادقى اعدامده
عجله ايدرايسه نه قدر متأسف اوله‌جغنى اكلاديغمدن
كنديمدن زياده افندمزى وقايه بو حقايقى عرض
اظهاره اهميت ايليورم » ديه بيان معذرت دخى
ايليور ايدى . بناءعليه شير « دمنه‌نك ايشنى برهيئت
تحقيقيه‌يه حواله ايتمليدر . عريض وعميق كيفيتى
تدقيق وتحقيق ايلسونلرده برخطايه دها دوچار
اولميه‌لم » ديمسيله دمنه جزاى سزاسنى شوقدرجق
تأخير وسوزلرى شيره بودرجه‌جك تأثير ايده
بيلمش اولمسنه پك زياده سوينمدى ايسه‌ده ممنونيتى
علائمنى ميدانه اورمامق ايچون جبر نفس ايليور
ايدى . كويا ارسلانك ويرديكى رأيده بكنمامش
كبى طورانه‌رق هيئت تحقيقيه دنيلان شيئك اعضاسى
ميانه‌ده كندى عليهنده آدملر بولنه‌جغنى وذاتا
دوچار اولديغى شو افترا مجرد كندى حقنده‌كى
توجهات شاهانه‌يى چكه‌ميانلرك اثر محاسده‌سى

اولدیغندن ذات شاهانه‌نك قلبنه هرنه الهام اولنور ایسه اکا راضی اوله‌جغنی اکر اوله‌جق ایسه حاسدلرینك قرار یله دکل مجرد پادشاهك امریله اولمك جهتنی ترجیحده بولنه‌جغنی سرد ایلدی ۰

واقعا ارسلانك والده‌سی دمنه‌نك جنایتنه علم الیقین واقف اولمغله بومقدماته نظراً خدعه‌کار مرقومك خلاصی ده ممکن اولدیغنی کوردکده اوغلنی درحال انی پیرتوب هلاك ایتمکه تشویقده بولنیور ایدیسه‌ده شیر به قتلندن طولایی پك نادم اولان ارسلان بردرلو بوکا جسارت ایده‌میور ایدی ۰ دمنه پادشاهی تعجیلدن بالکلیه منع ایچون دیدی که :

— انسان هیچ برایشده عجله ایتمملیدر ۰ غضبه مغلوب اولمقده دکل عشق کبی حسیات نازکسنه مغلوب اولمقده بیله تأنی یی الدن براقمامیدر ۰ عجولك اچون ندامتی اول بازرکان قاریسك ندامتی کبی اولورکه برلطیف حکایه‌در

ارسلان بوحکایه‌نك نه‌دن عبارت اولدیغنی

دمندن سؤال ايلدى . اودخى بازركان قاريسندەكى افراط عشق حكايەسنى بروجه آتى تقريره باشلادى .

## « افراط عشق »

— كشمير شهرنده غايت مالدار بر بازركان وار ايدى . آنك برده قاريسى وار ايدى كه حسن وجمالده كشمير ديارنجه برمثلى دها يوق ايدى . بونلرك بر رسام قومشولرى اولوب كنجلكده كوزللكده بازركان قاريسنه تمام ماننده ومماثل اولمغله بونلر بربرينى اوزاقدن كوره كوره يكديكره ميل حاصل ايلديلر . كيدرك بوميل كنديلرينى بزم وصالده برلشمكه قدر تقريب ايلدى . فقط شو ماجرا بو عاشق وعاشقه ايچون بر سر مكتوم اولديغندن اردلرنده براى مخابره هيچ بر واسطه بولنمامسى ايشلرينى تصعيب ايليور ايدى . نهايت رسام بر چار مبايعه ايدرك برلشه جكلرى كون بو چاره بوروب كلەجكنى وچار ايله كنديسنى قپوده كورر كورمز همان قپويى اچمسى اقتضا ايده جكنى قادينه اكلاتدى . فى الواقع بعده او بونده حركت ايدر اولديلر .

فقط قادینك رسام حقنده کی محبتی بر درجه ده که
قپو اوکنده جاری کورر کورمز نردباندن اشاغی یه
کندیسنی اتارجه سنه وصال جانانه جان آتیور .
رسامك برچاپقین چراغی بو جار مسئله سنه دقت
ایلدیکندن استادینك بولندیغی بر کون جاره بوروب
قارینك خانه سنه کیدر . بازرکان قاریسی بر معتاد
جاری کورر کورمز تهالکله عاشق استقبال ایدرك
انی نائل وصال ایلرده اصل عاشق اولدیغنه عجله سندن
ناشی دقت بیله ایتمز . چراغك عودتنی متعاقب
رسام کندی دائره سنه کله رك وصال جانانه ارزوکش
اولدیغندن جاری قویدیغی یردن آلوب بوروب
تکرار محبوبه سنك خانه سنه وارنجه غافل قادین
« آه! بنی نه قدر سویورسك! برساعت اول زیارته
کلمش ایکن شوق انسیت برساعت ظرفنده سنی تکرار
بورایه سوق ایلدی . او یله می؟» دیه ابراز آثار
بشاشت ایده طورسون رسام بوسوزلردن حقیقت
حالی اکلایه رق همان ترسنه پرسنه خانه سنه عودتله
جاری آتشه وچراغی قپودن طشاری یه آتار .

عجله‌ده‌کی وخامتی دمنه بویله دیکله‌یانلرك خوشلرینه کیده‌جك برحکایه ایله تصویر ایدنجه کندی طلاقتنه ذاتاً حیران اولان ارسلان برقاتدها کوشه‌یه‌رك مسئله‌یی برکوزجه تحقیق اولنجه‌یه قدر دمنه‌نك زندانده توقیف ایدلمسنی امر ایلدی .

ارسلانك دمنه‌یه بوصورتله فریفته اولمسی شتربه حقنده‌کی قصدینه دائر کلیله طرفندن ایدیلان تعذیرلری اثنای عودتده کندی قولاغیله ایشتمش بولنان قپلان ایله برده مادرشیری عادتا وله‌وحیرته دوچار ایتمشیدی . او اقشام مادر اوغلنك یانه کیدرك بو چقالك نصل برچقال اولدیغی میدانده اولوب سویلدیکی سوزلر هپ احمق الداتمق قبیلندن اولدقلری بیانیله بویله سوزابه‌لرینه مجال سخن براقمسزین کارلرینی اتمامه اوغلنی تشویق ایلدی ایسه‌ده موفق اوله‌مدی . ارسلان دمنه‌نك « بتون بندکان بکا خصمدرلر . افندمزك بنم حقمده‌کی فرط توجهنی چکه‌میورلر » طرزنده‌کی تخللرینه تمامیله قانمش اولدیغندن والده‌سنه « دمنه حقنده

ایشتدیکاك سوزلره سن ده اینانمقده استعجال ایتمه
اناجغم! باق سكا اوچ حسودلر حکایه‌سنی سویلەیەیم ده
عبرت آل » دیه بر وجه آتی بر حکایهٔ لطیفه ایراد
ایلمدی. دیدی که:

## « اوچ حسودلر »

— برچولده اوچ یولجی یکدیکرینه تصادفله
یول رفیق اولمشلر. اثنای راهده بریسی دیکرینه
سبب سیاحتنی صوردقده « والله سزه غربتی
اختیارمك سببنی طوغریجه حکایه ایده‌یم.
بن غایت حسود بر ادمم. مملکتده اشنالرمك هر
بری بر یوزدن نائل سعادت اولدقلرینی کوردکجه
بر درلو تحمل ایده‌میورم. باری باشمی الوب دیار
غربته کیده‌یم ده کوزم کورمسون دیه یوله چیقدم »
دینجه دیکری « غریبدر که بنم ده سبب سیاحتم
عینیله بویله در » دیمش و تصادف غریبه‌یاقکز که
اوچنجیسنك ده سبب سیاحتی محضا بو حسد بلاسندن
عبارت بولنمش اولدیغندن بونلر یکدیکریله تام یار
صادق اولمشلر ایدی. بر خیلی زمان اوچی برلکده

سیاحتدن صکره بر کون اوچی بردن بر چوال التون بولورلر . مساواةً تقسیمی لازم کله جکنی اوچی ده اعتراف ایدرلر ایسه ده هر بری دیکرلرینك بر ثلث چوال التونه نائلیتنی قیصقاندیغندن بر درلو تقسیمه مقتدر اوله مزلر . اورادن بر خطوه ایلرویه ده کیده مزلر . اوزرلرنده کی یه جکی ایچه جکی تورکدکدن صکره اوچی دخی التونك یاننده اچلقدن صوسزلقدن هلاکه تقرب ایلدیلر . راست که پادشاه صید وشکار اثناسنده بونلرك اوزرینه کلوب کیفیت حاله مطلع اولنجه دیدی که: « اوچکزدن هانکیکز دها حسود ایسه التونلری اکا ویره جکم هایدی باقه لم هر بریکز حسودلقده کی درجه کزی تعیین ایدکز » بونك اوزرینه برنجی حسود « پادشاهم بن اول قدر حسودم که هیچ بر فرده ایلك ایده مم . ایده جکم ایلکی مطلقا قصقانورم » دیدیسه ده ایکنجی حسود « آدم اوده بر شیمی؟ بن کندیم دکل هیچ بر فردك بر فرده ایلك اتمسنه ده تحمل ایده مم » دیه اولکی یه اثبات تفوق ایلدی .

اوچنجی حسود دیدی که: «پادشاهم بونلرك ایکیسی ده برشی دکل ایمش. بن کندیمك برکیمسه‌یه ایپك اكمسی شویله طورسون بشقه برکیمسه‌یه ایپك اكسی ده شو طرفده قالسون حتی برکیمسه‌نك بنم کندیمه بیله ایپك اكمسنی چکه‌مم. مطلقا قصقانیرم» پادشاه بوقنا آدملردن نفرت ایدرك برنجیسنی آچ صوسز چوللرده نفی و ایکنجیسنی اعدام عادی ایله اعدام ایتدیروب اوچنجیسنی کوناکون اشکنجه‌لر ایچنده جانی چیقارتەرق النونی ده فقرایه بذل ایلدی»

ارسلان بوحکایه ایله دمنه‌نك بعض حسودلر افتراسنه دوچار اولمش بولنه‌جغی احتمالنی والده‌سنك نظر حکمتنه عرض ایده‌طورسون اوته طرفده ده اوکیجه کلیله دمنه‌نك محبوس اولدیغی زندانه کیدرك ارقداشنك دوچار اولدیغی بلایه ابراز آثار تأسف ایتمش و «بن سکا دیمدمی ایدی؟ ایشته ایتدیکك فنالغك جزاسنی بولدك. و بولیورسك! دیه‌حقلی سرزنشلر یی کلمات متأسفانه‌سنه قاتمش ایدی. دمنه «بن مقدمات ایلهفرینانه ایله ارسلانی قوشاتدم»

تحقیق احوالی رقوبسیونه حواله ایده‌جکلر ،
بو صره سندن بشقه واقف کیم وار در؟ اگر سن ده
لطف ایدوب بیلدیککی سویلز ایسه‌ك جنایتم ثبوت
بولمز دیدی . فقط آلیله احتمالی حق ویرانسه ده کنه
شهادت ایده‌جك ارباب غفلتدن اولمدقدن بشقه
نویله جنایتلر اوزرینه بیلدیککی حسبةلله کندیسی
سویلك لزومنی دخی درك ایتمش کمسه‌لردن اولمدیغی کبی
دخی بن شهادته دعوت ایده‌جك اولورسه‌م بیلدیککی
سویلمکدن کیرو طوره‌مز دیه دمنده تکرار نصیحت
ویرمکه باشلادی .

بو دفعه‌کی نصیحتی نمامسنه بر معصیت ارتکاب
ایتمش اولدیغندن بونك عقوبتی شیمدیدن حیله
وخدعه ایله یاقه‌سنی قورتارمغه چالشورسه ده
عقوبت اخرویه‌سی مطلقا یرینی بوله‌جغندن اگر
ذره قدر عقلی وار ایسه کمال اعتذار و استغفار ایله
اعتراف جرم ایتمسی لزومندن عبارت ایدی . بو
حقیقتی عریض و عمیق شرح ایدرك نهایت ایشبکاك
خیرتك دنیاده جزاسنی کورز ایسه‌لا آخرتده کی

عفو بتدن كنديكى قورتارمش اولورسك · درت
كوزلك عمرمى قورتارديم ديه ابدى حيات آخرتى
بر باد ايدرسك» ديجه دمنه ارقداشندن هيچ بر
مدار اوله ميه جغنى كوره رك ودها زياده اصرار
دخى ايتميه رك« بو كيجه دوشونه يم ده يارين نه يابه جغمه
قرار ويريرم» ديه كايله يى اسكات ايلمشدر ·

ايرتسى كون ارسلان برديوان دها قوره رق
نه قدر قاضيلرى مفتيلرى وارايسه جمع ايلدى وشو
دمنه ايشنه قانون عدالت موجبنجه كمال دقتله باقلمسنى
امر ايلديكندن ديوانك رئيسى اولان برشخص
قانونى دمنه عليهنده كيمك نه بيلديكى، وارايسه سويلمسنى
حضاره تكليف ايلدى · واقعا اوكيجه زندانده
كايله ودمنه ارهسنده سويلنان سوزلرى دخى بريسى
ايشتمش ايديسه ده نه او كسه ونه ده ساٸر بريسى
شق شفه ايتمديكلرندن دمنه جرأتنى آرتديره رق «خير!
بيلديككز برشى وارايسه سويليكز · كتم شهادت
بيوك كناهدر · فقط بيلديككز شيلرده ياوركى
صالديرميكز · صكره اوطبيب جاهلك دوچار

اولدیغی سوءعاقبته دوچار اولورسکز» دیمیله و مجلس بو طبیب جاهل حکایه‌سنك نه اولدیغی صورتسیله دلباز چقال بروجه‌آتی نقل ایلدی :

«جاهل طبیب»

— بر مملکتك طبیب حاذقی غایت اختیار اوله‌رق کوزلرینه عمی دخی طاری اولدیغندن ایشدن ال چکمسیله یرینه جاهلك بریسی طبیب اولمش ایدیسه‌ده جهلی بر مرتبه‌ده ایدی‌که تشخیص امراض خصوصنده‌باش آغریسنی نقریسدن و ترتیب ادویه امرنده دخی مسهلی مقیئدن فرق ایده‌مز ایدی. او مملکتك پادشاهی کندی برادر زاده‌سنه تزویج ایتمش اولدیغی قزینك وضع حملدن طولایی دوچار اولدیغی بر خسته‌لك اوزرینه طبیب جاهله امنیت ایده‌مدیکندن کورلکیله برابر ینه اسکی طبیبی جلب ایله قزك علائم مرضنی اکرتدقده کور طبیب « ها ! اکلادم مراق ایدیله‌جك بر شی یوقدر . مهرات دیدکاری دواءدن

بر دانق مقدار بنی مسك و عود و فلان و فلانله شویله سحق ایدوب بویله بر معجون یاپدی . سلطانه ایچیردی » دیمسیله مهرات دنیلان شی کمسه‌نك معلومی اولمدیغندن « اوده اجزاخانهٔ همایونك فلانجه طرفنده شو صورتده بر ظرف ایچنده موضوعدر » دیه کورلك و بردیکی خبر اوزرینه ارتق هر جهتی تعیین ایدلمش بولنان شو معجونك یاپلمسی اولسون ضبیب جاهله حواله اولنمش ایسه‌ده حریف مهراتی عوددن فرقه مقتدر اولمامق حسبیله مهرات دیه بر زهری معجونه قاتمش و بر شیشه مقداربنی سلطانه ایچردیکی آنده هلاك اولمسیله پادشاه دخی معجونك بقیه‌سنی اول جاهله ایچیروب آنیده دیار عدمه کوندرمشدر .

ذکی و فطین دینه انسانك بیلدیکی شیلر قاریشدرق هم بشقه‌لربنی هم کندیسنی بلایه صوقندیغی حکمی بو حکایه ایله بالتوضیح « ایشته بنم خیانت مفروضه‌م حقنده هرکیم بر طوغری و قوتلی شی بیلور ایسه سویلسون » فقط صاقین

ها اولور اولمز هذیانی اورته یه قویمسون . صکره
پادشاهمزك عدالتی انك اصلسزلغنی میدانه
چیقارر ده سویلیان بلایه کیرر » دیه برده ضمنی
وعید و تهدیده بولنمشیدی . اهل مجلسدن بریسی
کویا بر سوز سویلمش اولمق ایچون « ای دمنه !
سنك قیافتکده اولانلرده ذاتا فتنه و فسادن بشقه
بر شی کوریلەمز . شربه حقنده‌کی خیانت کبی
شیلر سن حال وشانده اولانلرك مقتضای جبلتلریدر .
ارتق بونك ایچون بشقه برهان و بینه یه نه حاجت
قالور ؟ » دیه‌جك اولدیسه‌ده دمنه بو سوز بتمز
نادانك سوزینی خام ارمود کبی اغزینه طیقه‌رق
« اکر روایت اولنان خیانت بنم مقتضای خلقتم
ایسه بوندن طولایی بنی نه مؤاخذه ایدیورسکز ؟
قباحت بنده دکل بکا او خلقتی او جبلتی ویرمش
اولان جناب خالقده اولمق لازم کلور . سن بو
سوزکله محضا کندی حماقتکی اثبات ایتمش اولدك .
دیوان عالی سنك بو سوزکی قلمه کله‌جك سوزلردن
بیله عد ایتمز » دیه او نابجا سوز صاحبنی مجبور

و رسوای ایلمدیکندن سائرلرینه ده مجال کلام
براقامشدر .

او کون دیوانده دمنه‌نك نه لهنده نه علیهنده
هیچ بر شیئه قرار و یریله‌مدیکندن اقشام ینه دمنه‌یی
زندانه کوندردیلر . ینه کندی بنی نوعندن روزبه
اسمنده بر چقال اواقشام دمنه‌یی زیارته کله‌رك
دمنه‌یوندن احوال کلیله‌یی و اوکون دیوان طرفلرنده
بولنه‌مامسنك حکمتنی سؤال ایتمشیدی . روزبه
اغلایه‌رق « کلیله‌یی‌می صور یورسك؟ دون کیجه
سندن مفارقت ایلدکدن و خانه‌سنه عودت
ایتدکدن صکره بیچاره کلیله سکا او قدر آجیدی
سنك ایچون او قدر اغلادی که صباحه قارشو
کدرندن وفات ایلدی » دینجه دمنه دخی بویله حکیم
و شفیق بر دوستدن آیرلدیغی ایچون پك چوق
اغلادی ایسه ده شیربه علیهنده‌کی انتریقه‌سنه واقف
یکانه کلیله اولدیغندن انك ده اورته‌دن وجودی
قالقمش بولنمسی من جهة کندیسنی ممنون ایدیور
ایدی . بونکله برابر روزبه‌یی ده کندیسنه بند

ایچون « ای یار صادق ! کلیله وفات ایلدیسه
ایکیمزلکده دوستی اولان او مبارك ذاتك فراقی
آجیسنی یکدیگرمزه دوستلق و صداقتله چیقاره لم .
فلان یرده بر خزینه واردر که یاریسی کلیله نك
یاریسی بنم ایدی . هایدی گیت چیقار یاریسنه
مالك اول . فقط دوستلق حسبیله اطرافده بنم لهمده
و علیهمده سو یلنان سوزلره قولاق و یروب دائما
بنی خبردار ایت » دیمسیله روزبه دخی بو تکلیفلری
قبول ایلدی

او گیجه دخی ارسلانك والده سی اوغلنك یاننه
گله رك دمنه نك جنایتی کندی عندنده محقق اولدیغی
حالده جزئی گفتار یله ارسلانی ده اهل دیوانی ده
الداتدیغنی و بو خبیثی اعدام ایتمه حك اولورسه
بتون اصدقای دولتی مأیوس ایتمش اوله جغنی
اوغلنه بر دها اخطار ایلدیسه ده ارسلان تحقیقسز
تدقیقسز برهانسز بینه سز دمنه نك قیلنه بیله طوقنه
میه جغنی جوابنده اصرار ایدرك یارین دخی دیوان
اوله جغنی والده سنه آکلاتدی .

واقعا ایرتسی کون دخی دیوان قورلدیسه‌ده
حاکملر « ای دمنه ! کل اعتراف جرم ایت !
پادشاهمز ارسلان دخی مأمولدرکه سنی عفو
ایلسون . ایتمسه بیله عقوبت دنیا ایله جزای
آخرتدن قورتلمش اولورسك » واديسنده قوجه
قاری واری سوزلردن بشقه صوره‌جق سؤال
و ایده‌جك استنطاق بوله‌مدقلرندن دمنه‌نك جرأتی
برقاتدها آرتمش وارتکاب ایتمامش اولدیغی برجرمی
اعترافله نفسنه بهتان ایده‌میه‌جکنی وپادشاهی اولان
ارسلانی دخی کندی خون ناحقنه کندیسی صوقه‌
میه‌جغنی سرد ایله اهل مجلسی عادتا استهزایه باشلا -
مش ایدی ، هله کندی علیهنده سائر شاهدلر وار
ایسه میدانه چیقملرینی تکلیفله برابر میدانه چیقه‌جق
اولانلرك ده جسارتلرینی قیرمق ایچون بر بازدار
مزور حکایه‌سنی سویلدی که او حکایه‌یی دیکله‌یانلرك
اولورا اولمز جسارتله اجرای شهادت ایده‌میه‌جکلری
دركاردر . حکایه شودرکه :

« مزور بازدار »

— بر سرحد بکلربکیسنك بر قاریسی وار ایدی که کوزللکده زلیخای زمان ایسه‌ده عفت و عصمتده زلیخایه دخی قیاس قبول ایتمیوب بر دکل بیك یوسف بردن کورسه طلب وصالیله دامنه اطالهٔ دست ایتمك بو قادیندن قطعاً منتظر دکل ایدی. بکلربکینك بر ده بلغلی بر کوله‌سی اولوب انی صید وشکاره مخصوص اولان قوشلرك وکوپکلرك ادارەسنه تعیین ایتمش اولدیغندن « بازدار » دیلیور ایدی. بو خبیث کندی خانمنه عاشق اوله‌رق جبلت ناپاکی اقتضاسنجه افندیسنك عرضنه تسلطی قصد ایتمش ایسه‌ده قادینجغز حق زوجیته اولان رعایتی ممکن دکل الدن براقیوب جان فداسنی کوزه الدیرمق ممکن اولسه بیله عرضی فداسی ممکن اوله‌میه‌جغنی او نانکوره آکلاتمش ایدی. بونك اوزرینه بازدار ایکی طوطی تدارك ایدرك بریسنه بلغ لسانیجه « بن خانمی قپوجیله قوجاق قوجاغه کوردم » معناسنه دلالت ایدن کلماتی و دیکرینه

« بن ده او یله کوردم » لفظلرینی اوکرتوب طوطیلر افندینك یاننده بو کلمه‌لری ایراد ایلدکلری زمان بکار بکی پك کوزل اکلنمکده ایدیسه‌ده طوطیلرك نه سویلدکارینی اکلامامقده ایدی · بر اره‌لق بلخ اهالیسندن اوچ بش کشی بکار بکینك خانه‌سنده مسافر اولدیلر · طوطیلر دخی مجلسلرنده بولنه‌رق معهود کلمه‌لری ایراد ایلدیلر · تخلیلر حیرتله بری برینك یوزلرینه باقیشه‌رق بکار بکی حیرتده‌کی حکمتی سؤال ایتمکله بیك احترازدن صکره قوشلرك نه دیدکارینی ترجمه ایلدیلرکه بکار بکی‌یه دخی حیرت کلدیسه‌ده « افندم ! زوجه‌مك بو خیانتندن خبرم اولدیغی ایچون بالطبع برشی یاپه‌مامش ایدم · مادامکه شمدی خبردار اولدم البته ناموسمك کالنه غیرت ایدرم » دیه‌رك مسافرلر کیتدکدن صکره قادینی استنطاقه چکدی · یاکدامن اولان قادین برائت ذمتنی ادعا ایله زوجنه خیانت کبی بر ناموسسزلغی قطعیاً رد ایده‌جکی درکاردر · برده بازدار قولنده شاهین اولدیغی حالده افندینك یاننه

کلوب « اوت ! خائنك بو ذاتنی بن ده کوزلرم
ایله کورمش ایدم » دیه شهادته قیام ایدنجه بحکمت
تعالی قولنده‌کی شاهین برقاچ غاغا ضربه‌سیله
مزور بازدارك ایکی کوزلرینی بردن کور ایلدی »

دمنه بو حکایه‌یی ایراد ایله یالان شاهدلکی
ایتمك غیرتنده بولنانلرك جسارتلرینی قیردیغی
اولدیغندن او کونکی دیوانده دخی کمسه دمنه علیهنه
برسوز سویله‌مینجه ارسلانجه عادتا دمنه‌نك برائت
ذمتنه قناعت حاصل اولمق تقرب ایتمشیدی .
او کیجه والده‌سی ینه اوغلنك یاننه کله‌رك « اولادم !
بو خائن چقالك جنایتی خیانتی بزجه محققدر .
سن اناك لافردازلغنه باقه ! بکا تودیع ایدلمش بولنان
برسری تمامیله اظهار ایده‌بیلسه‌م سن دخی اکلار
ایدلك ! » دیمسیله ارسلان « شاهد وارایسه‌میدانه
چیقمیلیدر . والا بن اولور اولمز افسانه‌لر ایله
شبهه‌یه حکمت وفطانتده ثانی اولان دمنه‌نك قاننه
کیره‌مم » دیدیکندن والده شیر ارتق صبر وطاقتی
توکنوب طوغریجه قپلانك یاننه کیتدی و دمنه

علیهنده اولان معلوماتی بعده حال نیه‌دانه‌قو یمسی ایچون قپلانی الزام ایده‌جك نه‌قدر سوزلر سویلمك لازم ایسه جمله‌سنی سویلدی ۰

بونك اوزرینه قپلان ؛ بنم شمدی یه‌قدر بیلدیکمی شیر دسویلمامکه سبب محضا دمنه‌نك نه‌قدر لافبرداز برشارلتان اولدیغنی کوروب آکلامسندن عبارت ایدی . دمنه‌نك کوسترمش اولدیغی جر بزه‌وطلاقت هر نه‌قدر ظاهر حالده پادشاهمزی اقناع ایتمش کبی کورونمش ایسه‌ده برائت ذمتنی ادعا خصوصنده اوقدر ایلرو یه کیتمش اولمسی بالآخره ثبوت جنایت حالنده جزاسنك تشدیدینی موجب اوله‌جقدر ، دیه قالقوب مادر شیر ایله برابر ارسلانك حضورینه کلوب کلیله ایله دمنه‌ارهسنده‌مسموع اولان مکالمه‌یی یعنی دمنه‌نك کلیله‌یه‌ارسلان حقنده‌کی صحبتلرینی دینله‌یوب ایشتدیکی سوزلری بر بر نقل ایلدی .

ایرتسی کون دیوان تکرار اجتماع ایدرك قپلان بیلدیکی خبری اوراده دخی ایراد ایلدیکنده مکر زندانده‌ده کلیله ودمنه ارهسنده‌وقوعبولان صحبتی ایشیدن حیوان دخی اوراده بولندیغندن « افندم!

بن ده شویله شویله برماجرا ایشتدم ایسه ده یالکز
برشاهد ایله جنایت اثبات اولنه میه جغی ایچون
سویلامش ایدم » دمنه سخنپردازلغله بنی ده محجوب
ایدر دیه قورقمش ایدم » دیدیه سیاه اوده بیلدکارینی
بیدانه قوینجه ارتق دمنه ایچون مبهوت اولمقدن
بشقه حال قالمدی . دیوان عدالت بوجانینک قصاصاً
اعدامنی اتفاق آرا ایله رأی ایلدی . جمله جه ایدیلان
تأسیب اوزرینه دمنه یی برزندانه آته‌رق اوراده
آجلق و صوسزلق ایله قیورانه قیورانه هلاک ایلدیلر .

حکیم بیدپای اشبو کلیله و دمنه حکایه‌سنی
رای دابشلیمه بورایه قدر حکایه ایله فنالق ایدنلرك
البته فنالقدن بشقه برشی بوله میه جقلرینی اثبات
ایتمش اولدی . بوبابده کتب سائرۂ حکمیه‌دن بزم
دخی اقتباس ایتمش اولدیغمز افکار اوزرینه بروجه
آتی برمطالعۂ عاجزانه‌مز ایله اشبو ایکنجی بابه
دخی خاتمه چکمك لازم کلدی:

« ملاحظه‌مز »

هرهانکی دینده اولورسه اولسون ایلك

ایدنلرك فنالق بوله‌جقلری براخبار سماوی اولمق اوزره اخلاق حسنه‌نك اس الاساسی اتخاذ اولندیغی كوریلور . ادیاندن صكره بونجه مسالك حكمانك هیچ بریسی دخی بوقاعدهٔ اساسیه‌یه مخالفت ایتمامشدر . هانكی فیلسوفه صورلسه فنالق ایدنلرك ایلك بولدقلرینی ممكن دكل ادعا ایده‌میوب فنالغك مكافاتی ینه فنالق اولدیغنی حكم ایلر . حكمتی مصال صورتنده تصویر دیمك اولان رومانلرك هیچ بریسنده فنالرك عاقبتی ایلكه وایلرك عاقبتی فنالغه منجر اولدیغنه دائر نتائج معكوسه كورلمیوب دائما فنالغك نتیجه‌سی ینه فنالق و ایلكك نتیجه‌سی ینه ایلك اولدیغی كوریلور . ظن اولنمسون كه بو حكمر انسانلری چوجق الداتور كبی الداته‌رق ایلكه تشویق ایچون ویرلمشدر . واقعا طبیعتری فسد اولانلر بویله ظن ایدرلر ایسه‌ده اویله دكلدر . وقوعاتك كافه‌سی دخی بوحقیقتی اثبات ایلر . بعض ظالمرك نتیجه لایقه‌لرینی كورملری براز تأخر ایتسه ینه بوحقیقت شاشمز . كافهٔ ادیان كافهٔ مسالك

فیلسوفان وقوعاتك اثبات ایلدیكی شو حقیقتی قبول
ایتمش اولدقلری كبی دنیا یوزنده نه قدر مسالك وادیان
بو حقیقت انلر نزدنده دخی مسلمدر كه مسئله نك بو قدر
عمومیت كسب ایتمش اولمسنه سبب دخی فنالق ایدنلرك
هیچ بر زمان هیچ بر یرده نجات بوله مامش اولمرندن
نشأت ایتمشدر . بالفرض بر فنا آدم وقتسز هلاك
اولەرق فنالغك سیئه سنی كوره میه جك اولسه بیله
مطلقا و بهمه حال اولادی آنك جزاسنی چكه جكدر .
بو سببدندر كه ظلمله جمع مال ایدنلرك اولادینه او مال
خیر ایتمیه رك بهمه حال اولادی آچ قاله جق سورونه
جكدر . فنالقله زمان كچیرمش اولانلرك یا كندیلرینك
یا اولادلرینك نتیجهٔ حاللری نه اولدیغنی سز دخی
دوشونكزده اكا كوره حكم ایدكز . انسانك طبیعتنده
فنالق یر طوتمامش اولورسه كندی وجدانی بیله
كندیسنی ایتدیكی فنالقلردن طولایی مؤاخذه ایلر .
نه حاجت ؟ فنالغی كندیسنه صنعت ایدینوبده
هر فنالق ایتدیكی آدملرك لعنتنه دوچار اوله وبو
لعنتك ده عمومیلشمسی فنا آدملر ایچون بر سوء

عاقبت نه کلیدر؟ ایشته عقلی اولانلر ایچون فنالغك جزاسی یالکز برلعنت عمومیه اولمق دخی کافیدر. الله جمله مزی فنالق یاپمق استعدادندن تجرید ایدرك ایلك یاپمقله عنـدالله وعنـد الناس نیکنام قزانان فضیلتلی آدملردن ایلسون آمین ثم آمین.

انتهای باب ثانی

---

## اوچنجی باب

— موافق یارانك منافعی —

کلیله ودمنه حکایه سنده نمام وغماز اولانلرك سوزلرینه اینانمقده نه کبی بلیات تصور اولندیغی وشیر دمنه حکایه سنده دخی فنالق ایدنك عاقبتکار اثندیکی فنالقلرك جزاسی کوره جکنی بیدپای حکیم رای دابشلیمه عرض وتفهیم ایتمسی اوزرینه پادشاه پرحکمت ضمیرك اشبو عنایتلرینه عرض تشکرله دیدیکه:

— دمنه کبی فکر شیطنت اربابیله کوروشمکده

نه بیوك مهالك اولدیغنی اكلادم. برده یار موافق ایله اتفاقك منافعنی شاورکزه تصویر بیوررمیسکز؟

— های های! فضیلت صاحبی احباب موافق ایله ربط رابطهٔ دوستی انسان ایچون هر زمان منافع کثیره یی موجب اولور. بو حکمی ده چیلاق وقارغه و کوکرجین وآهو ارهسنده کی دوستلغه دائر مسموع اولمش بولنان برحکایه پك کوزل تصویر ایدر.

دیه حکیم بیدپای رای اعظم دابشلیم هندی یه بروجه آتی برحکایهٔ لطیفه دها تقریره باشلادی:

## « چیلاق قارغه کوکرجین وآهو »

— اغاجلق یرلری چایرلق محللریله متناسب و درونده متعدد صولر جاری اولان برموقع دلنشینده قوشلردن جانورلردن نیجه حیوانلر مکان طوتمش اولدقلریله آوجیلر ارهلقده براورایه کلورلر آولانورلر ایدی. بوموقعده الك بیوکسك برآغاجك اوزرنده برچیلاق قونوب اطرافی تماشا ایدر ایکن کوردی که برآدم ایچه تلاشله کندی قونمش

بولندیغی اغاجك التنه طوغری كلیور. بو آدمك
بر آوجی اولمسی احتمالی چیلاغی ایچه قورقوتدی
ایسه‌ده حریفك نه یاپه‌جغنی كورمك مراقی دخی
اطرافنی الدیغندن دها یوكسه‌جك بر طال وزرینه
چیقوب حریفی ترصده باشلادی.

فی الواقع كلان آدم بر آوجی ایمش. آغاجك
التنه مكمل بر طوزاق ترتیب ایدرك و اوزرینه
بعض‌لر سرپه‌رك آوجی دخی بر طرفه چكلدی
صاقلاندی. براز صكره سكز اون قدر كوكرجینلر
كلدیلر. ایچلرنده مطوقه آدلی بر كوكرجین جمله‌سنك
اعقلی اوله‌رق سائرلری دائما اكا تبعیت ایدرلر ایدی.
كوكرجینلر آچ قرنلرینه دانه‌لری كورنجه همان
صالدیرمغه طوراندقلرندن مطوقه بونلره «كوز
كورینه صالدیرمیه‌لم. شایدكه بو دانه‌لر بر
طوزاغك یمله‌ریدر» یوللو نصیحت ویرمكه
باشلادی ایسه‌ده آچ حیوانلر دیكله‌میوب
صالدیردیلر. درحال جمله‌سی ایاقلرندن طوزاغه
طوتلدیلر. مطوقه دخی بو دام بلایه كرفتار ولمش

بولندیغندن آرقداشلرینه « بن سزه عجله ایتمیکز دیمدیمی ؟ ایشته قورقدیغم شی باشمزه کلدی » دیه جمله‌سی یردن حیقلانمغه باشلادیلر ایسه‌ده تأسفك نه فائده‌سی اوله‌جق ؟ اوته طرفدن آوجی صاقلی اولدیغی یردن چیقوب سو یه سو یه کلیور . بونی کورنجه قوشلرك جمله‌سی فرار ایچون چرپنمغه باشلادیلر ایسه‌ده نه فائده‌سی اوله‌جق ؟

مطوقه بونلره « باری بو دفعه اولسون سوزمی دیکله‌یکز . جمله‌مز قناد برلکیله اوچمغه غیرت ایده‌لم . احتمال که طوزاغی قالدیروب کوتوره بیلورز » دینجه کوکرجینلر فی‌الواقع قناد برلکیله جمله بر جانبه طوغری قوت و یردکلرندن طوزاغی یردن قالدیره بیلدیلر . نه قدر اولسه طوزاق آغر اولدیغندن قوشلر انی کوجلکله قالدیرمقده اولدقلرینی آوجی کورنجه بتون برهوا اولوب کیتمزدن اول شونلره یتشملك ایچون ضمانی قالدیردی . اما آوجینك تقربی قوشلرده‌کی غیرتك ازدیادینی موجب اوله‌رق انلر دخی مطوقه‌نك

تشویقیله غیرتلرینی آرتدیردیلر ، بر یاندن آوجی قوشلر بر یاندن کوکرجینلر اوچار .

اغاج اوزرنده بولنان چیلاق قوشلرك تفقنده کوریلان شو حسن ثمره یه تعجب ایدرك « باقه یم شونلرك عاقبتی نه اوله جق کوره یم » دیه یوکسکدن اوچق صورتیله ارقه لرینه دوشدی . کوکرجینلر او قدر اوچدیلرکه نهایت ینه مطوقه نك رأیله یوللرینی بر اورمانه طوغری تحویل ایدرك آوجینك کوزندن غائب اولدقلری جهتله آوجی ارقه لرندن باقه قالمش بر حال یأسده براقدیلر .

اورمانه کیریشلری واقعا بیچاره کوکرجینلر ایچون خلاص دیمك ایدیسه ده ایاقلرینك مربوط اولدقلری طوزاغی نصل سوکوب آته جقلر ؟ کوکرجینلر بو بابده دوچار حیرت اولمش بولندقلری اثناده مطوقه بونلره دیدی که : « مأیوس اولمیکز . بو ینه کوچلك زمانلرنده موافق یارانك ایده بیله جکلری خدمتلره بها یتشمز . بنم بوراده بردوستم فاره وار در . کاباش اورهلم » جمله سی بردن طوزاغی سوروکیه رك

قردنك قپوسنه واردیلر . مطوقه فاره‌یه سسی
ویرنجه اسمی زیرك اولان فاره همان طیشاری‌یه
فرلادی و دوستی بو حالی کورنجه « ای مطوقه !
سنده‌کی عقل و تدبیرسنی بویله طوزاقلره دوچار
ایتمملی ایدی . سکا نه اولدی که آلداندك ؟ » دیه
لطیفه یوللو سرزنشه باشلادی . مطوقه « بنم
کندی رأیمه قالسه ایدی نه بن نه ارقداشلرم بو
بلایه کرفتار اولمز ایدك اما انلر بنم سوزمی
دیکله‌مدیلر . برکت ویرسون که آیاق وقناد برلکیله
شو طوزاغی بورایه قدر کتورمك حقنده‌کی رأیمه
اتباع ایلدیلر ده قورتلدق . شمدی سندن رجا
ایدرز که کسکین دیشلرك ایله شو طوزاغك قیللرینی
ایپرینی کسوب باجاقلرمزی قورتارەسك » دیدی .
فاره رجایی قبول ایدرك اولا مطوقه‌دن بدأ ایله
کوکرجینلری قورتارمق ایستدی ایسه ده مطوقه بونی
قبول ایتمدی . مروت مردانه‌سی مقتضاسنجه اولا
ارقداشلرینی قورتاروب اك صکره‌یه کندیسنی
براقمسنی رجا ایلدی . واقعا زیرك بو رجایی قبول

اتمامك ایستدی ایسه مطوقه رجاسنده اصرار ایله تکمیل ارقداشلرینی قورتاردقدن صکره کندیسی ده خلاص بوله‌رق فاره دوستنه لازمهٔ شکرانی بالایفا ارقداشلریله برابر بر هوا اولدی کیتدی ․

کوك یوزندن چیلاق بو حاللری کورنجه کوکرجین دنیلان قوشلر ایله فاره دنیلان حیوان ارهسنده هیچ بر مناسبت اولمامق لازم کلور ایکن هر نصلسه حاصل اولمش بولنان دوستلغك بویله کوکرجینلری خلاص درجه‌سنده فائده‌سی کورلمش بولنمسنه شاشدی ․ کندی کندیسنه « بویله بر بلا یارین بر‌ده باشمه کلور ․ یار موافقدن کله‌جك بو یولده‌کی نفعی بن ده کندیم ایچون تأمین ایتملی یم ․ کیدوب شو فاره ایله دوستلق باغلاملی یم » دیه سوزوندی فاره‌نك قپوسی اوکنه کلدی ․ فقط فاره چیلاغی کورر کورمز همان یوواسی ایچنه جان آتدی ․ چیلاق دوستلق عقد ایده‌جکی بر ذاتك کندیسندن بو وجهله قورقوب قاچدیغنی کورنجه قلبنی تطمین ایچون « قاچمه بندن ای مروتلی فاره ! قاچمه !

بنسكا برونا قصد ایله کلدم سنکله دوستلق عقدینه کلدم » دیدی ایسه‌ده فاره‌نك بوسوزه اینانمسی احتمالی وارمیدر؟ دیدی‌که:

— سن برقوشسك افلا کده کزرسك . بن برفاره‌یم یریوزنده کزرم . اره‌مزده نه‌مناسبت واردرکه دوست اوله بیله‌لم ؟

— کوکرجینلردخی بنم کبی برنوع قوش ایکن انلرله نصل دوست اولمشسك ؟ انلره ایتدیکك ایلکی کوردم‌ده بن‌ده سنکله دوست اولمق سودای قطعیسنه دوشدم .

چیلاق بومقدمه ایله آوجینك طوزاغی نصل قورمش اولدیغندن باشلایرق تا کوکرجینلرك فاره‌دن کوردیکی ایلکه قدر وقوعاتی برتفصیل حکایه ایلدی : فقط فاره‌یه ینه قناعت کلمدی . دیدی‌که :

— واقعا مطوقه ایله اره‌مزده بردوستلق وار ایسه‌ده دوستلق دنیلان شی هرزمان هرکسله عقد اولنه‌مز . یار صادق دوست موافق غایت آزدر .

— ای یا ایشته ! برده بنی دوست اتخاذ ایت !
سکا دطوقه‌دن دها صادق بر یار اولورم .

— خیر عزیزم خیر ! سنك بنی نوعك بنم بنی نوعمی اوته‌دنبری آولایه کلمشدر . بیلمزمیسك که مخاصمه دنیلان شی یا عارضیدر یا جبلیدر . اکر مخاصمه عارضی اولورسه بوکون وقوعه کلان دشمنلق یارین دوستلغه مبدل اوله بیلور . شجیع اعدا بولنزکه دشمنیله انجام کار عقد مصالحه ایتمسون . اما مخاصمه جبلی اولورسه اانده مصالحه اصلا مأمول دکلدر . زیرا مخاصمهٔ جبلیه دخی ایکی نوعدر . بریسی غالبیت ومغلوبیتك کاه برطرفده وکاه طرف آخرده کورلمسی صورتندن عبارت اولان مخاصمه‌که فیل ایله ارسلانك عداوت جبلیه‌لری کبی . بونلر ارهسنده ترك معادات ممکن اوله بیلور ایسه‌ده دوستلق متصور اوله‌مز . اما غالبیت دائما برطرفده ومغلوبیت دائما دیکر طرفده قالمقدن عبارت بولنان مخاصمهٔ جبلیه‌ده متارکه دخی ممکن دکلدر . ذره ایله کدینك قوزی ایله قورتك مخاصمهٔ جبلیه‌لری

کی ، سزلك نوعکزله اره مزده کی مخاصمه ایشسته
بو یله در ،

— واقعا او یله در اما بن سنك دوستلغکی
او قدر قیمتدار بولدم که سکا هیچ بر ضررم ایرشمیه جکنه
امین اول ، بالعکس هر خصوصده سنك مددکارك
اوله جغم ،

— بن بو آغزلره کلهمم دوستم! زیرا بر شاهین
ایله دوستلق عقد ایدن ککلك حکایه سی هیچ بر
وقتده خاطردن چیقمز ،

دیه زیرلك چیلاغه بروجه آتی بر حکایه سویلدی .

## « ککلك ایله شاهین »

— ککلکك بریسی اوفاجق چالیلر اره سنده
کزریوردی و لطیف قهقهه لره بکزه یان نغماتیله چالیلقی
نشئه لندیریر ایدی ، هواده اوچان بر شاهینك سمعنه بو
بو نغمات واصل اولنجه او قدر بکنندی که شو
سسی کوزل مخلوقله دوست اولمق آرزوسی قلبنده
بر ایتدی ، همان سوز یلوب اشاغی یه ایندی ، ککلکه
تأمینات و یرمکه باشلایه رق اکر کندیسیله دوست

اولورسه بر کونه ضرری ایرشمك شویله طورسون
من بعد شاهین جنسی ایله ککلك جنسی ارەسنده بر
مصالحهٔ ابدیه عقدینه ده توسط ایدەجکنی و ارتق
ککلکلرك شاهین قورقوسندن یرلره یاپشەرق
اوچمەری و کزملری لازم کلمیوب شاهینلرله برابر
طبقات علیەیه قدر چیقەبیلەجکارینی اکلاتدی .
احمق ککلك بو سوزلره قانع اولمزمی؟ شاهین یکی
دوستنی برابر الەرق یوواسنه کیتدی . واقعا برقاچ
کون خوش کچیندیلر ایسەده بر کون شاهینك قرنی
آجیقەرق بشقه برشکار بولەمینجه دیدهٔ طمعی ککلکه
دیکدی . اولا « امان سنك صداك نه قدر چرکین!
کیجه کوندوز جیویلتیلرك باشمی پاطلاتدی » دیه
اوجه بك بکنمش اولدیغی صدادن شمدی شکایته
باشلادی . واقعا ککلك صوصەرق بو وسیله
برطرف اولدی ایسەده شاهین بر وسیله دها
بولدی . وقت کیجه اولدیغی حالده دیدی که :
« بنی یوقارویه قونمقدن و کونشك ضیاسی
بندن منع ایدیورسك » ککلك بویله کیجه وقتی

کونش یوق ایکن شو شکایتك نابجا اولدیغی جوابی ویرنجه شاهین برغضب اولهرق « بره تربیه‌سز ! بن یالانمی سویلیورم ؟ بنی تکذیب ایدیورسك ها ؟ » دیه همان زواللی حیوانی بر آنده پارهله‌دی ویدی .

زیرك شو حکایه‌یی ایراد ایدنجه چیلاق بکیدن تأمیناته کیرشدی . واقعا بعض جبلتسز حیوانلرده بوکونه خیانت اوله‌بیلور ایسه‌ده انلر دوستلغه لایق شی اولمدیغنی بیلدکاری ایچون بو حق ناشناسلقده بولندقلرینی و کندیسی ایسه کوکرجینلر حقنده کوستر مش اولدیغی اثر وفاقه حیران قالدیغندن بهمه حال کندیسنی ده بو دوستلق دائره‌سنه ادخال ایتمسی آرزوسنده بولندیغنی مصرانه رجاده دوام ایلدی .

زیرك حالا چیلاغك تأمیناتنه اینانه‌میورایدی . « بنم سنکله دوستلغه هیچ احتیاجم یوقدر . سندن دائما احترازم ده چوقدر . بلا مجبوریت سنکله بر مناسبت پیدا ایدر ایسه‌م قورقارم که یلان ایله

بلا لزوم مناسبت پیدا ایدن دوه‌جی کبی نادم اولورم » دیه بر وجه آتی بر حکایهٔ پر عبرت دها سویلدی :

## « دوه‌جی و ییلان »

— دوه‌جینك بریسی بر صحرادن کچر ایکن کوردی که بر طرفدن صحرامش اولان آتش صحرانك چالیسنی چرپیسنی طوتشدیروب بر دریای آتشین حالنه قویمش . بر طرفده دخی بر ییلان کوردی که هر جانبنی آتش احاطه ایتمش اولدیغندن همان یانیق اوزره‌در . ییلانه مرحمت ایدرك بر طوربه‌یی مزراغنه طاقوب اوزاتدی . ییلان قانغال قانغال اوله‌رق طوربه‌نك ایچنه کیرنجه دوه‌جی طوربه‌یی چکوب ییلانی قورتاردی . فقط ییلان بو ایلکه تشکر ایده‌جکنه دوه‌جی‌یی صوقوب هلاك ایتمك ایستمزمی ؟ دوه‌جی « جانم بن سنی آتشده هلاك اولمقدن قورتاردم . سن منتدار قاله‌جغکه جانمه قصد ایدیورسك که بو حال موافق مروتمیدر ؟ » دینجه ییلان ذاتاً بنی آدمك‌ده شانی بو یله ایلکه

کملککدن عبارتدر ایناممز ایسه‌ك بیطرف حکمه‌
صورەلم » دیر . دوه‌جی راضی اولمغله بر از
اوزاجق یرده اوتلامقده بولنان بر اینکك یانه
کیدرك اکا صورارلر . اینك یلانه حق ویرر .
دیرکه « بونجه سنه‌در صاحبمه هر ییل بر بوزاغی
و بر چوق سوت ویردم . آخر عمرمده بکا منتدار
قالەجغنه بنی بورایه سمیرمکه کوندردی . دون بر
قصاب کتوروب سمیزلکمی قصاب بکندیکندن
بنی صاندی . بوکون دخی اقشام اوزری قصاب
بنی سلخانه‌یه کوتوره‌جکدر » بیچاره دوه‌جی
« شاهد بر اولمز ایکی اولور . بر دیکرینه دها
مراجعت ایده‌لم » دیمسیله یلان راضی اوله‌رق
بر اغاجك ده رأینی صورارلر . اغاج دخی یلانه
حق ویرر . « بن شو صحراده کلان کچن یولجیلره
سایه انداز اولورم . فقط هر کیم التمه کلسه ساعتلرجه
مدت اکلندکدن صکره یا صوبه‌و یاخود بالطه‌ صاپی
یاپمق ایچون بر طالمی کسر هیچ اولمز ایسه آه شونك
شوراسندن نه اعلا کراسته اولور بوراسندن نه

کوزل تخته چیقار دیه آرزوده بولنور . بو نیسه مروتمیدر ؟ » دینجه ارتق دوه‌جی ایچون عذر قالمیه‌رق یلانه تسلیم اولمق لازم کلور . دیرکن بر تلکی چیقار . انك ده حکمنه مراجعت ایدرلر . تلکی « اولا بن شو طوربه ایله بو اوزون حیوانی آتشدن قورتارمق ممکن اولدیغنه اینانه‌مم که حکم ویره‌یم » دیر . یلان بونك ممکن اولدیغنی کوسترمك ایچون تکرار طوربه‌یه کیره‌جکنی سویلر . دوه‌جی طوربه‌یی اوزاتور . تمام یلان ایچنه کیرنجه تلکی دوه‌جی‌یه قاشیله کوزیله اشارت ایدرك « دها نه طور یورسك ؟ دشمن طوربه‌یه کیرمش ایکن نیچون باشنی ازمیورسك ! » حکمنی اکلاتور . دوه‌جی دخی طوربه‌یی همان طاشلره چارپه‌رق یلانی هلاك ایدر قورتیلور .

زیرك بو حکایه ایله‌ده تهلکه‌لی بر حیوانه عقد مناسبت ایدرك دوه‌جی کبی ضرر دیده اولمق هیچ نیشنه کلمیه‌جکنی چیلاغه اکلاتدی ایسه‌ده چیلاق ذردن بو یولده عاقلانه سوزلر حکیمانه محاکمه‌لر

ایشتدکجه محبتی آرتدیغندن همه حال عقد رابطهٔ
دوستی ایچون رجالرینی نیازلرینی آرتدیرمغه
باشلامش ایدی . نهایت چیلاق « ای زیرك ! اکر
سکا دوستلغی تکلیف ایلدیکم آنده بالسهوله قبول
ایتمش اولسه ایدك بر اثر حماقت کوسترمش اوله-
جغکدن بلکه بو دوستلغی او قدر بیوك بولمز ایدم .
اما بو درجه‌لرده صعوبت کوسترمکلکك بنی سکا
بیك قات‌ها مفتون ایلیور . اللهه قسم ایدرم که
تا بنی دوستلغه قبول ایدنجه‌یه قدر اغزمه بر لقمه
قویمه‌رق اکر نهایت انصاف ایتمیه‌جك اولورسه‌ك
آچلقدن هلاك اولورم » دینجه زیرك ارتق چیلاغك
مقصدی کندیسنی اغفال ایله پارچه‌لامق اولمدیغنی
و کرچکدن دوستلق آرزوسنده بولندیغنی اکلایوب
امنیت ایلدی . او دخی « اکر سن ده بنم ویردیکم
رد جوابلری اوزرینه مأیوس اولوب کیتمش اولسه
ایدك حقکده شمدی حاصل ایلدیکم محبت و اعتماد
درجه‌سنده مظهر امنیتم اوله‌مز ایدك . ارتق سنی
امتحانم الویردی . دوست اوله‌لم » دیه دلیککك

قپوسنه قدر کلدی ایسه‌ده هنوز طیشاری‌یه چیقمدی .

چیلاق زیرکك بو احتیاطنده دخی بر حکمت اوله‌جغنی حکمله او حکمتی ده صوردی . زیرك دیدی که :

— اوت ! دوستلق دنیلان شی قوجاق قوجاغه مصاحبتدن عبارت دکلدر . اصل دوستلق فلاکت کونده بری برینك امدادینه یتشمکدر . ایشته بو دوستلغی سکا وعد ایلدم . سنکله بر مجلسده هردم اولمق لازم کلمز . زیرا سن هرنه قدر دوستم ایسه‌کده سائر بنی نوعك بکا دشمندر . اوله بیلورکه انلر بکا بر ضرر ایرشدیرسونلر .

چیلاق بو بابده دخی عرض تأمینات ایله دیدی که :

— خیر دوستم ! بنی نوعم بنم دوستمله دوست دشمنلرمله دشمندر . هیچ قورقمه !

— واقعا اویله اولمق لازم کلور . زیرا معلومك اولدیغی که حکما دوستلغی ده دشمنلغی ده اوچ قسمه تقسیم ایتمشلردر . دوستلقده برنجیسی ساده‌جه دوست

ایکنجیسی دوستك دوستی اوچنجیسی دخی دشمنك دشمنی اولمقدر . کذلك دشمنلکده برنجیسی سادەجه دشمن ایکنجیسی دوستك دشمنی اوچنجیسی دخی دشمنك دوستی اولمقدر . اکرسنکله عقد ایلدیکمز مناسبت هم آرەمزده بردوستلق پیدا ایلرهم بزی دوستلرمزکده دوستی هم ده دشمنلرمزك دشمنی ایدر ایسه حقیقةً ممنون اولورم .

چیلاق بو بابدەدخی مردانه یمینلر ایله زیرکه تأمینات و یردیکندن عقللی فارەیو واسندن بسبتون چیقەرق دوستیله صارماش طولاش اولدی . بر مدت ملاقات و مصاحبتدن صکره زیرك دیدی که :

— عزیزم ! اکر ترك وطن وتبدیل مکان ایتمکده سنك ایچون بر مانع یوق ایسه سن ده بوراده بر مکان پیدا ایله که عمرمزی برلکده کچیره لم .

— بوندن اعلاسی اولمز اما بوراسی ممر ناس بر یردر . بوراده حضور وراحت ممکن دکلدر . بنم قرارکاهم دخی آوجیلر محلیدرکه بیچاره کوکرجینلرك باشلرینه نەلرکلدیککنی سن ده کوردك اکر تبدیل

دكان سنك ایچون ممکن ایسه ایکیمزده بنم بیلدیکم
بر یره کیده لم . کوزل اغاجلر بر کولك اوزرینه
سایه صالمشلردر . پك لطیف بر یردر که یه جك
ایچه جك مبذولدر . اوراده اسکی دوستلرمدن برده
قور بغا واردر . برلکده چینوره کیدرز .

زیرك بو تکلیفه راضی اولدی . « فقط بو یر
بنم اصل وطنم دکلدر . بن بوراده غربتده یم .
دیدیکك یره کیده لم . انشاالله سکا سرکذشتمی ده
حکایه ایدر اکلندیررم » دیه موافقت کوستردیکندن
چیلاق فاره یی قویروغندن یاقه لادی . بو قدر
سرعتله بر هوا اولدی او قدر یوکسلدی که طبقات
علیه‌سندن یر یوزینه باقان فاره نك قورقوسندن
قویروغی تتره یور ایدی .

نهایت چیلاغك بیلدیکی یره واردیلر . قوربغا
بادیٔ نظرده چیلاقدن اورکه رك کوله آتلدی
ایسه ده چیلاق اکا سسلندی و برنجه کلان ذاتك کندی
آشناسی اولدیغنی آکلایوب صو یك یوزینه چیقدی .
و یانلرینه ده کله رك رسم خوش آمدی یی ایفا

ایلدی . چیلاق یکی دوستی فارەیی فور بغایەتقدیم
ایدرك اوج دوست برلکده اوراده تعیشە
باشلادیلر .

بر زمان صکره ارتق اصول معیشتلرینه نظام
و یرمش و دور و دراز مصاحبته امکان حاصل
اتمش بولندقلرندن چیلاق سرکذشتی نه ایسه حکایه
ایتمسنی زیركدن رجا ایلکله او دخی بر وجه آتی
حکایەیه باشلادی .

« زیرك نام فارەنك حکایەسی »

بن هندستانده کائن ماروت شهرنده تولدایتدم .
بر زاهدك زاویەسنده مسکن طوتمشیدم که درویشلر
زاهده هر صباح بر سفرد طعام کتوررلر و زاهد
اندن بر مقداریني یدکدن صکره باقیسنی اقشام یمك
اوزره بر طرفه قویار ایدی ده بن فی‌الحال سفره
اوزرینه هجوم ایدرك کندیم بول بول یدکدن ماعدا
ارقداشلرمەده کتوروب ضیافت چکر ایدم . بو
صورتله اقعالم برچوق فارەلری بکا یار منتدار اتمش
والدیغی کبی یوواەده بیك عدد زر خالص دخی

بولنوب بونلرك انسان اولادی نزدنده نه‌قدر قیمتدار اولدقلری بزم قاره نوعنك ده معلوملری اولمغله شو خزینه‌یه مالکیت دخی بکا فضله بر شرف و شان و برمکله قاره‌لر میاننده بن عادتا سردارلق حال و طورنده بولنور ایدم. زاهد سفره‌سنه ایتدیکم هجوملردن بیزار قالمش اولدیغندن بنی اله کچیرمك ایچون درلو درلو قپانلر قوردی ایسه‌ده بن اویله قپانه برون صوقار احمقلردن اولدیغم ایچون بر شی یاپه‌مدی. خیلی وقتلر زاهدك سفره‌سی بنم کندی سفره‌م ایمش کبی کندیمی یدکدن ماعدا بندکانمی دخی اندن اعاشه ایلدم.

برکون زاهده جهان دیده بر درویش مسافر کلدی. انکله برابر طعام ایدرك سفره‌یی بر طرفه قویدقدن صکره صحبته باشلادیلر. درویش جهاندن کزوب کوردیکی یرلرك احوالنی اکلاتور ایکن بن بر معتاد سفره‌یه هجوم ایتمش بولندیغمدن زاهد هم درویشی دیکلر هم ده ایکی النی بری برینه چرپه‌رق کویا بنی اورکوتمکه چالشور

ایدی . درویش زاهدك بو حركتنی كندیسیله
تمسخر ظن ایدرك بیاغی كوجندی . هم كوجندیكنی
زاهده ده اكلاتدی . زاهد « خیر برادر ! سنكله
تمسخر ایتمیورم . بوراده بر جسور خرسز صیچان
واردر . دائما سفره مه تعرض ایدر . ایشته یه
كلمش ده انی اوركوتمكه چالیشیورم » دیه بندن
اولان شكایتنی درویشه بیان ایلدی . درویش
« یالكز بر صیچانمی بو تعرضی ایدییور ؟ یوقسه
چوقیدرلر ؟ » دیه سؤال ایدوب ده زاهددن
« واقعا چوق فاره لر وار ایسه ده اصل بر دانه سی
اك جسور اولدیغندن سفره یه دائما او فاره هجوم
ایدر » جوابنی النجه درویش « اویله ایسه مطلقا
او فاره ده سبب جسارت اولمق اوزره بر حال فوق
العاده واردر . مطلقا انك یوواسنده بر خزینه
بولنملیدر . زیرا بو یولده كی جرأت بهمه حال التون
یوزندن حاصل اولور . التون اویله بر شیدر كه
هر كیمده بولنه جق اولسه فوق المأمول انی جسور
ایدر » دیه زاهدی تشویق ایدرك مریدلره ویردیلان

امر اوزرینه قازمغه کورك کتوردیلر . دائما بنم ایشلمکده بولندیغم دایك اغزندن یوواده طوغری قازمغه باشلادیلر .

قازه قازه نهایت التونی بولنجه زاهد درو یشك فهم و فراستنه تحسینلر ایدرك وجودیله افتخار ایلدیکم التونلرمی الدی . حالبوکه خزینه‌م الدن کیتدکدن و خانمانم پریشان اولدقدن صکره بکاده بر سرسریلك کلکه اولجه نان و نعمتی یبان و بکا قاوق صاللایان فاره‌لرك کافه‌سی بندن یوز چویردیلر . زیرا بو دنیاده ازدل و جان خلوص تامله دوستلق ایدنلر نادر بولنورلر . یوزه کولنلرك همان کافه‌سی مطلقا کندی چیقارلری ایچون او تملق ریاکارانه‌ده بولنورلر . حتی بر کون الك عزیز احبابمدن ظن ایلدیکم بر فاره‌یه راست کلدم . اوزاقدن بنی کورنجه شاید یانمه کله‌رك حکیمانه بر قاچ سوز ایله بنی متسلی ایلر ظن ایتدم ایسه‌ده تمام مقابله کانجه بندن یوز چویرمسونمی ؟ صبر ایده‌میوب یاقه‌سنه صاریله‌رق بو عدم توجهك سببنی صوردیغمده

بی محابا دیدی که :

— آ برادر ! واقعا بوندن اول همز سنك کنز کاهکده ملاده طورر و دائما سکا قاوق صاللار ایدیسه‌ڭده او زمان سنده بنی آدمی بیله امر ونهیکه رام ایده‌جك بر خزینه وار ایدی . او زمان سن او بیله بر موقعده یووا طوتمش ایدككه هر کون قپوکك اوکنه بر سفره طعام کلەرك بتون بندکانکه اطعام ایلر ایدك . شمدی ایسه کندیك بر لقمه نانه محتاج اولدك .

بن بو سوزلردن زیاده‌سیله تأثر ایلدم ایسه‌ده شاید بر قاچ کلهٔ حکمتله دوستمه غلبه ایدر و انی محجوب ایلرم امیدینه دوشدم . دیدم که :

— عجایب ! فقر دنیلان شی بو قدر معیباتدمی ایمش ؟ پك بیوك آدملر فقر حالاریله افتخار اتمشلردر . من جهة دوشونیله‌جك اولورسه فقر حال بعض زنکینلکلردن بیله مرجحدر . بیك یالان طولان ایله جمع ایدلمش مال کندی صاحبنه عار کتورر . فقر ایسه اکانسبتله انسانك زینتی صاییلور .

اسکی دوستم بر کره یوزمه باقه‌رق بنی تحمیق ایدرجه‌سنه بر کولدی. دیدی که:

— سن بوندن مقدم دها زیاده سوزکی صحبتکی بیلان بر فاره ایدك. مالك کیده‌لی خانه‌ك پریشان اوله‌لی سویلدیکك سوزلری ده بیله‌میه‌جك درجه‌لرده یاوه‌کو اولمشسك واقعا فقر ایله افتخار اولنور اما اختیاری اولان فقر ایله افتخار اولنور. انسان آرزو ایلدیکی حالده بر خزینهٔ قارونه مالك اوله بیلمك اقتداری النده اولورده قناعت خزینه‌سنی اکا ترجیح ایدرك فقری اختیار ایلر ایسه ایشته زینت انسانیه اولان فقر بو اولور. یوقسه سن حالده بولنان بر کمسه‌یه عادتا مفلس دیرلر. مفلس هانکی حالیله افتخار ایدر؟ برده عن اصل زنکین ایکن خزینه‌کی ضایع ایدوب مفلس اولمش اولسه‌ك‌ده اصلنده فقیر بولنسه‌ك ینه شایان افتخار اولان بر فقر ایله فقیر اولمش صایلمزسك. زیرا ایشته غائب ایلدیکك مال حسبیله کورونوب طوریورکه نه قدر حریص مالسك. ماله حریص

اوله یعنی حالده محروم قالانلره ایسه عادتا کدادیرلر . دیلنجیلك فقر قناعتکارانه کبی شایان افتخارمی اولورمش ؟ هایدی دوستم هایدی ! سنك ایکی خطاك واردرکه جزاسنی چکمهلیسك . بریسی هر یوزه کولنی دوست ظن ایدیشك و ایکنجیسی مجرد او طالقاوقدره عرض حشمت ایچون مال و مناله حریص و طمعکار اولوشکدر . بر از دها باشکی طاشدن طاشه اورده انجام کار سن ده اکتساب حکمت ایلرسك .

الك صادق ظن ایلدیکم دوستدن بو سوزلری ایشتمك بنی دوستدن دنیلان شیدن بالکلیه متنفر ایلدی . واقعا دوستم پك طوغری سویلیور ایدی . واقعا بو طوغری سوزلرك بنده حاصل ایلدیکی احباب نفرتیده کوزل برتأثیر ایدی . اکر نفس حکمتی آچمش اولسه ایدم بوندن بیوك برعبرت الهرق بعدما حالمی اصلاح ایدهبیلور ایدم . لکن بو نتیجهٔ حسنه هنوز حصوله کلمدی . دبدبه و دارات وجهانه عرض حشمت هوسی بنده حالا باقی ایدی .

دوشوندم طاشندم • کندی کندیمه دیدم که :
• آلتون دینیلان شیئك واقعا قاره جنسی نزدنده
هیچ بر قدر و اعتباری اولمامق لازم کلور ایسه‌ده
انساندن اولادینی اسیرایدن آلتونك شوقوتی ایشته
قاره اوزرنده‌ده تأثیردن خالی قالمیور • بناءعلیه
نه‌یاپار یاپار ضایع اولان آلتونلری تکرار استرداد
ایدرك بنده قاره‌لر میاننده سردار و سرفراز اولورم •
بومطالعه وقرار ایله درحال تکرار بردلیك
آجه‌رق زاهدك اوطه‌سنه‌یول بولدم • اوطه ایچنده
نه احوال اولدیغنه قولاق و یوب دقت ایلدم •
مکر درویش هنوز اوراده مسافر ایمش • حتی بنم
آلتونلری ده اوقشام زاهد ایله درویش یاری یاری‌یه
بلی ایلدیلر • براز مصاحبتدن صکره یاتدقلری زمان
هر بری آلتونی باش یاصدیغنك آلتنه قویدی •
بن بونی فرصت عد ایدرك بواشجه صوقولدم
و درویشك باشی آلتنده‌کی چیقنی طوتوب چکمك
ایستدم ایسه‌ده مکر حریف و یاتق ایمش • یانده
بولنان دتکلمیله بکا برکره اوردی • ایاغمه راست

کلده‌رك ایاغم قیرلدی ظن ایلدم . دلیکه جان آتدم
براز زمان بکله‌یوب عقلم باشمه الدقدن صکره برکره
دها طالعمی تجربه‌یه یلتندم . تکرار دلیکدن
چیقوب بودفعه زاهدك اوزرینه هجوم ایلدم
یسه‌ده درویش خدعه اندیش مکر برکره باش
کوسترن دشمن البته برده‌ا جسارت ایده‌جکی
دوشونه‌رك بکله‌یور ایمش . بودفعه چوماغی دها
زیاده مهارتله بکا حواله ایدرك باشمدن اوردی .
کوززم قراروب سرسم برحال ایله دلیکه نصل جان
آتدیغمی بن ده بیلمم . اوراده باییلمش قالمشم . بیلمم
نه‌قدر زمان صکره عقلم باشمه الدیغمده کندی
کندیمه دوشوندم دیدم که : « بن نه صلاح قبول
ایتمز بر بدبخت ایمشم ! بونجه متاعب ومهالکی نیچون
ایچون کوزه الدیریورم ؟ کندیم ایچون ایسه بکا
بر قاچ بغدای دانه‌سی ویاخود بر پارچه ات کوملك
سیردق ایچون کافیدر . بنده کانم دیدیکم برحوش
سفیه وخذله ایچون ایسه ایشته اندرك بالاکر م
رزق و نعمتده کوز قویه‌رق کندی شخصمه اصلا

دوستلق ایتدکاری و الدن ثروت وسامانم کیدر کیتمز
بندن یوز چویردکاری وحتی بنی تحمیق دخی
ایلدکاری تحقق ایلدی . ارتق بو تحقق حقیقت
اوزرینه حالا انلری بختیار ایده جکم دیه چالشمق
و او یولده مهالکی کوزه الدیرمق عین حماقتدر »

ارتق دبدبه ودارات بی فائده دن بو صورتله
ندامت کلیه حاصل ایلدکدن صکره کندی جنسمدن
اولمدیغی حالده نصلسه اردمزده بر دوستلق پیدا
اولمش بولنان مطوقه نام کوکرجینی بولوب افکار
و مطالعهٔ عزلت پرستانه می اکا دخی آچدم . افکارمی
تمامیله تصدیق ایلدی . اکرچه کندیسی بر طاقم
کوکرجینلره سردار ایسه ده بو ریاستك صوری
ذوقنه کرچکجی مزاجی دائما غلبه ایلدیکنی وهر
نه زمان هر نه بلایه دوچار اولورسه ارقداشلری
ایچون دوچار اولمقده بولندیغنی اکلاتدی . حاضر
بنم ارقداشلرمك نانکورلکاری تحقق ایتمش ایکن
انلردن بو صورتله صیریلوب آیریله رق اختیار
عزلت ایدیشم پك مناسب اوله جغنی سویلدی .

بناءً على ذلك شهری ترك ایدرك بر یره تحویل مكان ایلدم كه او بر ایشته مطوقه نك ارقداشلری ایله برابر دائمی كتوروب ایپلرینی كسدیردكاری محلدر. او محلی كندیمه قرارگاه اولمق اوزره هنوز قطعیاً قبول ایتامش ایدم. فقط (چیلاغه خطاباً) سنی ده اوراده طانیمش اولدیغم ایچون حقیقةً او موقعك ده منتداری یم.

زیرك كندی حكایه سنی بوراده ختامه ایصال ایدرك بعده بر چوق محاكات فیلیسوفانه یه ده قویولدی. بو محاكاتك نتیجه سنده خذله مقوله سندن و چناق یالایجی طاقمندن بر طاقم غلبه لكی اصدقا ظن ایدوب ده انلر ایچون یورولمق هیچ كار عاقل اولمدیغنی فقط كندینه بر قاچ یار صادق انتخاب ایدرك انلر ایله یاشامق دنیاجه الك بیوك بختیارلق صاغلیه جغنی حكم ایلدی.

قاپلوبغا فاره ئزیركك بو سرگذشتنی جان قولاغیله استماع ایدنجه دوستی چیلاغك كندیسنه بویله حكمت سیرت بر دوست كتورمش اولدیغنه عظیم تشكرلر

ایلدی . زیرکك حکایه‌سنی تمامیله بکنوب فصاحت
گفتارینی تحسین ایتدی . قاپلو بغا دخی حکمادن
برذات اولمغله او یله قوری برتحسین ایله‌ده قالمیه‌رق
حرص وطمع دنیلان شیئك انسانی نه بیوك بلالره
صوقه‌جغنی کندیسنجه‌ده معلوم ومحکوم اولدیغنی
زیرکه آکلاتمق ایچون برطمعکار کدی حکایه‌سنی
بروجه آتی نقل ایلدی .

## « طمعکار کدی »

— برآدمك بر کوزل کدیسی وار ایدی .
کدیسنی پك سودیکندن ممکن اولدیغی قدر کوزل
طعاملر ایله آنی بسیلر ایدیسه‌ده بولدقجه یوکامق
ودها اعلاینی کوردکجه اولکی‌یه قناعت ایتامك
کدینك شانندن اولمغله قومشونك کوکرجینلری
یقیندن اوچوشدقلرینی کوردکجه انلره اغزینك
صویی آقار ایدی . نهایت برکون کوکرجینلر
اوزرینه هجوم ایتمکی کوزه الدیردی . فقط
کوکرجینلرك صاحبی برقاچ دفعه سوکیلی قوشلری
وزرینه هجوم ایله اینجه ضایعاته سببیت ویرمش

اولان کدیلر الندن داد بر فریاد ایکی دیمش اولدیغندن
آرتق شو مضر حیوانلرك هجومندن کوکرجینلری
محافظه ایچون بالذات بکله‌مکه باشلامشیدی . کدی
اوق کبی بر سرعتله کوکرجینلر اوزرینه صالدیرر
صالدیرمز قومشو دخی النده‌کی صوپا ایله کدی
اوزرینه هجوم ایدرك قفاسنه اوردیغی کبی آنی
سرسم ایلدی . بعده کوکرجینلرینه هجوم ایده‌جك
سائر کدیلرك نظر عبرتلرنده بر قورقولق اولمسی
ایچون کدی یی اولدوروب ودریسنی یوزوب
ایچنه صمان طولدیره‌رق کوکرجینلکك اوکنه
آصدی . براز صکره کدیسنی غائب ایلدیکندن
طولایی متأسف اولان صاحبی کوزل کدیسی
کوکرجینلك قپوسنه آصلمش کورنجه دیدی که :
«ای بدبخت! نائل اولمش بولندیغك نان ونعمتله
قناعت ایتمش اولسه ایدك ایشته بو یله پوستکه
صمان طولدیره‌رق سنی عبرت عالم ایتمزلر ایدی!».

قاپلو بغادن هیچ برشی امید ایدلمز ایکن بر
بره شویله بر حکایهٔ عبرت نقل ایدنجه فاره پك ممنون

اولـدیغی کبی اندن دها زیاده ممنونیت چیـلاقده حصوله کلدی . «ایکیکزه‌ده برر دوست تقدیم ایتدم اما ایکیکزده یکی نائل اولدیغکز دوستدن ممنـون اولدیغکزی کورمکله افتخارم آرتدی» مقدمه‌سندن کیریشه‌رك دوستلق شـانه دوسـتلق شرائطنه دوسـتلق وظائفنـه دائر کوزل کوزل سـوزلر سـویلمکه باشـلادی . دوست دنیلان شی کندی دوستندن فائده بکله‌میوب بلکه کندیسی اودوستی فائده‌لندیرمك غیرتنده بولنمسی ایجـاب ایده‌جکنی وهر دوستده‌بوغیرت بولنور ایسه اوزمان دوستلرك دوسـتلر یوزندن بکله‌ملری لازم کلان فـوائدك‌ده کندی کندیسنه حاصل اوله‌جغنی سرد ایله‌شرائط دوستی‌یی بر دوست موافقده جمع ایدرك آنی نمونه اولمق اوزره شو وجهله عرض ایلدی‌که:

— غایت مؤدب وحکیم‌سـیرت برآدم کیجه یاریسندن صکره‌بی‌وقت خانه‌سی قپوسی چالندیغنی ایشیدوب« کیمدر او ؟ » دیه و یردیکی سلسه مقابل بردوستنك صداسی کلدیکنی اکلاینجه همان یانه

بر کسکین قلیج و بر کیسه پاره و برده کوزل جاریه الەرق اشاغی یه اینمش قپویی آچمش ایدی . دوستی « بونلرنه ؟ » دیه یانندە بولنان شیلرك بویله کیجه وقتی قپویه قدر ایندیرلمش اولسنندەکی حکمتی سؤال ایتمکله خانه صاحبی جواباً دیمشدرکه : « بویله وقتسز بکا مراجعتك البتە حکمتدن خالی اولمیەجقدر . اکر بر دشمندن قورقوب قاچدرق بکا التجا ایدیور ایسەڭ او خدمتك ایچون قلیج کتوردم . یوق پارەجە بر احتیاجك وارده آنك ایچون کلمش ایسەڭ حاضر یانمده بولنسون دیه پارەدخی آلدم . و یاخود یالکزلقدن جانك صیقلمش ده خدمتك ایچون بر قادین ایستیور ایسەڭ ایشته جاریه دخی سنی استقبال ایلیور » کلان دوست صاحب خانەنك شرائط دوستی یه بو درجەلرە قدر رعایتنی کورنجه دوچار ولە وحیرت اولەرق نصل تحسینلر ایدەجکنی بیلەمدی .

الحاصل چیلاق وقاپلو بغا وفرەدن عبارت اولان بو اوچ ارقداشلر برلکدە وکمال موافقت حالندە

یشایه‌رق هر بری صورت معیشت مسعودانه‌لرندن
ممنون قاله طورسونلر برکون چیلاق بر الچق طاله
قونمش و قابلو بغا صو کنارینه ایتمش و فاره دخی
سوراخ قپوسنه کلمش اولدقلری حالده مصاحبه
ایدر ایکن ناکاه کمال حشمتله بر بیوك حیوانك او صویه
طوغری قوشوب کلدیکنی بو تقربه مخصوص
اولان حرکتدن اکلادیلر ایله هر بری ترك مجلس
ایدرك صاوشدیلر . چیلاق یوکسك بر طاله چیقه‌رق
هم تهلکه‌دن تباعد ایتمش وهم ده کلانك کیم اولدیغنی
کوره‌جك بر موقع طوتمش ایدی . تقرب ایدن
حیوانك بر معصوم آهو اولدیغنی کورنجه دیکر
ارقداشلرینه سس ویردرك وقعه‌نك اویله قورقوله‌جق
وقایعدن اولمدیغنی اعلانله جمله‌سی ینه میدانه
چیقدیلر . مکر کلان آهو بزه قپلو بغانك اسکی
آشنالرندن ایمش . دوستنی طانیه‌رق بو تلاشك
حکمتنی صوردی . آهو اورمان ایچنده بر بطردی
یشتدیککندن و بونی آوجی صاندیغندن اورایه‌جان
آتدیغنی سویلدی . فاره بویله طاغلرده کزن

حیوانلر ایچون بر ملجأ لازم اولوب مثلا کندیسنك
حین تهلکه‌ده صیغنه‌جق بر دلیکی و قاپلو بغانك
بر کولی و چیلاغك برچوق آغاجلری بولندیغی
حالده آهونك یرسز یورطسز ملجأسز پناهسز
قالمسی کندیسنی دائما تهلکه‌ده براقه‌جغندن بحثله
ممکن مرتبه تأمین سلامت ایچون هیچ اولمز ایسه
صادق و موافق دوستلرك حمایه‌سنه التجا ایتمسی
لازم کله‌جکنی درمیان ایلدی که بو تکلیفه موافقت
آهو ایچون جانه منت اولدیغی کبی بویله کمسه‌یه
ضرری اولمیان و اولمه‌یه‌جغنه احتمال دخی بولنمیان
بر دوستی قبوله چیلاق ایله قاپلو بغا دخی تردد
ایتمدیلر ·

بعدما بزم وفانك ارکانی در تلشه‌رلك بونلر هر کون
بالاجتماع هر بری باشنه کلمش و یا قولاغنه واصل اولمش
بونسان شیلری حکایه ایدرك حقیقة پك طاتلی زمان
کچیریورلر ایدی · فقط بر کون تمام اجتماع ساعتی حلول
ایتمش اولدیغی حالده آهونك ورودی ایتمامش اولمسی
ارقداشلرك مراقنی موجب اولدی · وظیفهٔ تحری

و تجسس تیز پروازلکی حسبیله چیلاغه عائد
اولدیغندن چیلاق قناد قالدیروب اطرافی جولانله
کوردی که بیچاره آهو بر یرده اپاغنی بر طوزاغه
ایلشدیرمش. ارقداشلره خبر ویردی. دوستی
او بلادن قورتارمق لازم کلمکله فاره ایله چیلاق
کیتمکه طوراندیلر ایسه‌ده قابلو بغا دخی « مطلقا
بن ده کیتملی‌یم دوستمك تخلیصی ایچون المدن کلان
خدمتی ایفا ایتملی‌یم » دعواسنه قیام ایدنجه فاره
« سن اورایه وارنجه‌یه قدر ییللر کچر آدوستم سنك
قنادلکی وارکه اوچه‌سك وجودکده چویکلك
چاپکلکمی وارکه قوشه‌سك » دیدی ایسه‌ده قابلو بغا
« دوستم! دوستك دوسته خدمتی انجق بویله
احتیاج کونلری ایچوندر. چیلاق دوستمزك سایه‌
سنده بن هوا طریقیله محل وقعه‌یه سندن اول
واریرم » دیدی که واقعا چیلاق انی پنچه‌لریله
طوتوب قالدیره‌رق آهونك طوتلمش اولدیغی یره
فاره‌دن اول یتشدیرنجه دوست سایه‌سنده بر قابلو
بغانك برفاره‌دن چابق طی مکان ایده‌بیله‌جکی منفعتی

دخی تحقق ایتمش اولدی . آهونك ایاغی طاقیلمش
اولان دامك ایپنی کسوب ایاغی قورتارمق فاره
ایچون اول قدر کوج بر ایش اولمدی ایسه همان
او اثنالق طوزاغك صاحبی اولان صیاد بر طرفدن
ظهور ایدی و بونجه آهو طبانه قوت فراره و چیلاق
پروازه باشلایوب فاره دخی بر دلیکه کیری و بونجه
بیچاره قابلو بغا اورته یرده قالدی . نه اوچمغه نه
قاچمغه نه بر دلیکه کیرمکه مقتدر اوله میان او
بیچاره قضا و قدرك ظهور آثارینه منتظراً قفاسی
قبوغی ایچنه چکدی . آوجی دامنك ایپلری کسیلمش
و آهونك قاچمش اولدیغنی کورنجه پك زیاده
مأیوس اوله رق بر قابلو بغا ایله بو زیانك آجیسنی
چیقاره میه جغی درکار ایدیسه ده دوستلرندن بریسی
علاج ایچون بر قابلو بغا سپارش ایتمش اولدیغی
خاطرینه کلکله بیچاره قابلو بغایی طوربه سنه
آتوب مأیوساً محزوناً عودت ایلدی . بری طرفدن
آهو و فاره و چیلاق ارقداشلری اولان قابلو بغانك
اسارتنی اکلاینجه انیده قورتارمق ایچون بر تدبیر

-وتونديلر . بو تدبيری ده ينه زيرك بولدی . انك
ويردیکی تعليمات موجبنجه اولا آهو بر کسديرمه
يولدن قوشه‌رق آوجينك اوكنه چيقوب کويا
اياغی قيرلمش مجروح ايمش کبی يره ياتمش و چيلاق
دخی کويا خسته حيوانك کوزلرينی چيقارمقله
مشغول اوليورمش کبی بر وضع المش ايديلر . آوجی
بونی کورنجه کندی طوزاغنه طوتلديغی حالده
قورتلمق ايچون زورلايه طوزاغك ايپی
ايله برابر کندی اياغنی ده قيرمش اولان آهو اوله-
جغنه شبهه ايده‌میه‌رك همان طور به‌سنی بر طرفه
براقوب آهويی طوتمغه يورودی . آهو يرندن
قالقوب قاچمغه باشلادی ايسه‌ده قوشه‌ميور ايدی .
اما آوجی دخی هان طوته‌جغم ديه بر قاچ خطوه
آتديغی حالده طوته‌میه‌رق بر از قوشمغه مجبور
اوليور ايدی . بو صورتله يارم ساعت قدر آهو
آوجی‌يی اشغال و اتعاب ايلدی . ديکر طرفدن
زيرك طوربه‌نك ايپنی کسه‌رك درونندن قابلوبغه‌يی
قورتاردقدن ماعدا کندی مسکنلرينك يولنی بيله

طوتمشیدی . آهو تمام زیرکلك تنبیه ایلدیکی قدر مدت آوجی‌یی اشغال ایلدکدن صکره اولانجه قوتنی باجاقلرینه و یره‌رك قاچدی مسکننه کلدی . بیچاره آوجی بو امیددن دخی نومید اوله‌رق طوبره‌سی یاننده کانجه باغی کسیلمش و درونده‌کی قابلو باغه‌ده قاچمش اولدیغنی کورمکله طالعنك اوکونکی سوء یاوریسنه حیران اوله‌رق خانه‌سنه الی بوش کیتدی . حتی بویله اولا آهو طوزاغه طوتلمش ایکن بندلرینك کسیلمسی و صکره آهونك طوپال صورتنده کندیسنه کورونه‌رك بر خیلی یوردقدن صکره قاچوب کیتمسی و طوبره‌نكده کسیله‌رك ایچندن قابلو بغانك قورتمسی هپ جن و پری ایشلری اولدیغنه حکم و یره‌رك فیمابعد او طرفلره صید و شکاره کیتمامك ایچون یمینلر ایتدی .

برهمن حکیم بو حکایه‌یی رای دابشلیمه نقل ایدرك یار موافق اولنجه صحبتلرندن ایدیله‌جك استفاده‌یی پك کوزل تصویر ایتمش اولدی . زیرا شو درت عاجز حیوانك دوستلقلری اتفاقری

اولمسه ایدی اولا آهونك و ثانیا قابلو بغانك
هلاکلری محقق ایدی . محبتلری سایه‌سنده اوتهلکه
بر طرف اولدقدن بشقه بقیهٔ عمرلرینی بقعه‌لرنده
کمال رفاه و سعادتله کچورمکه موفق اولدیلر .

اشبو درت یار وفا آثارك حکایه‌سی باب ثالثك
خاتمه‌سی اولوب بوندن صکره رای دابشلیمك بر
التماسی اوزرینه حکیم بیدپای باب رابعی تشکیل
ایلیان حکایاته اغاز ایلدیسه‌ده بز او بابی کشاد
ایتزدن اول شوراجقده بر ملاحظه‌جق سردینه
لزوم کورمکده‌یز .

« ملاحظه‌مز »

جناب حقك ویرمش اولدیغی قدرت هر کسك
ضرورت معیشتنه کفایت ایلدکدن ماعدا برازده فضله
کله‌جك درجه‌ده‌در . هله انسانی بو بابده سائر
حیواناتدن زیاده مقتدر ایتمشدر . بر انسان کندی
غیرتیله کندیسنی اداره‌دن ماعدا دها بر و یا بر قاچ
کمسه‌یی‌ده اداره‌یه مقتدر اولور . بو حاله کوره اکر
بر قاچ دوست متفقاً و متحداً یاشایه‌جق اولسه‌لر

هر برینك اصل ضرورت معیشتلرینه صرف
اوله‌جق قدرتدن فضله قاله‌جق قدرتلری میدانه
اویله بر قدرت زائده قویارکه انکله رفاه و سعا-
دتلرینی هر بری کندی باشنه یاشادقلری زمان ممکن
اوله‌بیله‌جك درجه‌نك بیك قات فوقنه چیقارلر .
اما بویله اولمیوب ده آره‌لرنده نفاق و مخالفت
بوله‌جق اولورسه هر بری کندی قدرتنی
دیگرینك محوقدرتنه و اخلال معیشتنه صرف ایدرك
بو حالده جمله‌سنك قدرتی هبا اولمش اولورده حتی
معیشت ضروریه‌یله کندیلری ایچون ممکن اوله‌مز .
ایشته مدنیتدن مقصد اصلی انسانلری بویله صلح
و مسالمت و اتفاق و مخالصت دائره‌سنده مسعود
ایتمکدر . یوقسه مناظره و مخاصمه مدنیتله توفیق
قبول ایده‌جك احوالدن دکلدر .

انتهای باب ثالث

## دردنجی باب

### تملق اعدایه اعتماد ایتاملی

رای دابشلیم حکیم بیدپایك حکایات حکمت آمیزینه عرض تشکر ایله برابر « ای حکیم! دفینه میاننده ظهور ایدن اوندرت وصیت عبرانیه‌دن بریسی ده دشمنك اظهار ایده‌جکی تبصبص و تملقه الدانمغه دائر ایدی . لطف ایدرده بو حکمتی دخی بکا شرح و ایضاح ایلرمیسکز؟ » دیمسیله حکیم پادشاهك امرینی ازدل وجان قبول ایدرك او حکمتی ده بروجه آتی ایضاحه باشلادی دیدی که:

— اعدانك منافعی دائما بزم زیانمزله اوله‌جغنی نظر دقت و حکمته النجه کندی کندیسنه تحقق ایدرکه دشمنلر بزه نه قدر دوستلق تأمین ایتمش اولسه ایناناملی یز . حتی بونلر تأمین صداقت ایچون تملقاتی نه قدر آرتدیررلر ایسه مطلقا علیهمزده بر نیتلری اولدیغنی حکم ایدرك سائر زمانلردن دها زیاده احتیاطلی طورانملی یز . بالعکس دشمنك تأمینات دوستانه‌سنه قاپیلوب ده انك طرفندن کندیمزی امین

کورر وداٸما مکر ینه شرینه مقابل حاضر و آماده بولندیرلمسی لازم کلان تدارکات واحتیاطدن غافل اولور ایسه‌لك بردن بره آنك اویله بر هجومنه دوچار اولورز که غفلتمز حسبیله مقابله‌دن دخی عاجز قالورز . ایشته او زمانکی حسرت وندامت اصلا فائده ویرمز . چیلاقلر ایله بایقوشلر حقنده مسموع اولمش بولنان بر حکایه بو حکمی کوزل تصویر ایدر .

رای دابشلیم بو حکایه‌نك نصل اولدیغنی سؤال ایتمسیله بیدپای حکیم دخی بر وجه آتی نقله مباشرت ایلدی :

## « چیلاقلر ایله بایقوشلر »

چین طرفلرنده یوکسك بر طاغك تپه‌سنده عظیم بر اغاج وار ایدی که اوزرنده بر چوق چیلاقلر یووا یاپمشلر ایدی . بونلرك پیروز نامنده بر رئیسلری اولوب جمله‌سی اوزرنده حکمی نافذ اولمغله چیلاقلردن هیچ بریسی انك راٸیندن خارج ایش ایشلمزلر ایدی . بو اغاج جوارنده بر طاقم دیوارلرك قوغوقلری ایچنده دخی بایقوشلر یووا یاپه‌رق

شباهنك نامنده‌كی رئيسلرينه تابعاً يشارلر ايدی .
بايقوشـلر كوندوز ميدانده كورنمدكلرندن چيلاقلر
بونلرك شرندن بالكليه كنـديلرينی امين كوررلر
ايديسه‌ده شباهنك بركيجه نه قدر عسكری وارايسه
جمع ايدرك تمام چيلاقلرك تونه‌مش واويقـويه
طـالمش اولدقلری بر زمان عجزلرنده هجـوم
كوستردی چيلاقلردن يقه‌لايه بيلدكلرينی جرح
وياقتل ايدرك جمعيتلرينی پريشان ايلديلر . ايرتسی
كون پيروز بتون تبعه وسپاهنی جمع ايله « بايقوشلرك
هجومنی كورديكز يا ؟ باقكز نه قدريمز مقتـول
اوله‌رق يره سرلمش نه قدريمز ده مجروح اوله‌رق
يووالرده ياتيورلر ! دشمن مملكتمز داخلنه وكيجه
وقتی بزم عجزمزه واقف اولدی . بعدما هانكی
كيجه هجوم ايدر ايسـه تكرر موفقيتندن امیندر .
حاصلی جمله‌مز بونلر النده هلاك اوله‌جغز . بناء
عليه باشمزك چاره‌سی نه‌اوله‌جق ايسه انك تدبيرينی
مذاكره ايچـون سزی بورايه چاغردم » ديدی .
چيلاقلر ميانـنده بش نفر سردار وار ايدی كه

کرك یاشلریله و کرك عقللریله پیروزك وزراسی مثابه‌سنده ایدیلر. بونلردن برنجیسنه پیروز توجیه خطاب ایدرك « سویله باقه‌یم. شو مشکل ایشه قارشو سنك رأی و تدبیرك نه‌در ؟ » دینجه وزیر اولا آداب ملوکدن اولان دعا و ثنایی بعدالایفا « افندم. اوته‌دنبری حکما و عقلا دیمشلردرکه قوتلی دشمنه قارشو مقاومتدن عاجز قالنجه ترك دار و دیار ایتمك لازمدر. زیرا عجز وضعف ایله دشمنه مقاومت ایدلکه قالقشنجه دار و دیاردن ماعدا انسان عیال و اولادینی دخی دشمنك پنجهٔ غالبانه‌سنه دوچار ایتمش اولور. بزم دشمنمز ایسه دها دون کیجه بزی پنجهٔ غلبه‌سنده زبون ایدوب عسکریمزك جسارتنی قیرمغه مقابل کندی عسکرینك جرأتنی آرتدیرمشدر. هر حالده بنده‌کز بایقوشلر ایله محاربه جسارتنده بولنمدیغمدن هیچ اولمز ایسه عیال و اولادیمزی قورتارمق ایچون جمعیتله هجرتمزی رأی ایدرم» دیدی. پیروز بو رأیی نه قبول و نه ده رد ایتمیه‌رك ایکنجی وزیرلك رأیینی صوردی. او

ایسه دیدی که: بنده کز وزیر اولك رأینده دکلم . دشمنه بردفعه مغلوب اولدق دیه بردها غلبه‌دن امید کسمك و وطن مقدسی ترك ایدوب کیتمك حیثیتسزلك کاربدر . بنده کز جرأت و جسارتمزی طوپلایوب فکر انتقام ایله دشمنه هجوم رأینده‌یم . فقط علی العمیا برهجوم دکل . اولا تدارکاتمزی کوره‌لم . ثانیاً دشمن اوزرینه جاسوسلر کوندروب احوالنی تجسس ایله مناسب بروقتی کوزلیه‌لم » پیروز اوچنجی وزیره توجه ایله رأینی استیضاح ایلدکده وزیر ثالث برنجی و ایکنجی وزیرلرك رأیلرینی قبول ایتمیه‌رك دیدی که: « بنده کزك رأیمه قالورسه دشمن نزدینه اصحاب وقوفدن ایلچیلر کوندره‌لم . مصالحه‌یه میل و رغبتلری اولوب اولمدیغنی اکلایه‌لم . شاید بزدن برمقدار خراج بیله ایستیه‌جك اولسه‌لر وطنمزك و اولاد و عیالمزك سلامت و آسایشی ایچون ویره‌لم . بوتدبیر ایله هم وطندن هجرت ایتمامش وهم مغلوب اوله‌جغمز محقق بولنان برجنکه کیرشمامش اولورز » پیروز دردنجی وزیرك رأینی

صوردی . او دخی اوچ اولکی وزیرلرك رأینی بکنمیه‌رك « ترك وطن ایچون هنوز بر مجبوریت صحیحه بولنمدیغی کبی دون گیجه‌کی مغلوبیتمزی متعاقب جنکه ده جرأتمز یوقدر . حالبوکه بیاتوشلردن خراج مقابلنده صلح ایسته‌یه‌جك اولسه‌ق عجز کامزی کوسترمش و دشمنی دها زیاده شمارتمش اولورز . بناء علیه بنم رأیمه قالورسه شمدیلك هیچ بر شی یاپمامليدر . براز وقت توقف و صبر ایدوب دشمنز جانبندن نه حال و صورت کوریله‌جکنه انتظار ایتملیدر » دیدی . پیروز نهایت بشنجی وزیرك رأینی صورمغله وزیر خاص ترك دیاری اصلا قبول ایتمدی ایسه‌ده جنك و جدالی دخی تصویب ایتمیوب حالبوکه دشمنه سرفرو ایلك ذلتنك ده علیهنده بولندی . بو مثللو امور مشکله‌ده استشاره و مذاکره ایله البته بر چاره نجات بولنه‌بیله‌جکنی درمیان ایلدی . پیروز « اینشته بز دخی سزدن او چاره‌یی صوریورز . خاطرکزه نه کلیور ایسه سویله‌یکز . » دیدکده وزیر خاص

« خلوت ایدیلور ایسه سویلرم » دیدیکندن سائر درت وزیر و باخصوص حضور پیروزده موجود اولان ارکان و افراد جماعت بو خلوت سوزندن متأثر اولدیلر . کویا کندیلری امین دکل ایمشلر کبی استشاره ایچون خلوت ایستنلسنه زیادەسیله بیان استغراب ایلدیلر . وزیر خامس دیدی که : « بو مثللو معضلات امورده حفظ اسرار زیادەسیله اهمدر . سر دینیلان شی ایکیدن زیاده ارباب وقوف میانده شایع اولورسه بتون دنیالرده داستان اولمسی دخی محققدر . حتی کشمیر شاهلرندن برینی ایشتدم که اسراریی کندی وزیرینه افشا اتمسنك سیئەسیله مضمحل و پریشان اولمشدر » پیروز بو حکایەنك نصل اولدیغنی وزیر خامسدن سؤال ایلدی . اوده بر وجه آتی نقله باشلادی :

## « شاه کشمیر و وزیری »

کشمیر دیارنده غایت عادل و لطفکار بر پادشاه وار ایدی که امور مملکت ومهام دولتی حسن

صورتله رؤیت ایلدکدن صکره کندی ذوق
و صفاسنه دخی زمان بولور ایدی. بو پادشاهك
جاریه‌لری میاننده ذلیخا مثال بر قز اولوب اگرچه
پادشاه انك دردِ عشقیله دردناك اولدیغندن بزم
عیش و نوشنده بو قز بولندقجه اکثه‌مامك
درجه‌سنده مبتلاسی اولمش ایدیسه ده قزك گوكلی
یوسف مانند بر غلامده اولوب پادشاهك مواصله
و معانقه‌سنه کرددادهٔ تسلیمیت اولمقله برابر درون
دلدن او نوجوان ایچون دخی یانوب طوتیشور
ایدی. دختر و غلام خدمت پادشاهده یکدیگرینه
تصادف ایتدکجه عاشقانه نظرلر ایله مافی البالارینی
بری برینه اکلاته‌رق نهایت بازار محبتی رواجلندیردیلر
بعدما فرصت بولدقجه کوروشورلر ایدی. برکون
ینه ایکیسی پادشاهك بزم عشرتنده خدمت ایدرلر
ایکن نظر شهریاری کندیلرینه منحصر اولدیغندن
غافل بولنه‌رق قز غلامه برشکر خنده ایله التفات
و غلام قزه برعاشقانه نظرله عرض حال ایلدیکنی
پادشاه کوردی. پرخشم کسلدی ایسه ده خشمنی

اظهار ایتمیوب صبر و تأنی جهتنی ترجیح ایلدی .
نجق جانانـك اغیـارده میلی غیرت شـانه بڭـه
طوقونه‌رق بهمه‌حال بونلرڭ قهر و تدمیری نیتنده
ایدی . او کیجه ایکیسنه‌ده رخصت ویره‌رك یتاغنه
کیردی ایسـه ده بر درلـو راحت خـوابه نائل
اوله‌مدیغندن بو خائنلر علیهنـده‌کی قرارینك بجا
اولوب اولمدیغنی مذاکره ایچون وزیرینی چاغردی .
وزیری نیجه اسرار دولته واقف اصدقادن اولمغله
پادشـاه اشبو سر عاشقانه‌سـنی ده وزیردن کتم
ایتمدی . « اوخائن وخائنـه‌یی مطلقـا اولدرمك
ایستیورم . فقط جلاده ویروب بونلرینی اولدرسه‌م
حقـلرنده‌کی غضبمی عالم کوره‌رك قباحتـلرینك
وجهنی جهـان اکلار . بونڭ ایچون حیثـیتی
زهرلیه‌رك کیزلیجه دیار عدمه کوندرمك ایستیورم
نه دیرسك ؟ » دیمسیله وزیر بالطبع بو رأیی استصواب
ایلـدی . برقاچ کون صـکره ایکیسی دخی تسمیم
ایدلمك ایچون پادشـاه وزیرینه زهر تهیه‌سنی امر
ایتدی . دیکر ایرتسی کون وزیرڭ قزی حرم همایونده

بولنمەرق اوجاریۀ کندیە پادشاهدن دائما یوز
بولمقدە اولمق حسبیلە هرکسی رنجیدە ایتدیکی مثللو
وزیرك قزینەدە حقارتآمیز سوزلر سویلمەرك
قلبنی قیرمش ایمش ٭ وزیرقزی اقشام خانەسنە
کلدکدە ماجرایی کمال تأثرلە باباسنە حکایە ایلدی ٭
باباسی قزی تسلیت و تسکین ایچون «سن مراق ایتمەیەجقسڭ ٭
او دل آزار جاریە قریباً بو دنیادن کیدەجکدر» دیمشی
وزیرینە قز انتقامنڭ بو وجهلە النەجکندن طولایی
ممنون اولدی ایسەدە شاید حصول اطمئنان ایچون
جاریەنڭ نەدن طولایی ازالە ایدیلەجکنی سؤال
ایلدی ٭ واقعا وزیر پادشاهڭ سرینی هیچ کمسەیە
فاش ایتمامك غیرتندە بر آدم ایسەدە کندی قزینە
شو قدرجق بر شی چتلاتمش اولمسی اوزرینە برآز
دها ایضاحات اعطاسندە دخی بأس کورمیەرك
سری کمسەیە فاش ایتمامك تنبیهاتیلە پادشاهڭ
کندیسنە تودیع ایلدیکی اسراری قزینەدە آچدی ٭
دیکر طرفدە پادشاهڭ کندیسی اولان جاریە بو
کون وزیر قزینە ایتمش اولدیغی دل آزارلقدن طولایی

تماميله نادم اولديغندن عذرلر دیلهمك وكوكلنی المق ایچون حرم اغالرندن بریسنی كوندرمش ایدی . وزيرك قزی او يله اولور اولماز اعتذارلر ايله كورديكی حقارتی عفو ايدهجك طاقدن اولماق حسبيله حرم اغاسنه « اعتذاره فلانه نه حاجت! بر قاج كونه قدر او خيرچينك نه اولهجغنی كوررسكز » ديديكنده حرم اغاسی غايت ذكی و فطين بر آدم اولديغندن وزير قزينی دشوب اسراريني سويلتمك ايچون كويا كنديسی دخی جاريهدن نيجه فنالقلر كورمش اولديغی بيانيله او غدار قزك دوچار اولهجغی بليه بر آز ايضاح ايديلور ايسه منتدار قالهجغنی اكلاتدی . وزيرك قزی بو ابلهفريبانه تملقاته آلدانهرق « كيفيتی سكا سويليهيم اما صاقن كمسهيه سويلهميهسك » تنبيهاتيله باباسندن ايشتديكی سوزلری حرم اغاسنه تبليغ ايلدی . او ايسه كنديده جاريهنك لطفديدهلرندن بولنديغندن طوغريجه كيدوب پادشاهك كندی حقندهكی نيت فاجعهسنی قزه خبر ويردی .

قز درحال عاشقی اولان غلامی چاغروب ایشی اکلاتدی . غلام ایسه پادشاهك علیهنه سؤ قصدی اولان بر چوق ملاعینی طانور ایدی . درحال کیدوب انلرله سوزی بر ایدرك ولی نعمتی افندیسی علیهنه بر فتنه قوپارمق درجه‌سنده ارتکاب خیانتله نهایت حکمداری تختندن تاجندن دکل حیاتندن بیله محروم براقدیلر .

وزیر خامس بو حکایه‌یی سویلیه‌رك سر دینلان شیئك انك صادق الك محرم اولانلردن بیله کتمی لازم کله‌جکنی اثبات ایدنجه سائر وزرا وامرا هر نه قدر « اویله ایسه ارتق استشاره دنیلان عادتی ده قالدیره‌جغز . مذا کره‌یی کیزلی ایده‌جك ایدیسه‌کز بزی بورایه نیچون چاغردیکز؟ » دیه خوردانغه باشلادیلر ایسه‌ده پیروز بونلری کلمات لازمه ایله اسکات ایلیه‌رك وزیر خامس اولان چیلاغی بر خلوتخانه‌یه کتیردی . اوراده وزیر « افندم! بایقوشلر ایله بزم طائفه‌مز اره‌سنده کی عداوت پك قدیمدر . بونلرله مصالحه ممکن دکلدر » یوللو

برمقدمه ایله بروجه آتی ایضاحاته کیرشدی . دیدی که :

## « چیلاق و بایقوشلرك عداوت قدیمه‌سی »

حضرت سلیماندن صکره قوش نوعنك کافه‌سی کندیلرینه برامیر تعیینی ایچون عقد مشورت ایلدیلر . هرهانکی نوعدن برقوشك سردارلغی درمیان اولندیسه آنك امیر اوله‌میه‌جغنه دائر هرطرفدن سوز سویلنه‌رك ارده مجبوریت الویرر ایدی . نهایت بایقوش نوعندن برقوشك امیر اتخاذاولنمسی درمیان اولندی . انكده امارتی ممکن اوله‌میه‌جغنه دائر سویلنمکه باشلانان سوزلر کیتدکجه قوت وشدتنی آرتدیره آرتدیره نهایت ایش مذاکره‌دیر ایکن مجادله ومقاتله‌یه قدر یاقلاشدی . اره‌دن سو اختلافی قالدیرمق ایچون بربیطرف بولمغه مجبور اولدیلر . دیرکن اوزاقدن برچیلاق پیدا اولدی . چیلاق هنوز سبب مخالفته واقف اولمدیغی ایچون هرنه‌رأی ویره‌جك اولسه بیطرفانه بررأی اولمق اوزره قبول اولنمسنه قرار ویریله‌رك بایقوش

نوعندن بر یسنك سردارلغه لیاقت وعدم لیاقتی
صورلدی . چیلاق غایت مستهزیانه برطور ایله
دیدی که: «جانم امیر انتخاب ایده جك قوش بوله مدیكزده
شو خیرجین خودبین مردار بدكردار بایقوشیمی
بولدیكز؟ بهشتی كسوهٔ زمردینی ایله طاوس
دنیاده می قالمدی؟ شاهین یری كوكی ترك ایدرك
جهان آخره می كیتدی؟ عنقا خیالخانهٔ وجوددنده
منعدم می اولدی؟ بایقوشدن نه اومارسكزكه كوزلری
كونشك نورندن مضطرب اولوب كوندوزلری
غاغه سنك اوجنی بیله كوره مز . یالكز قدوقامتی
لاشیدر دیه بویله سو یله میورم عقل و فطانت بوینده
بوسده دكلدر . لكن هیچ اولمزسه طاوشان طائفه سنی
فیللر هجومندن قورتارمش اولان بهروز نام طاوشان
كبی بر عاقل اولملی كه ریاسته انتخابنی تصدیق ایده بیله یم .

بو بهروز حكایه سی قوشلرك معلومی اولمدیغندن
چیلاق انلره بو حكایه یی بروجه آتی نقل ایلدی :

## « بهروز نام طاوشان »

بر وقت فیللرك ساكن اولدقلری مملكتده صو

قحطی واقع اولدی . شویله که نیجه ایلر کوکدن
بر قطره یغمور یاغمدیغندن یرلر شرحه شرحه آیرلمش
چشمه‌لرك دکل قویولرك دره‌لرك بیله صولری
قورومش ایدی . فیللر صوسزلقدن عاجز قاله‌رق
پادشاهلرینك تحت ریاستنده بر مجلس مشاوره عقد
ایتدیلر . بو مجلسده اطرافه یاورلر چیقاریلوب
صو تحریسنه قرار ویرلمکله هر طرفه یاورلر اعزام
اولندقده نیجه اوزاق بر مسافه‌ده « چاه ماه »
نامنده عظیم بر حوض بولندیغی خبرینی کتوردکلرندن
فیللر اورایه هجرت ایلدیلر . واقعا عظیم بر کول
ایدی که براق صولری هر کورنك اشتهاسنی تحریك
ایلر ایدی . انجق فیللردن اول بو کولك اطرافی
طاوشانلر مسکنی اولدیغندن یوزلرجه و بلکه
بیکلرجه فیلك ایاقلری آلتنده قالان طاوشانلر برر
بشر ازیلوب تلف اولمغه باشلاینجه بو کیدیشله
جمله‌سی بردن هلاك اوله‌جقلری تحقق ایلدی .
قالقدیلر جماعتجه کندی پادشاهلرینك نزدینه کیدوب
وقوع حالی عرض و تفصیل ایلدکدن صکره « اکر

سن ده پادشاه ایسه‌ك بزی شو فیللرك تسلطندن قور-
تاررسك » دیدیلر . واقعا شاه خرکوشان دخی
رعیتپناه بر پادشاه ایسه‌ده فیللره نسبتله عجزی ظاهر
اولدیغندن بو بابده اولسه اولسه بر عقل حکیمانه
ایله دفع دشمنه چاره بولنه‌بیله‌جکنی کوروب
وزراسنی مشورته دعوت ایلدی . بهروز نام بر
وزیری وار ایدی که ذکاوت و فراستده امثالسز
اولوب پادشاهندن الدیغی تعلیمات اوزرینه فیللر
پادشاهی نزدینه ایلچیلکله عزیمت ایلدی . چاه ماهه
واردقده قورمش اولدیغی تدبیر اقتضاسنجه کوندوز
فیللره تقرب ایتمیوب کیجه‌یی بکله‌دی . او کیجه
قرلك بدر تام کیجه‌سی ایدی . نصف لیله طوغری
فیللره سسنی ایشتدیره‌بیله‌جکی قدر تقربله پادشاهن-
نه ندا ایلدی و فیل پادشاهی طرفندن « یاهو نه
ایسترسك نیچون کلدك ؟ » یوللو و بریلان صدایه
جواباً دیدی که « بن کیجه‌لر پادشاهی اولان ماهك
سزه کوندردیکی ایلچی‌یم . بیلورسکز که بو حوضه
چاه ماه دیرلر . متبوع مفخمم اولان قرلك دائم

غسل ایتدیکی بر حوضدر . سز بو طرفلره کلوب
مردار خرطوملرکز ایله هر کون حوضی بولاندیر-
مقده اولدیغکزه متبوع مفخمم حدت ایتمشدر . اکر
فی الحال بورالردن دفع اولوب کیتمز ایسه‌کز سماوی
عسکری ایله سزلك اوزریکزه هجوم ایده‌جکدر .
بیلورسکز که انك عسکری رعدو برق و صاعقه
و شهاب کبی شیلر اولوب سزی بوراده آتشلره یاقر
هلاك ایدر . فیللرك پادشاهی بو جرأتلی سوزدن
اورکدی . نه یاپمق لازم کله‌جکنی ایلچیدن سؤال
ایلدی . بهروز « پاك بر آبدست اولوب توبه
و استغفاردن صکره بورالردن چقلوب کیتملیسکز »
دیمکله فیللر پادشاهی آبدست المق ایچون حوضه
تقرب ایلدکده ماءِك حوض ایچنده عکس انداز
اولدیغنی کوروب اورکمش ایدی . مع هذا آبدستی
آلمق ایچون خورطومنی اوزاته‌رق حوضی
خلالندیرنجه عکس قمر دخی حرکت ایلدیکندن
فیل بتون بتون اورکوب ایلچی‌یه « سنك پادشاهك
کلش غسل ایچونمیدر ؟ نه‌در ؟ حوضه کیرمش .

خورضومی اوزاتر اوزاتمز حدتلنهرك چیرپنمه باشلادی » دیمسیله بهروز تمام ترتیب ایلدیکی خدعهده موفقیت حاصل اولدیغنی کوروب « آمان ویله ایسه قاچکز . حوضدن طیشاری یه فرلایه جق اولور ایسه هپکزی برآنده هلاك ایدر » دیدی . فیل پادشاهی بو تهدیددن طولاییده شاشیروب معیتی خلقنه برقوماندهٔ ویرمکله جمله سی ورادن مندفع اولدیلر و ینه اهالیٔ قدیمه سی اولان طاوشانلر عودت ایتدیلر .

چیلاق انواع طیور دشو حکایه یی سویلیوب هیچ اولمز ایسه فراست وکیاستده بهروز مانند برسردار انتخابنی قوشلره توصیه ایلدی . هله انتخاب اوله جق سردارلك کندیلری اوزرینه حاکم اتخاذ ایدلمش اوله جغنی دخی بالاخطار حاکمك بویله بایقوش کبی غدار وستمکار اولمسنده کی تهلکه یی ده تفهیم ایچون بروجه آتی کدی ایله ککلك وجبله قوشی حکایه سنی نقله باشلادی . دیدی که :

« کدینك حاکملکی »

روقت بن براغاج اوزرنده یووا یاپمش ایدم

او اغاجك التنده برده ككلك يوواسى وار ايدى ·
بوز يانسنه حيوان ايله اره‌مزده حسن معاشرت
پيدا اولمش ايدى · براره‌لق ككلك غائب اولدى ·
طول مدت خانه‌سنه كلمديكندن هلاكنه ذاهب
اولدم · اندن صكره برجبل قوشى كلوب آنك
خانه‌سنه كيردى · مكر ككلك وفات ايتمامش ايمش ·
بركون چيقه كلوب بو خانه اوته‌دنبرى كندى مسكنى
اولديغندن بحث ايله جبل قوشنى چيقارمق
ايسته‌دى · جبل قوشى ايسه الحالةهذه خانه كندى
تصرفنده بولنديغندن چيقمق ايسته‌مدى · اره‌لرنده
نزاع پيدا اولدى · جوارمزده بر كدى وار ايدى كه
صباحدن اقشامه قدر صائم اقشامدن صباحه قدر
سجادهٔ عبادتده قائم محق وراستكو برحاكم اولمقله
مشهور ومتعارف ايدى · حل دعوا ايچون اوكدينك
صومعه‌سنه كيتديلر · نتيجهٔ حال نه اوله‌جق ديه
مراق ايتديكمدن بن ده كيتدم · كدى بونلرك كلديكنى
كورر كورمز نمازه قالقدى · اوزون اوزادى يه
نماز قيلدقدن صكره دعوالرينى صوردى انلر دخى

دعوالرینی حکایه ایلدیلر ایسه‌ده کدی « عفو ایدرسکز ریاضت وعبادتله پک زیاده دوچار ضعف اولدیغمدن سوزلرکزی ایشیده‌میورم . شاید یاکلش اکلارده بر یاکلش حکم ویره‌جک اولور ایسه‌م دوچار وبال اولورم . حاکم عادله لازمدرکه مدعی ومدعی علیهک افاده‌لرینی کوزل ضبط ایدرك اکا کوره حکم ویرسون » دیه قوشلری تا یاننه چاغردی . فقط بونلر تقرب ایدر ایتمز ایکیسنی بر آنده پارچه‌لیوب جان عزیزینه اعلا بر ضیافت چکدی .

چیلاق بو حکایه‌یی نقل ایدرك قوشلره بایقوشك طبیعتی خیرچین وغرضکار اولان بر حیوانی رئیس وحاکم انتخابنده پك بیوك تهلکه‌لر اوله‌جغنی تأمین ایتمکله انلری بو انتخابدن وازکچیردی . فقط بالطبع بایقوش انجنمش اولدیغندن بعدما بایقوشلرله چیلاقلر اره‌سنده جاندن بر خصومت تملشدی قالدی .

حکایه ایچنده حکایه‌لر ظهور ایتمسندن طولایی ذهنلره تشوش کلمیوب خاطرلرده طوتملیدرکه چیلاقلر

ایله بایقوشلر ارەسندەکی خصومت قدیمەیی بو
حکایه ایله چیلاقلر پادشاهی پیروزه اکلاتن
وزیر خامسدر . پیروز چیلاق ملتی ایله بایقوش
ملتی ارەسندەکی عداوتك بو یله یك قدیم اولمسی
اوزرینه ایکی ملت ارەسنده صلح ومسالمت ممکن
اولەمیەجنی تفرس ایدنجه وزیر خامسه «او حالده
بز بو اعدایه قارشو نه حرکتده بولنەجغز؟» سؤالنی
ایراد ایتمش ووزیر خامس کندیسندن اولکی درت
وزیرك رأیلری موجبنجه نه مهاجرت نه خرجکذارلق
نه جنك وجدال کبی تدبیرلرك هیچ بریسی فائده
ویرمیەجکنی تکرار دردیله اعدای مذکوره یه
قارشو مطلقا حیله وخدعه ایله انتقام النه‌جغنی
رأی ایلدکدن صکره « افندم ! حیله وخدعه
کوزلیوروتیلور ایسه ایناننلیه‌جق درجه‌لرده ایشلر
کوریلور . ازجمله بش خدعه‌کارلرك حکایه‌سی
کبی ! دیه بروجه آتی برده بش خدعه‌کار حکایه‌سنی
سویلدی .

« بش خدعه‌کار »

زاهدك بریسی قربان بیرامنده قربان ایتمك ایچون غایت سمیز برقوچ مبایعه ایتمش ایدی. برقاچ حرامزاده قوچی زاهدك النده‌ن الق ایستدیلر ایسه‌ده قورتکبی آچیقدن آچیغه صالدیره‌میه‌رق روجه‌آتی برخدعه ترتیب ایلدیلر. شویله‌که: یولده بریسی زاهدك اوکنه چیقه‌رق « افندی‌بابا! او کوپکی نره‌یه کوتوریورسك؟ » سؤالنی ایراد ایله برابرنده بولنان حیوانك کوپك اولدیغنی آکلاتدی. دیکر بریسی دخی اوکنه چیقه‌رق « غالبا سز آوجی اولمیسکزکه او کوزل کوپکی مبایعه ایلدیکز. آنی بن اله‌جق ایدم اما ایستدیکم فیأته ویرمدی » دیه قویونك کوپك اولدیغی حقنده‌کی خدعه‌کارك زاهددن پیدا ایلدیکی فکری تقویه ایلدی. اوچنجیسی کلوب « اوزاغاری پادشاهك اصطبل عامره‌سندن چالمشلردر. اما نه کوزل زاغار! » دیه ایشه برقات‌ها قوت ویردی. حاصلی بش کشی بری بری اردنجه کلوب زاهدك

قویونی کوپك اولمق اوزره حکم ایدنجـه زاهد
کندی کندیسنـه « بس بللی بونی بکا صـاتان آدم
سحرباز اوللی‌ده کوپکی بکا قـویون صـورتنده
کوسترمش بولنملی ! » دیه همـان قویونی اوراده
براقه‌رق کندیسی تکرار بازاره دونوب قویونی
مبایعه ایلدیکی ادمدن اقچه‌سنی اسـترداد قیدینـه
دوشدی . خدعه‌کارلر ایسه سمیز قوچی یاقه‌لادقلری
کبی ایشلرینه کیتدیلر .

وزیر خامس برحیله وخدعه‌یی کوزلجه‌اجرا
ایلدکدن صکره ایشته‌بویله خاطروخیاله صیغمیه‌جق
ایشلر کوریله‌جکنی اکلاتنجه چیلاقلرك پادشاهی
پیروز « اویله ایسه هایدی باقه‌لم شـو بایقوشلر
علیهنه برتدبیرقورده انتقامزی الهلم » دیدی . وزیر
ثانی بوخدعه‌یی ذهنـده حاضرلامش ایدی . انجق
تفصیلاتنی پادشـاهنه دخی عرضه لزوم کورمدی .
یالکز « سز کویا بکا حشم ایتمش اولکز . شـو
خلوتدن چیقـارچیقمز بنی دوکدیره‌رك توکلرمی
بولدیره‌رق بواغاجك دیبنه آتی‌ویردکدن صکره

بتون چپلاق جماعتی معیتکزه الکز . فلان یره کیدوب اوراده بنی بکله‌یکز . اما حقمده‌کی حشمکزك جعلی اولدیغنی کمسه اکلامسون » دیه پادشاهی تأمین ایلدی و « بن ترتیب ایلدیکم خدعه‌ده یا موفق اولورم و یاخود دشمن النده فدای جان ایدرم » فدا کارلغی ده کوزینه الدیره‌رق ولی نعمتنك تحسین وخیر دعالرینه مظهر اولدی .

ایشته خلوت محلنده پادشاه ایله وزیری ارەسنده بوصورتله مذاکره سبق ایلدکدن صکره طشاری‌یه چیقدیلر . بتون ارکان ذاتاً مذاکره‌نك نتیجه‌سنه منتظر ایدیلر . پیروز وزیرندن نصل ممنون اولدی‌دیه هرکس انتظارده ایکن بالعکس پادشاه کمال غضبله وزیری تکدیره باشلامسونمی ؟ « الکز شو خبیثی ! دوککز ! قوللی قنادینی قیرکز ! توکلرینی یولکز ! » امرلرینی ویرنجه بیچاره‌وزیر خاصك باشنه اوشونتی ایدرك جاسجاولاق اولمق مرتبه‌لرنده توکلرینی یولدیلر واغاجك دیبنه آتی ویردیلر . پیروز دخی بتون معیتی خلقنی طوپلایوب

اوجـه تعیین اولنمش اولان محله قدر چکلدی ۰

وزیر خاص اغاجك دیبنده اقشامه قدر یاندی ۰ کیجه اولدقده بایقوشلر پادشاهی شباهنك کندی قومنی طوپلایوب « ای قوم ! دون کیجه دشمن جانمز اولان چیلاقلری خیلیجه پاطلاتدق ایسه‌ده بو قدری کفایت ایتمز ۰ برکره دشمنی اکسه‌له‌دکدن صکره یاقه‌سنی الدن براقمق کارعاقل دکلدر ۰ هایدی بر غیرت دخی بو کیجه ایده‌لم ۰ کیده‌لم بقیة السیوفنی‌ده هلاك ایدرك بو جوارلردن چیلاق نامنی قالدیره‌لم » دیمش و بتون تبعه‌سی سمعاً وطاعة دیه عسکریله ینه چیلاقلرك قرارگاهی اولان اغاج دیبنه قدر کلمش ایدی ۰

اوراده چیلاقلردن اثر بوله‌میوب فقط اغاج دیبنده بر توکسز چیلاغك آه و انینله اعلان اضطراب ایلدیکنی ایشیدنجه شباهنك بو چیلاغی نزدینه چاغردی ۰ کیم اولدیغنی صوروب ده وزیر خاص دخی کیم اولدیغنی طوس طوغریجه خبر ویرنجه شباهنك کندیسنی طانیدی ۰ زیرا وزیر

خاصلك عقل و حكمتله بتون اطرافده شهرتی وار
ایدی · بویله دوچار نكبت اولمسنك سببی نه ایدوكنی
بایقوشلر پادشاهی صورنجه وزیر خامس « افندم!
سزك الكزده دوچار اولدیغمز مغلوبیت اوزرینه
پادشاهمزك عقد ایلدیكی مجلس مشورتده هركس سزلك
اوزركزه یورویه‌رك هجوم رأینده بولندیغی حالده
بن بایقوشلر ایله جنك ایده‌بیلمك بزم حدمز دكلدر
جنك ایده‌جكمزه و كندیمزی شبانشك سلطانك بر
قاندها حشمنه دوچار ایلیه‌جكمزه واروب خاكپاینه
یوزلر سوره‌رك چوقمز چوجقمز ایچون مرحمتنی
استدعا ایتملی یز پادشاهمز پیروز دخی الك شهنشا
هلغنی قبول ایدرك سایه‌سنده كامران اولسون
مطالعه‌سنی درمیش ایتمشیدم · بو مطالعه‌م جمله‌سنی
دلگیر ایدرك بنی بو حاله قویدیلر » دیه بایقوشلر
پادشاهنه عرض تأميناته باشلادی ·

شباهنكك دخی بر طاقم وزراسی اولدیغندن
چیلاق وزیرك بو سوزلری اوزرینه انلرك رأیلرینی
صوردی · ایچلرندن بریسی دیدی كه : « افندم! بو

وزيره كارشناس ديرلر . نه قدر عاقل اولديغى عموماً مسلمدر . دشمنك بويله بر آدمى حاضر المزه چكمش ايكن اكا اصلا امان ويرميوب درحال قتل ايتمليدر . عادى بر نفر بيله اولسه حاضر دشمندن بر دانه دها اكسيلمش اولور . بو ايسه بيك عسكره بدلدر . بر رأى ايله اردومزى مضمحل ايتمك دخى الندهدر . مادامكه چيلاق جنسنك كوكنى قازيمق ايچون كاشزبونى برحيات براقمنك نه لزومى اولور ؟ »

وزير خامس كارشناس بو سوزلرى ايشيدنجه « نه انصافسز ايمشسك ! بنم ذاتاً اولمدك نرهم قالدى ؟ يارە اوزرينه يارە اورمق موافق لطف ومرحمت اولورمى ؟ بن سزه خدمت غيرتيله بو حالره كيردم » ديه تضلمه باشلاديغندن شباهنكه دخى رقت كلدى . ديكر بر وزيرك رأينى صوردى . او ايسه ديدى كه :

« افندم ؛ بن بونك اعدامى طرفنده دكلم . بالعكس آنى تلطيف ايتمليز . بعض امور اولوركه

دشمنلك یوزندن انسانه فائده حصوله کلور . بر
خرسز حکایه‌سی بیلورم که قوجه‌سنه یاراولمیان
برقادینی یاراتمشدر . شباهنك بو حکایهٔ لطیفه‌نك نقلنی
وزیرینه امر ایلدی . اودخی بروجه آتی نقله
باشلادی .

« خیرلی خرسز »

بر بازرکان وار ایدی . اکرچه غایت مالدار
ایدیسه‌ده اوقدرده چرکین ایدی که یوزینه باقانلرك
قرق ییل ایشی راست کیتمز ایدی . بو چرکین حریف
دنیا کوزلی اطلاقنه شایان برقادین ایله ازدواج
آرزوسنه دوشدی . فقط کندی یوزینی کوسترسه
قادینك قبول ایتمیه‌جکنی بیلدیکندن کوزل
یوزلی برآدمی قادینه کوستروب اولوجهله نکاح
قیدیرمغه موفق اولدیلر . قادین ایسه زفاف کیجه‌سی
قارشوسنده شیطان صورتلی برحریف کورنجه
عقلی باشندن کیدرك زنهار بوآدمه تسلیم اولمامقده
عناد واصرار ایلدی . حریف نه‌قدر یالواردی
یاقاردی نه‌مقدار مال وعد ایلدیسه قادینی یوله کتوره‌مدی

ممكن اوله‌مدی . لكن قادين امثالسز كوزل اولدیغندن بازركان بر درلو امیدینی ده كسه‌میور ایدی . « البته برزمان اولوردە یوله كلور » دیه قادين ایله كیجه یاشامغه باشلادیلر . بر كیجه بازركانك قوناغنه خرسز كیره‌رك قاری قوجه‌نك یاتدقلری دائره‌یه قدر یول بولمشدی . قادين او یاته‌رق كندی دائره‌لری ایچنده خرسزی كورنجه قورقوسندن بالمجبوریه قوجه‌سی یاننه صوقولدی . حریف او یقوسندن او یانجه قاریسنك شو تقربینی فرصت عظیمه عد ایدرك نائل امل اولدی . برده قارشوسنده خرسزی كورمسو نمی ؟ واقعا خرسزك اورایه فنا مقصدله كلدیكی دركار ایدیسه‌ده او فنا مقصد بازركان ایچون خیر ینه قائم اولدیغندن « الله راضی اولسون برادر ! كاشكی دها اول كلسه ایدك ! بونجه زماندر بكا رام اولمیان قاریمی اصل بكا قاری ایلدك » دیه خرسزه برچوق مال و یره‌رك نائل مكافات ایلدی .

شباهنك وزیر ثانیسی بو حكایه‌یی ایراد ایله چیلاقلر پادشاهنك وزیرخامسنی اولدورمیوب

بالعكس تلطيف ايتمكه لزوم كوسترنجه شباهنك
وزير ثالثك رأيني صوردى . اوايسه ديدى كه:
« بن دخى انك اعدام اولنماسنى رأى ايدرم . بالعكس
انى تلطيف ايدرك بعده دشمنمز اولان چيلاقلر
نزدينه ارسال ايتمليز . مادام كه انكله پيروزلك ساثر
وزراسى ارهسنده مخالفت افكار وار ايمش بز بو
مخالفتدن استفاده ايتمليز . زيرا دشمنك اركان دولتى
ارهسندهكى مخالفت بزم نفعمزى تأمين ايدر . نصل كه
زاهدك نزدينه خرسزلغه كيدن شيطان ايله خرسزك
مخالفتلرى دخى زاهدك نفعنه خدمت ايتمشدر .
شباهنك بو حكايهنك نصل اولديغنى وزير ثالثدن
سؤال ايتمسى اوزرينه او ايكى مخالف دوستلرك
حكايهسنى بروجه آتى نقل ايلدى .

« خرسز و شيطانك مخالفتلرى »

بغداد حواليسنده بر زاهد وار ايدى كه صومعه-
سى بتون ارباب حاجاتك موقع مناجاتى ايدى .
زنكينلردن بريسى « شو مرادم حاصل اولور ايسه
شو زاهده غايت سميز بر اوكوز هديه ايدهيم » ديه

نذر ایتمش اولدیغندن حاجتی حاصل اولدقدن صکره او کوزی صومعه یه کوتورمش ایدی . بر خرسز بو او کوزه طمع ایلدیکندن برقولپنی قولاینی بولوب او کوزی چالمق ایچون زاهدك صومعه سنه طوغری یوله روان اولدی . اثنای راهده شیطانه راست کلدی . کیم اولدیغنی و نره یه کیتدیکنی سؤال ایدنجه شیطان کندیسنك کیم اولدیغنی اصلا کتم ایتمیه رك « شو زاهدك النده یاندم . انفاس مبارکه سی برکاتیله ارتق کمسه یی اضلال ایده مز اولدم . نهایت کیدوب بر قولاینی بوله رق جاننه قصد ایتمکه و بنم ایچون مضر اولان او آدمی اولدورمکه مجبور اولدم . ایشته انك ایچون صومعهٔ زاهده کیدیورم » دینجه خرسز « اوخ! تمام! بن ده ایشته زاهدك سمیز او کوزینی چالمغه کیدیورم . ایکیمزده ارقداش اوله جغز » دیه شیطانله برابر صومعه یه کیتدیلر . اورایه واردقلری زمان کیجه اولوب زاهد بر از اویقو یه وارمش ایدی . خرسز دوشوندی که اکر شیطان اولا

زاهدی اولدورمکه قالقشه‌جق اولسه شاید بردن بره موفق اوله‌مامسی اوزرینه زاهد اویانور اطرافنده بولنان مریدلری ده او یاندیررکندیسی اوکوزی چاله‌مقسزین فراره مجبور اولور. بناء علیه شیطانه دیدی‌که: «بن اوکوزی اوب کیده‌یم‌ده سن صکره زاهدی اولدور» شیطان بسد شاید خرسز اوکوزی الوب کوتورر ایکن طویو-له‌جق اولورسه زاهد دخی اویانه‌رق حقندن کله‌میه‌جکنی دوشونمکله «خیر! بن زاهدی اولدو-ره‌یم صکره سن ده اوکوزی چال کیت!» دیدیکندن و بونلرك ایکیسنك دیدکاری ده احدهمانك رأیسه مخالف کلدیکندن اره‌لرنده سوز بویودی. نهایت خرسز زاهدی اویاندیره‌رق «افندی! افندی! بو شیطاندر! سنی اولدورمکه کلمش» دیدی. شیطان دخی «افندی! چابق اویان! بو خرسزدر، سنك سمیز اوکوزی چالمغه کلمش» دیه زاهدی متنبه ایلمدیکندن ایشته اره‌لرنده‌کی مخالفت ایکیسنی ده تشبثدن منعله زاهدك نفعنه خدمت ایتمش اولدی.

شباهنكك اوچنجی وزیری بوحكایه‌یی ایراد ایدرك چیلاق وزیری مكرماً معززاً یرینه كوندرملك زومنی اكلاتنجه بیچاره چیلاغك اعدامی رأینده بولنان ایلك وزیر فنا حالده طاریله‌رق بو ایكی وزیری خیانتله اتهامه قدر واردی . « بو چیلاغك شوراده خدعه‌كارلق ایچون كلمش اولدیغنی اكلامیه‌جق قدر احمق اولدیغكزه احتمال ویره‌م . مطلقا سزی اضماع ایتمشلردر . حالبوكه دشمن طرفندن ایشیدیلان سوزلره حواله سمع قبول ایدنلر خائن قاریسینك خدعه‌سنه الدانان دوركركی اولورلر » دیه بر وجه آتی بر احمق قوجه حكایه‌سنی سویلدی .

« احمق قوجه »

سراندیب شهری داخلنده بر دوركر وار ایدی . اوقدر احمق ایدی كه هنوز اكا نسبتله اك ذكی عد اولنور ایدی . بو احمق حریفك غایت كوزل بر ده قاریسی وار ایدیسه‌ده او یله آبدال قوجه‌سنك معاشقه‌سندن لذت بوله‌میه‌رق كوكلنی قرمشوسنك

برکوزل دلیقانلیسی ایله اکلندیرمکده ایدی . بشقه
بردلیقانلی دخی بوقادینه عاشق ووصالنه طالب
اولدیسه‌ده قادین یوز ویرمدی . عاشق ثانی دخی
قاریدن انتقام ایچون قوجه‌سنی بولوب « سنك قارك
شویله شویله خیانت ایدیور . کویا سیاحته
کیده‌جك ایمشسك کبی طاورانده احوالی کندی
کوزلرك ایله کور » دیه تعلیمات لازمه‌یی ویردی .
واقعا احمق حریف الدیغی تعلیمات موجبنجه
قاریسنه « بنم چاشیرلرمی فلانمی هکبه‌یه
یرلشدیر . برقاچ کون ایچون طیشاری‌یه
کیده‌جکم » دیه‌رك یول تدارکی کوردکدن صکره
حیوانه بینوب چیقمش و حیوانی برخانه باغلایه‌
رق کیجه یاریسی خانه‌سنه عودتله زوجه‌سنی
یوقلادیغنده قاریی عاشق ایله باش باشه بولنر
ایسه‌ده قاریسی بعض اپاق سوزلردن قوجه‌سنك
کندیلرینی تجسس ایلدیکنی آکلایه‌رق عاشقنه
یواشجه ویردیکی تعلیمات اوزرینه عاشق . بوده
الا چوق سودیکك کیمدرکه انك عشقنه حرمة

وصالنه طالب اولیورسـكده نچون بویله حسنجه
كوروشیورسك ؟ » دیوبده قاری دخی « قوجه می
سویورم توجه می ؟ هیچ قوجه مك حقنی ایاقلر
التنـه آته بیلورمی یم ؟ اما سـنكله یالكز بویله
قرنداشجه سنه كوكل اكلندیرمكده بر محذور كور-
میورم » دینجه قپو ارقه سـندن دیكلدمكده بولنان
احمق قوجه دشمنلرندن ایشتدیكی بو سوزه قانه رق
قاریسنك معصومیتنه اینانمش و بویله حسبجه كوكل
اكلندیرن وكندیسنه اوقدر عاشق و صادق بولنان
بر قادینی مؤاخذه یه چكوبده محجوب و شرمسار
ایتماكه لزوم كورمشدر ٠

برنجی وزیر شباهنكه بو حكایه یی سویلیه رك
« ایشته بو چیلاقك ابلهفر یبانه سوزلرینه اینانور
ایسه كز سزدخی احمق دوركر كی اولورسـكز ٠
هیچ انسان دشمندن ایشتدیكی سوزله اینانورمی ؟
انلرك سوزلرینك عكسنی درخاطر ایدرك خدعه لرینی
بولملیـدر » دینجه چیلاق وزیری تكرار شـكایت
و تظلمی اوزاتدی ٠ دیدی كه : « سن انصافسزلغی

کیندکجه آرتدیردقدن ماعدا رأی سخیفکاه عادتا کونجی برشی اولیورسك! بن بنی نوعمدن وبالخصوص بنی نوعم میاننده پادشاهم اولان افندیمدن بغیر حق بوقدر اذا وجفایه دوچار اولوبده قوللی قنادمی قیرلمش توکارینك یولنمش اولدیغنی کورر ایسه‌م ارتق انلر حقنده نه صداقتم قالور؟ قلبمده کی محبت سابقه بر عداوت منتقمانه‌یه محول اولمزمی؟» بایقوشلرك وزیری بو سوزه خندهٔ استهزا ایله کولدی. «برآدم ملتنه دولتنه برخدمت ایتمك ایچون کندی جاننی فدا ایده‌مزمی؟ افکاری حکمتله منور اولان انسانلر ایچون حیات دنیانك اوقدر بیوك براهمیتی اولمز. ملتنی دولتنی بربلیه‌دن قورتارمق ایچون کندی جاننی سوه‌سوه فدا ایدر. سن دخی ملتك میاننده حکمتله مشهور بروزیرسك! حکایه‌سی وقتیله مسموعم اولمش بولنان میمونلر پادشاهنك وزیری کبی.» دینجه بایقوشلر پادشاهی بو میمونلر وزیرینك حکایه‌سنی سؤال ایتدیکندن وزیری آنی بروجه‌آتی حکایه ایلدی:

## « میمونلر پادشاهنك فداكارلقلری »

غایت كوزل بر جزیره‌ده میمونلر اقامت ایلیورلر ایدی. جزیره‌نك هر طرفنده اقار صولر و كولكه‌لی میوه‌لی اغاجلر بولندیغندن سكنه‌سی تمز توكنمز بر بوللق ایچنده عمر سوریورلر ایدی. بركون میمونلرك معتبرانندن بر جماعت ینه بویله بر اغاجلق محلده اوتوروب صحبت ایدرلر ایكن آینك بریسی یواش یواش یانلرینه صوقوله‌رق صحبتلرینه قولاق ویردكده فندق فستق انجیر اوزوم كبی لذیذ میوه‌لردن بحث ایلدكلرینی ایشتدی. میمونلرك بختیارلغنه حسدله « بونلر شو كوزل یرده صفا ایله عمر سوردكلری حالده بزم آیی نوعمزك طاغلرده محرومیت كامله ایچنده جان سورومه‌لری روامیدر ؟ » دیه واردی آییلر پادشاهنی شو كوزل جزیره‌یی فتح و استیلا ایتمكه تشویق ایلدی. آییلرك پادشاهی دخی نه‌قدر عسكری وار ایسه جمع ایدرك میمونلر جزیره‌سنه هجوم ایلدی. هم‌ده اویله بر زمانده كه میمونلرك پادشاهی صید و شكاره چیقمش اولدیغی جهتله

دشمنه مقاومت ایده‌جك عسکر دخی یوق ایدی ·
ولوکه عسکر اولسون بیچاره میمونلر کندیلرینه
نسبتله بو قدر بیوك اولان آیلره نه یاپه‌بیله‌جکلر؟
حاصلی آیلر مملکتی هرج و مرج ایلدیلر · قادینلره
چوجقلره وارنجه‌یه قدر هانکی میمونی ال‌ه کچیردیلر
ایسه قتل عام ایتدیلر · بقیة السیوف اولان میمونلر
شکارده بولنان پادشاهلرینك نزدینه فریاده واروب
پادشاه فلاکت واقعه‌دن خبردار اولنجه هونکور
هونکور اغلامغه باشلادی · لکن اغلامه‌نك
نه فائده‌سی اوله‌جق؟ وزراسی میانده بر وزیر
فداکار وار ایدی · دیدی که : « افندم ! شو بلایه
دوچار اولمامش اولسه ایدك اولکی قوتمز باقی
بولنسه ایدی بیله بزم انلر ایله اوغراشمغه نه قدرتمز
کفایت ایتمز ایدی · بو ایشده انتقام ایچون طریق
حیله‌یه سلوك ایتملی‌یز · او خدمتی‌ده بنده‌کزه حواله
بیورکز · کیدر البته انلره بر اویون اوینارم »
میمونلر پادشاهی « سن‌ده انلرك نزدینه کیدر ایسه‌ك
البته سکاده بر ضررلری اصابت ایدر · باری بنی

اولسون الدن چیقارمیه‌لم » دیه بیان ملاحظه ایتمك ایستدی. ایسه‌ده وزیر فداکار « ذاتاً چولغم چوجغم اول دشمن بدکردار النده مقتول دوشمش اولدقدن صکره بکا بو دنیاده یاشامق نه لازم کلور؟ وطنمك پادشاهمك ملتمك اولاد و عیالمك انتقامنی الورم یاخود بن ده فدای جان ایدرکیدرم » دیدی و پادشاهك بقیهٔ تبعه و عسکریله باشنی الوب بر طرفه صاوشمسنی نصیحت ایدرك کندیسی آل قانلره بولانمش اولدیغی حالده ایکله‌یه ایکله‌یه آیلر ژدینه طوغری یورودی. آیلرك اینجه قره‌غوللری بو مجروحی کورنجه طوتوب پادشاهلری حضورینه کتوردیلر. پادشاه کیم اولدیغنی صوردقده وزیر فداکار اصلنی کتم ایتیوب « افندمز مملکتمزه قدم باصدیغکز زمان بز پادشاهمز ایله صید و شکارده ایدك. بوزغون عسکر و اهالیمز کلوب بزه ملاقی اولدقلری زمان بن آیلر پادشاهی کبی بر پادشاه حشمت پناهك مملکتمزه کلدیکنی کورنجه همان تعظیمات لایقه و تکریمات فائقه ایله استقبال و عرض

تابعیت ایتملی ایدیکز . او حالده هیچ بریکزك قیلنه
بیله خطا کلمز ایدی . کیم بیلور نصل ادبسزلکده
بولندیغکز ایچون سزی بویله قتل عام ایتمشدر »
دینجه بو حق سوزمدن جمله‌سی اینجینه‌رك هلاکمه
قصد ایلدیلر . بن‌ده دوشه قالقه کلوب ایشته
افندمزه التجا ایلدم » دیدی . آیلر پادشاهی دشمنك
شو ابلهفریبانه سوزلرینه قاندی . هله میمونلرك
وزیر فداکارندن « کلیشمدن مقصد دخی مجرد
افندمزی تکرار او میمونلر اوزرینه سوق وتشویق
ایدرك هیچ بر دانه‌سی قالمینجه‌یه قدر قیردیرمق
و بو صورتله انتقامی المقدر » سوزینی‌ده ایشیدنجه
دنیا یوزنده میمونلردن اثر براقامق غیرتنده بولنان
آیلر پادشاهی « انلرك نه طرفده اولدقلرینی سن
بیلورسك یا هایدی بزی اورایه کوتور » دیه میمونی
اوکه قاتوب بتون عسکریله برابر یوله‌روان اولدی .
میمون بر چول یولنی طوتدی‌که آیلرجه مدت کیدلسه
نه صودن نه یه‌جکدن اثر بولنه‌مز ایدی » ایشته
میمونلر جان هولیله بو طرفه قاچدیلر . فقط قاچه

قاچه زه‌یه قدر کیده‌بیله‌جکلردر ؟ معلومکزدرکه بو چولك ایلروسنده نه یه‌جك نه ایچه‌جك هیچ بر شی یوقدر . بر از زحمتی کوزه الدیروب صیقیجه یوروییه‌رك تعقیب ایده‌جك اولورسه‌ق مطلقا یتیشورز » دیه آیلری سرعتله یوروتمکه باشلادی . حتی کندیسی سقط اولدیغندن او قدر حیزلی یورو- یه‌مدیکی جهتله بر آیینك ارقه‌سنه بینمش ایدی . اوچ کون اوچ کیجه کیتدیلر . فقط بومدت ظرفنده بر هفته‌لقدن زیاده یول قطع ایلدیلر . ایلروده دشمندن هیچ بر اثر اولمیوب اکا بدل بر صیجاق کونك اوکله وقتنده بادسموم علائمی یولك ایلرو- سنده کورونمکه باشلادی . آیلر پادشاهی « بو نه‌در ؟ » دیه صورنجه ارتق خدعه‌سنی اتمام ایتمش اولان وزیر فداکار دیدی که : « ای ظالم ستمکار انك نه اولدیغنی بیلمیورمیسك ؟ او باد سمومدرکه جمله‌کزی یره سره‌جکدر . بوانتقام روزکاری کلسه بیله سز بو چولدن عودت امیدنده‌می ایدیکز ؟ اوچ درت کونده قطع ایلدیککز مسافه‌یی بر هفته‌ده

تکرار یورومك قابل اوله‌میه‌جغندن جمله کزآچلقدن صوسزلقدن هلاك اوله‌جقسکز واقعا بنده برابر هلاك اوله‌جغم اما او بنم امورمده دکلدر . بن انتقام بولنده هلاك اولمقده بولندیغمدن ممنون بیله اولیورم » دیه شو دلالتدن مقصدی نصل برخیانت منتقمانه اولدیغنی اکلاتدی . واقعا بادسموم اسه‌رلك آیلرك برچوغی هلاك اولدقلری کبی قصوری دخی کیندکاری یولدن کیرو یه دونه‌میه‌رلك محرومیتدن متاعبدن هلاك اولدیلر .

بایقوشلر پادشاهنك وزیری بو حکایه‌یی ایراد ایله چیلاقلر پادشاهنك وزیر خامسنك حالنی اوقدر کوزل تصویر ایتمش اولدی‌که وزیرخامسك ارتق یاقه‌یی اله ویرمش اولمسنه شبهه‌سی قالمیه‌رق حیاتندن دخی امیدی کسمش ایدی . انجق شباهنك وزیرینك رأی و نصیحتنی قبول ایتمدی . بویله مجروح و عاجز برکسه‌یه قییمق موافق مروت اولمیه‌جغنی بیانیله چیلاقلروزیرخامسنی عزت و اکرامله تداوی‌یه باشلادی . آزوقت ظرفنده یاره‌لری صاوشوب

توکاری بیتدیکندن وزیر اعادهٔ قوت ایلدی. بر چوق کوزل حکایه‌لر ایله شباهنکی اوقدر اکلندیرر اوقدر حکمت درسلریله مستفید ایلر ایدی که شباهنك عادتا چیلاغك مفتونی اولدی. بوحالده اوجه کندیسنی اعدام رأینده بولنان بایقوش وزیری ایله اره‌لرنده شدتلی برمنافسه ظهوره کله‌جکی درکاردر. چیلاق بومنافسه‌یی برطرف ایتمك ایچون کویا چیلاقلغندن بیزار ایمش کویا بایقوش اولمق ایستیور ایمش کبی طورانوب کیجه کوندوز کندیسنی بایقوشه تحویل ایتمسی ایچون جناب حقه تضرع ونیازه‌ده باشلامشیدی. برکون بایقوشلر پادشاهی شباهنك معهود وزیره «کوردکمی؟ سن چیلاغی اعدام ایتدیرمك ایستیور ایدك اوایسه بزم جنسمزدن اولمغه قدر چالیشیور» دیمسیله وزیر کوله‌رك «افندم! دنیا براره‌یه کلسه هرکس جنسنه چکر! شو خدعه‌کار چیلاغك سوزلرینه ایناغمیکز! او بزم ازلی ابدی دشمنمز اولان نوعدندر. هرنه سویلر ایسه سزی اغفال ایچون سویلر. فی الواقع بایقوش

بیله اولسه یه اینانمیکز . زیرا برفاره حکایه‌سی
بیلورم که فاره‌لکدن انسانلغه تحویل نوعیت
ایتمش اولدیغی حالده ینه جنسنه چکمشدر » دینجه
پادشاهک امری اوزرینه اوحکایه‌یی ده بروجه‌آتی
تقریر ایلدی :

« متناسخ فاره »

زاهدک بریسی کوزل برچای کنارنده‌عبادتله
مشغول ایکن هواده اوچان برچیلاق اغزنده‌کی
فاره یاوریسنی زاهدک یانته دوشوروی ویردی .
فاره یاوریسی غایت کوزل اولدیغندن زاهد آنی
اولدورمیوب بسیله‌مکه نیت ایلدی ایسه‌ده
خانه‌سنه کتوردکده چوجقلری فاره یاوریسنی
اولدورمکه طوراندقلرندن یاورویی بونلر النیدن
قورتارمغه وامنیت ایچنده بسیله‌مکه مدار اولمق
اوزره انسان صورتنه تحویل ایتمک آرزوسنه
دوشدی . بوآرزو ایله ال‌قالدیروب دعایه‌باشلادی .
کندیسی مستجاب الدعوه بر زاهد اولدیغندن
جناب حق دعاسنی قبول ایدوب فاره‌یی غایت کوزل

بر قز صورتنه تحویل ایلدی. قز یواش یواش بیومکه باشلادی. نهایت کالینلك زماننه واردقده زاهد قزی کلین ایتمك ایستدی ایسه‌ده قز اویله بر قوجه ایستیورکه دنیاده اندن عالی اندن بیوك هیچ بر احد بولنمسون. بوحالده زاهد قزینه مناسب قوجه اولسه اولسه کونش اوله بیله جکنی دوشوندی. قز دخی تصویب ایتمکله واروب کونشه قزینی تکلیف ایلدی. کونش دیدی که: « مادام که قزك ایچون الك عالی الك قوی الك پارلاق بر قوجه اره‌یورسك بن اکا لایق اوله‌مم. زیرا بر بلوط بنم اوکمه کلنجه نورمی حبس ایدیور. بلوط قزك ایچون دها لایق بر قوجه‌در » واقعا زاهد کونشك بوسوزینی تصویب ایلدیکندن قزینی بلوطه تکلیف ایلدی. حالبوکه بلوط دخی «کوزل اما روزکاره قارشو بن پك عاجزم! هانکی طرفدن روزکار اسلسه بنی او طرفه طرد و دفع ایدیور » دینجه واقعا روزکارك دها مناسب اوله‌جغنه کرك زاهد وکرك قزی قانع اولدیغندن مرامی روزکاره

اكلاتديلر . او دخی دیدی که : « کوزل اما بنم
قوتمه پك چوق شیلر طیانه‌مدقلری حالده طاغلر
پك اعلا مقاومت ایدیورلر . طاغ بندن دها
قوتلیدر . بو تکلیفی اکا عرض ایدکز » واقعا طاغ
دها قوتلی کوروندیکندن کیدوب تکلیفی اکا عرض
ایلدیلر . طاغ ایسه « آه ! بنده‌کی متانت ظاهره‌یه
باقیکز ! بو مروق قدر بر فاره‌جك بنم قعرمی دلوب
مسکن اتخاذ ایدیور » دینجه زاهدك قزی باباسنه
« اوت ! اوت ! دنیاده فاره‌دن عالی کمسه یوقدر .
طاغدن روزکاردن بلوطدن شمسدن هپسندن دها
موافق قوجه اودر » دیه فاره‌یی جمله‌سنه ترجیح
ایلدی . مقتضای جبلت اصلیه‌سی ذاتاً بو دکلمیدر ؟
هله زاهد فاره‌یه عرض کیفیت ایدوب ده فاره
طرفندن « پك اعلا ! بو قزی الورم اما فاره
اولملیدر . زیرا بن جنسمدن بشقه‌سیله ازدواج
ایده‌مم » جوابنی النجه زاهد ارتق شرف انسانیتله
مشرف اولمش بولنان قزی بو تکلیفی قبول ایتمیه‌جك
دیه حکم ایلدی ایسه ده فاره‌دن متناسخ قز بالعکس

صبحانلغی انسانلغه‌ده ترجیح ایدرك نهایت بیچاره زاهد انك تکرار فاره اولمسی ایچون الدیرمغه دعا ایتمکه مجبور اولدی و قزینه فاره اوله‌رق طاغ فاره‌سنه واردی .

بایقوشلر وزیری بو حکایه ایله چیلاق وزیرینك بتون سوزلری کندی پادشاهنی اغفال ایچون ریاکارلر مداهنلر سوزلری کبی یالان اولدیغنی ادعا ایلدیسه‌ده شباهنك بونی اره‌لرنده‌کی منافسه‌یه حمل ایدرك چیلاق حقنده‌کی توجهنی اصلا تغییر ایتمدی . براره‌لق چیلاق اویله اغاج قوغوقلری و بردلیکلری کبی یرلرده ساکن اولمق بایقوش ملتنك شان وشرفنه موافق دوشمیه‌جکی بیانیله شباهنکی کنیش و کوزل بر مغاره‌یه کوتوروب « ایشته سلطانمزه لایق اقامتکاه بوراسیدر » دیه اقناع ایتمکله شباهنك دخی بعدما بندکان و توابعیله اوراده اختیار اقامت ایلدی . واقعا چیلاغك مخالفی اولان بایقوش وزیری « دشمنلرك سوزلرینی دیکله‌ملی اما موجبنجه عمل ایتاملی . عکسنی اجرا ایتملی » دیه نصیحته اغاز

ایلدی ایسەدە شباهنك ایچون دیكلەمك امكانی وارمیدر ؟

تمام بایقوشلری كاملاً بر مغاره ایچندە جمع ایلدكدن صكره چیلاق وزیری طوغریجه كندی پادشاهی اولان پیروز نزدینه واردی. دیدی كه: « بحمدالله خدعەلرمدە موفق اولدم. دشمنلرمزك جملەسنی پادشاهلریله برابر بر مغارەیە طیقدم. انلرك كوندوزلری كوزلری كورمدیكندن جملەسی كیرمش كبی اویقویە واررلر. سز عسكركزی طوپلایكز. بر كون صباحدن اقشامه قدر چور چوپ طاشیوب مغارەیی طولدیركز اقشام اوزری دە آتش ویرەلم جملەسنی یا آتشدە كباب ایدەلم ویاخود دومانەبوغەلم » وزیرك بو رأیی پك موافق كلدیكندن پیروز موجبنجه حركت ایلدی. بیكلرجه چیلاغی معیتنه الوب كیدرك غاغالریله پنچەلریله هر بری قالدیرەبیلدیكی چالی چرپی‌یی مغارەیە ییغمغه باشلادیلر. تا اقشامه قدر مغاره ایچنه لزومندن فضله بیله اوطون ییغدیلر. اقشام اوزری دخی بر

چوبانك آتشندن یانمش بر چالی پارچه‌سنی قالدیروب کتورمکله مغاره ایچنــده اویله بر آتش یاقدیلر که درون غار عادتا مدهش برفرونه بکزه‌دی • بایقوشلر جان قورتارمق ایچــون شو طرفه بو طرفه باش اورمق ایستدیلر ایســه‌ده کوزلری کورمدیکندن باشلرینی قیاره اورمقدن طولایی مجروح اوله‌رق سرسم سرسم آتشه دوشــیورلر ایدی • حاصلی جمله‌سی هلاك اوله‌رق چیلاق ملتی بایقوش ملتندن انتقامنی مکملاً المش اولدی •

ارتق وزیر خامسك اشبو موفقیتی پیروزی نه‌قدر ممنون ایده‌جکنی تفصیله حاجت وارمیدر؟ بتــون ارکان دولت وهیئت ملتیله وزیرخامســك منتداری قاله‌رق اکا کوره قــدرینی اعلا وذاتنی تقدیسه باشلادیلر • برکون پیروز وزیرینك موفقیتنی بنه مدح وثنـــایه باشلادیغی اثناده « لکن بایقوشلر کبی مکروه حیوانلر ایله بونجه زمان دوشوب قالقمقدن نفسکه ملال وکلال کلمزمی ایدی؟ نصل اولور ایدی‌که او بله خائنا نمزی یاقش یقمش اولان دشمنلره‌روی

صداقت کوستره بیلور ایدك؟ » دیه سؤال ایتمسیله
وزیر خامس « افندم! جدی برمقصدی اولوب ده
او مقصده خدمت ایدن انسان هیچ برشیدن بیقمامغی
اوصانمامغی ده کوزه الدیرملیدر. بو بابده بر یلانك
حکایه‌سی مسموعم اولدی که مقصدینك حصولی
اغورنده قوربغالر پادشاهنه مرکب اولمغی بیله
کوزه الدیرمشدر » دیه بروجه آتی صبرلی بر یلان
حکایه‌سی سویلدی:

## « صبرلی یلان »

یلانك بریسی کنجلکی هنکامنده اولانجه
زماننی قوربغا صیدیله امرار ایلر ایدی. او درجه یه
واردی که ذاتاً قوربغالر ایله اره‌لرنده عداوت بولنمغله
قوربغادن بشقه هیچ بر حیوانك قانی ایچمز اتی
یمز اولدی. فقط مرور زمان ایله یلان اختیار-
لاشدی. ارتق اولکی کبی قوربغالری تعقیب ایده‌مز
اولدی. ایش بر درجه‌یه کلدی که یلان آچلقدن
هلاك اوله‌جق اما کنجلکی زماندنبری قوربغا اتی
یمکه و قوربغا قانی ایچمکه الشمش اولدیغندن بشقه

هیچ بر شکاره رغبتی ده یوق ایدی . نه یاپسون ؟
قالقدی طوغریجه قوربغالرك پادشاهنه واردی .
« اکرچه عداوت قدیمه‌مز حسبیله سز بکا امنیت
ایده‌مز ایسه‌کزده بنی سزه یار صادق ایده‌جك بر
سبب عظیم واردر . بندن هیچ اورکمیکز ! بن ارتق
مدت عمرمی سزه مرکب اولمغه حصره مجبور
اولمشم . هر ایستدیککز زمان بکا بینوب آرزو
ایلدیککز یره کیده‌جکسکز ! » دینجه قوربغالر
پادشاهی بو سوزه تعجب ایدرك سببنی صوردی .
یلان دیدی که : « بر کون سزدن بر قوربغانك
ارقه‌سنه دوشوب تعقیبه باشلادم . قوربغا کیده
کیده بر زاهدك خانه‌سنه التجا ایلدی . بن ده ارقه‌سی
صره اورایه کیردم . آغزمه یموشاق برشی طوقندی
قوربغا دیه همان قاورادم ایسه‌ده مکر قوربغا دکل
زاهدك کوچك چوجغنك ایاغی ایمش . چوجغك
ایاغنی محکم ایصیرمقلغم اوزرینه چوجق فریاده
باشلاینجه زاهد بنی درحال طلسمله یاقه‌لادی . هسکا
جزا اولمق اوزره سنی قوربغالرك پادشاهنه مرکب

ایتدم . کیده‌جکسك آنی هر ایستدیکی یره صر تکده
کوتوروب کزدیره‌جکسك . اکر برکون بو خدمتده
قصور ایده‌جك اولور ایسه‌ك سنی طلسمله ینه‌طوتار
هلاك ایلرم » دیه بنی ایشته بو وظیفه‌یه تعیین ایلدی »
قور بغا پادشاهی بالطبع بو سوزه اینانمدی . ارقه‌سنه
بینه‌رك هر ایستدیکی یره کمال سرعت و عظمت ایله
کیتمکه باشلاینجه بوراحت آنك‌ده کیفنه کیدیور
ایدی . یلان بو مرکبلکه اوقدر تحمل ایلدی‌که
اکا نسبتله بنم بایقوشلر پادشاهنه ندیم اولمقلغم
هیچ منزله‌سنده قالور . فقط چاره‌نه؟ مقصودینه
نائل اولمق ایچون انسانك صبرلی اولمسی لازم
کلور . یلان خدمتنده اوقدر حسن ملازمت ایلدی
و قور بغالرك پادشاهی اندن اول‌قدر ممنون اولدی‌که
نهایت برکون « جانم سن هیچ برشی یمزمیسك ؟
بو آچلقله سنك حالك نه‌اوله‌جق ؟ » دینجه یلان
« افندم ! بن قور بغا اتندن بشقه برشی ییه‌مم که !
فقط ایشته شمدی خدمتکزده بولنمغله انلره‌ده‌تعرض
ایده‌مز اولدم . مکرکه بعدما تبعه و بنده‌کانکزدن

اولومه لایق اولانلری بکا حواله ایده‌سکز» دیه‌رك
بونی قور بغالرك پادشاهی‌ده قبول ایتمکله بعدما
یالکز اولومه لایق اولنلردن دکل لایق اولمیانلردن
دخی برقاچ قور بغایی یلانه تعیین ایلمشدر .

چیلاقلرك وزیر خاصی پیروزه بو حکایه‌یی
سویلیه‌رك بر ایش یاپمق ایستیانلرك بهمه حال او ایش
ارقه‌سنده مقدم اولملری و هر نه قدر صعوبت و مشکلات
کوره‌جك اولسه‌لر زنهار عزملرندن کیرو دونمامالری
اقتضا ایده‌جکنی ایضاحه باشلادی . برکسه‌ده
فطانت ذکاوت اولوب‌ده باشلادیغی ایشدن
بیقمیه‌جق او صانمیه‌جق درجه‌لرده اقدام و غیرتی‌ده
اولدقدن صکره اوکسه سرچه قدر ضعیف و مقابلنده
اولانلر دخی یلان قدر قوی اولسه‌لر دخی ینه
ضعیفك قوی اوزرینه تدبیری نتیجه‌پذیر اوله‌جغنی
بالادعا بو بابده بروجه آتی برحکایه دها سویلدی :

« سرچه و یلان »

برخانه‌نك صچاغنه ایکی سرچه یووا یاپمشلر
ایدی . براز زمان صکره بونلرك برقاچ یاوریسی‌ده

[illegible] فدن طوپلادقلری
[illegible] لر ایدی ۰ بر کون
[illegible] ری اثناده بر یلان
کلوب یاور یلرك جمله سنی یدکدن ماعدا یووا ایچنده
دخی چورکلنه‌رك یاتمش یعنی یووایی ده ضبط ایتمش
ایدی ۰ سرچه‌لر عودتلرنده قومشولری اولان دیکر
بر قوشی پر تلاش و پر اضطراب کوره‌رك سببنی
صوردیلر ۰ قومشو « آه نصــل تلاش ایته‌یم که او
خائن یلان کلدی یاور یلرکزی یوب یووا کزی ده
ضبط ایتدی » دینجه واقعا سرچه‌لر دخی زیاده‌سیله
مأیوس و متهلف اولدیلر ایســه‌ده ارکك سرچه
دیشیسنه « او قدر مأیوس اولمیه‌لم ! یأسله بودرده
چاره بولنه‌مز ۰ دشمنزدن انتقامك یولنی دوشونه‌لم »
دیه منتظر وسیلهٔ انتقام اولدیلر ۰ وقتا که اقشــام
اولدی ۰ خانه صاحبی اولان انسان اوغلی بر شمع
یاقه‌رق انکله آتش یاقمغه چالیشیور ایدی ۰ سرچه
همان شمعی قاپدیغی کبی یوواسنه کوتوردی ۰ خانه
صاحبی « امان آتش صچاغه صارمســون » دیه

النه بر قازمه الەرق طامه [illegible]
باشلادیغندن دروننده‌کی یـ[illegible] سیسی طیشاری‌یه
آتمغه طوراندی ایسه‌ده نصفی خانه صاحبنك
قازمه‌سی التنده از یلوب نصف دیکری دخی یووا
ایچنده یاندی٠

ایمدی خاطرلرده اولمق لازم کلورکه‌شو حکایات
متسلسله‌یی اصل حکایه ایدن حکیم بیدپای اولوب
مقصدی دخی دشمنك تملقاتنه اصلا حواله‌ٔ سمع
رغبت ایتامك لزومنی رای دابشلیمه اکلاتمق ایدی٠
دابشلیم شاه بوزایه قدر مسموعی اولان حکایاتله بو
حکمته لزومی وجهله وقوف حاصل ایتمش بولند-
یغندن حکیمك عنایاتنه تشکر ایلدی٠ انجق کندی
مملکتنده مغاره دروننده ظهور ایدن اون درت
وصیتدن بشنجیسی انسانك اهمال و غفلتی سببیله
جهرهٔ مطلوبك وراء پردهٔ تعویقده مستور
و محجوب قاله‌جغنه دائر اولمسیله بو حقیقتك دخی
حکمنی ایضاح ایلمسنی بر همن حکیمدن رجا ایلدی٠
بناء علی ذلك حکیمك بو حکمتی ایضاحه باشلامسنه

مقابل بزم ایچونده باب خامسی بر وجه آتی کشاد
ایلمك لازم کلدی .

« انتهای باب رابع »

## بشنجی باب

— قازانلمش نعمتك غفلتله الدن کیده جکی —

حکیم بیدپای شاه دابشلیمك التماسی اوزرینه بشنجی وصیتك ده حکمنی تصویر ایچون دیدی که :

— اوت پادشاهم ! غفلت و قیدسزلق هر شیده فنادر . حتی انسان بر دولتی بر نعمتی اله کچیردکدن صکره انك محافظه سنده تقید و اهتمام اتمیه جك اولورسه او نعمتك الدن کیتمسی ده ممکناتدندر . تجارب عدیده ایله ثابت اولمشدر که بعض شیلرك اله کیرمسی دها آز کلفته محتاج اولوب بعدالحصول محافظه سی ایسه دها زیاده دقت و اعتنایه احتیاج کوسترر . حتی بر قاپلو بغا

حکایه‌سی مسموعم اولمشدر که غایت عاقل و فطین
بر میمون ایله بك قولای دوست اوله‌بیلدیکی حالده
او نعمت دوستیی محافظه ایده‌مدیکی ایچون الدن
کیدرمش و حصول محرومیت اوزرینه ایتدیکی
تأسفلرك هیچ بر فائده‌سی اولمامشدر .

رای دابشلیم بو حکایه‌نك نه یولده اولدیغنی
سؤال ایتمسی اوزرینه بیدپای حکیم بر وجه آتی
نقلنه شروع ایلدی :

## « میمون و قوربغا »

بحر احضر جزایرینك بریسنده میمونلر پك
چوق اولوب جزیرهٔ مذکوره‌یی منحصراً و مستقلا
کندی استیلالری آلتنه المشلر ایدی . بونلرك کاردان
نامنده بر پادشاهلری اولوب جمله‌سی اکا اتباع
و اطاعتلری سایه‌سنده مرفه‌الحال اوله‌رق یاشامقده
ایدیلر . نیجه ییللر کاردانك سایهٔ حکومتی میمونلری
شداید روزکاره قارشو مستظل ایلدکدن صکره
ارتق کاردانه ضعف پیری عارض اولمغله نه کوز-
لرنده اولکی قوت قالدی نه ذهننده اولکی شدت .

نهایت بر از زمان صکره هیچ ده امور حکومتی
کوره‌مز اولنجه کاردانك اقرباسندن بر کنج میمونده
استعداد سلطنت و اقتدار حکومت مشاهده ایدن
میمونلر یواش یواش اکا تحویل اتباع و اطاعت
ایتدکلرندن برقاچ وقت صکره زمام ادارهٔ حکومت
بالکلیه او کنجك النه کیردی . کاردان ایسه
بالمجبوریه کوشهٔ فراغته چکلدی . لکن چکلدیکی
کوشهٔ فراغت دخی اولور اولمز پادشاهلرك مغبوط
و محسودی اوله‌جق قدر لطیف بر یر اولوب
کوناکون میوه‌لری و اقار صولری ایله جنت
باغلرندن نشان و یرر ایدی . برکون کاردان کندی
کندیسنه کزنمکه چیقوب لطیف بر کول کنارنده
عظیم بر انجیر اغاجنك اوزرینه چیقدی . بال کبی
طاتلی انجیرلردن یر ایکن بلا اختیار بر دانه‌سی
الندن حوضه دوشدی . دوشن انجیرك « جوم ! »
دیه چیقاردیغی سس کاردانك پك خوشنه
کیتدیکندن اندن صکره بر انجیری اغزینه‌و دیکرینی
کوله آتار و دوشن انجیرك چیقاردیغی صدا ایله

دخی تشنیف سامعه ایلر ایدی . مکر کولك کنارنده
و انجیرلك دوشدیکی محله قریب بر یرده بر قاپلو بغا
وار ایمش که کاردانك اغاجدن آتدیغی انجیرلری
کندیسی ایچون آتیور ظنیله الوب الوب یر ایمش .
قرننی طویورنجه‌یه قدر یدکدن صکره « بکا بو یله
حسبةلله عنایت و احسان ایدن بر ذاته بنم‌ده عرض
لازمهٔ شکران بورجدر » دیه مقتدر اوله بیلدیکی
قدر فصاحت لسان ایله کاردانه تشکر ایتمکه
باشلاینجه قور بغانك شو صافدرونلغی کاردانك
خوشنه کیدرك حاضر چکلمش اولدیغی کوشهٔ
فراغتده بشقه بر یاری بشقه برانیسی دخی بولنمدیغندن
قاپلوبغایی کندیسنه دوست اتخاذینی آرزو ایلدی .
حاضر ایکیسنك دخی قرنلری اعلا طاتلی انجیرلر
ایله طویمش بولندیغندن قور بغا ایله کاردان مصا-
حبه‌یه باشلادیلر . کارادن هرکس ایچون بر
دوستك لزومنی بعدالاعتراف فقط دوست اتخاذ
اولنه‌جق ذاتك غایت عاقل و دانا اولمسی لازم
کله‌جکنی و بالعکس هر جاهل و نا اهل دوست

اتخاذ اولنورسه بوندن کوناکون فنالقلر ظهور
ایده‌جکنی بر طور حکیمانه و مجربانه ایله اکلاتمغه
باشلایه‌رق حتی کشمیر شاهنك بر کیجه‌ده بویله
عقلسز دوست ایله عقللی دشمنك مضرت ومنفعتنی
اکلامش اولدیغنده دائر بر وجه آتی برده حکایهٔ
لطیفه سویلدی .

## « عقلسز دوست وعقللی دشمن »

کشمیر دیارنده بر پادشاه جهانپناه وارایدیکه
شوکت وسطوت وثروتده برنظیری دها کورلمامش
ایدی . بو پادشاهك برده تربیه‌لی میمونی وارایدی .
میمون افندیسنه اوقدر محب ایدیکه کیجه صباحه
قدر او یومیوب افندیسنی بکلر و یتاغی ایچنده
یاتان افندیسنی اسن روزکارلردن بیله اسیرکرایدی .
اوسمتلرده برده خرسزبولنوب دائرهٔ بلدیه‌رئیسنك
غایت سمیز وقوتلی براشکی اولمغله انی چالمق وبرده
شیشه‌جی دکاننی آچه‌رق اشکه بریوك شیشه
یوکلتدکدن صکره بونی سرمایه اتخاذیله تجارته
باشلامق آرزوسنه دوشمش ایدی . بوآرزو یی موقع

اجرایه قویمق ایچون برگیجه سوقاغه چیقدی .
وقتسز اوله‌رق کندیسی کبی برآدمی دها سوقاقده
کورنجه نه مقصدله کزندیکنی صوره‌رق انکده بر
خرسز اولدیغنی وفقط اوشهرلی اولمیوب دیار
آخردن کشمیره کلمش بولندیغنی جواباً استماع ایدنجه
کندی آرزو ومطالعه‌سنی‌ده اکا اکلاته‌رق شو
رئیسك اشکنی برلکده چالمق و بریولك شیشه‌ینی
برلکده آشیروب بعده ینه برلکده تجارت ایتمك
ایچون یبانجی خرسز ایله قول‌وقرار ایلدیلر . برده
او اره‌لق قارشولرینه پولیس چیقمسونمی؟ یبانجی
خرسز بردیواری اتلایوب کندیسنی قورتاردقدن
ماعدا دیوار ارقه‌سندن پولیس ایله یرلی خرسزی
دیکله‌مکه‌ده باشلادی . پولیس یرلی خرسزدن کیم
اولدیغنی و بوساعتلرده اورالرده نیچون کزندیکنی
سؤال ایتمسی اوزرینه احمق حریف وقوع حالی
طوس‌طوغریجه حکایه ایتمزمی ؟ پولیس « سن
نه عقلسز حریف ایمشسك به ؟ بلدیه رئیسی کندی
اشکنی بکلتمك ایچون صورت مخصوصه‌ده ایکی

آدم تعيين ايتمشدر . هيچ انك اشككنى چالمق كوزه
كسديريله بيلورمى؟ ولوكه كسديرلسون برده بو
اشكه يوكلته جكك بريوك شيشه قاچ پاره ايدركه؟ سن ده
بو غيرت وار ايكن بارى پادشاهك خزينه سنى صو يمغه
كيتمش اولسه ايدك نه ايسه نه ايدى!» ديه خرسزى
ياقه لاديغى كبى زندانه كوتورمش . ديوار ارقه سندن
يبانجى خرسز بو سوزلرى ايشيدنجه كندى كنديسنه
« شو احمق خرسز بكا عقل اوكرتمش اولدى .
واقعا براشك ايله بر يوك دخى شيشه چاله جغم ديه
كنديمى نه دن تهلكه يه القا ايده يم؟ كيدر پادشاهك
مالنى چالمغه غيرت ايلرم! » ديه قالقدى ايرتسى كيجه
سرايه واروب ديوارينى دلمكه باشلادى . واقعا
ديوار محكم ايديسه ده يبانجى خرسزده مهارت
دخى بولنده اولديغندن برخيلى چالشدقدن صكره
ديوارى دلدى . تصادف بويا! طوغريجه پادشاهك
ياتديغى اوطه يه آچيلمش اولان دليكدن اورايه
كيرنجه مكلف برقار يوله اوزرنده پادشاهك ياتديغنى
وميمونك دخى قارشوده نوبت بكلديكنى كوردى .

حتی میمونك النده بر ده خنجر وار ایدیکه کورمش
اولدیغی تعلیم مقتضاسنجه پادشاهه کیم قصد
ایده جك اولورسه بو خنجر ایله اعدامنه یورو یه جکی
حال وطورندن دخی اکلاشیلیور ایدی . خرسز
میمونه شبهه و یرمکسزین اوطه یه نصل کیره جکنی
دوشونوب طورر ایکن برده دقت ایتدیکوردیکه
طواندن پادشاهك سینه سی اوزرینه برخیلی
قرنجه لر دوشیور . بوکا میمون دخی دقت ایلدی .
میشیل میشیل او یومقده بولنان پادشاهك نازك
کوکسنی قرنجه لر ایصیره رق راحتسز ایلدکلرینی
میمون کورنجه همان النده کی خنجری چکه رك
کویا قرنجه لری اورمغه طوراندی ایسه ده خنجر ایله
انلره هیچ برفنالق ایده میه جکی حالده پادشاهی
هلاك ایلیه جکی محقق ایدی . خرسز بو حالی کورنجه
« بره حیوان ! نه یاپیورسك ؟ جهانك ولی نعمتی
اولان پادشاهی هلاك ایده جکسك ! » دیه فریاده
باشلادی . پادشاه بو فریاد اوزرینه او یقودن
او یانه رق کندیسنی میمونك خنجر غدرندن قورتاره

بیلدی • بعده خرسزی كوروب اوراده نه ایشی اولدیغنی صورنجه خرسز « والله افندم! بن بورایه خرسزلغه كلدم ده مقصدم سزه قیمق اولمدیغی ایچون بر عقلسز حیوانك حقكزده اویله مدهش بر تهلكه ایقاع ایلدیكنی كورنجه طیانه میوب حایقیردم • سز بونجه عالمك ولی نعمتی بر پادشاهسكز! هلاككز ایله جهانك قان اغلامسنی روا كوره مدم » دیه اعتراف حال ایلدیكندن پادشاه دخی حریفك بو انصافنی تقدیر وتحسین ایدرك كندیسنه كلی عنایتلرده بولنمشدر •

كاردان بو حكایه یی سویلیه رك دوست اتخاذ ایدیله جك ذاتك اویله پادشاهی بكله یان میمون كبی جهلادن و حمقادن اولماسی لازم كله جكنی ایشته خرسز اورایه فنا قصد ایله كیرمش اولدیغی حالده مجرد عقللی دشمن اولمسیله پادشاهی قورتاردیغنی بالایراد دوستك انتخابنده هر كسك پك باز یاده اهمیتله طورانمسی لزومنی اكلاتدی • قاپلو باغه كاردانك بو حكایه سنی جان قولاغیله دیكله یه رك فی الواقع

دنیاده صادق دوست و صادق بنده قدر هیچ بر
نعمت جلیل القدر اوله‌میه‌جغنی تسلیم ایله برابر
کندیسی دخی بویله هرسوزی عین حکمت اولان
بر ذاتله دوست اولمق داعیه‌سنده بولندیغندن کرك
ایکی دوست میانده وکرك افندی ایله قول‌ارەسنده
لوازم صداقت واستقامت نه‌صورتده تأمین ایدلمش
اوله‌جغنی اوکرنمك ایستدی . بناءً علیه « دنیاده
کیملرك صداقتلرینه ایناملی و کیملرك خیانتندن قورقلی؟ »
دیه ایراد ایلدیکی سؤاله جواباً کاردان دیدی‌که :
« بومسئله‌ده انسانلری اوچ قسمه آیرملیدر . برنجی
قسمی خیروشره دائر هیچ بر رأیلری اولمیه‌جق
و یالکز صحبتلریله انسانی اکلندیره‌جك آدملردرکه
بونلر برخانه‌نك اسباب تزیینیه وتنویریه‌سنه بکزرلر .
انلر اولمدیغی حالده بودنیا معیشتخانه‌سنك زینتی
وضیاسی یوق دیمك اولور . ایکنجی قسمی امور
وخصوصده رأیلریله عمل ایدیله‌جك ذواتدرلر .
بونلر دخی ایکی قسمدرلر . برنجی قسمی صداقتلری
حسبیله ویره‌جکاری رأیلردن استفاده محقق

اولانلردركه انلر علاج ودوا مثابه‌سنده‌درلر . علاج ودوا اولمینجه عالم معیشتده امراض کوناکوندن سلامت بوله‌بیلمك قابل اوله‌میه‌جغی کبی بویله صادق مستشارلر بولنمینجه امور وخصوصلكده مهالکنه چاره بولنه‌مزلر . اما ینه بومستشارلرك ایکنجی قسمی دخی منافقلر مرایلر اولورلركه انلر عینیله مرض دیمکدرلر . ظاهر حالده نازك وغایت خوش کورونده‌کلری حالده حقیقتده وجودلری نك مضرتیله نیجه بلیاته سببیت کوسترمش اولورلر »

میمونلرك حکمدار سابقی ایله قاپلو بغاره سنده شو سوزلر تعاطی اولندقدن صکره قابلمه بغا بویله حکیم سیرت برذاتله دوست اولمغه وحتی اول پادشاه سابقه یکیدن قول اولمقله افتخار ایتمکه ازدل وجان ارزو چکه‌رك کندیسنی قبول دخی ایتدیرمشدركه حکایه‌نك بوندن اشاغیسنی دخی حکیم بیدپای زای دابشلمیه نقل ایتمکده مداومت کوسترمش ایسه‌ده بز شو اصدقا واشقیا مسئله‌سنی حشویات زائده‌دن عاری وعقل وحکمته تمام موافق اوله‌رق حل

ایچون شو راجقده بر ملاحظهٔ عاجزانه عرض ایلیه جکز .

« ملاحظه مز »

صداقت و نفاقه دائر بیدپای حکیمك بورایه قدر سویلمش اولدیغی سوزلر میاننده عقل و حکمته الك موافق اولانی شو یوقاروده ایتدیکی تقسیمدر . پادشاهلر و یا سائر ذی قدرتلر کندی خدمتلری ایچون انتخاب ایده جکلری آدملری فی الواقع ایکی صنفه آیرملیدرلر . برنجی صنف خدمتلری یالکز او بیوك ذاتك کیفیاتنه عائد اولانلردر که طعام و شرابه خدمت ایده جك اولان عادی خدمتکارلردن بدأ ایله سوزلریله صحبتلریله کندیسنی اکلندیره جك اولان طالقاوقلره وارنجه یه قدر جمله سی بو صنفه داخلدرلر . بندکانك بو صنفی افندیلرینك آرزولرینه حرف بحرف رعایت و اطاعت ایتمکه مجبوردرلر . بونلر نه قدر مداهنه جی نه قدر ریاکار اولسه لر هیچ بر ضرری اولمدقدن بشقه بلکه ده خوشه کیده جك حاللری بوندن عبارت عد اولنور . بو بابده مسموعمز

اولان ایکی فقره‌یی بروجه آتی عرض ایلرز :

«فقره»

اوشاغك بریسی اعلا براندام آیینه‌سنی سیلمکده ایمش . افندیسی کلوب تماشا ایلدیکی صره‌ده «محمد ! هایدی باقه‌یم شو آیینه‌یی بر یومروقده قیریویر !» دینجه اوشاق بو امری تکرار ایتدیرمکسزین بر یومروق عشق ایلدیکی کبی آیینه‌یی قیرمش . افندی حدتله « بره اشك حریف! قیردیدکسه همان قیریویرملیمی » دینجه اوشاق دیمش که: « بنم وظیفه‌م سزك هرامر ونهیکزه اطاعتدن عبارتدر . مالکزی محافظه وظیفه‌سی دخی سزك وظیفه‌کزدر . سز مالکزی محافظه ایتمدیکز ایسه وظیفه‌سزلك ایتمش اولدیکز . بن آیینه‌یی قیردم ایسه وظیفه‌می ایفا ایتمش اولدم»

بوسوز اوزرینه ارتق اوشاغی تکدیره امکان قالورمی؟ اوشاقلرك وظیفه‌سی افندیلرینه عقل اوکرتمك دکل افندیلری هرنه امر ایدر ایسه انلری اجرا ایتمکدر .

« دیكر فقره »

طالقاوغك بریسی بر بك افندینك سفره‌سنده طعام ایدر ایكن بطلجان كلمش . افندی اولا بطلجانی مدح ایلدكده طالقاوق ازدل وجان بك افندی یی تصدیق ایدرك افندی بطلجانی ذمه باشلاینجه طالقاوق دخی تصدیق ایدرك ذمایمی ایله بطلجانی یرك دیبنه صوقمش . بك افندی « شمدی بطلجانی مدح ایدر ایكن شمدی ده ذمك سببی نه‌در؟» دینجه طالقاوق دیمش كه « افندیم ! بن بطلجانه خدمت ایتمیورم سزه خدمت ایدیورم . بطلجانه یارانه‌جق دكلم سزه یارانه‌جغم »

وظیفه‌سی قاوق صاللامقدن یارانمقدن عبارت بولنان بر طالقاوقدن رأی و افكار و مطالعه صورمق عبث دكلیدر؟ طالقاوغك رأیی افكاری مطالعه‌سی هپ پاره‌سنی اله‌جغی ذاتك صوینجه كیدرك كندیسنی بكندیرمك كندیسندن خوشلاندیرمقدر . بویله اولمسه طالقاووغك طالقاوقلغی مختل اولمش اولور . وجودینه بیله لزوم قالمامش صاییلور .

انسانلرك ایكنجی صنفنه كلنجه: بونلر رأیلرندن استفاده ایچون موقع استشاره یه النه جق آدملردر. بونلره ریا ومداهنه اصلا یاقشمز. زیرا ریا دیمك بر انسانك اصل حالی نه ایسه او حالده كورونمیوب ده بشقه درلو كورونمسی دیمكدر. لاابالی مشرب بر آدمك صوفی كورونمكه چالشمسی نصل بر ریا ایسه مرتكبك اهل عفت وخائنك صادق كورونملری كبی شیلر دخی هپ بر ریادر. هله مداهنه ریادن دها فنا بر یالانجیلقدر. مداهنه دیمك بر مذاكره ده اصل كندی رأیینی اورته یه قویمیوب ده خدمت ایلدیكی ذاته خوش كورونه جك رأیلری اورته یه قویمق دیمكدر كه بوده اصل التهلكه لی خیانتدر. بویله اولان مداهنه دن هیچ بر منفعت كلمز. زیرا مداهنلری عكس صدایه تشبیه ایتمشلردر. طاغ كبی دیوار كبی صدایی عكس ایتدیره جك اولان بر طرفه نه سویلمش اولسه كز سزه ینه سزك كندی سوزكزی اعاده ایلدیكی كبی مداهنه دخی نه صورمش اولسه كز او سؤاله ینه سزك ویره جككز جوابی

ویرر ۰ بوندن نه فائده حاصل اولور؟ بالعکس بیوك مضرتلر ملحوظدر ۰ زیرا استشاره‌دن مقصد بر فکرده‌کی طوغریلغی یا کلشلغی میدانه چیقارمقدر ۰ او فکر صاحبنه خوش کورونمك وعنایت واحسانه بو یوزدن نائل اولمق ایچون فکر مذکور یاکلش اولدیغی حالده مداهنه آنی طوغری کوسترملك کوز کوره تهلکه‌یه سوق دیمکدرکه ایشته بوده عین خیانتدر ۰ اما انسان قسمی عجایبدر ۰ هرکس کندی رأیی مصیب اولمسنی ایستر ۰ بونکله افتخار ایدر ۰ بناءعلیه بر بیوك آدم کندی رأینك برکوچوك آدم طرفندن رد اولندیغنی کورنجه جانی صیقیلور ده هرکس دخی مطلقا بیوکلره مداهنه ایتمکه مجبوریت حس ایلر ۰ ایشته دنیاده هرفنالق دخی بوندن نشأت ایلر ۰ بناءعلی ذلك دوستی مذاکره ومشاوره ایچون انتخاب لازم کلنجه او دوستلری اویله آدملردن انتخاب ایتملیدرکه هیچ برمنفعت ایچون کندی رأیلرینی درمیاندن چکنمملیدر ۰ اصل صادق وفداکار آدم ایشته بویله اولور ۰

شمدی کاردان نام میمون ایله قاپلو بغا حکایه سنده
دوام ایده لم :

قاپلو بغا کارداندە کوردیکی فطانت و حکمته
حیران قاله رق بر بط رابطهٔ دوستی ایچون رجایه
کیرشدکده کاردان تنهالق حالنده بو ضررسز
حیوانله زمان کچیروب اکلنمك ایچون رجاسنی
قبول ایلدی . دوست اولدیلر . هم ده ایکی طرفدن
دوستلغه اوقدر رعایت اولندی که محبتلری
کیتدکجه آرته رق ارتق بری برینك عاشق معشوقی
اولمق درجه لرینی بولدیلر . کاردان بو دوست ایله
اشتغالدن طولایی حکومت زائله سی تأثیرینی اونو-
ته رق دنیانك اصل ذوق و صفاسنی شو کوشهٔ
فراغتده بر یار وفادار ایله زمان کچیرمکده بولمغه
باشلادی . قاپلو بغا ایسه کنارنده بولندقلری کول
ایچنده کائن بر جزیره ده بولنان چولغنی چوجغنی
بالکلیه خاطردن چیقاروب کاردانه ملازمته وقف
وجود ایلدی . اره دن بر چوق زمانلر مرور
ایدوب قوجه سنك کلمامسی قاپلو بغانك قاریسنی

مأيوس ايتديكى كبى كلنلردن كيدنلردن قوجەسنك
بر ميمونه انتساب ايدرك دار و ديارى بالكليه
خاطرندن چيقارمش اولديغنى اكلاينجه دها زياده
يأسى آرتەرق عائلەسنه بى‌وفا اولان بو قوربغەيى
تكرار اولاد و عيال اوجاغنه كيرو كتورمك
ايچون قونو قومشو چاره آرەمغه باشلاديلر. بو بابده
بر قوجەقارينك رأيى قبول اولنەرق موجبنجه عمل
اولنمغه تشبث ايدلدى كه او رأى دخى ميمونك وجو-
دينى بو عالمدن ازاله ايتمينجه قاپلوبغايى قورتارمق
ممكن اولەميەجغى صورتندن عبارت ايدى.

بناء عليه قوجەقارينك رأيى موجبنجه قاپلوبغا-
نك قاريسى جعلى بر خستەلكه دوشەرك جزيردە
بولنان قونوسى قومشوسى قوجەسنه كيدوب ده
«بارى كل قاريكى بر كرەجك كوركه حسرت قيامته
قالمسون. بيچاره اولوم حالنده خستەدر» ديمرليه
قاپلو بغا اكرچه بونجه سنەلك حرمنى صوك دفعه
اولەرق بر كره دها كورمكى آرزو ايليورايديسەده
دوستى اولان كارداندن دخى آيريلەميور ايدى كلان

قور بغـالر كيفيتى كاردانه دخى اكلاته‌رق اونده
دوستنى كيتمكه اجبار ايلديكندن قاپلو بغا « اويله
ايسه كيدر همان بر لحظه
قالقـدى مملكتى اولان جزيره‌يه كيتـدى . اولاد
و عيالى حيـوانجغزك اطرافنى الـه‌رق مشـتاقانه
متحيرانه اطوار كوسترنجه قاپلو بغايه عائله محبتى
تكرار كلمشيدى . هله معهود قوجه‌قارى « اوغلم !
حرمكزك هيچ بر شـيئى يوقدر . قادينـلرده بويله
خسـته‌لك دائما اوله‌كلور . واقعـا پك تهلكه بر
خسته‌لك اولوب مطلقا اولومه منجر اولورسه‌ده
علاجى بللى اولديغندن بويله علاجى معلوم اولان
خسته‌لكلر نه قدر تهلكه‌لى اولسه‌لر ينه قورقمز »
دينجه‌قاپلوبغا « امان والده ! شـونك علاجى نه
ايمش باقه‌لم ؟ بوله‌بيله‌جكم بر شى ايسه مطلقا ارار
بولور كتوريرم » ديمسـيله قوجه‌قارى « اوغلم !
بونك علاجى ميمون يوركيدر . بر ميمون بولنوب‌ده
قلبى چيقاريله‌رق قانى ايچورلر ايسـه‌كز زوجه‌كز
خانم درحال شـفاياب اولور » ديدى . بيچـاره

قاپلو بغانك‌ده بو سوز اوزرينه نظر دقتی آچلدی .
اويله يا ! ميمون يوركنی نره‌دن بولور ؟ الده بر
كاردان وار ايسه‌ده او دخی جانندن عزيز
دوستی اولديغی حالده نصل قيه بيلسون ؟ حيله‌كار
قوجه قاری بو حيرتی كورنجه زبان
خدعه‌يی برقاريش دراز ايدرك اقناعه باشلادی .
او قدر مقنعانه سوزلر سويلدی‌كه بيچاره قابلو بغا
جانانی اولان كاردانی بو يولده فدا ايتمكی كوزه
آلديره‌رق « البته برتقريبنی بولوب آنی بورايه
كتوريرم . صكره‌سی سزك بيله‌جككز شيدر .
ايستر اولدوركز ايستر اولدورميكز نه ياپار ايسه‌كز
ياپكز ! » ديه قالقدی ينه كولك ساحلنه كتوب
كاردانی بولدی .

كاردان زوجه‌سنك نه حالده اولديغنی قاپلو بغادن
صوره‌سی اوزرينه واقعا پك فنا اولديغندن بحثله
قارينك يانندن آيريله‌ميه‌جغنی وكنديسی كبی بر
دوستدن جدا اولمغه دخی هيچ كوكلی راضی
اولمديغنی درميانله قور بغا كاردانی مطلقا كندی

جزیره‌لرینه نقل مکان ایچون الزامه باشلادی ۰
واقعا شو دنیاده ارتق کندیسندن بشقه دوستی
اولمدیغی جهتله برلکده یاشامق ایچون کاردان
دخی قاپلو بغانك جزیره‌سنه کیتمکه راضی اولدی
ایسه‌ده کندیسی صوده یوزر حیوانلردن اولمدیغی
جهتله اورایه قدر نصل کیده‌بیله‌جکی خصوصنده
بیان حیرت ایلدی ۰ بونك اوزرینه قاپلو بغا «بن
سزی ارقه‌مه الوب اورایه قدر کوتوریرم ۰ بن
اوقاچق کمی کبی برشیم! هیچ قورقمیکز » دیه عرض
تأمینات ایلدیکندن کاردان قناعت وامنیت کامله
ایله دوستنك ارقه‌سنه بینه‌رك یوله روان اولدیلر ۰
تمام کولدن برمقدار مسافه قطع ایلدکدن صکره
قاپلو بغایه برطورغونلق کلدی ۰ بوطورغونلق
اوقدر صداقتله دوستلق باغلامش اولدیغی میمونه
نصل قیه بیله‌جکی وحتی قیه بیلدیکی قضیه‌سی
خاطرینه ورود ایتمش اولمقدن نشأت ایلیورایدی ۰
ایتدیکی خیانتدن اول قدر نادم اولدی که ازقالدی
کیفیتی کاردانه دخی سویلیه‌جك ایدی ۰ فقط قوجه

قارینك اقناعات خدعه‌کارانه‌سی و اولاد عیال محبتی تکرار غلبه ایدرك ینه یولنه دوام ایلدی . قابلو بغانك بوطورغونلغی کاردانك‌ده نظر دقتنی جلب ایدرك سببنی صوردی ایسه‌ده قابلو بغا بر یالان بوله‌رق اصل مافی البالنی ستر ایلدی . براز دها کیتدیلر . قابلو بغاده طورغونلق تکرر ایلدی . کاردان ینه سببنی صوردی ایسه‌ده قابلو بغا بوکره دخی ایشی سترایده بیلدی . لکن کاردانك قلبنه بر شبهه کیردی . نهایت اوچنجی دفعه اوله‌رق قابلو بغاده طورغونلق واقع اولنجه کاردان بهمه حال سببنی اکلامق مراقنه دوشه‌رك قابلو بغایی کوزلجه استنطاقه باشلادی . اوقدر اطرافلی سؤاللر صورییور ایدی که نهایت قابلو بغا کتم اسراره مقتدر اوله‌میه‌رق کیفیتی اکلاتدی ایسه‌ده قوجه قاری‌یی‌ده کندی قاریسنی‌ده کمال شدتله تعییب وتشنیع ایدرك « هیچ بن انلرك اغزینه باقوب سنك کبی بر دوسته قیه بیلورمی یم ؟ مقصدم یالکز بزم ولایتده بر لکده یاشامقده‌در .

اورایه کیدر ایسه‌ك سنك حیاتكی سلامتكی محافظه بنم بیوئمك بورجی اولسون» دیدی ٠

عاقل میمون اکرچه ظاهر حالده دوستنك بو تأميناتنه ایناتمش کبی کوروندی ایسه‌ده حقیقت حالده کندی کندیسنه «بن قاپلو بغالوجز یره‌سنه کیدر ایسه‌م نه یپارم؟ واقعا انلرك کوجی بکا یتمز بر طرفه قاچار قورتیلور ایسه‌م‌ده بنم صویه یوزم اولمدیغندن اطه ایچنده محبوس قالورم» دیه شو بلیه‌یی اوزرندن دفعه لزوم کوردی ٠ اما قاپلوبغا- یه هیچ رنك ویرمك لازم کلمیه‌جکی درکاردر ٠ بناء علیه دیدی که: «دوستم! بویله سویلمیکز! واقعا قدینلرده اویله بر خسته‌لك اولدیغی بزم‌ده معلوممزدر ٠ بزم قلبمز ایسه او خسته‌لکك دواسیدر ٠ انجق سزك ظن ایلدیککز وجهله بزم قلبمز چیقا- ریلور ایسه بز هلاك اولمیز ٠ حتی نه زمان ایستمش اولسه‌ق بز قلبمزی کندی کندیمزه چیقاروب بودرده مبتلا اولانلره و یریرز ٠ میمون نوعی ایچون قلبلی کزمك قلبسز کزمك مساویدر ٠ شو قدر که بزه

يوله چیقمزدن اول قلبمی کول کنارنده براقش ایدم.
بیهوده سکا آغرلق ویرمسون دیه او لزومسز شیئی
ترك ایتمش ایدم. مادامکه علاج ایچون لازم ایمش.
هایدی دونه‌لم انی الەلم‌ده اویله کیده‌لم» قاپلمو بغا
بو سوزلری ایشیدنجه پك ممنون اولدی. هم
دوستندن آیرلمامق همده قاریسنی قورتارمق ممنون
اولمیه‌جق شیلردنمیدر؟ همان کیرویه دوندیلر.
تمام کول کنارینه کلوب‌ده کاردانك ایاقلری قره‌یه
دکدیکی آنده میمون بر کره صیچرادی بر اغاجك
اوزرینه چیقدی. بر دها اشاغی‌یه اینمدی. شاشقین
قاپلمو بغا «هایدی ارقداش! قلبکی آل‌ده یولمزه
کیده‌لم» دیه سدس ویردکده دیدی‌که: «بره احمق!
هیچ بر حیوانك قلبی ماکنه‌لیمیدرکه ایستدیکی
زمان چیقاروب ایستدیکی زمان صوقه‌بیلسون؟
بن او سوزی باشمی قورتارمق ایچون سویلدم.
هایدی سن وار ایشکه کیت! بکا سنك کبی دوست
ده لازم دکل!» قابلمو بغا هم دوستندن جدا
اولوب هم ده قاریسنه علاج تدارك ایده‌مامش

اولمقدن طـولایی پك زیاده حیفلانه‌رق هیچ اولمز
ایسـه بنه کاردان ایله دوستلغنی تجربه ایچـون
یالواروب یاقارمغه باشلادی ایسـه‌ده کاردانك بر
دها امنیت ایدوب‌ده انکله کول اوزر یـنـه چیقه‌ـ
بیلمسی قابلمیدر ؟ بناء علیه قابلو بغا « بکا قاری اولاد
فلان‌ده لازم دکلدر . سنك دوستلغك هر شـیئه
فائقـدر امان بنی او نعمتـدن محروم ایتمه ! » دیه
باغرمغه باشلاینجه کاردان دیدی که : « اگر دوستلغم
بو قدر قیمتلی بر نعمت ایدیسه حاضر حاصل اولمش
ایکن کیرمش اولدیغی زمان نه‌دن قدرینی بیلمدك ؟
بر نعمتی اله کتورمك او قدر کوج بر شی دکلدر .
فقط انی محافظه ایتمك دها کوجدر . شمدی دوستلغی
تکرار عقد ایتمکه غیرتك بالکلیه بوشـدر . بن بر
تلکی‌یه ایکی دفعه الدانمش اولان اشکمی‌یم ؟ باق
سـکا او حکایه‌یی سـویلیم ده عبرت آل ! » دیه
بر وجه آتی بر حکایهٔ پر حکمت نقل ایلدی :

## « تلکی واشك »

ارسلانك بریسی جذام علتنه مبتلا اولمشیدی .

بتون وجودنده کی توکلر دوکوله‌رك جاس‌جاولاق
قالدیغندن ارسلانلغه مخصوص اولان هیبتی زائل
اولمشیدی. بوخسته‌لکله کندیسنه او قدرده ضعف
طاری اولمشیدی‌که قو یروغنی قلداته‌جق حالی
قالمامش ایدی. بو ارسلانك معیتنده برده تلکی وار
ایدی‌که دائما ارسلانك صید و شکاری بقیه‌سنی ییر
و بو یوزدن پچنور ایدی. تلکی یه دخی برخسته‌لك
عارض اولدی‌که علاجی برمرکبك جکرینی یمك
اولدیغنی بیلور ایدیسه‌ده مرکبی صید ایتمکه
اقتداری یوق ایدی. برکون ارسلان ایله حسبحال
ایدر ایکن ارسلانك شو دردجذامنه مرکب
جکرینك قانی سورمك دوای عاجل اوله‌جغنی
اکلاتدی. ارسلان قاندی ایسه‌ده مرکبی نره‌دن
بوله‌لی؟ باخصوص توکسز هیبتسز برارسلان
اولدیغی حالده بتون وحوش متجاوره‌دن
اوتانمقسزین صیده نصل چیقملی؟ برکون اوجواره
براوطونجی کلدی‌که غایت سمیز برمرکبی وار ایدی.
تلکی « ایشته افندم بن شو مرکبی حضورکزه

كتوره‌جكم . سز دخی آنی پاره‌لرسکز . فقط
جكرينك قانني وجودكزه سورمزدن اول بركره
كوله كيروب پاك غسل ايتمليسكز! » ديدی . ارسلان
راضی اولمغله تلكی طوغريجه مركبك يانه‌واردی .
ديدی‌كه: « واه بيچاره ارقداش! بوراده شوميشه
ياپراقلرينی يمكه‌می مجبور اولدك؟ جانم شوآدم
اولادينك الندن چكديكك نه‌در؟ هايدی كل ارقه‌مه
دوشده سنی شوراده براورمانه كتوره‌يم كه
اوتلری ابريشم كبيدر » ديه بيك درلو سوزلر ايله
اشكی قانديروب اورمانه طوغری چكدی . تمام
مركب ارسلانك يانه كلور كلمز بونجه زماندنبری
اچلقدن كوزلری قراران ارسلان برده‌بوشكارك
كنديی دردی ايچون دوا اوله‌جغنی كوره‌رك دفعة
هجوم ايتمسونمی؟ فقط نه‌قدر اولسه ارسلانك
ضعيف ومركبك قوی اولديغی ايچون ارسلان
مركبه غلبه ايده‌مدی . مركب كنديني قورتاروب
قاچدی كيتدی . ارسلان برمركبه غلبه ايده‌مديكندن
طولايی محجوب اولديغی كبی تلكی دخی « افندم!

نیچون اوقدر عجله ایتدیکز ؟ وجودکز بوقدر ضعیف ایکن اوقوتلی مرکبه بردنبره صالدیرمق اولورمی؟ انی برازوقت کندی حالنه براقه‌رق تمام دوچار غفلت اولدیغی زمان حقندن کلملی ایدیکز ! » دینجه ارسلان شو مرکبی برده‌ا اله کچیرمك قابل اولسه متأنیانه حرکت ایده‌جکنی تلکی‌یه وعد ایلدی . واقعا برکره اله کیرمش اولان شیئی محافظه ایده‌میوب ده قاچیردقدن صکره بر دها انی اله کتورمك ممکن اوله‌میه‌جغنی تلکی پك اعلا بیلور ایدیسه‌ده برکره دوچار اولدیغی بلایه بر دها اوغرامامق عاقل کاری اولوب اشك ایسه بوقدر عاقل اوله‌میه‌جغنی ده تلکی بیلدیکندن شو طالعنی بر دها تجربه‌یه کیتدی . بو دفعه اشکه دیدی که : « آبرادر ! کوردیکك هیکلدن نیچون او قدر قورقدك ؟ قورقارم که سن انی ارسلان قپلان کبی بر شی ظن ایلدك » اشك بو سوزی ایشیدنجه « عجایب ! اوزرمه هجوم ایدن شی ارسلان دکلمی ایدی ؟ » دیه صوردی . تلکی دیدی که : « جانم توکسز توسسز ارسلان قپلان اولورمی؟

او بو اورمانلرك طلسميدر . اويله بر طلسم اولمسه و بورايه هر كلن حيوانلرى اوركوتمسه بورالرك اوتلرى بويله ابريشم كبى اوزانور كيدرمى؟ هر حيوان بورالره طوله‌رق اوتلرى بتورر ايدى . بن سكا اوكرتمكه اونوتدم كه او طلسمك بر دعاسى واردر : انى اوقور ايسه‌ك يرندن بيله قلدانمز » بونك اوزرينه اشككه يالانجقدن بر دعا اوكرتدى . ذاتاً ارسلانه اولجه تعليماتى ويرمش اولديغى جهتله اشك او دعايى اوقويه‌رق ارسلانك يانته واردقده ارسلانى بالكليه جانسز ايش كبى حركتسز بولمغله اشككه امنيت كامله كلدى . اوتلامغه باشلادى . قرنى طويونجه‌يه قدر اوتلادقدن صكره كيفى كله‌رك چمنلر اوزرنده يووارلانمغه وصوت كريهيله آكرمغه باشلادى . نهايت اويقوسى غلبه ايدرك اويودى . او زمان ارسلان همان اشكك خرقلاغنه صاريله‌رق بوغدى . تمام جكرينى چيقاره‌جغى زمان اغتسال مسئله‌سى خاطرينه كله‌رك جوارده واقع بر كوله كيتدى . بو زمان دخى تلكى فرصتى غنيمت

يله‌رك مركبك جكرينى چيقاروب بر اعلا يدى .
ارسلان كلوب ده اشككك جكرينى ارەيەرق بوله ـ
مينجه « بو اشككك جكرى نه اولدى ؟ » ديه تلكى‌يه
سؤال ايلدى تلكى جواباً ديدى كه : « افنـدم !
وا اسفا كه اشككك جكرى يوق ايمش ! مع هذا لحميله
دخى قرنكزى كوزلجه طويوره‌بيلورسكز .

كاردان بو حكايه‌يى قابلو بغايه سـو يليه‌رك
دشمنـه بركره الداندقدن صكره بر دهـا آلدانمق
اشـكلرك كارى اولوب كنديسى كبى بر ملكـه
حكمرانلق ايتمش تجربه وكوركى صـاحبى عاقل
ايچون بر دها الدانمق قابل اوله‌ميه‌جغنى اكلاتدى .
بونك اوزرينه قابلو بغا دخى حاضر قولايلقله اله
كيرمش اولان نعمت دوستى‌يى محـافظه ايده‌ميوب
قاچيرمش اولديغنه متأسفاً و مأيوساً خانه‌سى جانبه
روان اولدى كيتدى .

ايشته حكيم بيدپاى شاه دابشليمه بو حكايه‌لر ايله
بر نعمتى اله كتيرمكه نه‌قـدر چالشمق لازم ايســه
آنى الـدن قاچيرمامغه دهـا زياده چالشمق لازم

اولدیغنی اکلاته‌رق شاه حکمت پرست حکیمه تشکرات عظیمه تقدیم ایلدی. بوندن صکره صره دفینه‌ده ظهور ایدن وصیتلرك التنجیسنه کلمکله شاه طرفندن وقوعبولان سؤاللر و برهمن طرفندن ویریلان جوابلر بروجه‌آتی التنجی بابی تشکیل ایلدیلر.

« انتهای باب خامس »

## التنجی باب

### — عجله‌نك مضراتی —

دابشلیم شاه حکیم بیدپایك حکایات حکمت آمیزندن پك زیاده مستفید اوله‌رق کندی مملکتنده کشف ایلدیکی خزینه‌ده ظهور ایلیان نصائح ووصایای عبرانیه‌نك یدنجیسی دخی عجله یوزندن انسانك دوچار اوله‌جغی بلایا ومضراته نهایت اوله‌میه‌جغنه دائر بولنمسیله بو حکمك دخی شرح

احکامنه همت ایتمسنی اول حکیم روشن ضمیردن التماس ایلدکده بیدپای دیدی‌که:

— پادشاهم! عجله‌ده‌کی مضرت و تأنیده‌کی منفعت هر زمان حکمانك عقلانك نظر دقتلرینی جلب ایدرك بتون توصیه و ترغیبلر تأنی طرفنه صرف ایدلمش و بتون نهیلر تحذیرلر دخی عجله حقنده ایدلمشدر. بناءً علی ذلك بو حقیقتی شرح و ایضاح امرنده تطویل مقاله هیچ حاجت یوقدر. واقعا عجله‌ده‌کی مضرانك درجه‌سنی تعیین ایچون برچوق حکایات دخی سویلنمش ایسه‌ده بن سزه انلردن بردانه‌سنی عرض ایده‌یم‌که متفرع اولدیغی دیکر ایکی حکایه ایله برابر عجله ایتمکده‌کی آفت و تهلکه‌یی پك اعلا تصویره کافیدر.

بونك اوزرینه حکیم بیدپای رای دابشلیمه بر زاهد عجولك حکایه‌سنی بروجه آتی روایته شروع ایلدی:

## « زاهد عجول »

زاهدك بریسی بتون زماننی عبادت و طاعته

حصر ایتمك ایچون تجردی اختیار ایلمشیدی .
واقعا نیجه سنه‌لر بو یولده دوامله فیوضات عبادته
نائل اولدیسه‌ده یالکز تنهاده‌وحدته نسبتله اصل
کثرتده وحدتی دها بیوك کورمکله برابر شو دنیا
یوزنده صالح اولاد براقق برچوق خیرات‌وجوده
کتورمش اولمقدن زیاده باعث‌رحمت اوله‌جغنی‌ده
حساب ایلدیکندن بر اره‌لق تأهل سوداسی‌ده
عابدك قفاسنده پرطوتمغه باشلادی . بومطالعه‌سنی
احبا واخواندن برذاته آچدقده او ده نیتنی تصدیق
ایلدی . دیدی‌که: « برادر ! انسان کوکسی ایمانلی
صالح ناموسلی برقادینه مالك اولورسه هم دنیاسنی
هم آخرتنی معمور ایتمکه بویله بر رفیقك پك بیوك
یاردیمی اولور . واقعا برطاقم بیوکلر تأهلدن ابا
ایدرك تجردی ترجیح واختیار ایتمشلر ایسه ده انلر
تأهلك یالکز فنا جهتنی نظر مطالعه‌یه الەرق ایی
جهتنی اهمال ایتمشلردر . حالبوکه انسان تأهل ایده‌جکی
قادینك انتخابنده عاقللر سوزینه رعایت ایدرده
کندیسنه بر یار موافق بولور ایسه جناب رزاق

کریم انلرڭ رزقلرینه کفیل اولدیغندن تعیش خصوصنده بکارلق حالندهکی کلفت قدر بیله کلفت کورمکسزین تأهلڭ نعمت راحتیله مسعود ومتنعم اولورلر»

بو سوزلر عابدڭ تأهل خصوصندهکی نیتنه برقاتدها قوت ویرمش ایسهده عالمڭ شو تزوج مرنده کوردیکی تهلکهلرڭ نهکبی شیلردن حصوله کلهجکنی وانسان نصل برقادینایله ازدواج ایدر ایسه مسعود اولهرق نصل برخاتونی دائرهٔ تأهلنه الورسه مسعود و بختیار اولهمیهجغنیده اکلامق ایچون دوستنڭ مطالعاتنی استفسار واستیضاح ایلدی. بونڭ اوزرینه دوستی دیدیکه: «انتخاب اولنهجق قادین اولا قوجهسنه محبت ایدهبیلهجك طاقتدن اولملیدرکه بوده قادینڭ حسبجه ماجد واصالتجه قوجهسنه کفو اولمسیله ممکندر. اکر بوجهتلرده قادین قوجهسنه پك زیاده فائق اولورسه بالطبع قوجهسنی بکنهمز. ثانیاً قادین قیصیر اولمیوب طوغورغان اولملیدر. زیرا تأهلدن اصل

مقصد اولاد یتشدیرمك اولدیغی کبی بر قادین چوجق
کتوردیکی ارککه بالطبع محبتلی اولور . ثالثاً
قادین حد ذاتنده او یله تربیه‌لی بولنملیدرکه بی ادب
اولان بر قادین قوجه‌سندن هیچ بر تربیه الەمیوب
بالعکس تزوجدن صکره باکرلك زمانه مخصوص
اولان محجوبیتی‌ده غائب ایدرك ردائت وسوء
احوالنی تماميله اورته‌یه قویار . برده حکما
دیمشلردرکه طول قادینی و باخصوص دیکر زوجدن
اولاد کتورمش اولانی المامليدر . زیرا طول
قادین بشقه ارکك دخی کورمش اولدیغندن یکی
قوجه‌سنی بکنه‌مامسی ممکن اوله‌جغی کبی دیکر
قوجه‌سندن چوجغی اولان قادین یکی قوجه‌سنك
مالنی حفظ خصوصنده اوقدر غیرتلی اوله‌میوب
اولاد محبتيله اوکی چوجقلری حسن اعاشه‌ده
اسراف درجه‌سنه وارر . کذلك مالی چوق اولان
قادینله دخی تزوج ایتمامليدر . زیرا کثرت مالك
ویردیکی جرأتله قادین قوجه‌سنی منتی التنه المغه
قالقشور . بوایسه تزوجی انسانه اك بیوك بلالردن

عد اولنه‌جق برحالده کوستر . پك چوق آدمر طالب اولمش بولندقلری حالده هیچ بر یسی دسترس اوله‌مامش اولان قادینی دخی المامليدر . چونکه او قادینه نکاحله دسترس اوله‌مامش بولنانلر بعد الازدواج ینه نظر طمعی کوتاه ایتمیه‌جکلرندن ارقه‌سی صره طولاشانلر چوق اولور . احتمال‌که بونلردن نائل مرام اولانلرده بولنور . حتی ینه بو حکمته مبنی اویله دنیا کوزلی عد اولنه‌جق قادینلر ایله دخی ازدواجده بیوك تأنی کوسترملیدر »

واقعا دوستنك بو سوزلرندن بعضلری شایان قبول کوریله‌میه‌جك درجه‌لرده واهی اولوب ازجمله طول خاتونلرك وزوج آخردن چوجقی اولان قادینلرك یکی زوجنه اول قدر یار اوله‌میه‌جقلری حقنده‌کی سوزلری بالکلیه واهی ایدیسه‌ده بزم زاهد هنوز قادین دنیلان شیئك احوالنی بیلمدیکی و اولکی قوجه‌سی النده زحمت و مشقت چکمش اولان بر قادینك یکی قوجه‌سندن کوره‌جکی راحتك قدرینی دها زیاده تقدیره مقتدر اوله‌جغنه دائر

ذهننده هیچ بر حکم پیدا ایتمامش اولدیغی جهتله دوستنك بو سوزلرینی تماميله طوغری اولمق اوزره تلقی ایلدی که اصل مقصد تأهله شوقلنمك اولدیغنه کوره بونده ده بر بأس کوریله میه جکی آشکاردر . نهایت زاهد افندی کندینه مناسبتلی بر قیز بولوب ازدواج ایلدی . اره دن براز زمان مرور ایلدیکی حالده اولادی اوله مامسی زاهدی پك زیاده کدرلندیرمکده ایدیسه ده جناب حقك لطفندن امیدینی کسمیوب کیجه کوندوز دعالر ایله نهایت دعاسی قرین قبول اولدی . زوجه سی حامل اولنجه ارتق زاهدك شوقنه نهایتمی اولور ؟ « جناب حقك بکا احسان ایده جکی اوغلی او یله بر تربیه ایده یم اوقوته یم که جهانده برمثلی دها اولمسون . هم بن آنی کندیم کبی اوتوز قرق یاشنه قدر بکار ده براقیه جغم . وقتی کلدیکی آنده اولندیره جکم . تاکه عمرم وار ایسه انك ده اولادینی کوره یم . کثرت اولاد انسان ایچون الك بیوك سبب رحمت اولدیغندن اوغلمك کثرت اولادی ایله ده افتخار ایده جکم » دیه

خلیـاتی بیولتدکجه بیولتیور ایدی . واقعا قاریسی
« جانم! دها چابی کورمکسزین چمرتمك اولورمی؟
یا چوجغمز اوغـلان اولمیوب ده قز اولورسـه ؟
ولوکه اوغلان اولسون . یا عمری وفا ایتمزایسه ؟ »
دیه زاهـدی برازده توکل وتسلیمه دعوت ایدیور
ایدیسه‌ده زاهده سـوز اکلاتمق قابل اولورمی ؟
حتی زوجه‌سی بویله تهالك درجه‌سنده‌کی استعجالاتك
انسانی بعض کره کولنج حاللره دوچار ایده‌جکنی ده
بروجـه‌آتی بردرویش صـافدرون حکایه‌سیله
تصویره باشلادی:

« درویش صافدرون »

تاجرك بریسی دائما یاغ و بال تجارتیله اشتغال
ایدرایدی . قومشـوسی اوله‌رق برده درویش وار
ایدی‌که تاجر بودرویشـه یاغندن بالندن برمقدار
شی صدقه ایتمکده اخذ واعطانك رواجی ایچـون
بیولك براغور دنه‌مش اولدیغندن درویش هرنه‌زمان
کاسـه کندیسنه براز یاغ و برازده بال ویرر وخیر
دعاسنی الور ایدی . حالبوکه هرزمان درویشـك

الديغی یاغ و بال هر کونکی حوائجندن زائد اولمله
درویشـك قاریسی بونلری بر کوپ ایچنـده
بر کدیرر ایمش . بر کون زاهد مطبخك رافی اوزرنده
ایکی بیوجك کوپ کوره‌رك درونلرنده بیاغی اوزر
یکرمیشر اوقـه یاغ و بال بریکدیکنی کورنجـه
خلیایی بیولتدی . زوجه‌سنه دیدی‌که : « قاریجغم !
بز بونلری صاته‌جق اولسه‌ق خیلی پاره کتورر .
او پاره ایله شوقدر قویون الورز . قویون قسمی
بعض کره ییلـده ایکی دفعـه طوغورر . بعض کره
دخی هر دفعه‌سـنده شوقدر طوغورر . پك آز بر
زمان ایچنده شوقدر قویونمز اوله‌رق بز دخی زنکین
اولورز . او حالده هنوز حامل بولندیغك چوجغی
کندیمز کبی فقـیرانه دکل کبارانه تربیه ایلرز . اما
بیـودیکی زمان چوجق بزه اطـاعتسز چیقه‌جق
اولورسه تربیه‌سندن دخی عاجز قالیرز . سن شـو
عصایی کوریورمیسك؟ بونکله قفاسـنی قیرارز »
بیچاره درویش بو خلیاده اوقدر ایلرو یه‌واردی‌که
کویا هردیدیکی شـیلر اولمش بتمش وحتی اوغلی

دخی کندیسنه اطاعتسز چیقمش درجه‌سنده
خبیانی بیولتدیکندن النده بولنان قوجه عصانی
« سنی کیدی خیرسز اولادسنی !» دیه یاغو بال
کوبلری اوزرینه ایندیردیکی کبی کوپلر قریلوب برافدن
آقان یاغلر باللر آدجکزک تپه‌سندن طرناغنه قدر آقدیلر
کیتدیلر . خلیا ایده‌جك الده سرمایه قالمدی .

بزم زاهد زوجه‌سنك شو حکایه‌سنه ایچه
کولدی ایسه‌ده ینه کندی خلیاسنی یوروتمکدن
وازکچمیور ایدی . نهایت وقت تمام اولدقده
زوجه‌سی نور طوپی کبی براوغلان طوغوربجه
آدجکزك بتون امللری حاصل اولمش عداولندی .
ارتق بشقه هیچ برایشه کوجه باقیوب و بریره آیرلمیوب
یالکز مه و برمکدن ماعدا والده‌سنه کوردیره‌جك
هیچ بر ایش براقیه‌رق چوجغك اولانجه خدمتنی
کندیسی ایفا ایلیور ایدی . یاور یجق بر بچق
سنه‌لك قدر اولدی . ارتق ممه‌یه‌ده احتیاجی
قالمینجه بتون خدمتلری منحصراً پدرینه قالدی .
برکون والده‌سی چوجغی ینه باباسنه براقوب

جامه کیتمشیدی . خانه‌سنده یالکز قالان پدر
چوجغی یقایوب پاکله‌یوب بشیکه یاترمش اولدیغی
زمانده چت‌چات قپو چالنوب ایچرویه کیرن
حاجب مهم برمسئلهٔ شرعیه‌نك حلی ایچون زاهدی
پادشاه چاغردیغنی سویلدی . کیتمامك اولورمی؟
یا چوجغی کیمه براقسون؟ چونکه زاهدك خانه‌سنده
برکندیسیله برده قاریسندن بشقه کمسه یوق ایدی .
برکت ویرسون که غایت آوجی برده کدیسی اولوب
هیچ برنوع حشراته وموزیاته دلیکدن باش چیقارتمز
ایدی . عابد چوجغك بشیکی بولنان اوطه‌یه
کدی‌یی قپایوب طوغریجه خدمت شاهانه‌یه
واردی وحل اولنه‌جق مسئله‌یی حل ایدوب
بتوردکدن صکره خانه‌سنه عودت ایلدی . تمام
اوطه قپوسنی آچنجه برده کدینك اغزی وپنچه‌لری
قانله تلطخ اولدیغی حالده اوطه‌دن طشاری‌یه
چیقدیغنی کورمسونمی؟ « ایواه! خنزیر کدی
اولادیمی پارەله‌دی » دیه‌الندە بولنان عصا ایله برضربه
اندیردی که بیچاره حیوان درحال هلاك اولدی؛

برده زاهد اوطه ایچنه کیرنجه نه کورسه ایی ؟
چوجق بشیکده میشیل میشیل اویومقده‌در .
بشیکك یاننده‌ده قوجه بر ییلان آل‌قانلر ایچنده
یاتیور . عابد اکلادی‌که بو ییلان چوجغه قصد
ایچون کلمش اولدیغی حالده آنی کندی‌آوجی کدیسی
پارەلەمشدر . زواللی کدیسنك کورمش اولدیغی
ایشدن طولایی متشکر ومنتدار قالمق لازم‌کلدیکی
حالده بالعکس آنی هلاك ایتمش اولمسی عابدی
زیاده‌سیله مکدر ایلدی . اوقدر مأیوس اولدی‌که
جهانده هیچ برشی ایله بو یأسدن تسلی بولمسی قابل
اوله‌میورایدی . زوجه‌سی حمامدن کلدیکی زمان
قوجه‌سنی همان تأسفندن هلاك درجه‌لرنده بولنجه
برچوق سوزلر ایله تسلیته مجبور اولدی . بو
فلاکت مجرد عجله یوزندن حصوله کلمش اولمغله
عجله‌نك غایت فنا وتهلکه‌لی اولدیغنی قادینجغز
نجه تمثیلاتله اکلاته‌رق برشیئك کنهنه حقیقتنه
واقف اولمقسزین زیانکارلق خصوصنده اصلا
استعجال ایدلمامسی لازم کله‌جکنی شرحه باشلادی .

واقعا زاهد دخی بو حکمتی بیلیور ایدی ، هله شمدی دها زیاده اکلادیسه‌ده هم غایت آوجی وقیمتلی وهم ده بی کناه اولقدن فضله جکر پاره‌سی اولادینی یلانك دندان زهرنا کندن قورتارمق درجه‌سنده حسن خدمتندن طولایی شایان شکران اولان کدینك آجیسنی بویله‌لکله چیقارمق قابل اولورمی؟ نهایت قاریسی عجله یوزندن دوچار ندامت اولمش ذوات یالکز کندیسندن عبارت اولمیوب امثالی دهاپك چوق اولدیغنی‌ده اخطار ایله بروجه‌آتی بر پادشاه عجول حکایه‌سنی سویلدی:

## « پادشاه عجول »

صید وشکاره غایت مراقی اولان بر پادشاهك پك قیمتلی برشاهینی وار ایدی‌که یدی‌قات کوکلردن سیمرغی بیله یاقه‌لایوب ایندیره‌جك درجه‌لرده آوجی اولدیغندن پادشاه بوشاهینی اولادی کبی سور وخدمتنی‌ده کندیسی کورر ایدی . برکون پادشاه صیدوشکاره چیقه‌رق راست کتوردیکی بر آهونك ارقه‌سندن شاهینی صالدیردی . آهو قاچدی شاهین

قوغه‌لادی . پادشاه آت ایله تعقیب ایلدی . نهایت
صرب بر طاغه صاره‌رق شاهین اوراده آهو یی
طوتدی و پادشاه دخی یتیشوب شکار ینی الدی
ایسه‌ده کرك حرارت هوادن وکرك کثرت سیر
و حرکتدن طولایی پادشاه صوسزلقدن هلاك
درجه‌سنه وارمشدی . کوزینه بر یوکسك قیا
ایلشدی‌که اوزرندن طمله طمله برصو آقیور ایدی .
ترکیسنده بولنان بر التون طاسی چیقاروب بوصودن
طولدیرمغه چالشدی . یاریم ساعت قدر صبر ایله
صودخی طمله طمله طاسی طولدیردی ایسه‌ده تمام
ایچه‌جکی زمان شاهین برقناد چارپه‌رق طاسی
دوکدی . پادشاه قوشك بوز یانکارلغندن طولایی
غضبلندی ایسه‌ده شاهین پك قیمتلیسی وسوکیلیسی
اولدیغندن غضبنی منع ایله طاسی تکرار طولدیرمغه
چالشدی . اما صوسزلق دخی ارتق جاننه کار
ایلشیدی . برچوق زمان دها صبرایله طاسی
طولدیردقدن صکره شاهین‌انی تکرار دوکسونمی؟
پادشاهك غضبی مزداد اولدی . بشقه برحیوان

اولسه ایدی مطلقا اولدورر ایدیسه ده قیمتلی شاهینه
بنه قیامدی . صوسزلقدن هلاکه تقرب ایتمش
اولدیغی حالده طاسی تکرار طولدیرمق درجه لرنده
صبر و تحمله جبر نفس ایلدیکی حالده طاس اوچنجی
دفعه اوله رق شاهینك قناد ضربه سیله دوکولنجه
پادشاه « مطلقا بو حیوانك قصدی بنی صوسزلقدن
هلاك ایتمکدر » دیه زواللی حیوانجغزی یره چارپدیغی
کبی هلاك ایلدی . او اره لق دخی رکابدارلرندن
بریسی یتشدی . ولی نعمتی افندیسنی بولمق ایچون
طاغلری درت دونه رك حیوانی قان ترلره مستغرق
ایتمش ایدی . پادشاه « امان صو ! » دینجه
ترکیسنده کی مطهره یی الوب پادشاهك النده بولنان
طاسی طولدیردی . ذات شاهانه برقاچ طاس صو
ایچه رك دفع حرارت ایلدکدن صکره شاهینه آجیمغه
باشلادی . وقوع حالی رکابداره حکایه ایدنجه
بو یله شاهینك اوچ دفعه طاسی دوکمسنده مطلقا بر
حکمت بولنه جغنه رکابدارجه قناعت حاصل اوله رق
پادشاهك ده امریله رکابدار طرمانه رق یانك

اوزرينه چيقوب صو يك نره‌دن كلديكنى تحرى يه باشلادى . نه كورسه ايى ؟ صو واقعا كوزل بر منبعدن نبعان ايديور ايسه‌ده منبعك ايچنه عظيم بر اژدر دوشه‌رك هلاك اولمش . تعفنه باشلامش . اكلاشلدى كه شاهين هواده پرواز ايدر ايكن بونى كورمش ده افنديسنه اوزه‌رلى صويى ايچيرمامك ايچون طاسى دوكيورايمش . بوحال تحقق ايدنجه پادشاهك تأسفى برقات‌دها ارته‌رق سببنى اكلامقسزين شاهينى اولدورمك خصوصنده‌كى عجله‌سنه زياده نادم وپشيمان اولدى .

زاهدك قاريسى شوحكايه ايله قوجه‌سنه اكلاتدى كه عجله يوزندن دوچار ندامت اولان يالكز كنديسى دكلدر . واقعا پك چوق كسه‌لر عجله‌نك بو يولده‌كى ندامتلرينى چكرلر . انجق بوندن اول دخى بر ملاحظهٔ عاجزانه‌مز ده عرض اولنمش بولنديغى وجهله عجله‌نك موجب ندامت نتايج انتاجى مطلقا شره دائر اموردە كوريلور . امور خيريه‌ده ايسه لزومندن زياده تأنى برچوق فرصتلرى فوت ايدر .

اصل همایونسامه ده التنجی بابه اشبو زاهدو پادشاه ندامتکار حکایه سیله نهایت و یرلمش ایسه ده تأنی عجله دن ایدر دیه امور خیریه ده دخی تأنی قصدیله فرصتلری فوت ایتمامك ایچون بزدخی بروجه آتی برحکایه ایله امور خیریه ده عجله ایتمك ایستیوب ده تأنی یه لزوم کورنلرك ندامتلرینی تصویر ایده جکز .

« نابجا تأنی »

نیل نهری کبی عظیم برنهر کنارنده طوران آدم نهرك اورته یرندن برصدا ایشتدی که « امان الله عشقنه جان قورتاران یوقمی؟» دیه سامعه خراش اولیور ایدی . باقدی کوردی که بربیچاره ینی نهرك آقنتیسی سوروکله یوب کوتوریور . بویله بر ورطهٔ هلاکدن جان قورتارمق دنیا وآخرتده الك زیاده موجب اجر ومکافات برخدمت خیریه اوله جغنی ساحلده بولنان آدم نظر دقته المقله برابر همان یانی باشنده برده صندال کوردیکندن مغروقه « قورقمه ! امداده کلیورم » دیه تسلی

بخش برنعره آته‌رق صندالی چوزدی ایسه‌ده
« صاقین بو صندالك دیبی دلیك اولمسون . او
حالده کندی نفسمی‌ده تهلکه‌یه القا ایتمش اولورم .
صاقین کورکاری چوروك اولمسون . صکره تام
نهرك اورته یرنده کورکلر قیریلی و یرده برده‌ها
ساحل سلامته کله‌مم . صاقین اسقارموزلری
اینجلمش و باغ قایشلری قوپمش اولمسون ! ...»
دیه اوزون اوزادی یه‌تدقیق ومعاینه‌یه‌باشلادی .
او اره‌لق ساحله برآدم دها کله‌رك مغروقك کاه
باطوب کاه چیقمقده و ارتق آوازی‌توکنمکده
اولدیغنی کورنجه صندالی متأنیانه و حکیمانه‌معاینه
ایله مشغول اولان‌ذاته « جانم ! نه اوزون‌اوزادیه
زمان غائب ایدیورسك ؟ بیچاره‌نك امدادینه
یتشسه‌ك آ ؟ » دیدی ایسه‌ده حریفده « افندم !
هیچ بر ایشده عجله‌ایتمك موافق عقل و حکمت
دکلدر . صندالك وهرطاقنك متانتی‌مکمل‌اولدیغنی
تحقیق ایتمکسزین کندیمی تهلکه‌یه نصل آتارم ! »
جوابندن بشقه برحرکت کوره‌مینجه ونهرده کی

بیچاره‌نك ده بوغولمقده اولدیغنی مشاهده ایلمیجه غیرتلی آدمجكز صندال فلانه‌ده باقیه‌رق همان كندیسنی نهره اتمش و یوزه‌رك كیدوب بوغولمق حالنده بولنان بیچاره‌نك برچندن یاقه‌لامش ایدی . كمال مهارتله یوزه‌رك آدمجكزی ساحله قدر كتوردی ایسه‌ده اوزمانه قدر بیچاره صولك نفسنی تسلیم ایلدیكندن ساحله كتوردیكی شی برنعشدن بشقه برشی دكل ایدی .

ایشته امور خیریه‌ده زیاده تأنی اكثریا بویله نتایج مؤلمه انتاج ایدر . بناءعلیه عجله‌نك اك زیاده مهلك اولدیغی شی زاهدك كدیسنی و پادشاهك شاهینی اولدورمسی كبی غضب وتهور حالیله التزام اوله‌جق زیانكارلقلرده اولور .

« انتهای باب سادس »

## یدنجی باب

### — اتفاق اعدانی بوزه‌جق تدابیر —

رای دابشلیم ظفریاب اولدیغی دفینه‌ده لسان عبرانی ایله محرر اوله‌رق ظهور ایدن وصیتلر میاننده اك زیاده یدنجی وصیته اهمیت ویرمشیدی‌که او دخی برقاچ دشمن برعاقل علیهنده اتفاق ایلدکلری زمان بونلرك اتفاقلرینی بوزمغه وحتی ایچلرندن بعضلرینی کندیسنه دوست ایتمکه مدار اولمق ایچون نه‌یولده حیله وتدبیر بولمغه دائر ایدی. بناءعلیه حرکات غضوبانه‌ده سرعت واستعجال موجب ندامت اوله‌جغی حقنده‌کی وصیت سادسه‌نك حکمنی برهمن حکیم بیدپای حکایات لطیفه ایله شرح وایضاح ایلدکدن صکره دابشلیم شو یدنجی وصیتك ده شرح احکامنی حکیم مشار الیهدن التماس ایتمکله حکیم دیدی‌که :

— اوت پادشاهم! برطاقم اعدانك اتفاقلرینی بوزمق وحتی ایچلرندن بعضلرینك معاونتنه نائل اولمق دخی ممکننا تدر. زیرا اول‌باول بیلملیدرکه دوستلق دشمنلك دنیلان شی خلقی وجبلی اولمیوب ده

عارضی اولورسه دوستلغك‌ده دشمنلكك‌ده قطعیاً بقاسنه احتمال ویرمیه‌مز . سزلك علیهكزده اتفاق ایده‌جك اولان دشمنلرك‌ده البته كندی اره‌لرنده برر مدار رقابت ووسیلهٔ عداوتلری اوله‌جقدر . ایشته او وسیله‌یه كمال عقل وحكمتله توسل ایدیله‌جك اولورسه البته اتفاقلری نفاقه تحویل اولنه بیلور . اعدانك عداوتده ثبات ودوام قطعیلری شویله طورسون دوستلرك دوستلقده الی‌نهایه استمرارلرینه بیله اعتماد ایتاملیدر . بوسببه مبنیدركه حكما «دوستكه كلیاً وقطعیاً اعتماد ایدوب‌ده آنی هرحالكه هر اسراركه واقف ایتمه ! احتمالكه دشمن اوله‌جغی طوتار . كذلك دشمنكه دخی اصلا بارشق قابل اوله‌میه‌جق دیه عداوت كایه‌ده بولنمه ! احتمال بركون اولوركه دوست اوله بیلور» دیمشلردر . حال بویله ایكن شمدیكی حالده دشمنلرمز اولانلرك بعضلرینی كندیمزه دوست ایده بیلورز . بزنك ایچون اكر براز مدارا وتملق لازم ایسه انی‌ده اجرا ایدرزكه كندی نفعمز ایچون ایدیله‌جك مدارا شانمزه اصلا نقیصه‌ویرمز .

حکیم بید پای شو متقدماتدن صکره پادشاهه برعقللی فاره نك اعدای سائره دن قورتلمق ایچون خلقی و جبلی دشمنی اولان کدی ایله نصل عقداتفاق ایتمش اولدیغنی حکایه ایلدی که بروجه آتیدر .

« عاقل فاره »

صیادك بری عظیم براغاجك التنه طوزاق قورمش واوزرینه ده برمقدار ات قویمش ایدی . اوجوارلرده کزین بر یبان کدیسی لحمك قوقوسی الەرق کلوب اتی ییه یم دیر ایکن باجاغنی طوزاغك ایلکنه طاقدی . واقعا اتی دخی یدی ایسه ده بر لقمه جق لحمی برجان بهاسنه یمش اولدیغنی درخاطر ایدنجه بو جای هلاکدن یاقه یی نصل قورتاره جغنی دوشونمکه باشلادی . بواغاجك التنده سوراخنی بولنان برفاره دخی اطرافی تماشا ایچون طشاری یه چیقمشیدی . همان اوارەلق چیلاغك بریسی فاره یی کوره رك اوزرینه طوغری سوزولدی ایسه ده فاره نك اوته طرفنده یبان کدیسنی کورنجه اوده بوندن قورقه رق مراجعت ایده جکی تدبیری بعده دوشونمك اوزره

اغاجك بر طالنه قوندی . بونی کورنجه فاره ده برندن
تپرنمك احتمالی قالورمی؟ حالبوکه ینه اواره لق
برده راسو دنیلان و اوده فاره اتنه مشتاق اولان
دیکر برجانور دخی بشقه برطرفدن کلوب تمام فاره یه
تقرب ایلدکده مکر او حیوانده کدیدن قورقدیغی
ایچون پنچه صالمغه جسارتیاب اوله مدی . اوچ
طرفده اوچ دشمن بولنمسی اکرچه فاره نك عقلنی
باشندن کیدره جك آفاتدن ایدیسه ده بزم فاره غایت
عاقل اولدیغندن عقل وفطانتی خوف وهراسه غلبه
ایدرك تدبیرینی هیچ شاشیرمدی . کندی کندیسنه
« بویله برحاله قارشو اعدانك اهونی بیان کدیسی
عد اولنورکه ایاغی طوزاغك الکنه طاقیلی اولدیغی
جهتله بنی تعقیب ایده مز . حالبوکه دیکر ایکی
دشمنك ده اندن خوفی واردر . باخصوص کدی ده
دوچار بلای دام اولمش بولندیغندن انك ایاغنده کی
ایپی کسمکه بن مقتدر اوله جغمی بیلور و بناء علیه
بکا احتیاجنی تسلیم ایدر » دیه دیکر ایکی دشمنك
شرندن کندی دشمن خلقی وجبلیسی اولان کدی یه

دخالتی تصمیم ایلدی. بو مطالعه وقرار اوزرینه کدینك یانته براز تقرب ایدرك دیدی‌که:

— وای بنم اسکی دشمنم! بو حال نه‌در؟ ایاغکی طوزاغه طوتدیردك ها؟ عداوت قدیمه‌مز حسبیله سنی بویله دوچار بلا اولمش کورمکدن نه قدر سوینه‌جکمی بیلورسك. حالبوکه بن اویله دشمنلك هیچ دوستلغه تحول ایده‌مز اعتقادنده بولنان بلالردن دکلم. بعض کره اورته‌ده اویله منافع مشترکه بولنه‌بیلورکه کدی ایله کوپکی بیله یکدیکریله اتفاقه مجبور ایلر. اکر تکلیف ایده‌جکم شیئی قبول ایدر ایسه‌ك بن کسکین دیشلرم ایله طوزاغك ایپلرینی کسه‌رك شو بلادن سنی قورتاره بیلورم.

فاره‌نك ایلك استهزا آمیز سوزلرندن کدی یه غضب کلمش ایدیسه‌ده صوك سوزلرنده کدی کندیسی ایچون بر مدار خلاص اوله‌جغنی کورنجه بالطبع غضبنی برطرف ایلدی. دیدی‌که:

— اوت! تکلیف ایده‌جکك شیئی بیلورم. سن ده شو راسو ایله چیلاقدن اندیشه ایلدیکك

جهتله بنم طرناقلرمك قوتنه التجا ایدرك كندیكی
انلردن قورتارمق ایستیورسك دكلمی؟ اكر فی الواقع
طوزاغك ایپلرینی كسه‌رك بنی قورتارر ایسه‌ك بن ده
بو تكلیفی قبول ایدرم .

عاقل فاره كوله‌رك دیدی كه:

— خیر! بنی حمایه ایچون طرناق صالمغه
زحمته كیرمكه نه حاجت؟ بن سنك یانكه دها زیاده
تقرب ایده‌یم . سن بنی پیرتوب اكل ایده‌جككه
بنی اعزاز و اكرام ایله قبول ایت . دیلك ایله بنی
یالا! اللرك ایله اوقشا! دیكر دشمنلرم بو حالی كورنجه
بنی سنك دوستك ظن ایدرك بندن امیدلرینی كسرلر
شورادن دفع اولوب كیدرلر .

واقعا فاره‌نك كدی یه بویله یالانمق اوقشانمق
درجه‌سنده‌كی امنیتی خاطر و خیاله صیغارشی دكل
ایدیسه‌ده دیكر ایكی دشمنك بلیه‌سندن قورتلمق
ایچون فاره بو جسارتی پیدا ایده بیلمش ایدی .
كذلك كدی ایچون دخی فاره ایله دوستلغی بو
درجه‌لره‌وار دیرمق ممكن اوله‌میوب اولی اولان شی

آنی صید ایدرك بمك ایدیسەدە ایاغی طوزاقدە
اولوب چارۂ خلاص ایسە فارەنك دیشندە بولندیغی
ایچون بالضرورە بو اتفاقە رضا کوستریوردی ·
حتی کدی اکر کندیسنی بو طوزاقدن قورتارەجق
اولورسە بعدما ارەلرندە مصالحۂ ابدیە عقد اولنەجغنی
و فارەیە اصلا ایلیشمیەجکنی دە تأمینە باشلادی ·
کذلك فارە دخی کندیسنی یالایوب اوقشایەرق
دوستلق و اتفاق علامتی اظهار ایدردە شو بری
اغاجدەبری یردە اولان دیکر ایکی دشمندن قورتارر
ایسە اودە من بعد کدییە منتدار و دوست قالەجغنی
تأمین ایلیوردی · نهایت ایکی طرف دخی شرائط
اتفاقی قبول و مقتضاسنە رعایت ایچون عهدو پیمان
ایدرك فارە کدینك یا نسە قدر واردی و کدی آنی
یالایوب اوقشایەرق اعزاز و اکرامە باشلادی ·
راسو ایلە چیلاق بو حالی کورنجە چونکە انلر
کدینك طوزاغە طوتلمش اولدیغنی کورەمدکلرندن
و بیلەمدکلرندن بویلە کدی کبی یرتیجی بر حیوانە
دوستلغی شو درجەیە واردیرمش اولان بر فارەدن

كنديلرينه هيچ اميد اولهميهجغنى اكلايهرق چيلاق قناديني آجوب بر هوا اولدى راسو دخى قويروغنى اوموزلايوب دفع اولدى كيتدى .

ايكى دشمنك اندفاعى فارهنك مقصدينى اتمام اتمش اولديغندن كدى دخى « اى ارقداش بن سنى قورتاردم . شمدى سن ده بنى قورتارمليسك » ديه اياغندهكى ايپى كوستردى ايسهده فارهده بر تردد و تعلل طورى مشاهده ايدنجه كدينك عقلى باشندن كيتدى . ديدىكه :

— امان فاره ارقداش ! قورقارمكه عهد و پيمانكه وفا ايتميهجكسك ! كنديكى دشمنلركدن قورتاردقدن صكره بنى ده بورادن قورتارمق حقندهكى معاهدهيى درحال اياقلر التنه الهجقميسك ؟

فاره حكيمانه بر بيق اوينادهرق ديدىكه :

— خير كدى ارقداش ! عهده وفا ايدهجكم اما قورقيورمكه سن بوطوزاقدن قورتيلور قورتلمز ارهمزدهكى خصومت قديمه حسبيله معاهدهيى دوستلغى فالانى اونوتهرق بنى درحال اكل ايتميهسك .

بونك اوزر ینه بیچاره کدی « جانم هیچ اویله شیمی اولورمش؟ » دیه عهده پیمانه نه قدر رعایتکار اولدیغنی اکلاتمغه وفاره‌یی تأمین ایچون برچوق تأمینات و یرمکه باشلادی ایسه‌ده فاره ایچون اویله تأميناته فلانه قولایجه اینانی و یرمك قابلمی اولور؟ حتی بیچاره کدی عهده وفا ایدنلرك عاقبت حالی نه‌یه منجر اوله‌جغنی کوسترمك ایچون فاره‌یه بر ده بی‌وفا قادین حکایه‌سی نقل ایلدی. حکایه بودر:

## « بی‌وفا قادین »

عراق عجمده برکویده برچفتجی وارایدی‌که مسلککنده صقال آغارتمش اولدیغی جهتله امور زراعتی‌پك اعلا بیلدیککندن غایت زنکین اولمشیدی. بونك بر ده قاریسی وارایدی‌که حسن وجمال جهتیله بتون عجم ممالککنده براقرانی دها اولمدیغی دعوی ایدلسه مبالغه‌یه حمل اولنه‌مز ایدی. هله چفتجینك اختیارلغنه مقابل قادین هنوز تروتازه برشی اولدیغی جهتله قوجه اختیار بو زوجهٔ معشوقه‌یی اسن روزکارلردن قیصقانه‌رق کندی عشقنه خیانت

اتمامسی ایچون قادینی دائمـا عهد و پیمانه مجبور
ایلر ایدی . حکمت خدا بر اره‌لق آدمجکزك ایشلری
بوزولمغه باشلادی . سنه‌دن سنه‌یه بری برینی تعقیب
ایدن ضررلر زیانلر نتیجه‌سنده چفتجی دوچار
فقر و فاقه اولـدی . بر درجـه‌یه کلدی که ییه‌جك
اکمك بوله‌مامغه باشلادی درد معیشت آدمجکزك
بر قاتده‌ها بلنی بوکه‌رك بسبتون اختیار اولمسنی تعجیل
ایلدی . نهایت بر کون قاریسی « قوجه! بو بویله
اولمیه‌جق! آچلغـه تحمل ایده‌میورم . کندیکه
مطلقا بر ایش بوله‌رق بکا بر لقمه یوان اکمك اولسون
کتورملیسك! » دینجه آدمجکز « آ قاری! شو مملکتده
چفت چوبوق صاحبی بر آدم ایدم . یا نمده شو قدر
یناشمه قوللانور ایدم . شمـدی کندیم کیـدوب ده
یناشمه‌لقمی ایده‌یم؟ باخصوص اوجه بنم خدمتکارم
اولدقلری حالده تمول ایتمش بولنان آدملره خدمتکارمی
اوله‌یم؟ » دیدیسـه‌ده بکنمك ایچون کارك عارق
اوله‌میه‌جغی قاریسی طرفنـدن درمیان ایدلمسیله
چیفتجی ده او یله ایسـه هایدی باری عراق غربه

کیده‌لم . اوراده بغداد دیرلر عظیم برشهر واردر .
بزی کمسه طانیمز . امور زراعتده‌کی مهارتم حسبیله
اوراده‌ده برچفتلکده کهیا اولورم کچینورز » دیه
خانه‌دن ترلادن الده نه‌مقدار شی قالمش ایسه
صاته‌رق صاوه‌رق یوله چیقدیلر . برخیلی زمان
یول کیتدکدن صکره قوشلق طعامی ایچون برکون
برموضعده اوتورمشلر ایدی . اوراده اختیارك
عقلنه ینه قاریسنك کنجلکی کوزللکی کله‌رك
شبهه‌لری تازه‌لندی . « قاری ! بز شمدی بغداده
کیدیورز اما بن پك زیاده اختیار اولدم . سن ایسه
پك کورپه بر دلبرسك . احتمالکه سکا بر عاشق
ظهور ایدر . شمدی یه قدر رعایتده قصورك اولمیان
حقوق زوجیته اوراده‌ده رعایت ایده‌جکمیسك ؟ »
دینجه قادین « اکا شبهه‌می ایدرسك قوجه‌جغم !
جانم تنده اولدقجه سندن بشقه بر ارککك محبتی بنم
قلبمه کیرمیه‌جکدر . مزاره بیله سنکله برابر کیرمك
ایسترم » دیه صداقتدن آیرلمیه‌جغی ایچون یکیدن
عهدلر پیمانلر ایلدی . چیفتجی قاریسندن بوتأميناتی

آلنجه یورکنی راحتلندرمش و باشنی قار یسنك دیزینه قویوب ذاتاً ده یورغون بولندیغندن طاتلی براو یقویه وارمش ایدی ۰ ناکاه او اره لق اعلا برعرب آتنه بینمش برجوان بلوردی که قد و قامتی و حسن و لطافتی نوع نسوانك عقللرینی باشلرندن اله جق درجه لرده نظربا اولدیغندن قادین بو دلی قانلی یی کورنجه بلا اختیار کوکلی آقدیغی کبی دلی قانلی دخی چولك اورته یرنده بویله پادشاهلر سراینده امثالی بولنه میه جق برمحبوبه کورنجه حیران اولدی قالدی ۰ دلی قانلی سرایلر احوالنه غیر واقف ده کل ایدی ۰ زیرا کندیسی اوجوار پادشاهنك اوغلی ایدی ۰ ایکی کنج و کوزل ذاتك بری برینه باقیشلرنده آز معنامی اولور؟ بونلر درحال یکدیکرینه راغب اولدقلرینی اکلایه رق شهزاده « آ کوزل خانم! او یانکزده بولنان غولیبانی کیمدر؟ » دن سوزه باشلادی ۰ قادین درحال قوجه سنه و یردیکی وعدلری ایتدیکی عهدی اونوتدی ۰ او غولیبانینك کندی قوجه سی اولدیغنی و ایشته بویله مستکره

بر حريف ايله همسر اوله جق قدر بختسز بولنديغنى اكلاتمغـه باشـلادى . سوز براز دها اوزاندى . نهايت شهزاده‌نك « هايدى سزى سرايه كوتوره‌يم ! يارين او بر كون پادشاه‌قاريسى و بو ممالكك ملكه‌سى اولورسكز » ديمجه قادين منت جانله اختيارك باشـنى بواشجه ديزندن ايندیروب يره قويه‌رق كنديسى شـهزاده‌نك ترکيسنه آتلادى . بندكلرى اسب صبارفتار بوله‌دوزلور دوزلمز بيچاره اختيار او يانه‌رق زوجه‌سـنه ندالر ايله عهد و پيمـانى‌ده اخطار ايتديسه‌ده قادين شهزاده‌نك بلنه صيم صيقى صارلمش اولديغى حالده قوجه‌سنه بر كلمهٔ استهزا ايله جواب يأس و يره‌رك آت ايسه سرعت سيرى حسـبيله درحال كوزدن غائب اولـدى كيتدى . زواللى اختيار هر حالده قطع اميـد ايتميه‌رك بونلرك كيتدكلرى طرفه طـوغرى روان اوله طورسـون شهزاده ايله قادين كوزل بر چشمه باشنه واردقلرنده هم كنديلرى دكلنمك وهم‌ده حيـوانى دكلنديرمك ايچون ايندیلر . براز عاشقانه سـوزلردن صـكره

قادین برحاجت طبیعیه‌سی ایچون تنهاجه بر طرفه چکلمش ایدی. مکر اوراده مدهش بر ارسلان وار ایمش. عهدینه رعایت ایتمیان اول خائنك اوزرینه هجوم ایدرك پاره پاره ایلـدی. شـهزاده قادینك کیجکدیکنی کورنجه شاید فرار ایتمسون دیه او طرفه کیتدی ایسه‌ده محبوبه‌یی ارسلان پنچه‌سنده کورنجه همـان آتنی دورته‌رك شـهراه فراره صالدیردی. براز صکره ارقه‌دن قادینك قوجه‌سی کاوب ارسلانك طعمه‌سی اولمقده بولندیغنی کورنجه شوحال جزای سزاسی اولدیغنی بالتذکر ملول و محزون بغدادیولنی طوتدی کیتدی.

ایشته کدی بو حکایه‌یی سویلیه‌رك ذره‌یی عهده وفا وظیفه‌سـنه دعوت ایتمش ایدی. فاره ذاتاً بو حکمتلری بیلدیکندن کـدی یه جواب ویره‌رك دیدی که:

— مراق ایتمه‌یـکز عزیزم. بن وفاسزلق ایده‌جك دکلم. فقط سزه امنیت ایده‌بیله‌جکم ظننده ایسه‌کز اوقدر احمق اولمدیغمه دخی امین اولکز.

سزی بورادن قورتاره جغم اما اوله بر صورتده قورتارملی یم که بکا ضرر ایرشدیرمکه مجالکز قالمسون اوده شو طریق ایله میسر اوله بیلورکه طوزاغك هر ایپنی کسرم یالکز بر دانه سی قالور آنی ده تمام صیادك کلدیکی آنده کسرم که سن بکا ضرر ایرشدیرمکه مقتدر اوله میه رق کندی باشکاك چاره سنی آرامغه مجبور اولورسك . بن ده سوراخمه قاچه رق قورتیلورم .

کدی بوکا بیك جان ایله راضی اولدی . واقعا صیچان طوزاغك یالکز بر ایپندن ماعدا بندلرینی کسوب یالکز بردانه سی کدی یی ضبط ایتمکده ایدی . اوکون اقشام و اوکیجه صباحه قدر فاره ایله کدی اوراده قالدیلر . دوستلغه وفاکارلغه دائر سوز ایدییورلر ایدی . انجق فاره کدی ایله کندی بنی نوعی ارەسنده کی عداوت جبلیه حسبیله مؤکداً دوستلق ممکن اوله میه جغنی ده کدی یه اکلاتیور ایدی .

ایرتسی صباح ایرکندن آوجی چیقه کلدی .

کرکی کبی یاقلاشدقده فاره کدینك صوك اپنی کسه رك
سوراخنه جان آتدیغی کبی کدی دخی طوزاقدن
قورتیلور قورتلمز صولوغی اورمانده آلدی .
صیاد هم شکاری نی قاچیردیغنه هم طوزاغك قیرلمش
اولدیغنه متأسفاً کیتدی . اندن صکره کدی فاره نك
زیارتنه کلدی . فاره دلیك اغزینه قدر چیقه رق
کدی ایله قونوشمغه باشلادی . کندیسندن بوقدر
ایلك کورمش اولدیغی جهتله بعدما هیچ فنالق
ایتمیه جکندن امین اولمسنی کدی درلو یمینلر ایله
بالتأمین دلیکدن طیشاری یه چیقمسی ایچون فاره یی
تشویق ایلیور ایدیسه ده فاره نك اینانمسی قابلمیدر؟
بوسویلدیککك سوزلرك جمله سنی صدق تامله سویلمش
اولسه ك بیله بنم ایچون اینانمق قابل دکلدر .
اره مزده کی ضدیت تامه وعداوت قدیمه بزی
یکدیکرمزه دوست ایده مز . ولو سلم بن سنك بو
سوزلرکه اینانه یم ده دوستلغه قویوله یم . بونده
هیچ بر عاقل ذره قدر مناسبت بوله مز . دوستلق
ایچون مناسبتلری اولیان ذوات بالفرض طبیعت

مصلحت خارجنده عقد رابطهٔ دوستی ایتمش اولسه‌لر
بیله اندن هیچ بر فائده حاصل اوله‌میه‌جغندن ماعدا
درلو درلو مضرتلر دخی ملحوظدر . بر فاره ایله
قور بغا حکایه‌سی بیلورم که بو حکمی تمامیله شرحه
کافیدر » دیه فاره دشمنی اولان کدی یه بر وجه آتی
بر حکایه نقل ایلدی:

« فاره ایله قور بغا »

فاره‌نك بریسی لطیفه بر صو کنارینه تقرب
ایلدی . آنی اورایه جلب ایدن شی ایسه بر قور بغانك
وقوقه‌لری ایدی . فاره نصلسه بو صدادن خوشلا-
نه‌رق قور بغانك ولوله‌رینی الدلکل اصول اوزره
اجرا اولنور بر موسیقی ظن ایلدیکندن باشنی قالدیروب
قویروغنی ایندیرمك ومتعاقباً قویروغنی قالدیروب
باشنی قالداتمق صورتیله خواننده‌لروارى اصول
دخی طوتمقده ایدی . نهایت بو یله اطرافی چن چن
اوتدورن صدای لطیف صاحبی حیوان ایله دوست
اولمق ایستدی . قور بغا دخی رضا کوسترمکله
دوست اولدیلر . بعدما هر کون قور بغا صو یك

يوزينه چيقه‌رق وفاره دخى صوكنارينه كله‌رك
كاه نغمه‌ساز اولورلر كاه كوزل حكايه‌لر سويليه‌رك
اكلنورلر ايدى . انجق فاره‌وقتلى وقتسز دوستنى
كورمكه كلديكى وقور بغا صويك دبنده بولنديغى
زمان آنى اورادن چاغرمق ايچون سس يتشديره
مديكندن بركون دوستنه ديدى‌كه : « عزيزم !
بويله يكديكرمز ايله خبرلشمك خصوصنده‌كى
صعوبتى مبدل سهولت ايده‌جك برتدبير بولدم .
بو اوزون ايپلكك براوجنى كندى اياغمه وديكر
اوجنى سنك اياغكه باغلايه‌جغم . نه‌زمان اقتضا
ايدر ايسه ايپى چكديكمز كبى يكديكرمزى خبردار
ايتمش اولورز » ديه ايپى هر برنك اياقلرينه باغلاندى .
واقعا برزمانه قدر ايپك فائده‌سى كورلدى ايسه‌ده
بركون چيلاغك بريسى فاره‌يه مترصد اوله‌رق
تمام فاره سوراخندن چيقار چيقمز ياقه‌لاديغى كبى
برهوا اولديغندن باغلى اولان ايپ قوربغايى ده
قالديروب كوتوردى . چيلاغك غاغه‌سندن صارقان
ايپ اوجنده برقوربغا باغلى اولديغنى كورنلر

« عجـايب ! هيچ چيـلاق قوربغا قاپارمی ایدی ؟ بونی دەیکی کوردك ! » دیە بـان حیرتە باشلایجە قور بغا لسان حالله بونلره دینکه : « اوت ! چیلاق دنیلان قوش حالا قوربغەیه ایلیشمامك عادتنی محافظه ایدر ایسەده بوکون بنم باشمه کلمش اولان شو بلا چیلاق طرفندن ایقاع ایدلامشـدر . بلکه بن دوستلق ایچون ارەمزدە هیچ برمناسبت بولنمیان فارەایله دوست اولمش بولندیغمك جزاسنی چکیورم »

فاره بیان کدیسنه بو حکایەیی سویلیەرك ایکی کسه ارەسنده دوستلق ایچون برسبب برمناسبت بولنمز ایسـه انلرك عقـد ایدەجکلری محبتدن هیچ برفائدەحصوله کلەمیوب انجام کار البتده برمضرت حاصل اولەجغنی بالتفهیم کدی ایله کندی ارەسنده ایسـه یالکز مناسبتسزلك دکل طبیعی برعداوت دخی بولندیغندن آرزو اولنان دوستلقعه‌ممکن دکل رضـا و امنیت ایدەمیەجکنی بیان ایلـدی . نهایت کدی مأیوساً طاغنه وفاره دخی مطمئناً سـوراخنه چکلدیلر .

حکیم بیدپای بو حکایاتله اتفاق اعدایی بوزمق ایچون ایچلرندن بریسنه تملق ایتمك موافق عقل و حکمت اوله جغنی دابشلیم شاهه اکلاته رق یدنجی بابه دخی نهایت ویرمش ایسه ده قارئلرمز بو حکایاتی دقتله مطالعه بیورمشلر ایسه اکلامشلردرکه حکایه‌لر اصل مطلوب و مقصود اولان حکمته تمامیله تطبیق قبول ایده میورلر. زیرا فاره‌نك احتراز ایلدیکی حیوانلر ارەسنده اتفاق یوق ایدی. بوندن ماعدا کدی بی کندی طرفنه جلب ایچون ده هیچ بر صعوبت بولنمیوب کدی طوزاغه طوتلمش اولدیغی جهتله فاره‌نك عنایتنه ذاتاً محتاج ایدی. بناءعلی ذلك بر خدعه و تدبیر ایله اعدانك اتفاقلرینی تبدل نفاق ایتمك نصل اوله جغنی بر وجه آتی طرف عاجزانه مزدن ترتیب اولنان بر حکایه ایله دها بشقه بر صورتده تصویر ایتمکی مناسب عد ایلدك.

## « تلکی و دشمنلری »

قورتك بریسی چوبان کوپکلرینك خدمت محافظه ده کی غیرتلرندن ناشی قوزی قویونکی

شـیلر صیدندن محروم قالمغله آچلقدن بیزار اولمش ایدی . دیشـیسی « جانم بویله‌لکله بزم حالمز نه اوله‌جق؟ سـن‌ده بن‌ده هلاك اوله‌جغز . حالبوکه ارسلان کبی قپلان کبی حیوانلرك قره‌قولاق ویاتلکی مثللو ندیملری اولور . انلر صید بوله‌رق کندیسی شکار ایدر جمله‌سی قرنلرینی طو یوررلر . سـن‌ده بویله برتدبیر بولسـه‌لك آ؟» دیه ارککنی تشـو یق ایلدیکندن قورت دخی قومشولری اولان چقاللره مراجعت ایدرك « ارقداشلر! نه‌قدر اولسه اره‌مزده جنسیت واردر . سزك‌ده حالکزی پك‌ده غبطه‌یه شـایان بوله‌میورم . کلکزده باری اتفـاق ایده‌لم ال برلکیله صید ایده‌جکمز آولردن جمله‌مز مشترکاً مستفید اوله‌لم» دیدیکندن چقاللر بوتکلیفه راضی اولـدیلر . ایچلرندن بریسی جوارده غایت سمـیز برتلکی بولندیغنی و بوخدعه‌کار حیوانك هرکیجه کو یه کیره‌رك برقاج طـاووغی بردن یاقـه‌لادیغنی وطاوق اتیله جان بسیله‌مك حسبیله انك‌ده اتی غایت نفیس اولـدیغنی خبرو یرمکله قـورت وقاریسی

و آلتی نفر دخی چقال تلکینك علیهنه اتفاق ایلدیلر .
جمله‌سی کلوب تلکینك اینی محاصره آلتنه آلدیلر .

واقعا تلکی اینلرنده قپوایکی طرفلی اولمغله بر
طرفدن بلیه‌نك وقوعنده دیکر طرفدن قاچمق
ممکن ایدیسه‌ده چقاللر تلکینك بو حالنی بیلدکلری
جهتله قپولرك ایکیسنی ده محاصره ایتمش اولدقلرندن
تلکی چارهٔ خلاص قالمدیغنی کورنجه بر تدبیر بولمغه
مجبور اولدی . قپولردن بر یسنك تا خارجنه قدر
کله‌رك اوراده بر چقال نوبتجی قالدیغنی کورنجه
« بورایه نه قصد ایله کلدیککزی اکلادم . تلاش
ایتمز و کورولتی پاطردی چیقارتمیوب بنی دیکلر
ایسه‌ککزسنی بختیار ایده‌جك بر صورت عرض ایدرم »
دیمسیله نوبتجی درحال ارقداشلرینی چاغرمق
وظیفه‌سنی ایفاده استعجال ایتمیوب تلکی یه حوالهٔ
سمع دقت ایلدی . تلکی دیدی‌که:

— سزك بنی نوعکزك تلکی اتی یمك هیچ ده
عادتلری دکلدر . سز دخی بزم تلکی نوعی کبی اعلا
پلیچ و طاوق و هندی اتلرینی هر شیئه ترجیح ایدرسکز .

تجرد كويه تقرب ايده‌مديككز و كومسنره بنم كبى مهارت لازمه ايله كيره‌مديككز ايچون سكا قصد ايليورسكز. اكر ايده‌جكم تكليفى قبول ايلرايسه‌ك كويه نصل تقرب ايديلور طاوقلر نصل چالنور سكا اوكرتورم. بندماتو به يوقصوللغه ديه رفاهله ياشارسك!

بويله برسوزى هانكى چقال اولورزده قبول ايتمز؟ چقال «اكر اوكرته‌جكك شيئى اوكرتور ايسه‌ك بن ده امر ايده‌جكك شيئى ياپارم» ديديسه‌ده تلكى اويله‌قولاى الداتيلور احمقلردن اولمديغى جهتله ديدى كه:

— خير! سنك صداقتكه تماميله امنيت ايتمك قاعدهٔ احتياطه موافق دوشمز. فقط اوكرته‌جكم شيئك نه‌قدر موافق اولديغنى اكلاتمق ايچون يار يسنى شمدى سويلرم. ديكر يار يسنى ده‌تكليفمى قبول ايلدكدن و ايشمى كوردكدن صکره اكلاتورم.

بو مقاوله‌يه ايكيسى ده راضى اولدقلرندن

تلکی اوکرته جکی شیئی تعلیمه بروجه آتی مباشرت ایلدی. دیدی که:

— سزی طاوق صیدندن منع ایدن شی کومسده طاوقلرك یایغره‌لریدر. او یله دکلمی؟ ایشته بونك چاره‌سی واردر. سز ایسترسه‌کزکه طاوقلری برر برر هم ده صاغ اوله‌رق اشیره‌سکز. حالبوکه کومسه کیردیککز زمان هیچ کورولتی ایتمه‌ملی. درحال طاوقلره صالدیرمامالی. برطرفده‌قرار ایدرك طاوقلرك ایلك اشتباهی برطرف اولدقدن صکره اولا بریسنی تمام قفاسندن یاقه‌لایه‌رق درحال بوغملی. ینه تلاش ایتمه‌ملی. آنی الوب کوتوره‌جکم دیه استعجال ایدر ایسه‌ك ینه کومس التاوست اولور. برر برر طاوقلرك هپسنی بوغملی. بعده طاشیمغه باشلاملی. صاغ طاوق قالمدقدن صکره کورولتی یاطردی‌یی کیم ایده‌جك؟

چقالك بوکا تمامیله عقلی ایردی. هله بعض تدابیر دها اولدیغنی تلکی وعد ایدنجه اوتدابیری دخی اوکرندکدن صکره بتون کویك طاوقلرینی

كندی نصیبی اوله‌جغنه هیچ شبهه‌سی قالمدی . بناء علیه تلکی دخی اندن نه‌یولده برخدمت ایستدیکنی اکلاتدی که بروجه‌آتی کوریله‌جکی اوزره او خدمتك ایفاسی کوچ برشی‌ده دکل ایدی . تلکیدن الدیغی تعلیمات اوزینه چقال دیشی قورتك یاننه صوقوله‌رق دیدی که:

— شمدی تلکینك قپوسی اوکنده ایدم . اوراده بردیشی قورت کوردم . تلکی اکا اعلا سمیز هندیلر ایله ضیافت چکیور ایدی . هم طعام ایدیورلر ایدی هم‌ده قونوشیورلر ایدی . سوزلرندن اکلادم که او دیشی قورت سزلك قوجه‌کزك معشوقه‌سیدر . قوجه‌کز سزی هیچ سومیوب بالعکس آنك عشقیله سوزان اولدیغندن سزی بورایه مخصوص کتورمشدر که تمام فرصت نقطه‌سنده ایکیسی بردن اوزرکزه هجوماه سزی تلف ایلد. کدن صکره انلر ازدواج ایلسونلر دیه!

معلومدر که دیشی قورتلر هم غایت قیصقانج اولورلر هم‌ده ارککلردن دها آز بلی بولنورلر .

دیشی قورت چقالدن بوسوزی ایشتدیکی کبی
غضبندن کوزلری قراردی . همان ارکك قورتك
یاننه صوقیلوب کلمهٔ واحده بیله سویلکسزین
اوزرینه هجوم ایلدی . ایکی قورت دیش دیشه
پنچه پنچه‌یه کلدیلر . ارککی هلاك اولدیغی کبی
دیشیده دخی حیات ممکن اوله‌میه‌جق درجه‌لرده
برمجروحیت کورولدی .

بومقاتله اوزرینه چقاللر دخی فرار ایلدیلر .
بعدزمان تلکی بریردن چکر ایکن اولجه درس
ویرمش اولدیغی چقالی مجروح کوردی . سببنی
صوردقده « ایشته سنك دیدیکك کبی بابه‌یم دیرکن
طاوقلرك صاحبی طرفندن آتیلان تفنکك صاچمه‌لری
بنی بوحاله قویدیلر » دینجه تلکی صوردی که
« کویه تقرب ایدر ایکن سزلك عادتکز موجبنجه
نعره‌لر آتدیکمی ایدی؟ » چقالدن « اوت » جوابنی
النجه « اویله ایسه ایشته سکا بعده اوکرته‌جکم شی
دخی بوایدی . طاوق چالمق ایچون کویه یاقلاشدیغك
زمان چوجقلرك آغلاملرینی آکدیران اوسامعه

خراش نعره‌لری آتمـاملی ! » دیدی ایسـده ده بو تعلیمات بعد خراب البصره اعطا اولنمش بولندیغندن چقال ایچون بوندن استفاده یه امکان قالمدی چونکه پارەسی قورتلانه‌رق تشنجه صارمغله برقاچ وقت صکره هلاك اولدی کیتدی .

ایشـته دشمنك اتفاقنی بوزمق ایچـون بویله جمله‌سی متفق اولان اعدادن بریسنی جلب ایدرك آنی دیکرلری علیهنـه استعمال ایتملی . فقط جلب ایدلمك لازم کلان دشمنك اطماعی شرط اعظمدر .

« انتهای باب سابع »

---

## سکزنجی باب

— ارباب سوءنیته عدم اعتماد —

رای دابشلیم حکیم بیدپادن سکزنجی نصیحتك دخی شرح و ایضـاحنی التماس ایدنجـه برهمن دیدی که :

— انسانك اکثریا قولی فعلنه موافق دوشمز .

بعض کمسه‌لر اوقدر تأمینات و یررلرکه انلره ایناتمق لازم کلسه صکره‌کی حرکتلری شوغفلتدن برانتقام یرینه کچر • بناءً علیه بومثللو سوءنیت ار بابنك تملقلرینه تأمینلرینه اصلا اعتبار ایتاملیدر •

دابشلیم شاه صوردی‌که:

— بومثللو آدملرله کلیاً ترك اختلاطمی ایتملی یوقسه انلرك سوزلرینه ایناتمش کبی طورانه‌رق اداره یولنه‌می کیتملی؟

حکیم برهمن جواب و یردی‌که:

— کلیاً علاقه‌یی قطع ایتملی • مصاحبتلرندن قطعیاً احتراز کوسترملی • باخصوص‌که سوءمرام ار بابنك برده انتقام کبی و یاخود کلی استفاده‌کبی اغراضی‌ده اولور ایسه اندن بغایت احتراز ایدوب قاچملی • هیچ برسوزینه ایناتمق شویله طورسون سوز بیله سویلشماملی • ایشته ابن‌مدین و قبره حکایه‌سی بوحکمتی تصویره کافیدر •

دیه حکیم مشار الیه بروجه‌آتی برحکایه نقلنه شروع ایلدی:

## « ابن مدین وقبره حکایه‌سی »

دیار یمنده بر پادشاه عالیجاه وارایدی . شوکت واقبالی درجهٔ کامله‌ده اولـوب برکره تنظیم ایتمش اولدیغی امور دولت محور لایقنده دوران ایلد . یکندن پادشاه مشارالیه دائمی بر صفای خاطر ایله زمان کچیرر ایدی . ابن مدینك قبره نامنـده برده طـوطیسی وار ایدی‌که کرچکدن شـکر کفتار بر حیوان اولدیغندن پادشـاه دائما آنکله سویلشور اکلنور ایدی . اتفاق برکون قوشـك دیشیسی بر یاورو چیقاردی . بالتصادف اوکون دخی پادشاهك براوغلو دنیایه کلدی . یاورولر بیودیلر . پادشـاه قبره‌نك یاوروسنی کندی اولادی کبی سـور وقبره دخی شهزاده‌یی ایکنجی یاوروسی عد ایلر ایدی . شودرجه‌ده‌که قبره‌نك یاوریسی حرمسرای همایونده صـورت مخصوصـه‌ده تعیین اولنـان خدمتجیلر واسطه‌سـیله باشیرلـدیغی کبی قبره دخی پروازه کله‌رك ممالك بعیده‌یه قدر کیدوب امثالی کورلمامش اولان میوه‌لردن ایکی دانه‌سـنی کتورر و بریسنی

شهزاده‌یه دیگرینی کندی یاوریسنه یدیرایدی ؛

برکون ینه قبره میوه جلبنه کیتمش اولدیغی حالده یاوریسی ایله شهزاده اوینار ایکن قوشجغز قضانوعندن شهزاده‌نك النی جزئیجه غاغه‌لادی ؛ براز قان چیقدی ؛ شهزاده قوشك بو حرکتندن پرغضب اولوب کمال حشمندن طولایی بجاقلرندن یاقه‌لادیغی کبی یره اویله برچارپدی‌که قوشك درحال جانی چیقدی ؛ اقشام اولوب ده قبره ایکی میوه ایله عودت ایدرك یاوریسنی اره‌دیغی زمان بوله‌مایجه و باخصوص صورت هلاکنی شونندن بوندن ایشیده‌رك بیچاره‌نك نعشنی ده کورنجه محبت ابوت حسبیله اوقدر متأسف ومأیوس اولدی‌که دنیا ومافیها کاملا کوزندن چیقدی ؛ کندی کندیسنه « آ احمق! سنك پادشاهلر سراینده نه ایشك واردر؟ براورمانده یووه‌جق پیدا ایتمش اولسه ایدك نائل اولدیغك یاوریی اوراده کمال سلامتله بیوتوب ایستدیکك کبی سور و بختیارانه بوعمر سوررایدك ؛ ایشته دنیا اقبالی سنی بویله اولاد لذتندن محروم

براقدی» دیه اوزون اوزادی‌یه حسبحالر ایله نفسنی بحق لوم و تشنیع ایلیور ایدی .

اکر بو حالده ابن مدین عادل بر پادشاه چیقوب ده طوطینك انتقامنی کندی اوغلندن آلسه ایدی بلکه قبره لذت انتقام ایله متسلی اوله‌بیلور ایدی . زیرا انسانه اك بیوك آجیلر ایقاع ایدن ظالمی انسان او نسبتده بیوك آجیلره دوچار اولمش کورر ایسه کندی آجیسنی اوتوتق مرتبه‌سنده متسلی اوله بیلور . فقط ابن مدین برقوش یاوریسی ایچون اوغلنی جزالندیرمق جهتنی خاطرینه بیله کتیرمدیکندن بوحال قبره‌یی دها زیاده بیزار ایلدی .
« دیمك اولیورکه بزه برلقمه اکمك ییدیریورلر دیه جکر پاره‌مز اولادمزی ده اولدورسه‌لر هیچ صدایه چقلر . فقط بن ظلمك بو درجه‌سنه تحمل ایده‌مم پادشاه بنم انتقامی آلیور ایسه بن کندی انتقامی کندیم آلورم » دیه بتتم قوش اخذ انتقام ایچون فرصت کوزله‌مکه باشلادی .

واقعا کوزله‌دیکی فرصته نائل دخی اولدی .

بر كون ديوانخانه‌ده شهزاده‌يى يالكز بوله‌رق اولا
جانه قصد اتمكى عزم ايلدى ايسه‌ده ينه انصاف
كنديسنى انتقامك بو درجهٔ مدهشه‌سندن منع ايلدى .
يالكز چوجغك اوزرينه هجوم ايدرك بر منقار
ضربيله اول قرة العين سلطنتك بر كوزجكزينى
چيقاردى .

پادشاه نزدنده قبره‌نك شو حركتى نان و نعمته
قارشو خائنلك عد ايملك بجا كورلزمى؟ ابن مدينك
وجهنه عارض اولان علائم غضبدن قبره كندى
حقنده كى نيت پادشاهى يى آكلادى . شهزاده‌يه
سوء قصدندن طولايى البته كنديسنك ده جزالندير-
يله‌جكنى حكم ايدرك آرتق باشنك چاره‌سنى سمت
بيابانده آرامق مجبوريتنى حس ايلدى . تمام پادشاه
كندى يانسنه تقرب ايدر ايكن طوطى سرايك
پنجره‌سندن فرلايوب اوچه‌رق قارشوده واقع بر
كوچك قصرك صچاغنه قوندى .

ابن مدين طوطينك بو احترازندن مقصدينى
اكلامقله برابر كندى مقصدينى اكا اكلاتمامق

و بعض تأمينات ابلهفريبانه ايله طوطى يى طوتوب انتقام الق عزمنده بولنمغله زبان مكر و حيله يه دوزن و يره رك ديدى كه :

— نه قاچيورسك قبره ؟ بن كلديكم زمانلر سن بو به قاچماليمك ؟

— نزد شاهانه كزده نصل برجنايتله متهم اولديغمى بيلديكم ايچون باشمى قورتارمغه چاليشيورم انصاف و مروتكز اولسه بو ايشده قباحت بنم اولمديغنى و بن محضا انتقام مجبور يتيله شهزاده نك كوزينى چيقارمش بولنديغمى حكم ايلر ايديسه كزده سزده بو انصاف و بو مروتك موجود اولمديغى اولادى اولمش بولنان شهزاده كزه هيچ برشى ياپمامش اولمه كزله ثابتدر . بناءً على ذلك بنم ايچون آرتق سزه امنيتمه بورالرده قرار ايده بيلمك امكانى قالمامشدر .

ابن مدين ذكى قوشك بو سوزلرينه قلبا حق ويريور ايديسه ده مقصدى قوشى قاچيرمامق اولديغندن اقناعى ايچون ينه سرد تأميناتدن كيرو

طورمدی ، دیدی که :

— خیر ای قبره اخیر ! بنی یا کاش الدامش ایتمه‌ملک !
واقعا بن اوغلی دوچار ایلدیککم سقطه‌دن
طولایی پک زیاده متأسف اولدم ایسه‌ده بو بابده
سنک حق انتقامکی نصل انکار ایده‌بیلیرم ؟ سن
ینه مروت ایدوب بنم قاتل اوغلمی یالکز کور
ایتمکله اکتفا ایلمشسک ، نصاحت حدک اولان
درجه‌یی بیله بولامشسک ، فقط بعدن آیریلوب
کیتمه ، ینه اولکی کبی عشرتده دوام ایدهلم .

قبره بر تبسم مأیوسانه ایله کولدی ، دیدی که :

— هر نه زمان اوغلکزی کورمجک اولور
ایسه‌کز کوزلرکزدن طولایی بنم حقمده‌کی غضبکز
مشتد اوله‌جقدر ، طوغریدن طوغری‌یه بونک
ایچون بنی اوله‌مجکسکز بیله اولسه‌کز البته
طولاییسندن بر قاچ دفعه ... انتقامکزی
آله‌جقسکز ، بن سزکله ... اوصالده‌قابل
بکا ایلک ایده‌جکک ... آغلادیلر هیچ
ایلک کلورمی ؟ فقط ... کندی جزای

سیئنه دوچار ایلر . داناذل نامنده‌کی بر زاهدپاك طینت ایله حرامیلر اره‌سنده وقوعه کلان حال دخی بونی کوسترر .

دیه طوطی اپن مدینه بروجه‌آتی بر حکایه نقل ایلدی .

« داناذل و حرامیلر »

بغداد جوارنده کائن رقه شهرنده بر عابد وار ایدی‌که یالکز عبادتله نائل اولمش بولندیغی درجات کرامتیله قالمیوب علوم ظاهره و باطنه‌ده دخی ید طولا کسب ایتمش اولدیغندن بتون جهان نزدنده خاطری صاییلور محبوب قلوب عالم عد اولنور ایدی . بوذاته « داناذل » دینلور ایدی . بر اره‌لق فریضهٔ حج شریفی ادا ایچون مقتدر اوله‌بیلدیکی تدارکات سفریه‌یی بالاکمال کعبهٔ معظمه قصدیله چوله دوشدی . برچوق وقت قطع مراحل ایلدکدن صکره اوکنه حرامیلر چیقه‌رق بیچاره‌یی صویوب اولدورمك ایستدیلر . داناذل « یاهو مقصدکز مالی المق ایسه انده هیچ کلفت یوقدر .

ذاتاً سزی زنکین ایده‌بیله‌جك قدر برشی دکل ایسه‌ده مادامکه طمع ایلیورسکز اولانجه مالمی آلکز . تك جانمه قیمیکز . حاشا اولومدن قورقدیغم ایچون دکل واروب بیت‌اللهه یوز سورمکدن محروم قالمامق ایچون سزدن حیاتمه مساعده ایستیورم » دیه یالوارمغه باشلادی ایسه‌ده حرامیلر و بیچاره‌یی صاغ براقورلر ایسه کندیلرینی حکومت ضابطلرینه خبرو یره‌رك دردست ایتدیرر ملاحظه‌سیله مطلقا جاننه دخی قصد ایتمك ایستیورلر ایدی .

او اره‌لق کوکدن بیکلرجه قوشلر چکیورلر ایدی . عابد بونلره ایصال صدای استرحامله « ای خلق‌الله ! باقکز شاهد اولکز بوآدملر بکا نه‌قدر ظلم ایدیورلر ! جناب حق دوچار اولمقده بولندیغم مغدوریته ناظر وواقف ایسه‌ده اندن ماعدا هیچ برکمسه‌یه فریادمی ایشیتدیرمك قابل دکلدر . باری سزه فریاد ایدیم ای قوشجغزلر ! » دیه باغرمغه باشلاینجه حیدودلر کولوشه‌رك عابدك اسمنی صوردیلر . « دانا دل » جوابنی آلنجه دهاز یاده

بر قهقهه قوپاروب ایچلرندن بریسی « سنك اسمك سماك کبی دکل ایمش . دانا دل اولان بر آدم هیچ قوشلردن استرحام ایدرمی ؟ سن نه عقلسز آدم ایمشسك ؟ سنی اولدیرمك اوقدر بیوك بر ضیاعی موجب اوله‌جق دیمکدر » دیمسیله حبیثلر تیغ جور وغدری اوشوروب بیچاره‌یی شهید ایلدیلر . دیکر ابنای سبیل اومحلدن مرور ایله دانا دلك نعشنی کوره‌رك خبر قتلی هرطرفده اعلان ایدنجه بویله مبارك بر آدم ایچون حوالئ عراقیه‌نك هرطرفنده عمومی ماتملر طوتلمش ایدی .

اره‌دن برچوق زمانلر مرورندن صکره بر شهرده پنایر قورولق حسبیله جوار شهرلر اهالیسی عموماً اوراده اجتماع ایلمشلر ایدی . دانا دلی شهید ایدن حیدودلر دخی پنایره کلمشلر ایدی . حکمت خدا قتلك وقوعی کونی شاهد اولان بیکارجه قوشلر دخی اوکون پنایر محلندن کچه‌رك وقاتللرك اطرافلرینده اوشونتی ایدرك جیولدانمغه باشلادیلر . قاتللردن بریسی بنه استهزا طریقیله ارقداشلرینه

« صافين بوقوشلر اولدورديكمز داناداك انتقامى الميغه كلمسونلرمى؟ » ديمش و بولقرديني اخاليسى بريسى ايشتمش اولديغندن كيفيتى جماعته بالاخبار ذاتاً مقتولك تأثير شهادتيله متأثر بولنان اهالى قاتللر اوزرينه بالهجوم جملهسنى سيلقه معدوم ايتمشلردر .

قبره نام طوطى پادشاه ابن مدينه بوحكايهسنى نقل ايدرك فنالق ايدنلرك البته ايشلدكرى فنالق سيئهسنى چكهجكلرى دركار بولنديغندن بحث ايله بوخوف واحتراز كندى اليله بولندقجه پادشاهك قهر وتدميرندن بردرلو امين اولهميهجغنى بيلديرىدى . و بهمه حال باشنى الوب كيتمك آرزوسنده اصرار كوستردى . ابن مدين قوشى بركره كيدر ايسه بر دها عودت ايتميهجكنى و اوحالده اوغلنك انتقامى ميسر اولهميهجغنى بيلديكندن طوطىنى قاندروب اله كتورمك ارزوسنى بردرلو يكنهمز ايدى . بناءعليه ديديكه :

— اى قبره ! سويلديكك حكايه بزم ماجرامزه

تطبیق قبول ایده جك حکایاتدن دكلدر . واقعا فنالق ایدنلرك بهمه حال فنالق بوله جقلرینه ذره قدر شبهه ایدیله مز ایسه ده سن فنالق ایتمدك كه فنالق بوله سك . اصل فنالغی ایدن اوغلم ایدی ؛ سن بالنسبه انتقامكی اكون آلدك . اوده جزاسنی اكون بولدی . بالفرض سن قباحتلی بیله اولسه ك بیلمزمیسك كه بنم عادتم دائما عفو واحسان جهتنه بنی سوق ایدر ؟ بن كین و انتقامی رذائلدن عد ایدرم . مرحمت و احسانی كندیمه شان بیلورم . كل سن ده كرم ایت . بونجه زمانلق دوستلغمزی محو ایدوب كیتمه .

طوطیٔ حكمتكفتار پادشاهك بو سوزلرنده كی جدیته اینانماقده اصرار ایلدی . « واقعا انتقام دنیلان شی بیوكلك شانه اصلا موافق دوشمز ایسه ده جماعتمزك جبلتی بو حقیقتی بیلمكله برابر بزی ینه انتقامه سوق ایلر . سز بنم ولی نعمتم اولدیغكز حالده بن سزده كی انتقامی منع ایده میوب اوغلكزك كوزینی چیقارمش بولندیغم حالده سز بنده كی انتقامكزدن نصل و ازچه جككز ؟ » اولادمز

اکبادمزه دیرلر . بشقه‌لرینه نسبتله اوغلمز بزم کندی نفسمز عد اولنور . انسان ایسه نفسنی هیچ برکسه‌یه دکشمز . سزه مسموعم اولمش بولنان مهستی نام دختر ایله والده‌سنك حکایه‌سنی عرض ایده‌یم » دیه بروجه آتی برحکایه دها تقریر ایتمکه باشلادی .

## « مهستی ووالده‌سی »

برقوجه قارینك مهستی نامنده غایت کوزل برقزی وار ایدی . قوجه قاری بوقزی اول قدر سوز ایدی که خاطرینه قزینك اولومی کلدکجه « امان یارب ! عزرائیل قزیمك جاننی اله جغنه بنم جانمی آلسون . قزم اوله‌جکنه بن اوله‌یم » دیه دعالر ایدر ایدی . مذبه براز ه‌لق قزی خسته اولنجه قوجه قارینك اشبو دعالره مواظبتی برقات دها آرته‌رق ایتدیکی دعالری کوز یاشلریله ایدر اولدی . قوجه قارینك برده سیاه اینکی وار ایدی که برکون قردن کاه‌رك طوغریجه مطبخه کیرمش و باشنی بر بیوك صوکوپنك ایچنه صوقه‌رق صو ایچدکدن صکره باشنی چیقاره‌ماش ایدی . حیوانجغز باشی

کوپ ایچنده بولنه‌رق اطرافنی کوزه‌تمکسزین
کور کورینه شورایه بورایه صالدیرر وآجی آجی
حایقیرر ایدی. اینکك بو حالی تمام قوجه‌قارینك
ینه قزینه بدل کندی جانی عزرائیله الدیرمسی ایچون
جناب حقه دعا ایلدیکی زمانه مصادف اولدیغندن
قوجه قاری مطبخدن مهیب ومدهش برشیئك آجی
آجی ایکایه‌رك چیقدیغنی کورنجه آنی مطلقا عزرائیلدر
دیه حکم ایلدی. درحال اولوم قورقوسنه مغلوب
اوله‌رق «آمان یا عزرائیل! خسته بن دکلم.
قزمدر. اکا بدل کندیمی اولمك ایچون ویردیکم وعددن
جایدم» دیه بتون طاتلی اولدیغنه کندیسی ده اینانددی.

طوطی شو حکایه ایله پادشاهه اکلاتدی که
انسانك جانی کندیسنه نه قدر طاتلی ایسه اولادی ده
اوقدر طاتلی اولدیغندن سوکیلی اولادی حقنده کی
قصددن طولایی هیچ برکمسه‌یی عفوك احتمالی یوقدر.
ابن مسدین قیزینك بو حکایه‌سنی ده بکنمدی.
سوزلرینی ینه قبول اتمدی. دیدی که:

«واقعا اوغلم بنم ایچون پك قیمتدار ایسه ده

سن بكا دها زياده قيمتليسك . زيرا هنوز اوغلم بودنياده يوق ايكن سن بنم جانم جانانم ايدك . هرزمان سنكله صحبت ايدوب آكلنور ايدم . اوغلم طوغدقدن صكره انك محبتني سنك محبتكه قاتدم . اوغلمى يالكز كور ايتمكله قالميوب بالكليه هلاك بيله ايتمش اولسه ايدك ينه سنك مصاحبتك ايله آكلنوب متسلى اولهجق ايدم . حالبوكه سن بنى ترك ايدوب كيدر ايسهك بو مفارقتك آجيسنى نه ايله چيقاره بيلورم؟ بزم شو حالمز بعينه پادشاه ايله مطرب آره سنده كى مسئله يه بكزر .

قبره بو پادشاه و مطرب حكايه سنى بيلمديكندن نصل اولديغنى ابن مديدن سؤال ايلدى . اوده حكايه يى بروجه آتى نقل و روايت ايتدى :

## « پادشاه و مطرب »

بر پادشاهك بر مطربى وار ايدى كه كرك صداسنك لطافتى وكرك هر نوع سازى چالمده كى مهارتى ايله پادشاهى دائما آكلندير ايدى . بناء عليه پادشاهك مطربه اولان محبتنه هيچ نهايت يوق ايدى . بر

اره لق پادشاه غایت کوزل برغلام مبایعه ایدرك تعلیم موسیقی ایله تربیه و اکمالنی مطربنه حواله ایلدی ، او ده الدن کلانی دریغ ایتمیه رك چوجغه او قدر کوزل درسلر و یردی و چوجق او درجه لرده غیرتله چالشدی که آز وقت ظرفنده مهارتجه استادینی بیله کچدی . هم سازی سوزی یولنده وهم حسن وجمالی دکرنده اولان بونوجوانك پادشاهه تقربی آرتدقجه ارتمسی مطربی دوچار حسد ایلدیکندن غلامی اولدورمکه قدر واردی . پادشاه سوکیلی غلامنه بحق تأسفلر ایدرك حکم معدلتك دخی اقتضاسی وجهله مطربك اعدامنی امر ایلدی . تمام مطربی سیاستکاهه کوتوره رك قفاسنی کسه جکلری زمان پادشاه « ای مطرب ! بنم غلامدن استیفا ایلدیکم حظ یالکز آنك حسن وجمالندن ناشی ایدی . لطافت موسیقیه جهتنجه هپ حظم سندکله تمام اولیور ایدی . مناسبتسز بر حسد بلاسیله بنی ذوقك نصفندن محروم ایتدك . سنی اولدرمیورده نه ایده یم » دینجه مطرب مأیوسانه

کوله‌رك « سزی ذوقکزك نصفندن قتل غلام سببیله بن منع ایتدم ایسه ذوقکزك نصف دیکرینی ده سز بنم قتلمله کندی کندیکزه محو ایتمش اولیورسکز » جوابنی ویردی . واقعا پادشاه مطرب قتل اولنور ایسه موسیقی یوزندن ذوقی بالکلیه مختل اوله‌جغنی کوردیکندن مطربی عفوه مجبور اولدی .

ابن مدین طوطی یه بو حکایه‌یی سویلیه‌رك « اوغلمی تمامیله اولدورمش بولنسه ایدك بنی دنیاده ایکی سودیکمك بریسندن محروم ایتمش اولور ایدك . اوغلمك کوزینی چیقارمق ایله واقعا بر سوکیلیمی قصورلی ایتدك . اما بنی بر اقسوب کیدر ایسه‌ك اوته‌کی سوکیلیمدن دخی بالکلیه محروم ایتمش اولورسك » دیدی ایسه‌ده طوطی بنه قائمدی . « ای ملك ! البته قلب قلبه قارشودر . بن کندی قلبمده اولادمی شهزاده‌کزك هلاك ایتمسندن طولایی نه بیوك بر آجی اولدیغنی نصل کور یور ایسه‌م سزك دخی قلبکزده شهزاده‌کزك کورلکندن طولایی نه بیوك بر آجی بولندیغنی استدلال ایدرم . اره یرده بویله ایکی

طرفلی برآجی بولندقدن صکره بعدما بزم اولکی مخالفت اوزره معاشرتمز هیچ بروجهله مأمول اولهمز . نافله سوزی اوزاتمیهلم . بن ده یولمدن قالمیهیم . سزی ربی یه امانت ایتدم . قالقهیم کیدهیم»

دیدی . آرتق طوطینك عنادنده بودرجه اصرارندن طولایی پادشاهك ده بحق جانی صیقلدی . « بن سکا مخالفتده دوام ایچون نصیحت ویردکجه سن هپ مخالفتده دوامك امتناعندن بحث ایدیورسك . قباحت بنده که نصیحت قبول ایتمزلره مطلقا نصیحت استماع ایدهجکم دیه قورته سوز قبول ایتدیرمك ایستیان زاهده بکزهدم» دینجه طوطی بو حکایهنك نصل اولدیغنی پادشاهدن سؤال ایلدی . اودخی بروجهآتی نقل حکایهیه مباشرت ایتدی :

## « زاهد و قورت »

زاهدك بریسی یولده کیدر ایکن بر قورته راست کلدی . قورتك قرنی ز یادهسیله آجیقمش اولدیغندن اوجواردن چکمکده بولنان بر سوری قیونی ایزلهمکده ایدی . زاهد قورتی کورنجه

« طور ای غدار! طور! سکا براز نصیحت ویره یم »
دیه قوردی طوردردی . و « او بیچاره بیکناه
قوزوجقلردن قویونلردن آلوب ویه مدیککز
نه در؟ هم انلرك جانلرینه قیارسکز هم صاحبلرینی
مأیوس براقورسکز . بوکا جناب حقك رضاسی
قائلمیدر؟ نیچون بوخونریزلکدن واز کچمزسکز؟ »
یوللو برچوق نصیحتلرویردی . هیچ قورد نصیحت
قبول ایدرمی؟ زاهد سویلیه بیله جکی قدر سو-
یلیوب ده سوزینی بیتوردکدن صکره قورد « بوقدر
زمانی بیهوده سوزلر دیکله مکله کچوردك . باری
وقتمزك بوندن صکره سندن استفاده ایده لم » دیه
قویروغی اوموزلادیغی کبی ینه قویون سوروسنك
ارقه سی صره قوشدی کیتدی .

ابن مدین بو صوك فقره ایله طوطینك نصیحت
قبول ایتمز اولدیغنی یوزینه اوره رق طوطی دخی
پادشاهی رد ایتدی . دیدی که:

-- اوت پادشاهم! نه قدر نصیحت ویرمش
اولسه کز بنجه قبولك احتمالی یوقدر . زیرا

آره‌مزده بركره عداوت تحقق ايتمش وحتى قان بيله دوكلمشدر . دشمنك نصيحتنى قبول ايدر ايسه غباوتنه حمل اولنمليدر . بنم سزك عليهكزده سوء نيتم اولديغى كبى سزك دخى بنم عليهمده سوءنيتكز بولنمسى محققدر . حكما ايسه ارباب سوءنيتك سوزلرينه زنهار حوالهٔ سمع اعتبار ايدلمامسى رأينده بولنور .

ابن‌مدين بودفعه‌لق طوطى‌يى آلداتوب اله چكيره‌ميه‌جك ايسه بارى بوندن صكره آنى اله كچيروب حقندن كلمك ممكن اولوب اوله‌ميه‌جغنى يوقلامق ايسته‌دى . بناءعليه قبره‌يه ديدى‌كه :

— پك اعلا ! سكا بودفعه‌لق رخصت ويره‌يم ؛ چوجغكك فراقندن طولايى بالطبع مأيوسسك . كيت كز كوكلكى كوزوكى آچ . ينه بورايه كل اولمزمى ؟

طوطى كولدى . « بوسوزكز برعرب ايله چوركچينك حكايه‌سنى خاطريمه كتوردى » ديه بروجه‌آتى برحكايه دها سويلمكه باشلادى :

## « عرب و چورکجی »

اعراب بادیه‌دن بریسی بغداد شهرینه کلمش ایدی . برچورکجی دکانی کوردی‌که برطرفنده نارکبی قزارمش اکمکلر برطرفنده یوق کبی پیده‌لر تپسیلر اوزرنده اعلا بورکلر میمیتلر چوکلر ! . . . . . . اعرابینك اغزینك صولری آقدیغندن دکانجی‌یه « شونلردن ایستدیکم قدر یمك ایچون قاچ پاره ایسترسك ؟ » سؤالنی بالا پاره یاریم آلتون » جوابنی آلنجه « یك اعلا ! آل ایشته نصف آلتونی . بن شورایه دجله کنارینه کیدیورم . شو اکمکلردن اورایه کتورده تناوله باشلایه‌لم » دیدی . چورکجی یه‌جك کتورمکه وعرب صویه باتیروب یمکه باشلادی . اول قدر یدی‌که نصف آلتون تکل بر وحتی برقاچ آلتون دخی یدیکی مقدارینی تأدیه ایده‌میه‌جکنی دکانجی کورنجه « یاهو نه‌زمانه قدر یه‌جکسك ؟ » سؤالنی صوردی . عرب دخی « کتابی پرادن جناب حقه یمین ایدرم‌که شو دره‌دن صو آقدیغی مدت بن ده یمکده دوام ایلیه‌جکم » جوابنی ویردی .

قبره پادشـاهه بوحكايه‌يی سويليه‌رك بركره باشنی آلوب چيقدقدن صكره بردها عمری اولدقجه عودت احتمالی بولنمديغنی اكلاتدی ومتعاقباً بيابانه طوغری قناد قالديره‌رق اوچدی كيتدی .

حكيم بيـدپايك بوحـكايات ايله رای دابشليمه اكلاتمق ايستديكی حكمت سوء نيت ارباننك طاتلی سـوزلرينه ايناتمقدن عبارت اولـوب ابن مدين ايله قبره حكايه‌سـنده سوء نيت ابن مدينـه عطف ايدلمش وانك لطيف سـوزلرينه الدانمامق حكمتی دخی طـوطی يه ويرلمش ايسـه‌ده بز من غيرحـد بوحكايه‌نك اصل حكمت مطلوبه يه مطابقت تامه‌سنی كوره‌مامشزدر . بنـه بو حكمتی تصـوير ايچون مسموعمز اولمش بولنـان بشـقه برحكايه‌يی مرجح كورمشزدركه بر وجه آتی عرض ايلرز :

« قورد ايله قوزولر »

قورتك بريسی برقوشـاره‌يه قوزولر قپانمش اولديغنی كورنجـه كوپكلره وچـوبانه كنديسنی كوسترمكسزين يواش يواش صوقولمش . ديمش كه :

« چوجقلرم! سزی بورایه حبس ایدنلر نه انصافسز آدملر ایمش . والـده‌لرکزی ایپك کبی اوتلی بر مرعایه کوتورمشلرکه کمال اشتها و لذتله اوتلایورلر . هـایدی سزی ده اورایه کوتوره‌یم » قوزولردن بعضیسی بوسـوزه قانمق اوزره ایکن ایچـلرندن بریسی « آمان بوحیوانك سسی نه‌قدر دهشتلی . بونك سوزلرینه ایناتمیه‌لم » دیه دیکرلرینی ارشـاد ایلدیکندن قورتك سوزینی قبول اتمامشلر . قورت اورادن کیـدوب براز طولاشـدقدن صکره ینه کلمش . بودفعه صداسنی اینجلته‌رك وطوربنه ممکن اوله بیلدیکی قدر یالتاقلق صـورتی ویره‌رك ینه اولکی لقردیلرینی تکرار اتمش . ینـه قـوزولر الـدانمق درجه‌سـنه کلدکده ینـه اولکی قوزو ارقداشـلرینی ارشـاده غیرت ایلمش . قوزولردن بعضلری « جانم ! بونك سسی اول‌کلان حیوانك سسی کبی مدهش دکل‌پك ملایمدر . بوندن‌قورقمیه‌لم » دینجه مرشـد قوزو جواب ویرمش‌که : « واقعا سوزی طاتلی وسوزلری ملایم ایسه‌ده سویلدیکی

سوزینه اولکی سوزدر . بزی کوتورمك ایستدیکی مرعا سلامت وسعادتمز ایچون موافق بر یر اولسه ایدی آنالرمز پچو بابالرمز بزی اورایه کوتوررلر ایدی . بوحیوانك البته کندیلکنجه بر مقصدی واردرکه بزی قاندیرمغه چالیشیور .

بو یله سوء نیت ار بابنك سوزلرینه حواله سمع اعتبار ایتمامك لزومنی تصویر یولنده شویله برحکایه دخی مسموعمز اولمشدر .

## « کمیاکر »

بوحکایه ده کمیا کر دیدیکمز ذات اجسامك تدقیق خواصی ایله بونلری صنایعه تطبیق ایدرك مدنیتمز ایچون مقتضی شیلری وجوده کتورن نافع آدم دکلدر . اسکی زمانلرده کو یا بعض خواص ایله باقری آلتون یاپمق دعواسنده بولنان شارلاتانلره کمیا کر دنیلمشدر . بونلردن بریسی زنکین بر آدمك یانه کله رك علم کمیاده کی مهارتنی اکلاتمغه باشلار . کمیا قوتیله طاشی طپراغی آلتون ایده جکنی بالادعا بو عملك مزیاتنی اودرجه لرده مدح وثنا

ایلرکه زنکین آدم شو علمی برازده کندیسی تجربه ایتمکه یلتنور. بونك عاقل برزوجه‌سی اولوب قوجه‌سنه «جانم! سز او شارلاتان حریفك سوزلرینه باقیکز. جناب حقك باقر یراتدیغی دائما باقر و آلتون یراتدیغی دائما آلتون قالور» دیه نصیحتلر ویرر ایسه‌ده شارلاتان کیمیاکر بیچاره زنکینی اوقدر اقناع ایتمش که طاشی طپراغی آلتون ایده‌جکنه دائر آدمجغزك پیدا ایلدیکی اعتقاد باطلی بوزمق شویله طورسون کیمیاکر اکا یاپه‌جغی کیمیالری کویا لطفاً یاپه‌جق ایمش مجرد کندی ثروتنی آرتدیرمق ایچون یاپه‌جق ایمش ادعاسنده بولندیغندن زوجه‌سنك هر نصیحتنی رد ایلر. وقعا تجربه‌یه باشلاندقده کیمیاکر افندی بش درهملك اون درهملك آلتون پارچه‌لری حاصل ایدرك قیومجیلره کوستر. لدکده زر خالص اولدیغنه شبهه قالمیه‌رق آلتون فیأتیله صاتیلور ایسه‌ده برزمان صکره کوریلان لزوم اوزرینه زنکین افندی پدرندن قالمه برچفت آلتون لکن و ابریق زوجه‌سندن ایسترزوجه‌سی

صندیق اوطه‌سنه مراجعت ایلدکده آلتون لکن
ایر یقلرك خرده‌لنوب برمقداری کیایه قاتلدیغنی
و برمقدار ینك دخی کیا کره کیا اولدیغنی صندیق
اوطه‌سنك حال هرج‌ومرجیسندن آکلاینجه کیفیتی
قوجه‌سنه بالارائه انكده ایاقلری صویه ایرر
ایسه‌ده کیا کر افندی سره قدم باصمش بولنور .

سوء نیت ار بابنه الدانمامق ایسترمیسکز ؟
سو یلدیکی سوزلری میزان حکمتله طارتکز . اکر
سزك نفعکزی سزدن زیاده‌غیرتله آره‌یور ایسه
او آدمدن شبهه ایدکز . هیچ برکسه سزه سزك
نفسکز قدر دوست اوله‌مز . بوغیرتده افراطه
وارانلرك البته نیتلرنده فساد واردر . نه‌قدر تملق
ایدرلر ایسه اینانمیکز . بیدپای حکیمك سو یلدیکی
ابن مدین و قبره حکایه‌سنده نظر دقتکزی ابن
مدینك طوطی‌یی بغارقتدن منع ایچون مصرانه
الحاحلرینه ابرامرینه حواله ایدکز . هیچ شبهه‌کز
قالمسونکه عاقل طوطی‌یه الك زیاده شبهه ویرن‌شی
ابن‌مدینك بواصراری واثبات محبتده بوتلاشی
اولمشدر .

رای دابشلیمك مغاره‌ده کشف ایلدیکی اون
درت نصیحتدن سکزنجیسنی حکیم بیدپای بو صورتله
حل ایلدکدن صکره نوبت طقوزنجی یه کلمش
و بنابرین باب تاسع بروجه آتی کشاد اولنمشدر ·

« انتهای باب ثامن »

## طقوزنجی باب

— عفوك شدته رجحانی —

رای دابشلیم حکیم بیدپایه « ای برهمن اون درت
نصایح عبرانیه‌نك طقوزنجیسی پادشاهلر ایچون
مستحق جزا اولانلر حقلرنده بحق اجرای مجازاته
بیله مرحمت و عفوك مرجح طوتیله‌جغی حکمتنه
دائر ایدی · بو حکمتك دخی شرح و ایضاحنه عنایت
بیورر میسکز؟ بر پادشاه کندی درکاهی مقربلرندن
جرم و کناه آثاری مشاهده ایلر ایسه انی دامن عفو
ایله مستور می طوتملیدر؟ یوقسه اجرای سیاستمی

ترجیح ایتملیدر؟ » دینیله حکیم برهمن کلامه آغاز ایدرك دیدی که : « پادشاهم ! واقعا قباحتلی یه جزا ویرمك مقتضای عدالت وسیاستدر . لکن بو حال بر درجه‌یه قدر موافق مصلحتدر . بعض زمانلر اولورکه بر پادشاه کندی بندکاننك اولور اولمز قصورلری ازرینه جزایی شدتلندیرر ایسه انك بندکاننه فتور کلور . بعض کره دخی واقع اولورکه جرم وکناهی بولنان بر قول ارتکاب ایلدیکی جرمدن طولایی جداً نادم وپشیمان اوله‌رق او جرمی عفو ایدیله‌جك اولور ایسه حقیقة اصلاح نفس ایتمسی ممکناتدن اولورده شاید جزاسنده استعجال کوستریلور ایسه ایشی مکابره ومعانده‌یه واردیره‌رق مأمول اولان اصلاح نفس قضیه‌سی دخی ممتنع حکمنه کیرر . بالخصوص که شیمهٔ کریمه صاحبی پادشاهلر ایچون مرحمت وعفو بر لذت عظیمه‌یی موجبدر . بیوك پادشاهلردن بریسی « مجرمی عفو ایتمکدن نه بیوك لذتلر الدیغمی بندکانم بیلسه‌لر ایدی بکا یرانمق ایچون جمله‌سی جرم

وجنايت صاحبی اولورلر ایدی» دیمشدر · واقعا قباحتلی یه جزا و یرمامك سائر مستعد قباحت اولانلرك جرأتلرینی آرتدیررایسه‌ده شدتده افراطدن ایسه عفو و مسامحه‌ده سماحت البته مرجحدر · بر ارسلانله چقال حکایه‌سی بو حکمتی یك کوزل تصویر ایلیان حکایاتدندر ·

رای دابشلیم او حکایه‌نك نه صورتده اولدیغنی سؤال ایتمسیله بیدپای حکیم دخی بر وجه آتی نقل وتقریرینه شروع ایلدی ·

## « ارسلان و چقال »

هند دیارنده فریسه نامنده برچقال واراید یکه عقل وفراست وفهم کیاست ایله اقرانی میاننده ممتاز اولدیغی کبی زهد تقواسی دخی بر درجه‌یه وارمش ایدیکه هیچ برکمسه‌یه جور وظلم ایتمك و برکمسه‌نك حقنی یمك شویله طورسون خلقت وطبیعتی ات یمکدن عبارت ایکن ریاضات ایله نفسنی تربیه ایده ایده انواع لحومی نفسنه حرام ایتمش و یالکز اوت کوك ایله تغذی‌یی اعتیاد ایدنمش

ایدی . اوجوارده آقار صولری و یشیل اغاجلری وانواع میوه وشکوفه‌لری جنت باغلرینی آکدیران بر موقع لطیفده کامجوی نامنده بر ارسلان اعلان سلطنت ایدرك قاپلاندن صرتلاندن قورتدن تلکیدن تشکیل ایلمش بولندیغی وزرا وامراسنه بحق ایفای ریاستله زیر جناحنه التجا ایلیان بتون تبعه‌سنی مرفه الحال ومسعود ایلکده ایدی .

برکون کامجو یك مجلسنده کبار اهل اللهك احوالندن بحث اولنور ایکن فریسه دخی عصرینك برنجی درجه‌ده ارباب زهد وتقواسندن اولمق اوزره حضرت شیره توصیه اولنه‌رق صلاح حالی نهایت کامجو یك فریسه حقنده توجه ومحبت فوق العاده‌سنی موجب اولدی . کبار بندکاندن مرکب بر هیئت مبعوثه‌یی اول ولی حیوانات نزدینه کوندروب بندی مقام سلطنتنه کلمك وکندیسیله کوروشمك زحمتنی اختیار ایدر ایسه پك زیاده ممنون اوله‌جغنی اکلاتدیردی .

پادشاهلر ارض اوزرنده اللهك کولکه‌سی

اولمق حسبیله هر بر امر ونهیلرینه اطاعت جمله ایچون فریضهٔ ذمت صداقت اولدیغندن فریسه دعوت پادشاهی یه اجابتله قالقدی کامجو یك اقامتکاهنه کلدی . شیر وفریسه صحبته باشلادیلر . زاهدچقالك افکار متصوفانه سی وکفتار شیخانه سی کامجو یك زیاده سیله نظر انتباهنی جلب ایدرك بو یله پاك طینت بر ذاتك دائما مصاحبه سیله نائل نعمت رشاد اولمغی ارزو ایلدی . بناء علیه « بیابان وحشتده تك وتنها یاشایه جغکزه شور اجقده بر لکده یاشامش اولسه ق فنامی اولور؟ واقعا سزلك کبی عابدلر دائما وحدت کوشه سنی کثرته ترجیح ایدرلر ایسه ده معلومکزدرکه وحدتی کثرتده ارامق درو یشلك شانه دها زیاده موافقدر » یوللو مقدمات اقناعیه ایله فریسه نك اوراده قالمسنی رجا ایلدیکندن فریسه دخی اطاعت پادشاهی یه خلل کتورمامك ایچون اقامتکاه شیرده قالمغه رضا کوستردی .

کامجوی بوذاتك کرك فیوضات معنو یه سندن

وکرك کیاست وفراست ذاتیه‌سندن استفاده ایچون جزئیات وکلیات امورده انك رأینی استفسار ایتمینجه هیچ بر ایش کورمز اولدی . اره‌لرنده‌کی محبت بر درجه‌یه واردی‌که فریسه وزیر اعظم اولمق درجه‌لرینی‌ده کچه‌رك عادتا شریك حکومت کبی برطور پیدا ایلدی . لکن شو دنیا اقبالنه اصلا فریفته اولمیوب بیابان وحدتده نصل قناعتکارانه یاشامقده ایدیسه سلطان بهایم اولان شیرك اقامتکاهنده دخی او صورت قناعتکارانه ایله یاشایه‌رق برطمله قان ایچمامکده و برلقمه ات ییامکده حالا دوام ایلیور ایدی .

فریسه‌نك کرك شو عفت حالی وکرك نزد شیرده نائل اولمش بولندیغی کمال اقبالی سائر وزرا وامرای دولتی بالطبع قصقاندیرمغه باشلادی . ذکی چقال شو محاسده‌نك مقدماتنی کورنجه نتایجنی وقوعندن اول استدلال ایدرك برکون شیرك حضورینه واردی و اوزمانه قدر کندی حقنده کوسترمش بولندیغی آثار الطاف وعنایاته تشکرلر

ایدرك بعدما ینه كوشهٔ وحدته چكلمسنه مساعده ویرمسنی رجا ایلدی، كانجوی ایچون بورجانی قبول ایتمك قابلمیدر؟ سبب استعفاسنی تكرار تكرار صوروردق اویله اولور اولمز اوهام ایله كندیسنی ترك ایتماسی ایچون رجاده مبالغه درجه‌لرینه واردی. كانجوی قپو یولداشلرنده مقدمه‌سنی حس ایلدیكی آثار حسد وعداوتدن اصلا بحث ایتمیه‌رك دیدی كه:

--- پادشاهم! استعفامه سبب خدمتكزده بالطبع امور دنیا ایله اشتغالی آرتدیرمش اولمقلغمدر. بن شمدی یه قدر دولت دنیا ایچون چالشمیوب دولت عقبا ایچون چالشمقده ایدم. برزمانه قدر اگرچه كثرتده وحدت اردمغه و قلبمی دنیایه میلدن منع ایتمكه چالشدم ایسه‌ده شمدی كوریورمكه ایشك بوندن صكره‌سی ایچون مقتدر اوله‌میه‌جغم. انسان برشیئه كالیله آلشوب اوشیئی كندیسنه طبیعت ثانیه ایدینور ایسه برده‌ها اندن قورتلمق مشكل اولور.

بناءً عليه بعض سینکلردن عبرت آلان زاهدك
قصه‌سی خاطریمه کلمکله بن دخی اوزاهدك الدیغی
عبرتدن حصه‌مند اولمق ایستیورم.

کامجوی بو زاهد حکایه‌سی نه اولدیغنی سؤال
ایتمکله فریسه بروجه آتی حکایه‌یی نقل ایلدی:

«طمعکار سینکلر»

کوکلی کوزی آچیق بر درویش دائما امرار
اوقات ایلدیکی طاغدن شهره کلوب چارشوده
کزینور ایکن کندیسنی طائیقده بولنان بر حلواجی
دکانی اوکنه کلدکده حلواجی شرف قدومیله
دکاننی تشریف ایتمسی ایچون درویشدن رجایه
باشلادی. درویش اورجایی قبولده بر بأس
کورمیه‌رك دکانه کیردی. حلواجی دخی مسافری
اعزاز واکرام ایچون الك صافی بالدن برکاسه بال
طولدیروب اوکنه قویدی. سینکلرك بال ایچون
رغبتلری پك مشهور دکلمیدر؟ بالك قوقوسنی آلان
سینکلر کاسه اطرافنه طوپلانمغه باشلادیلر.
بعضلری کاسه‌نك ایچنه قدر کیرمش و بعضلری

كنارلرنده چلنمكده بولنمش اولـديغى برزمانده حلـواجى « سـينك مردار دكل ايسـه‌ده معده بولانديرر » فحواسنجه مسافر ينك معده‌سنى سينكلرك بولانديره بيلمسنه احتمال براقامق ايچون همان النه برسينكلك اله‌رق كاسه اوزرنده صالللامغه باشلادى . بال كاسه‌سنك اطرافنده‌وكنارلرنده‌دونوب طورلاشان سينكلر درحال قاچوب قورتلديلر . فقط كاسه‌نك تا اورته يرينه قدر ايلرولمش بولنانلر قاچمق ايچون قنـاد آچدقلرنده ذاتاً اياقلرى باله كركى كبى ياپشمش اولديغى مثللو قنادلرى‌ده ياپشوب قاله‌رق هلاكلرينه منتظر اولمق لازمكلديكنى كنديلرى‌ده اكلايوب تسليم ايلديلر . مسافر درويش سينكلرك بوحالندن عبرت الدى . همان دكاندن قالقوب كيتمكه طاوراندى حلواجى سبب استعجالنى سـؤال ايتمسى اوزرينه درويش ديدى كه : « عزيزم ! شو بال كاسـه‌سنى كورييورميسـك؟ ايشـته بوعادتا بزم دنيامزدركه نيجه لذات كوناكونى جامع كورنديكندن سينكلر بوكا طمع ايلدكلرى كبى بزدخى دنيايه طمع ايلرز .

اكر كاسه‌نك كنارنده‌كی سینكلر مثللو بزدخی هنوز
ایاقلرمزشهوات ولذائذ دنیویه یاپشـقانه‌یاپشوب
قالمامش اولدیغی برزمانده متنبه اولوب ده كندیمزی
قورتارمغه مسارعت ایلر ایسه‌ك احتمالكه رهایاب
اوله بیلورز . فقط كاسه‌نك اورته‌سنه قدر ایلرولمش
بولنان سینكلر كبی بزدخی اذواق دنیویه برزخنه
دوشمش بولنور ایسه‌ك بالاخره سنك سینكلره یلپازه
صاللایشك درجه‌سنده برشدتله بزی ارشاد
ایلمیه‌جك بیله اولسه‌لر ینه كندیمزی قورتاره‌میوب
اوكردابده هلاكمزه منتظر اولمقلغمز لازم كلور .
بن بوكون شهره براز كزنمكه كلمش ایدم . سز
بنی دكانكزه دعوت ایلدیكز . یالكز بو نزاكتله
قالمیوب بكا بال اكرامی صورتنده نزاكتكزی
آرتدیردیكز . ایشته یواش یواش بنی لذائذدنیویه‌یه
آلشدیرمغه باشلادیكز . دنیا لذاتنه طمع ورغبتم
هركون بونسبتده تزاید ایده‌جك اولور ایسه پك
یقین برزمانده بن‌جمله‌كزدن زیاده دنیاپرست‌اولور
قالورم »

فریسه کامجویه بو حکایه‌یی سویلیه‌رك سلطان بهایمك نظر عبرتنی آچدقدن صکره دیدی‌که :

— پادشاهم ! سایهٔ لطفکزده بن دخی اقبال دنیایه میل ایتمکه باشلادم . اگر شمدیلرده کندیمی قورتاره بیلور ایسه‌م فبها ! اگر براز دها لذائذ دنیویه‌یه طالەجق اولور ایسه‌م بردها کندیمی قورتارمق دشوار اولور .

کامجوی ولی حیوانات اولان چقالك بو سوزینی قبول وتصدیق ایده‌مدی . کندیسی کبی فیوضات مادیه ومعنویه‌دن نصیب عظیم صاحبی اولان بر ولینك پیره‌زن دنیایه هیچ بر وجهله مفتون اوله‌میه‌جغنی حکم ایله عباداللهه خدمت دخی اشرف عباداتدن معدود اوله‌جغنه نظراً احقاق حق وتعمیم عدالت کبی بر خیرلی ایشی براقوب ده خود کاملرجه‌سنه کندی کندیسنه عالم وحدته چکلمك روا کوریله‌میه‌جکنی چقالك نظر انصافنه عرض ایتدی .

فریسه سلطان بهایمدن یاقه‌سنی قورتاره‌میه‌جغنی

اكلاينجه كندی اقبالنی چكه‌میان بعض قپو
بولداشلرندن ایتدیكی اندیشه‌یی ده كانجویه براز
چتلاتدی وكندیسی كرك رضای باریدن وكرك
پادشاهنك رضاسندن ذره قدر آیرلمامق واقبال
دنیایه قاپلمامق ایچون الدن كلدیكی درجه‌لرده
جبر نفس ایده‌بیلور ایسه‌ده شاید بعض حسودلر
كندی علیهنده سعایت غرضكارانه‌ده بولنه‌جق
اولورلر ایسه انلره قارشو نفسنی مدافعه‌یه‌بیلمكدن
عاجز قاله‌جغنی درمیان ایلدی ·

شیر چقالك بوسوزینی ده قبول ایتدی · كندی
حقنده هركیم نه‌یولده سعایت ایده‌جك اولسه اصلا
اینانمیه‌جغنی وشونك بونك سوزیله كندی حقنده‌كی
توجهاتنه ذره قدر خلل كتورمیه‌جكنی نیجه دلائل
اقناعیه ایله تأمین ایلیه‌رك بناءعلیه چقال دخی
استعفاسنی كیرویه المغه مجبور اولدی ·

ارسلان ایله چقال ارەسنده بوصورتله برقات
دها تأكد وتأید ایلیان دوستلق ارباب حسدك
غمیرتلرینی برقات دها آرتدیردیغندن شو چقالك

اولیاسنك بهمه‌حال نظر توجهدن دوشورلسی ایچون جمله‌سی بردن چاره آرامغه قیام ایلدیلر . بومقصد غرضکارانه ایله برمجلس مشورت عقد ایدرك هر بری برسوز سویلدی . نهایت‌تلكینك ویردیکی بررأی جمله‌سی نزدنده تحسین اولنه‌رق او رأی موجبنجه حرکت ایدرلر ایسه ارسلانك نظر توجهنی چقالدن سلب ایتمك محقق اولدیغنه قناعت کامله حاصل ایلدیلر و بناءعلیه جمله‌سی بروجه‌آتی ایشه باشلادیلر :

اولا ارسلانك هرکون یه‌جکی ات بوایشه مأمور اولان وکیلخرج طرفندن وقتورمانیله کتوریلورایکن فریسه‌نك برایش ایچون اوزاجق برمحله کیتمش اولدیغی برکون ارسلانك قوشلق طعامی اوله‌جق اتی چقالك اقامتکاهنه کتوروب براقدیلر . اوکون طعام وقتی حلول ایدرك اتدن اثر ظهور ایتمیجه ارسلان غضبلانمغه باشلادی . فقط یمك‌وقتی کچمکه‌ده یور طوتدیغی حالده حالا تعییندن اثر یوق! کیتدکجه غضبی آرتان ارسلان

بوتأخرك سببنی اطرافنده کی امرادن صوردقده ایچلرندن بریسی بوطقونه‌رق ازیله‌رك بوزیله‌رك «احتمالکه بوده چقال اولیاسی فریسه‌نك برایشی اولملیدر» دیدی. ارسلان بوسوزدن برشی اکلایه‌مدی. استفسارینه کیرشدکده فریسه‌یی سعایت ایدن براز دها ایضاح مرام ایله دیدی‌که:

— افندم! سزك فریسه‌نام مرشدکز برطرفدن سزه دنیاجه هیچ برآلیش و یریشی بولنمدیغنی تأمین ایدوب طور یور ایسه ده دیکر طرفدن جهانی قاصوب قاوورمقدن چکنمیور. هرشیئه طمع ایتمسی الو یرمامش کبی یواش یواش نفس نفیس همایونکز ایچون تعیین ایدیلان ارزاقه بیله کوز دیکمش اولدیغنی چکن‌کون وکیلخرجکزه و یردیکی بعض اوامری ایشیتدم ده اکلادم.

آچلقله حدت وتهوری کیتدکجه آرتار ارسلان بو اوامرك نه‌کی شیلر اولدیغنی سؤال ایتمسی اوزرینه اول ساعی بالفساد دیدی‌که:

وکیلخرجکزی اولوم ایله تهدید ایدرك بعدما

افندمزك طعامنى كنديسنه كتورمسنى امر ايلدى .
حتى وكيلخرج « يا پادشاهمز نه يه جك؟ » ديه
صورمسى اوزرينه فريسه « نه ير ايسه يسون !
زفتك پكنى يسون ! او بنم امورمده مى » ديه
حقكزده كوناكون تهاتدن دخى چكنمدى .

ارتق ارسلانك غضبى درجهٔ كماله وارمش
ايدى . وزير ثانى دخى اوراده حاضر بولنمغله كويا
فريسه يى مدافعه ايديورمش كبى طورانه رق « جانم
هيچ بويله شيمى اولور ؟ بز فريسه يى بيلمزمى يز ؟
حقيقة افندمزه محب بر بندهٔ صادقدر . حقنده
روايت اولنان شيلر ايسه الك خائن ونانكورلرك
بيله قبول ايده ميه جكلرى خيانتلردندر . افندمز
استعجال بيورمسونلر . ايشى بر كوزل تحقيق
ايتمينجه فريسه يى زنهار مؤاخذه ايتمسونلر »
ديديكندن وزير ثالث دخى كويا بو رأيى بالاستصواب
« اكر سويلنان سوزلر صحيح ايسه شو ساعتده
افندمزك تعيينى بولنان لحوم فريسه نك دائره سنده
بولنمق لازم كلور . بركره يوقلانسون » رأيينى ويردى .

کو یا فریسه‌یی مدافعه ایدنلرك جمله‌سی او بیچاره علیهنده متفق بولندیغندن ارسلان خبردار اولمیوب شو استشاره‌یی معدلتکارانه بر استشاره ظن ایلیور ایدی. بناءعلیه حقیقت حالك میدانه چیقمسی ایچون فریسه‌نك دائره‌سنه یاورلو کوندره‌رك آراتدیردیلر. بونلر فی الواقع مائدهٔ شیری اوراده بوله‌رق حضورینه کتوردیلر. کامجوی بونی کورنجه غضب وتهورده صوك درجه‌یه وارمقله برابر اطرافنده‌کی وزرا وامرا دخی فریسه‌نك خیانتده بودرجه‌یی بولمش اولمسنه شاشه‌رق پادشاهك غضب وتهورده‌کی حقنی تسلیم ایلدیلر.

وکیلخرج دخی چاغرلدی. اوده ارباب فساد ایله متفق ایدی. شیر آنی ده استنطاق ایدنجه وکیلخرج دیدی‌که:

— بنده‌کزی معذور کورکز افندم! فریسه سزك وزیرکزدن دها ایلرووده‌در. عادتا شریك حکومتکز اولمشدر. ویردیکی امری اجرا

ایتمیه جك اولور ایسه‌م سزدن اول بنی اوقتل ایدر
آنك طلمندن سزه کیم شکایت ایده بیلورکه سز آنی
اولیالر درجه‌سنده عد ایلدیککزدن کیمسه‌نك
سوز ینه ایناغمزسکز ۰

وکیلخرج دخی بو وجهله فریسه علیهنده سوز
سویلینجه اول خائنك خیانت و ملعنتنده ارتق ارسلانك
شبهه‌سی قالمدی ۰ فقط آنك بو خیانتنی یوز ینه اوره‌رق
بتون بندکان سلطنت مواجهه‌سنده رسوای ایلدکدن
صکره اولدیرمکمی یوقسه قصورینی عفو ایتمکمی
لازم کله‌جکی خصوصنده هنوز متردد ایدی ۰
اخص وکلاسندن قورت افندیسنك بو ترددینی
ازاله ایچون سیاستسز پادشاه اوله‌میه‌جغنی
و پادشاهلر اجرای سیاستده اهمال ایده‌جك اولورلر
ایسه بعدما فنالرك اوکی النه‌میه‌جغنی و بناءعلیه
سائر بندکانه ده عبرت اولمق ایچون فریسه‌نك بلا
سؤال ولا محاکمه همان اعدامی اقتضا ایلیه‌جکنی
سرد ایلدی ۰ قره‌قولاق قورتك بو رأیني تأیید
ایله برابر ارسلانك هر حالده چقال حقنده‌کی محبتنی ده

بیلـدیکی ایچـون حکمجه ایکی جهتلی برسـوز سویلدی . دیدی که:

— واقعا فریسـه غایت لطیف برحیواندر . افندمزك زیاده‌سیله مظهر توجهی ایدی . بوتوجهه لیاقتنی ده انکار ایدنلردن دکلم . اما بویله ولی نعمتمزك غداسـنه کوز دیکه‌جك درجـه‌لرده تسـلطنی آرتدیرمش اولمسی اوزرینه جزای عملنی چکملیدر . پادشاهمزك نه‌قدر محبوبی کذیده‌سی اولورایسـه اولسون دوچار سیاست اولملیدرکه بدناملق یالکز آنك اوزرنده قالـوب ولی نعمتز اوشائبه‌دن تطهیر ایلسون . حتی بغداد پادشاهنك سوکیلی محبوبه‌سنی قربان ایتمسی دخی ایشـته بوحکمته مبنی وقوعه کلمشدر .

شیر بوحکایه‌نك نصل شی اولدیغنی قره‌قولاقدن سـؤال ایتمسی اوزرینـه اودخی بروجه آتی نقل حکایه‌یه مباشرت ایلدی:

« بغدادپادشاهی ومحبوبه‌سی »

چین ممالك وسیعه‌سنك اکثر اهالیسی مجوسی

ایسه‌ده بعض قطعه‌لرینك اهالیسی مسلمان اولوب
بونلردن بریسنك پادشاهی ادای فریضهٔ حج املیله
مملکتندن کمی‌یه بنمش وجده‌یه قدر بحراً کلمش ایدی ·
بیت‌الله شریفی وحضرت رسالتپناهك قبر منیفنی
وسائر مواقع لازمه‌یی زیارتله حین‌عودتده بغداد
یولنی طوتدی‌که نیتی آسیای وسطی طریقیله مملکتی
جانبنه قره‌دن کیتمك ایدی · بغداده کلدکده بغداد
پادشاهی بویله دیار بعیددن کلمش وتاج وتخت
صاحبی برمسافرك اعزاز واکرامنده افراط
ومبالغه درجه‌لرینه واردی یالکز چین پادشاهنه
دکل معیتنده‌کی بندکانه دخی هراقشام هرصباح
بشقه‌بشقه مواقع لطیفه‌ده ضیافتلر چکمکده‌ایدی ·
نهایت چین‌پادشاهی بغداددن عزیمت ایده‌جکی
زمان بغداد پادشاهنك بونجه حرمت ورعایتلرینه
قارشو کندی طرفندن بریادکار اولمق اوزره چین
کنیزکلرندن برجاریه تقدیم ایلدی‌که حسن وآننه
وکمال جمالنه ‌هاتقدیری قابل دکلدی · چین‌پادشاهی
کیتدکدن صکره بغداد پادشاهی بوکنیزکی حرمسرای

وصالنه قبول ایلدکده جاذبهٔ آنی وجر بذهٔ گفتاری
پادشاهی اودرجه‌لرده مجذوب ومجلوب ایلدی‌که
برعاشق آشفته حال اولدی قالدی • بعدمابر دقیقه‌جق
بیله دلبر چینیدن تباعد ایده‌مز اولدی • فقط بو
عاشقانه اشتغالدن ناشی مهام دولته‌ده باقه‌جق
زمان قالمدی • باقندیسزلقدن امور دولت مختل
اولدی • وزرا و امراسی پادشاهك بوحالنه
نه‌وجهله چاره بوله‌جقلرینی بیله‌میه‌رك شاشردیلر
قالدیلر • نهایت بر گیجه رؤیاسنده پادشاهه بر پیر
نورانی تجلی ایدرك کنیزك چینینك سوداسیله
ودیعةالله اولان اهالینك ترك امورینه رضای باری
قائل اوله‌میه‌جغنی اکلاتدی • پادشاه بورؤیانك
تأثیریله اویقودن اویاندقده کنیزکی همان‌یاندن
طشاریه چیقاروب بعدما یوزینه بیله باقامغی
عزم وجزم ایلدی ایسه‌ده ایرتسی اقشام جاریه
ومعتاد بزم‌عشرتی تهیه ایدرك کندیسنه دبرچکی
دوزن و بروب‌ده پادشاهی دعوت ایدنجه اول
عاشق شیدانك صبروقراری ینه الدن کیتدی •

محبوبه‌سنی بزم نوشانوشده یته دراغوش ایتمکدن
نفسنی بروجهله منع ایده‌مدی . فقط برقاچ کیجه
صکره اول ذات نورانی ینه رؤیاسنده تجلی ایدرك
اولکیدن زیاده تکدیره باشلادیغندن بودفعه پادشاه
جاریه‌یی یانندن تبعید ایله برابر بردها کندی
اوطه‌سنه ایاق باصماسنی دخی تنبیه ایتمش ایدی .
بو تنبیه اوزرینه اگرچه برقاچ کون جاریه‌دن ال
چکه‌رك مهام دولتله اشتغال ایده بیلدی ایسه‌ده
جاریه‌نك‌ده پادشاهه محبتی اوله‌رق دردفراقه
تحمل امکانی قالمدیغندن برکیجه قز قیافت شبانه
و پریشانی حال ایله خلوتسرای پادشاهه قدر
کلوب بالطبع آنك‌ده ردایتك احتمالی اولمدیغندن
کمال اشتیاق ایله صارماش طولاش اولدیلر . اسکی
حال ینه عودت ایتمش اولدی . حتی پادشاهك
امور دولتده‌کی عطالتی اولکیدن زیاده آرتدی .
عالم معناده‌کی نورانی ذات تکرار عیان اوله‌رق
بودفعه پادشاهی اوقدر صیقشدیردی‌که شو قزدن
ال چکمیه‌جك اولور ایسه دنیاجه تخت و تاج

اللندن كيده جكندن ماعدا آخرتده فوز ونجاتی دخی
امید ایتمامسی لازم كله جكنی قطعیاً بیلدیردی . بو
دفعه پادشاه او یقودن او یانور او یانمز حاجبی
چاغروب جاریه یی تسلیم ایدرك بلا امان دجله
نهرینه آتوب غرق وتلف ایتمسنی امر ایتدی .
لكن حاجب پادشاهك بوقزه نه قدر محبتی اولدیغنی
بیلدیكندن و شاید بالاخره قتلندن طولایی ندامت
كتورر ایسه فنالغی كندیسنه طوقونه جغنی
دوشوندیكندن قزی اولدورمیوب خانه سنده
حفظ ایلدی . اره دن براز زمان دها كچدی . واقعا
پادشاه اموردولتله تكرار اشتغاله باشلادی ایسه ده
جاریه نك آتش هجری بیچاره یی چار چاریاقوب
كباب ایلدیكندن بوآتش جانسوزی حاجبدن
آقینه جغی خون انتقام ایله سوندورمك احتیاجنی
حس ایتدی . بیچاره حاجی چاغروب شدتله مؤاخذه یه
باشلادقده حاجب بواستنطاقك صوكی اولوم
حكمنه منجر اوله جغنی اكلاینجه قزك دجله یه
آتلامش اولدیغنی عرض ایلدی . الحاصل قزینه

سرایه کلدی . ینه پادشـاه ذوق و صفایه طالدی ،
فقط بو دفعه عالم معناده هولناك تکدیرلره تضییقلره
دوچار اولدیغندن چلدیره‌سی یه برخوف و حشیت
ایله او یقودن قالقدیغی زمان بو یله دنیاسنی عقباسنی
برجاریه ایچـون فدا ایتمك کارعاقل اولەمیـه جغنی
دوشوندی . قزك بهمه حال قتلی لزومنی حکم ایلدی ایسه‌
ده بو ایشی کیمه حواله ایده‌جك اولسه کندی قهرندن
خوف ایله یاپمیه‌جغنی اکلایوب مجبوره سنی بالذات
اولدورمکه قدر کوزه کسدیردی . فی الواقع ایرتسی
کون سرایك طامی اوزرنده جاریه ایله برابر کزینور
ایکن « کل شورایه باق . صولر نه کوزل برکرداب
تشکیل ایتمشلر » دیه قزی چاغردی . قزدخی کردابی
کوره‌یم دیه اکیلور اکلز پادشـاه قزك ارقه‌سندن
دورتدیکی کبی نهر ایچنـه یووارلایوب کارهلاکنی
اتمام ایلدی .

قره قولاق بو حکایه‌یی ایراد ایلدکدن صـکره
سیاسـت دنیلان شی الـك بیـوك برلازمۀ مـعدلت
اولدیغندن فریسه کبی خائن دین و دولت اولانلرك

جزای سزالرینی ویرمکده بر دقیقه بیله توقف جائز اولمدیغنه کاجوینی اودرجه‌لرده اقناع ایلدی که اکر سلطان بهایم حقیقة انصاف ومروت صاحبی بر پادشاه اولمسه ایدی فریسه‌یی درحال اعدام ایتدیره‌جکنه شبهه یوق ایدی . فقط وقتیله حاسدلرك فریسه حقنده سویلیه‌بیله‌جکلری سوزلره اعتماد ایتمیه‌جکنه دائر بونجه تأمیناتو یرمش اولدیغندن شمدی کندی تعیینی بولنان لحوم فریسه‌نك اقامتکاهنده ظهور ایتمش اولمقله برابر آنی جزالندیره‌جق اولورسه مروته غیر موافق بر حرکتده بولنمش اوله‌جغندن برکره‌ده ایشی فریسه‌دن صورمغه لزوم کوردی . زاهد چقال کیتدیکی یردن هنوز عودت ایتمامش ایدی . کاجوی اورایه یاورلو کوندره‌رك حقیقت حالی صوردیردی . کیدن یاورلو قپو یولداشلرینك فریسه علیهنده نصل یکزبان اولدقلرینی دراستلی چقاله اکلاتنجه فریسه بیکناه ایکن نزدشیرده متهم عد اولنمش بولنمسنه فنا حالده صیقلدی . معلوم آ ! انسان

مأیوس اولنجه لسانی اوزار . الجای حدت و یأس ایله برطاقم سوزلر سویلدی که بونلر ارسلانی کندی تعیننه کوز دیکلمش اولمقدن زیاده اغضاب ایده جك صورتده ایدیلر . یاورلر وظیفه‌لرنده صداقتلری حسبیله فریسه‌دن ایشتدکلری سوزلری تمامیله شیره کتوردیلر . کامجوی « یا ! دیمك اولیورکه قباحتلی اولدیغنی کندیسی دخی بیلیور . او یله ایسه هیچ حضوریمه کتورمکسزین او کافر نعمتی پاره پاره ایدکز » امرینی ویرمکده اصلا تأخر ایتمدی .

بیچاره فریسه‌نك دشمنلری ایچون بو برموفقیت کامله دیمك اولدیغندن درحال جلادلر کوندره‌رك ولی حیوانات اولان چقالی اولدیغی یرده پاره‌لمك تدبیرینی‌ده قوردیلر ایسه‌ده سلطان بهایم اولان ارسلانك برعاقل و والده‌سی بولنوب فریسه‌نك نصل قناعتکار صاحب فضیلت برذات ستوده سمات اولدیغنی بیلدیکندن کیدن جلادلره کندی طرفندن دخی برایکنجی امر کیتمکسزین زنهار فریسه‌یه قصد ایتامرینی تنبیه ایتدیردی . قالقدی . طوغریجه

اوغلنك يا ننه كاوب شو ياپديغى ايش انصاف ومروته اصلا موافق دوشميه جكنى و فريسه بالفرض والتقدير مجرم بيله اولسه عفو ايتمسى اقتضا ايليه جكنى بر لسان تكدير ايله اكلاتمغه باشلادى .

كامجوى واقعا فريسه نك حسن حالنه ديه جك يوله مز ايسه ده شو ايتديكى قباحت بتون اركان دولتك شهادتلريله مثبت اولدقدن ماعدا فريسه يه آدم كوندروب استفسار كيفيت ايتديردكده ويرديكى جوابلر عذرينى قباحتندن بيوك كوستردكندن عبرةً للسائرين اعدامى لازم كله جكنى والده سنه بيان ايتمك ايستدى ايسه ده والده سى فريسه نك حسن حالنه غبطه ايلديكى كبى مجرد بو حسن حالندن طولايى افنديسى طرفندن نائل اولديغى توجهه بتون وكلاسى حسد ايلدكلرندن بحثله آنك حقنده كى افترالرى حسده حمل ايدرك ديدى كه:

فريسه ديديكمز ذات هيچ بر حيوانك اتنى يمامكه وقانى ايچمامكه يمين ايتمش ولذائذ دنيويه سنى كاملا ترك ايتمش برزاهددر . نصل اولوركه سزه

مخصوص اولان اتی فریسه اکل ایده بیلسون ؟

ارسلان والده‌سنه جواباً دیدی‌که :

— بونجه آدملك فریسه علیهنده حس حسدله اتفاق ایده‌بیلمری قابلمی اولور ؟ بالخصوص بنم خشم وغضبمدن قورقمسزین یالان‌سویلمکه نصل جسارت ایده‌بیلورلر ؟ واقعا محاسده اوله‌بیلور ایسه‌ده او یولده انسانك کندی باشنی بلایه صوقسی قابل کوریلور می ؟

مادر شیر « اوت ! غیرت حسدله کندی جاننی فدا ایتمش برآدمك حکایه‌سنی بیلورم » دیه‌بروجه آتی حکایهٔ غریبه نقلنه مباشرت ایلدی .

« خواجهٔ حسود »

بغدادده خواجهٔ حسود نامنده برذات وار ایدی‌که اولور اولمز حسودلرك بوذاته نسبتله نامیسی بیله یاد اولنمامق لازمکلور ایدی . هیچ بکسه‌نك نائل سعادت اوله‌بیلمسنی چکه‌بیلمك شویله طورسون سعادت دنیلان شیئی بلکه کندیسندن ده قصقانور ایدی . بوذاتك غایت صالح برقومشوسی

اولوب ورع وتقواسندن وزهد وصلاحندن
طولایی بتون بغداد اهالیسنك مظهر حسن توجهی
اولمش ایدی . بزم خواجه حسود بر آدمی قصقانمغه
باشلادی . « نه دن بو حریفه جمله عالم بو قدر توجه
ایلیور ؟ نه حل ایتسه م ده شو زاهدی جهانك نظر
توجهندن دوشورسه م » دیه کیجه کوندوز دوشونوب
طاشنمه باشلادی . نهایت دوشونه دوشونه یاپه جغی
شیئه ذهننده قرار و یردی . اسیر بازارینه کیدوب
بر کوله مبایعه ایلدی . بر خیلی زمان بو کوله یی
تربیه ایتدکدن صکره بر کون کوله یه « اکر بنی
قومشومز زاهدك طامی اوزرنده بوغازلایوب
قتل ایدر ایسه ك جیبمده بر کاغد بولورسك كه
خزینه مك نرده ده بولندیغنی مشعردر . اندن ماعدا
کندی آزاد کاغدکی دخی جیبمده بولورسك »
دینجه کوله یی حیرت بورودی . « امان افندم!
هیچ بویله شیمی اولور؟ سز عقلکزیمی بوزدیکز؟ »
دیه تعلله باشلادقده حسود دیدی که : « خیر! هیچ
عقلمی بوزمدم . او زاهدك مظهر توجه عامه اولمش

بولنمسنی بردرلو چکه‌میورم . آنك طامی اوزرنده
بنی قتل ایده‌جك اولورسه‌لر هركس قتلمی اوزاهددن
بیله‌رك نظر توجه جهاندن سقوط ایلر تك اكا
بو بلا یتشمسون ده بنم جانم فدا اولسون غم دكل .
سن ده كیدر بنم مالم ایله ایستدیكك دیارده ذوق
وصفا ایدرسك » نهایت كوله افندیسنك بو
قراری جدی اولدیغنی كورمكله آرزوسی موجبنجه
حركت ایلدی . یعنی بر كیجه زاهدك طامنه افندیسنی
كوتوروب قتل ایله عتقنامه‌سنی وخزینه‌نك بولندیغی
یری مشعر ورقه‌یی جیبندن اله‌رق بتون مالنی
مستصحباً اصفهانه كیدوب متمولانه برسعادت ایله
یاشامغه باشلادی . برو طرفده وقوع قتلك فرداسی
كونی قونو قومشو زاهدك طامی اوزرنده خواجه
حسودك مقتول بولندیغنی كورنجه بوجنایتی درحال
زاهده حمل ایلدیلر . « وای بزم زاهد ظن ایلدیكمز
حریف مكر برقاتل ایمش » دیه بیچاره‌یی طوتدقلری
كبی حضور قاضی‌یه كوتوردیلر . كندی طامی
اوزرنده ظهور ایدن برمقتولك كیفیت قتلندن

زاهدك اثبات برائت ایده بیلمسی قابل دکل ایدیسه ده
جنایتی مثبت شاهدلر دخی موجود اولمدیغندن
زاهدك قصاصاً اعدامی جهتنه کیدلهمدی . فقط
مؤبداً بحبسنی برانغهیه آتدیلر . شوقدرکه
خواجه حسودك روحی شو موفقیت ایله چوق زمان
شاد اولهمدی . بر اره لق بغداد تاجرلری اصفهانه
کیتدکلرنده خواجه حسودك آزادکردهسی اولان
غلامی اوراده دائره ودبدبه صاحبی اولمش کورنجه
بالاستغراب بو سعادتك موردنی سؤال ایلدکلرندن
غلام وقوعحالی اطرافیله اکلاتمش ایدی . تاجرلر
بغداده عودت ایدرك قاضی حضورنده زاهدك
برائتنه الله رضاسی ایچون شهادت ایتکله زوالی
زاهدی برانغه بلاسندن قورتارمشلر .

سلطان بهرام اولان کامجوی شهرتك والدهسی
بو حکایه ایله ارباب حسدك نیتی نسمتی تهلکهیه
قدر القا ایده بیلهجکنی اکلاتنجه شیره « ای بو ایشلك
ایچندهکی حقیقتی میدانه نصل چیقارهلم؟ » سؤالنی
ایراد ایتمکله والدهسی « فریسهیی سعایت ایدنلره

بر روی غضب کوستر . فریسه‌نك برائتی سنجه
تحقق ایتمش اولدیغنی اکلات . بقالم نه یاپه‌جقلر؟»
دیمش وارسلان دخی اول وجهله حرکت ایتمش
ایدی . حسودلر پادشاهلرینك فریسه حقنده
هنوز توجهی باقی اولدیغنی کورنجه هر بری
کندی باشنك چاره‌سنی آره‌مغه مجبور اولدی .
«امان افندم! بنم قباحتم یوقدر . فلان اوکرتدی ده
بن ده اکا اویدم» دیمکه باشلادیلر . بونلرك جمله‌سی
کندی قصورلرینی اعتراف ایدنجه بیچاره فریسه‌نك
برائت ذمتنده شیرك شبهه‌سی قالمدی . درحال یاورلر
کوندروب چقالجغزی حضورینه جلب ایلدی .
برچوق عذرلر دیلیه‌رك آنك شکسته اولان قلبنی
تکرار تعمیره همت ایلدی . پاك طینت فریسه
ولی نعمتنك عذرلرینی تماماً قبول وحتی حلال
ایتمکله برابر دهان حکمتبیانی آچوب پادشاهه نصیحتلر
ویرمکه باشلادی . دیدی که:

— ای ولی نعمت عالمیان! سزده کورمش
اولدیغم عدل و انصاف البته امدادمه یتشور

دیه امیدوار بولندیغمدن میدان سیاستده هیچ خوف
ایتمیورایدم . ذاتاً نه دن خوف ایده یم که بویله
مظلوماً وفات ایدر ایسه م شهدا زمره سنه داخل
اوله جغمی بیلیور ایدم . یالکز بر خوفم وار ایدیسه
اودخی شاید وسوسهٔ شیطانه قاپیله رق بنم خون
ناحقم ایله صیت وشهرت عدل ودادکزی تلویث ایتمش
اولورسکز خوفی ایدی . پادشاهلر ایچون مرحمت
وعفودن بیوك هیچ بر زینت اوله مز . عفوه
استحقاقی اولمیان ارباب جرم وجنایتی بیله بر پادشاه
عفو ایتمش اولسه بو عفوك قدرینی بیلمیان مجرم
ناس نزدنده لعنتله یاد اولنور ایسه ده پادشاهك
مرحمتده کی افراطی ینه هیچ برکسه نزدنده تعییب
ایدیله مز . ایشته بر پادشاه ایله حاجبی حکایه سنی
بیلورم که بو حکمتی مفسردر .

فریسه پادشاهه بروجه آتی بر حکایهٔ لطیفه
تقریر ایلدی .

« پادشاه وحاجبی »

غایتله عادل وکرمکار بر پادشاه وار ایدی که ملکنی

جهت جهت معمور وتبعه‌سنی بالوجوه مسعود ایلمش بولندیغندن کندیسی دخی آرتق لیل ونهارینی ذوق وصفایه حصر ایتمش وشو فانی عمرینی ممکن اولدیغی قدر عزتله کچورمك بولنی طوتمش ایدی • برکون هرنه‌دن طولایی ایسه حاجبلرندن بریسنه طار یله‌رق خدمتندن طرد ایلمدی • حاجب الده بولنان مالنی یوب بتورنجه‌یه قدر تکلیه‌رك ها بوکون ها یارین مظهر عفو اوله‌جغی امیدینه قوت ویردی ایسه‌ده او یله بر مظهریت کوره‌مدی • الده‌آووجده هیچ برشی قالمیه‌رق بیچاره‌نك اطرافنی او یله بر فقر وفاقه آتشی احاطه ایلدی‌که دیلنجیلك آنك حالنه نسبتله غنا عد اولنه بیلور ایدی • بیلده برکره پادشاهك غایت بیوك برضیافت چکمسی و بتون بندکانی اوضیافتده جمع ایتمسی معتادی اولدیغندن اشبو ضیافت زمانی کلنجه بیچاره حاجب قونودن قومشودن آت والبسه کبی شیلر تدارك ایدرك وکینوب قوشانوب آته بینه‌رك سرایه کلدی • هرکس آنك حقنده توجه پادشاهی تجدد ایتمش

ظنيله سرايه دخولنه كيمسه مانع اولمدى . اوايسه بلا پروا مجلس پادشاهه قدر واروب حاجب اولديغى زمان عهده‌سنه نه خدمت ترتب ايديور ايسه انى ايفايه باشلادى . پادشاه بو بيچاره‌نك اوراده حضورينه دقت ايدرك واقف اولدى ايسه ده تعزير و طرديني شيمهٔ شهرياريه موافق كورمديكندن هيچ ايلشمدى . حتى اثناى خدمتده حاجبك بيك مثقال دكرى اولان بر آلتون طباغى جبه‌سى التنه صاقلايوب كوتورديكنى دخى كورمش ايكن مبرم بر احتياج حسبيله شو سرقتى اتمش اولديغندن آنى ده معذور كوردى . ضيافتدن صكره خدمهٔ پادشاهى بو طباغى بوله‌بيلجه تلاشه دوشديلر . پادشاه بونلره « اره‌ديغكز شى طباق ايسه نافله اره‌ميكز . بوله‌مزسكز . آنك نره‌يه كيتديكنى بن بيلور يم . بو ده نافله هيچ صورمكز . سويليه‌مم » ديه خدمه‌نك تلاشلرينى منع ايلدى . واقعا حاجب بو طباغى درد احتياج ايله آلوب كوتورمش اولديغندن برسنه مدت آنك اثمانيله تعيش ايلدى .

ینه معهود ضیافت کونی کلدکده ینه سرایه کلوب
بودفعه پادشاه کندیسنی کورنجه « بچّن سنه‌کی
طباق بتمش اولملی‌که بوسنه بردهاسنی جبه التنه
صوقمغه کلدك اویله‌می ؟ » دیمش ایدی . حاجب
همان پادشاهك ایاقلرینه قپانوب درد معیشت
کندیسنی بوجنایتلره قدرسوق ایلدیکنی بالاعتراف
عفو ومرحمت پادشاهی‌یی نیازه باشلادی . پادشاه
دخی انی عفو ایله‌خدمت سابقه‌سنه نصب ایتدی .

فریسه شو حکایه‌یی شیره نقل ایدرك کرك
کندیسنك وکرك شیرك قلبنده ماجرای حساددن
طولایی هیچ براثر بیله قالمامش اوله‌رق کمافی السابق ایکی
طرفدن خلوص ومحبت تامه ایله معاشرته دوام ولندی

بو حکایه‌یی اصل نقل ایدن حکیم بیدپای اولوب
عفو ومرحمت نیلان شی پادشاهلره غضب وشدتدن
زیاده لازم اولدیغنی دابشلیم رایه بر صورتده
تفهیم ایلمش ایدی . بزدخی بو وجه‌آتی ملاحظه‌مز
ایله کیفیتی تفهیم ایلرز .

« ملاحظه‌مز »

پادشاهلره عفو ومرحمتك ضروریاتدن اولدیغی

موازنه ایچون دوشونملیدرکه اللهدن صکره بیوکلك پادشاهلره مخصوص اولوب برکسه عفوه محتاج اولدیغی زمان پادشاهدن بشقه عفو ایسته‌یه‌جك صاحبکرم بوله‌مز . جناب حق یله برحدیث قدسیده عفوومرحمت باری‌یی تضرع ونیازده دوام ایلیان قول ایچون « ای ملکلرم ! آرتق قولدن استحیا ایلدم . بندن بشقه آنك ربی یوقدر . قولمی مغفرت ایلدم » بیوریور . انسان هرهانکی طرفدن برشدت کوره‌جك اولسه پادشاهك جناح حمایه‌سنه صیغنمق امیدیله امیدوار اوله بیلور . یامعاذالله پادشاهنك شدتنه دوچار اوله‌جق اولورایسه کیمه التجا ایده‌جك؟ شبهه یوق که ینه پادشاهنه ! اما بوملتجینك عفو ومرحمته صورت ودرجهٔ استحقاقنی پك زیاده دوشونملیدر . هرنادانی شایان عفو ومرحمت کورمالیدر . اکثریا مرحمتدن مرض حاصل اوله‌جغنی دخی نظر دقتدن اوزاق طوتماملیدر .

« انتهای باب تاسع »

## اوننجی باب

### جزای عمل

رای دابشلیم هرکیم خیر و شردن هر نه ایشلر ایسه دائما آنك مقابلی ایله مکافات کوردیکنی بیلور ایدیسه ده کشف ایتمش اولدیغی خزینه‌ده ظهور ایلیان اون‌درت نصایح عبرانیه‌نك اوننجیسی کرك ظالم و کرك عادل هرکسك کندی صفتنه تعلق ایدن عمله کوره مجازات ایدلدیکنی مشعر اولمغله بو حقیقتك دخی شرحنی حکیم دابشلیمدن رجا ایلدکده برهمن حکمتگفتار دیدی‌که:

— ای پادشاه عالم! انسانك کندی نفسی ایچون تجویز ایتمدیکی معاملاتی بشقه‌لری حقنده روا کورمسی اصلا جائز دکلدر. ایلك هیچ کمسه طرفندن طانمسه و مکافاتی تعیین قلنمسه بیله عندالله معلوم و معین اولوب اکا کوره ارbabی نائل مکافات اولور. کذلك فنالق نه‌قدر ستر ایدلسه نتایج سیئه‌سنی کوسترمکدن کری قالماز. برآدم خنظل اکسه و بونك طاتلی میوه و یه‌جکنی جهانه ایناندیرسه

زمانی کلدکده اکدیکی تخمك ینه حنظلدن بشقه
برشی و برمدیکی تحق ایلر . برشیر ظالمه ملازم اولان
سیاهکوشك مشاهداتی بوحقیقتی شرحه کافی
اولدیغی کبی او ظالم ارسلانك عاقبت حالی دخی بو
نقطه اوزرینه چشم حکمتی آچدیره جق احوالدندر .

رای دابشلیم بو حکایه نك نقلنی بیدپای حکیمدن
رجا ایتمکله او دخی بروجه آتی نقل وروایتنه
مباشرت ایلدی:

« ستمکر ارسلان »

غایت یبرتیجی ارسلانك بریسی برمملکتی پنجهٔ
غدر وجور ینه زبون ایدرك لزوملی لزومسز جانه
قیمقده وقان دوکمکده ایدی . بو ارسلانك ندیمی بر
قره قولاق وار ایدی که هرنه قدر شیرك صید و شکار -
ندن کندیسی دخی اکل ایله متمتع و مستفید اولور
ایدیسه ده قتل نفوسده وظلم وجورده ارسلانك
درجهٔ افراطه واردیغنی کوردکجه دلخون اوله رق
برکون البته بو غدارك جزای سزاسنه دوچار
اوله جغنی حکم ایلیور ایدی .

نهایت او ظالمك نكبتیله كندیسی دخی منكوب اولمامق ایچون سیاهكوش بركون ارسلانی ترك ایتمكی قوردی . خدمتندن آیریلوب كویا كزمكه چیقمش كبی برطرفه واردقده كوردیكه فاره‌نك بریسی برفدانك ساقنی دستره كبی دیشلریله كسمكده‌در . فدان زبان حال ایله « آه! اوكسدیكك الیاف شرایین وعروقم مثابه‌سنده‌درلر . نه‌دن بو ظلمی بكا تجویز ایلیورسك؟ » دیه تظلمه باشلادی ایسه‌ده فاره بوسوزلره حوالهٔ سمع اهمیت ایتمیه‌رك ینه ایشنده دوام ایتدی . تمام فدانی دویردیكی اثناده جوارده‌كی دلیكدن بریلان چیقوب فاره‌یی یوتمق صورتیله جزای عملنی تعیین ایتدی . قره‌قولاق بو عدالت سبحانیه‌دن طولایی متفكر ومتحیرایكن اوته‌طرفدن بركیرپی كلوب اولا یلانك قویروغنی طوته‌رق بوزولدكدن وطورطوب اولدقدن صكره یلانك اوزرینه طوغری تكرلندیكی آنده بویلی بوینه یلانك وجودینی نای كبی دلیك دلیك ایتدی . برپاندن یلان جان ویرمكده اولسون كیرپی دخی

دیکر طرفدن قانی امکه باشلادی . یلانك دخی
بوصورتله جزای عملنی کورمسی سیاهکوشی دها
زیاده متعجب ایلر ایکن میدانه بر تلکی چیقدی .
کیرپی آنی کورنجه قورقوسندن بوز یلوب تکنلی
بر کره شکلنی الدی ایسه‌ده تلکی کلوب تمام کیرپینك
بورنی حذاسنه تبول ایدنجه کیرپی بلا اختیار آچیلور
آچلمز تلکی آنك کردنندن یاقه‌لایوب کارینی اتمام
ایلدی . حالبوکه احقاق حق مسئله‌سی بونکله‌ده
تمام اولمدی . اوآره‌لق برکوپك کلوب وهلة تلکی
اوزرینه هجوم ایله پاره پاره ایتدیکی کبی جواردن
برده قاپلان چیقه‌رق کوپکی ییرتوب اکل ایتمش
ایدی . متعاقباً برصیاد ظهوره کلدی . النده‌کی اوقی
قپلانه فرلاتنجه اوق قپلانك صاغ طرفندن کیروب
صول طرفندن چیقدی . آوجی قوشوب قپلان
هنوز تمامیله هلاك اولمقسزین پوستنی یوزمکه
باشلادی . بو پوست غایت منقش ایدی . اوآره‌لق
برسواری کلوب پوسته طمعنی درمیان ایدنجه صیاد
کسه‌یه پاره‌سز پوست ویرمیه‌جکندن سواری دخی

صيادك اوزرينه هجوم ايلدی . اويله بر قليج
آتدی كه صياد ايكی پارچه اولدی . سواریٔ غالب
پوستی الەرق يوله روان اولور اولمز حيوانی
سورچكله تپه‌اشاغی اويله برشدتله دوشدی كه بينی
پارەلنوب فی‌الحال هلاك اولدی .

بويله يكديكرينی متعاقباً برچوق ظلمەنك
عملری جزاسنه دوچار اولدقلرينی كورن سياهكو-
شك چشم عبرتی درت آچيلەرق يالكز غداسی
ايچون دكل ذوقی ايچون‌ده بتون حيواناتك جاننی
ياقان ارسلانه بر نصيحت ويرمك ايستدی و بو
ايش ايچون حضور شيره تكرار عودتله برچوق
سوزلر سويلدی ايسەده ارسلانك نصيحت قبول
ايتمامسی اوزرينه سياهكوش بالكليه ترك خدمتله
چيقدی كيتدی .

ارەدن برقاچ كون دها مروروندن صكره
ارسلان بر آهويه تصادف ايلدی كه آهونك ايكی
ياوريسی اولوب آهو هرنەقدر جكر پارەلرينه
قصد ايتمامسی ايچون يالواردی ياقاردی ايسەده

او ظالمك قلبنه رقت كتورەمدی • ایكی بیچاره
یاوری‌یی بردن ییرتوب بر مقدار قانلرینی ایچدی •
حكمت خدا كندیسی آهونك یاوریلرینی ییرتار
ایكن اوته طرفده كندی یووەسنه دخی برآوجی
كلەرك ایكی یاوریسنی كسوب دریسنی یوزمكه
باشلامش • اقشام اوزری ارسلان عودتله یاوریلرینی
یوزلمش و پوستلری النمش برحالده كورنجه فریاد
وفغانه باشلادی • اول‌قدر جزع وفزع ایلدی‌كه
جوار اورمانلری ایكم ایكم ایكلتدی •

ارسلانك قومشوسی برچقال وارایدی • غایت
پرهیزكار وكمسەیه ضرر ایتمز عابد وزاهد طورلی
برحیوان ایدی • ارسلانك فریاد تظلمكاریسی
اوزرینه كلوب تسلی ویرمكه باشلادی ایسەده
بوتسلی عادتا شدتلی سرزنشلردن عبارت اولیورلر
ایدی • ازجمله دیدی‌كه:

— بیهوده یره نەدن فریاد ایدیورسك ؟
دوچار اولدیغك فلاكتی نەدن برظلم عدایدیورسك؟
بوحال سنك جزای عملكدر • آنی بیلمیورایسەك

سنك حالك بعينه خانمانی یانان اوطونجینك حالنه بکزر .

ارسلان بو اوطونجی حکایه‌سنی سؤال ایتمکله چقال بروجه‌آتی حکایه ایلدی .

## « ظالم اوطونجی »

غایت جبار برآدم وار ایدی‌که یازموسمنده فقرانك کسدکاری اوطونلری دکرندن پك اشاغی بر پاره ایله جبراً آلور حفظ ایدر وقیش موسمنده بونلری اغنیایه تهدیدات کوناکون ایله پك بهالی صاتوب کلی پاره قزانور ایدی . برخیلی سنه‌لر بوصورتده امرار اوقات ایلدکدن صکره برکون اول ظالمك انبارینه آتش دوشه‌رك یالکز اوطونلری دکل بتون خانه‌سی واموال واشیاسی دخی برلکده یاندی . ظالم اوطونجی فریاد وفغانه باشلایه‌رق « بوآتش بلا بنم خانمانمه نره‌دن دوشدی؟ » دیه حایقردیغی اثناده بردرویش پیدا اوله‌رق دیدی‌که: « بوآتش سنك ایتدیکك مظالمدن طولایی جکرلری سوزان اولان مظلوملرك آهلرندن صچرامشدر .

چقال بو حکایه‌یی ایراد ایله ارسلانك یاوریلری بر صیاد النده شکار اولمسی سائر حیواناته کندی طرفندن دائما روا کوریلان معامله‌نك جزاسی مقابلی اولدیغنی اکلاتدی ایسه‌ده ارسلان حالا متنبه اوله‌میور ایدی. نهایت چقال « یاشکز قاچدر؟ » سؤالنی ایراد ایدوب‌ده ارسلاندن « قرقی تجاوز ایدییور » جوابنی الجه چقال دیدی‌که:

— آجانم! هیچ انصافك یوقمی؟ سن قرق ییلدر عالمك جاننی یاقیورسك. قرق ییلده برکره‌ده سنك جانکی یاقشلر! چوقمیدر؟

الحاصل هرکسك کوردیکی خیر وشر کندی جزای عملندن عبارت اوله‌جغنی عاقل وحکیم چقال اول شیر غداره اوقدر تفصیلات وملاحظات ایله اکلاتدی که نهایت ارسلان متنبه اوله‌رق بعدما برطمله قان ایچمامکه و برلقمه ات ییمامکه ویالکز میوه‌لرله کچنمکه یمین ایتدی.

واقعا بو یمینی اصلا بوزمیه‌رق بعدماهرکون براغاجك میوه‌سنی اکل ایدییور ایدیسه‌ده بوحال

دخی اثمار ایله تعیش ایدن حیوانات آچ براقمغه باشلادی . زیرا بش اون حیوانك یه‌جكی میوه‌یی ارسلان برحمله‌ده ییوب بتوردیکی کبی سائر حیوانلر آنك شرندن هیچ براغاجه تقرب ایده‌مز اولمشلر ایدی . بیچاره‌لرك دوچار اولدقلری بلای جدید حکیم چقالك نظر انصافنی آچه‌رق برکون ینه ارسلانك حضورینه کلدی . خلق اوزرنده‌کی ظلمنی یوزینه اورمغه باشلادی . ارسلان «ایشته ارتق هیچ برحیوانه پنچه صالدیغم یوقدر . نه‌دن بکا بوشکایتلری ایدیورسکز؟ یالکز میوه ایله تعیش ایلیورم» دینجه چقال دیدی که:

— ایشته سنك بوقناعتکارلغك دخی عین ظلم عد اولنیور . زیرا جناب حق سنی اکل لحوم ایله مجبول ایدوب میوه‌لری سائر حیواناته نصیب اتمشدر . انتره سن اطالهٔ دست تسلط ایلدیکك ایچون حیوانات سائره یه‌جکسز قالمشدر . اکر میمون وخنزیر ماجراسی مسموعك اولسه ایدی بوبابده دخی متنبه اولور ایدك .

ارسلان او حكايه يى ده سؤال ايلديكندن چقال
بر وجه آتى نقل ايلدى .

## « مايمون و يبان خنزيرى »

مايمونك بريسى ابنـاى نوعنـك عقلاسـندن
اولمغله قيش موسمنـده ذخيره سز قالمامغه برچاره
دوشوندى . موسم تمام انجير موسمى اولديغنـدن
بر انجير بغچه سنه كيره رك « شمديلك بونلرك تازه سيله
قارنمى طويوره بيله جكم كبى هركون بر مقدارينى
قوروتور ايسه م قيش ذخيره سنى دخى تدارك ايتمش
اولورم » ديدى وموجبنجه عمل ايتمكه باشـلادى .
او اره لق برطرفدن بر يبان خنزيرى ظهور ايلدى .
خنزير برقاج آوجى الندن ياقه يى قورتارمش وغايت
آجيقمش اولديغنى اكلاته رق لطفاً بر اغاجى دخى
كندى تغذيسى ايچون سلكى و يرمسنى رجا ايدنجه
مايمون بو مروتى دريغ ايتمـدى . انجق بر اغاجك
محصولنى يدكدن صكره ينه قارنى طويمديغندن بر
اغاجك دها سلكلمسنى رجا ايتـدى . مايمون ينـه
دريغ ايتمـدى . فقط خنزير ايكنجى اغاج ايله ده

طـو یه‌مدی . اوچنجی یه دردنجی یه بشنجی یه طوغری دیدهٔ طمعی آچنجه مایمون « یاهو! بتون قیش بنی اداره ایده‌جك اولان ذخیره‌یی سـن بر حمله ده‌سومورد‌ك . کرم ایت ارتق قسمتکی بشقه یرده آره » دیه‌جك اولدی ایسه‌ده خنزیر بوسـوزدن دوچار غضـب اوله‌رق « دیمك اولیورکه سـنی بورادن وحتی بو دنیادن چیقارمینجه انجیر یه‌میه‌جکم » دیه اغاج اوزرینه صالدیردی . فقط حکمت خدا باصدیغی برانجیر طالی قیریلـوب او اغر وجودلی حیوان اشاغی یه دوشمکله بینی اوزرینـه کله‌رك فی الحال هلاك اولدی .

چقال بو حکایه ایله دخی ارسلانك چشم حکمتنی آچدی . ارسلان بعدما اوت و یاپراقدن بشقه برشی یمامکه یمین ایدرك نفسـنی اول صورتله اصـلاح ایتمش اولدی .

حکیم بیدپای اعمال سیئه‌نك جزاسی نه فنالق واعمال حسنه‌نك جزاسی نه ایلك اوله‌جغنی رای دابشلیمه بو حکایات ایله اکلاتمش اولدی ایسـه‌ده

ارسلانه اوتدن کوکدن ماعدا برشی بیمامك صورتیله اصلاح نفس ایتدیرمسی بر حکمت حقیقیه عد اولنه میه جغی درکاردر . جناب حق هر حیوانه مواد عضویه دن برشیئی غدا اتخاذ ایتدیرمشدر . بعضیلری ات و بعضیلری اوت یه رك چینورلر . ات یسان حیوانه اوت یمك صورتیله اصلاح نفس ایتدیرمك خلاف طبیعتدر . مبحوث عنه اولان ارسلانك شایان اصلاح برحالی وارایسه اودخی سفك دماده مبالغه سندن عبارتدر . لزوملی لزومسز جان یاقق حقیقةً غیرت وعدالت الهیه یه طوقونه جق حرکاتدندر .

انسانلر میانده دخی ارباب ریاضتدن بعضلری بولنورکه حیوانانه غدر ایتمش اولمامق ایچون ات یمکی ترك ایدرلر . هله هنده کی مذاهب مجوسیه دن بریسنده انسانلرك تغذیسی ایچون قتل حیوانات بالکلیه ممنوعدر . فقط بوممنوعیت موافق حکمت صاییلورمی؟ باقکز بریرده مطالعه کذارمز اولان فقره یی عرض ایده لم ده بومسئله ده کی حقیقتی کورکز .

## « مسیونر و برهمن »

اوروپادن آسیا وافریقا ایچلرینه کیدوب دینلی دینسز اقوام غیرنصرانیه‌یی دیانت نصرانیه‌یه دعوت ایدنلره « مسیونر » دیرلر . بونلردن بریسی هندستانده برهمنك بریسنی خرستیانلغه دعوت ایتمش . فضائل نصرانیه‌یی اوزون اوزادی‌یه اکلاتمش . حالبوکه برهمن کندی مجوسی مذهبنده فضیلت ملکانه دها زیاده اولدیغنی سرد ایدرك ازجمله یتمش یاشنه کلمش اولدیغی حالده هنوز حیوان اتی اکل ایتمدیکنی بیلدیرمش . مسیونر « صو ایچیورمیسکز؟ » سؤالنی ایراد ایدوب ده «اوت ! » جوابی‌النجه برهمنك دائما صو ایچدیکی حوضدن برمقدار صو کتورتوب خرده‌بین ایله معاینه ایتدیرمش . برهمن صویك ایچنده عجیب وغریب برچوق حیوانات بولندیغنی کوردکدن صکره‌مسیونر « ایشته هیچ حیوان اتی اکل ایتمیورم ظننده بولنیور ایسه‌کزده ایچدیککز صو ایچنده نه‌قدر حیوان بولندیغنی کوردیکز . حالبوکه تنفس

ایلدیککز هواده دخی نیجه حیوانات واردر! »
دیه برهمنك کویا پرهیزکارلق ایدیشی خلاف
طبیعت اولدیغنی اثبات ایدنجه برهمن خردهبینی
همان یره چارپەرق بونجه سنه‌لردنبری حق ظن
ایتدیکی مذهبك بطلاننی اثبات ایلیان اول آلتی
پارچه پارچه ایلمش ۰

دنیاده کرك معیشت بشریه وکرك معیشت
حیوانیه یکدیکره آزچوق تسلط ایله ممکن اوله
بیلور ۰ بوتسلطده لزومندن فضله حرکات ظلم عد
اولنور ۰ فقط بالکلیه منع تسلط ایتمك لازم کلورایسه
طبیعته مخالفت ایدلمش صایلور ۰ مثلا معهود
ارسلانك جانه قیامق ایچون نباتات ایله تعیشی ترجیح
ایتمسی کندی طبیعتنك خلافنه اولدیغی کبی دوشونیله‌
جك اولور ایسه نباتات دخی ذی روح اولدقلرندن
بو پرهیزکارلق عینیله برهمنك پرهیزکارلغنه بکزر ۰
هرشیئك حد اعتدالی مقبول اولوب هرشیده افراط
نصل برظلم عد اولنور ایسه تفریط دخی اویله بر
ظلم معکوس عد اولنور ۰ « انتهای باب عاشر »

## اونبرنجی باب

### -- انسان لایق اولمدیغی ایشی درعهده ایتماملی --

نصایح عبرانیه نك اونبرنجیسی انسانك کندی طورینه لایق وحالنه موافق اولمیان اموره میل ایتماسنی مبین اولدیغندن شاه دابشلیم بو حکمتك دخی تفصیل وتوضیحنی بیدپای حکیمدن سؤال ایتمسیله جناب برهمن دیدی که:

-- ای پادشاه! حق تعالی حضرتلری هر انسانه براستعداد ویرمشدر . انسان کندی استعدادینه موافق اولان ایشلرده تمامیله موفق اولور . استعدادینك خارجنده اولان ایشلره کلنجه شمهٔ موفقیت استشمام ایده مز . بوسببه مبنیدرکه پادشاهلر هر آدمه استعدادینه کوره ایش ویرملی وتعبیر آخرله هر ایشی اهلنه توجیه وتودیع بیورملی . بو حکمتدن پادشاهلر شو وجهله استفاده ایده بیله جکلری مثللو آحاد ناس دخی کندی قدرتنك خارجنده کی ایشلره هوس ایتمامك صورتیله استفاده ده بولنملی .

عبرانی لسانیله متکلم بر زاهده مسافر کلان هوسکار
فرنکینك سرکذشتی بو حکمتی شرح و ایضاحه کافیدر .
پادشاه بو سرکذشتی دخی دیکله‌مك آرزوسنه
دوشدیکندن برهمن حکیم فقره‌یی بر وجه آتی
حکایه‌یه باشلادی:

« هوسکار فرنکی »

قنوج دیارنده بر زاهد عبرانی وار ایدی که غایت
دیندار و صلاحکار اولوب اهالیٔ متجاوره‌نك
کافه‌سی بو آدم حقنده‌کی حسن ظنلری حسبیله کلیتلی
هدایا کتوررلر و زاویه‌سنی ملوك و سلاطین سرایلری
درجه‌سنده رنکین ایدرلر ایدیسه‌ده زاهد عبرانی
اکل و شربنده دائمی بر ریاضت حالنده بولنه‌رق
زاویه‌سنك وارداتیله بتون مسافرینی و بالجمله ابنای
سبیلی اعاشه ایلر ایدی .

بو زاویه‌یه بر مسافر کلدی . زاهد معتادی
وجهله مسافره کولر یوز کوستروب اطعام و اکرامی
اسبابنی استحصالدن صکره مصاحبته قویولدقده
کیم اولدیغنی و نه طرفدن کلوب نه طرفه کیتمکده

بولندیغنی سؤال ایتمسیله مهمان دیدیکه :

— شمدیکی حالده مسکنم ترکستان ایسه‌ده اصل وطنم فرنکستان ایدی . باشمدن پك چوق شیلر کلمش کچمشدر . مساعده بیورر ایسه‌کز حکایه ایده‌یم .

زاهد عبرانی سرکذشتنك حکایه‌سنه مساعده ذکل بونك ایچون صورت مخصوصه‌ده رجا دخی ایلدیکندن مهمان بروجه آتی نقل سرکذشته مباشرت ایلدی:

— بن مملکتمده اکمکجی ایدم . هزار محنتله قزانه بیلدیکم پاره‌یی چولق چوجغمك اعاشه‌سنه صرف ایلرایدم . برکو یلی دوستم وارایدیکه عادتا ارباب ثروتدن عد اولنه‌جق قدر خوشحال ایدی . بو چفتجی برکون بنی باغنه دعوت ایلدی . اوقدر اکرامنه نائل اولدم‌که شهرلرك الث بیوك ارباب ثروت وسامانی مسافرینی بوقدر اعزاز ایده‌مز . یوب ایچدکدن صکره مصاحبت بابی آچلدقده کسب وکارمك مقداری‌نی صوردی سرمایه‌مك

مقدار ینی خبرو یره‌رك انجق اونده ایکی نسبتنده کارایده‌بیلدیکمی سویلدیکم زمان چفتجی «سبحان الله! سنك انتفاعك هیچ ده هوس ایدیله‌جك قدر دکلمش!» دینجه بن‌ده آنك درجهٔ انتفاعنی صوردم. چفتجی نه‌قدر چوق تخم اکر ایسه اونسبتده محصول النه‌جغنی و بعض کره بر کیله تخم اکوب یکرمی اوتوز کیله الندیغنی والحاصل بعدالمصرف بره اون نسبتنده تمتع محقق ایدوکنی سویلینجه بنم‌ده نظر دقتم آچلدی. او زمان حکمانك برقولی خاطریمه کلدی. دوشوندم‌که حکما کرك برملتك وکرك بر شخصك الڭ بیوك تمتعی زراعت اولدیغنه قناعت ایتمشلردر. طپراق برکتی هیچ برشیده بولنمز.

حاصل کلام بن دخی اکمکجیلکی چفتجیلکه تبدیل ارزوسنه دوشدم. قومشوم بردرویش بوعزمی خبرآلنجه نصیحت اغزینی آچه‌رق بکا برچوق سوزلر سویلدی. انسانك حرص وطمع سائقه‌سیله کندی قدرتی خارجنده ایشلره کیرشمسی پك وخیم اولدیغنی تقریره باشلادی. بن صنعتمله

مرفهاً بچینه‌مدیکمی و بوفقروفاقــه‌یه تحمل ایده‌.
مدیکمی اکلاتدم‌ایسه‌ده حوالهٔ سمع اعتبار ایتمدی ۰
بکا دیدی‌که: « ســنك کندی صــنعتك‌ایله اکتفا
ایتمیوب دها بیــوك صنایعه کوز دیکیشك عینیله
آتمجــه‌یی قصــقانوب دوچار بلا اولان وکلنك
دنیلان قوشك حالنه بکزیه‌جکدر » بن‌بوحکایه‌نك
نصل‌اولدیغنی دروبشــدن ســؤال‌ایتدم۰ اودخی
بروجه‌آتی تقریره باشلادی:

« کلنك حریص »

کلنکك بریسی نهر کنارلرنده کزینه‌رك‌بولدیغی
حشراتی صــید ایدر بیرایدی۰ برکون کوردی‌که
آتمجه‌نك بریسی سمیز برکوکرجین صیدایدرك‌نازك
اتی ایله کوزلجه قارننی طویوردقدن ماعدا برمقدار
فضله‌سی بیــله قالدی ۰ کلنك کندی کندیسنه « بن
بیك بوجك طــوتدیغم حالده ینه قارنمی طویوره‌
میورم ۰ آتمجه‌ایسه یالکز برشــکار ایله مع زیادة
طویونه بیلیــور » دیه بعدما کندی‌صنعتنی ترك
ایله‌آتمجه کبی بیوك شکار ارقه‌سندن‌قوشمق هوسنه

دوشدی . اعرابینك بریسی كلنككك بوجك صیدندن فراغتله سرچه وكوكرجین كبی بیوك صیدلر ارقه‌سندن قوشدیغنی كورنجه بوتحویل طبیعتدن متنبه اوله‌رق مطلقا كلنككك باشنه بر بلا كله‌جكنی حكم ایله عاقبتنه منتظر قالدی . فی الواقع كلنك بار‌ه‌لق صو كنارینه كلان بر كوكرجینك ارقه‌سندن قوشوب طوته‌یم دیرایكن كوكرجین صویك سطحیله برابر اوچوب قارشو یاقه‌یه كچدیكی حالده كلنك نهر كنارنده‌كی ساقز كبی چامورە صاپلاندی قالدی . اعرابی بونی كورنجه سوینه‌رك قوشوب بیوك شكار صید ایده‌یم دیرایكن كندیسی تام بلایه دوشورن بوحیوانی یاقه‌لادی چولغنی چوجغنی او اقشام حسن اعاشه ایچون خانه‌سنه كوتوردی .

قومشوم درویش بكا بوحكایه‌یی نقل ایدرك صنعتمی چفتجیلكه تحویل خصوصنده‌كی عزممدن كیرو چویرمكه چالشدی ایسه‌ده فائده‌ویرمدی . بن حبازلغی ترك ایدرك اولانجه وارم ایله زراعت

ادواتی دوزدم و یره برمقدار تخم اکدم. فقط
تخمك محصول‌و یرمسی برسنه قدر انتظار و اصطباره
وابسته اولوب اومدت ظرفنده ایسه چولغمی
چوجغمی بسلیه‌جك بشقه برشیئم اولمدیغندن
معیشتجه ضرورت یوز کوسترمکه باشلادی .
بوکا برچاره اولمق اوزره محصول زماننه قدر ینه
اکمك یاپوب صاتمغه قرار ویردم. فقط سرمایه‌م
اولمدیغندن کیدوب بعض دوستلرمدن اقچه استقراضیله
ینه اکمك یاپوب صاتمغه باشلادم. حالبوکه برطرفدن
شهرده اکمکجیلکه‌و دیکر طرفدن کویده چفتجیلکه
یتیشه‌مز ایدم. بناءعلیه اکمك ایشنه برآدم تعیین
ایتمکه مجبور اولدم. قو یدیغم آدم خرسز چیقدی .
محصول زماننه قدر اکمکجیلك تجارتمی درجهٔ
افلاسه ایصال ایلدیکی کبی تمام محصول زمانی تقرب
ایتدکده برقاچ آفت سماویه مزروعاتمی‌ده برباد
ایتدی. حالم زیاده‌سیله پریشان اولدی . کلوب
احوالمی قومشوم اولان معهود درویشه اکلاتدم .
درویش کوله‌رك « سنك حالك بعینه ایکی قاریلی

حریفك حالنه دونمش » دیه بر وجه آتی بر حکایهٔ لطیفه نقل وروایت ایلدی:

« ایکی قاریلی آدم »

اورته یاشـلی بر آدمك ایکی حرمی وار ایدی. بریسی کندیسندن دها یاشلیجه ودیکری پك تروتازه ایدی. زوجه‌لرینك دیزینه باشنی قویوب اویومق بو آدمك معتادی اولمغله کنج زوجه‌نك دیزینه باش قـویوب یاتدیغی زمان تازه قادین قوجه‌سـنك صقالنده‌کی بیاض قیللری بر بر یولر ایدی که قوجه‌سی کندیسنه دها مناسب ودها کنج کورونسون دیه! اختیار زوجه‌نك دیزینه یاتدیغی زمان دخی هزبوره سـیاه قیللری قوپارر ایدی که آقلر غالب اوله‌رق قوجه‌سی اختیار کورونسـون‌ده کندی قارتلغی حکمدن دوشسون دیه! بر زمان صکره سوقاقده هرکس حریفك صقالنه کولمکه باشلادی. حریف النی صقالنه کوتوردکده کوردی که صقالدن اثر قالمامش.

قومشوم درویش بو حکایه‌یی نقل ایدرك بنم

حالم دخی او ایکی زوجه‌لی آدم کبی کولنج بر حال اولدیغنی اکلاتدی ایسه‌ده حقیقتده حالم کولنه‌جك احوالدن دکل اغلانه‌جق احوالدن ایدی • ارتق مملکتمده اوطوره‌مز اولدم • باشمی آلوب فرار ایلدم • اوزماندنبری مملکت مملکت کزرم • وهر مملکتده برصاحبکرمه مسافر اوله‌رق قسمتم درجه‌سنده اکل وشرب ایله تعیش ایلرم •

بوسرکذشتی حکایه ایدن هوسکار فرنکی مخاطبی ومیزبانی بولنان زاهد عبرانینك نظرمرحمتنی جلب ایلدی • ایستدیکی قدر کندی زاویه‌سنده اقامت ایچون رخصت ویردی •

زاهدك اصل لسانی عبرانی اوله‌رق کندی خواص بندکانیله او لسان اوزره تکلم ایدرلر ایدی • هوسکار فرنکی لسان عبرانینك حلاوت ولطافتنه حیران قاله‌رق بولسانی اوکرنمك ارزوسنه دوشدی • هرکون آرزوسنی زاهده عرض ایدرك لسان عبرانینك کندیسنه تعلیمی نیازنده بولنور ایدی • باخصوص که بولسان انبیاء بنی اسرائیل

لسانی اولدیغنـدن اکاوقوف ایله کتب مقدسـه یه دخی واقف اوله جغنی و بوحالـده کندی مملکتنه واقف احکام الٰهی برعالم وعارف صفتیله کیده جکنی عرض ایله شو عنایتی کندیسندن دریغ ایتمامسنی زاهددن التماس ایلر ایدی .

زاهد « بنم طرفمدن دریغ یوقدر . اما سـنك لسانك اولان فرنك لسانی بزم لسان عبرانیمزه اصلا بکزه مدیکی کبی چات پات تکلم ایلدیکك لسان ترکی یه دخی هیچ مشـابهتی یوقدر . پك کوچ برلسـاندر . عربینك بیـله مادری عد اولنـور . قورقارمکه بولسانی اوکرنمکه مقتـدر اوله مزسـك ده سعیك بیهوده اولور » دیه بیان حقیقت ایلدی ایسـه ده بزم قوجـه هوسـکار بوحقیقته دخی حوالهٔ سمع اعتبـار ایتمیـور ایدی . زیرا آز زحمت ایله یالکز برکلمهٔ فنیـه اوکرنمش بولنـان برصـیادك او کلمه سایه سنده ثروت عظیمه یه نائل اولمش بولندیغنـه دائر برفقره بیلیور ایدی . زاهد عـبرانی بوفقره نك

تصل اولدیغنی سؤال ایتمسیله هوسکار بروجه‌آتی حکایه ایلمدی:

« متعلم صیاد »

صیادك بریسی یالکز قوش ووخوش شکارنده دکل صید ماهیده دخی غایت ماهر اولدیغندن بوصنعتیله پك کوزل کچنمکده ایدی . بر کون طوزاقلرینی بریره قوره‌رق اوچ کوزل قوش طوزاقلر اطرافنده کزنمکه باشلادیغی صره‌ده یانی باشنده ایکی آدمك غوغا ایدرجه‌سنه مناظره ایتدکلرینی ایشتدی . بوولوله قوشلری دخی اورکوتوب قاچره‌جغندن صیاد کورولتی یی منع ایچون ایلرویه واردی . کوردی که مجادله‌یی ایدن ایکی سوخته اولوب برمسئلهٔ علمیه اوزرینه بحث ایدیورلر . صیاد قوشلرك اورکوب قاچمالری ایچون بومناظره‌یه نهایت ویرلسنی سوخته‌لردن رجا ایلدی . ایسه‌ده طلبه افندیلر « سن نه دیورسك اللهی سورسه‌ك! بز اویله برمسئلهٔ مهمهٔ علمیه‌نك حلی ایچون مباحثه ایدیورزکه سنك قوشلرك دکل آ

دنیا مالی اکا بها اوله‌مز» دیه صیادك رجاسنی رد ایلدیلر . صیاد بوقدر مهم مسئله نه اوله‌بیله‌جکنی مراق ایتدی . او مسئله‌نك کندیسنه‌ده تفهیمنی رجایه باشلادی . سوخته‌لر اکر طوتیله‌جق اولان اوچ قوشك ایکیسنی کندیلرینه‌ویررایسه مسئله‌یی اوکرته‌جکلرینی بیلدیردیلر . آوجی «جانم! بر مسئله‌یه ایکی قوش ویریلورمی؟ باری بریسنی ویره‌یم» دیدی ایسه‌ده سوخته‌لر «بز او مسائلی اوکرنجه‌یه قدر عمارت چورباسنی ایچمکدن ایمانمز کوره‌دی . کباب دنیلان شیئك یالکز اوزاقدن قوقوسنی استشمام ایدرك هنوز لذتی نه‌اولدیغنی اکلایه‌مدق» مقدماتیله ایکی قوش ویرمینجه مسئله‌یی کندیسنه اوکرتمك شویله طورسون مجادله‌یی‌ده کسمیه‌جکلرندن قوشلرك طوتلمرینه بیله امکان قالمیه‌جغنی صیاده اکلاتنجه صیاد پازارلغی قبوله بالکلیه مجبور اولدی . سسی کسدیلر . فی الواقع قوشلر طوتلدی . ایکیسنی سوخته‌لره ویردکدن صکره او مسئله‌نك ده‌نه اولدیغنی صورمسی اوزرینه

سوختەلر دیدیلرکه « بز خنثا مسئلەسنه دائر بحث ایلیور ایدك . خنثالرك میراثدن حق نه اولەجغنی قونوشـیور ایدك » صیاد بوخنثا کلمەسی نەدیمك اولدیغنی بیلمدیکندن معناسنی سوختەلرە صوردی . انلردخی نەارکك ونەده دیشی اولمیـان مخلوقه خنثا دنیلەجکنی اکلاتدیلر . صـیاد بوقدرجق بر تعلم ایله بالاکتفا او اقشام چوجقلرینه یالـکز برقوشجغز کوتوروب علیقدرالامکان اعاشه ایده بیلدی . بش اون کون صکره کوله آغ آتەرق هیچ امثـالی کورلمامش برکوزل بالق طـوتمش ایدی . بو بالغی پادشـاهه تقـدیم ایدرایسه نائل احسـان اولەجغنی اومدیغندن بیـوك برقاب ایچنه صوطو ـ لدیروب بالغی دیری دیری سرای همایونه کوتوردی . اووقتك پادشاهی غایت حیوان مراقلیسی برذات اولدیغندن هرنوع حیوانات ایچون یرلر یاپدیرمش اولـدیغی کبی بالق نوعی ایچون دخی پك بیـوك بر حوض بنا ایتدیرمش ودرونـه درلو درلو بالقلر قویدورمش ایدی . برده کوچك صندالی اولەرق

ارزو ایتدکجه بینوب حوضده کزر و بالقلری تماشا
ایله اکلنور ایدی . بنـاءعلیه صـیادك کتیردیکی
بالقدن پك زیاده محظوظ اوله رق بیك التون احسانی
امر ایلدی . اوزاقده بولنـان صـیاد بیك التون
سوزینی ایشیدنجه ممنون قالدی ایسه ده پادشاهك
یاننده بولنان وزیرك «سلطانم ! بر بالغه بیك التون
احسان و یریلورمی؟ بونی بالقجیلر طویارلر ایسه
هر بری بر بالق کتوروب بیك التون الق صورتیله
خزینه کزی محو ایدرلر» دینجه صیاد بوسـوزلری
دخی ایشیدوب امیدینی یأسـه وسـونجنی کدره
تحویل ایلمش ایدی . اما پادشـاه «برکره اغزمدن
چیقان سوزی بر دها کیرو یه الهمم . سوزندن دونمك
پادشـاهلره لایق دکلدر » دیه وزیرك سـوزینی
قبول ایتمـامش ایدی . نهایت وزیر «بن اویله بر
تدبیر بولورم که افنـدمز سـوزوکزدن دونمامش
اولورسکز . بالقجی یه صورارمکه بو بالق ارککمیدر
دیشیمیدر؟ هرنه جواب ایده جك اولور ایسه دیکر
اشنی کتورمسی لازم کله جکنی سویلرم . حریف

بالطبع آنی بولوب کتوره‌مز . پاره‌دن دخی
محروم قالور» دیه پادشاهی اقناع ایلدی . بونك
اوزرینه بالقجی‌یی چاغروب بالغك ارکك ویادیشی
اولدیغنی سؤال ایلدیلر . صیاد وزیرك سوزلرینی
ایشتمش بولندیغی کبی سوختەلردن اوکرندیکی مسئله
دخی خاطرینه کلدیکندن کتیردیکی بالق ایچون
نه ارکك نه دیشی اولمق اوزره نوعیت تعیین ایتمیوب
« خنثادر افندم! » دینجه وزیر ارتق ویره‌جك
جواب بوله‌مدیغی کبی پادشاه دخی قهقهه‌لرله کو-
له‌رك صیاده بیك دکل ایکی بیك التون احسان ایلدی .

هوسکار فرنکی زاهد عبرانی‌یه بو حکایه‌یی
نقل ایدرك علم و دانش دائما اربابنی نائل رفاه
وسعادت ایده‌جکندن وهانکی لسانده علوم وفنون
کتابلری چوق ایسه او لسانی تحصیل ایتمك موافق
عقل و حکمت اوله‌جغندن لسان عبرانی‌یی بهمه حال
تحصیل ایچون کتدکجه زیاده یالوارمغه باشلادی .
زاهد دیدی‌که: « ایتدیکك هوس واقعا پك عاقلانه
برهوسدر . لکن هرشی اربابنه کوره‌در . کمکیجی

ایکن چفتجیلکه هوس ایدرك بجره‌مامش اولدیغکی
سن کندیك سویلش ایدك . شمدی‌ده اصل لسانك
اولان فرنك لسانه بکزمیه‌رك لسان عبرانی هوسنه
دوشمش ایسه‌ك‌ده قورقارم‌که هم عبرانی‌یی تحصیل
ایده‌مزسك هم ده لسان فرنکی‌یی اونوتورسك‌ده
حالك مقلد قارغه حالنه بکزر »

هوسکار فرنکی بوحکایه‌نك نصل اولدیغنی
زاهد عبرانیدن سوال ایتمکله اوده بروجه‌آتی
حکایه ایلدی .

« مقلد قارغه »

قارغه‌نك بریسی برککلك کوردی‌که کوزل
ایاقلریله طاشلر اوزرندن سکمه‌سی ودوز یرلرده
نججه عشوه‌لر شیوه‌لر جلوه‌لر ایله کزمسی غایت
کوزل ومطبوعدر . کندیسی دخی اویله برخرام
دلپسند صاحبی اولمق ارزوسنه دوشدی . هرکون
ککلکی تعقیب ایله رفتارینی تقلید ایلیور ایدی .
قارغه‌نك عقبکیرلکی ککلکی بیزار ایدرك « ای
سیه روی! ای زشت‌خوی! بندن نه‌ایسترسك‌که

آرقـدن ایرلمیورسـك ؟ دیوب ده قارغـه دن غایت
ملایم برصـدا ایله : « سـلطانم! سنك رفتاركی
پك بكندیكمدن تقلید ایتمك ایستیور . عیب دكل آ !
انسان ایی شیلری تقلید ایدر ایسـه كندی قبایحنی
دفع ایتمش اولور » جوابنی آلنجه ككلك كندینه
مخصوص اولدیغی اوزره كورك كورك كوله رك
« هایدی هی احمق! برکسه كندی جبلت و استعدادنده
موجود اولمیان شیئی نه قدر تقلید ایتمش اولسـه
ممكن دكل اله كتوره مز » دیه قارغـه یی اسـتهزا
ایلـدی . واقعا ككلك استهزاسـنده حقلی ایدی .
زیرا قارغه برچوق زمان ارقه سـندن قوشه رق
ككلك رفتارینی تقلیـده چالشـدیغی حالده آنی
اوكرنه مدكدن ماعدا قدیم قارغه رفتارینی ده غائب
ایدرك كولنج بر مسخره اولوب قالمشدر .

زاهد عبرانی بو حكایه ایله هوسكار فرنكی یی
ارشـاده چالشدی ایسه ده فائده و یرمدی . نهایت
درسه باشلادیلر . بیچاره هوسكار طول مدت صرف
مجهود ایلدیكی حالده لسان عبرانی یی اصلا تحصیل

ایده‌مدی . حالبوکه اندن اول آز چوق بیلدیکی لسان ترکی‌یی بالکلیه غائب ایلدکدن ماعدا اصل مادر زادی اولان لسان فرنکی‌یی بیله اپیجه فراموش ایتدیکنی کندیسی‌ده کوره‌رك ینه کندی کندیسنه متنصح اولمشدر .

بو حکایات متسلسله‌یی نقل ایدن برهمن بیدپای نتیجهٔ حکایات اوله‌رق رای دابشلیمه دیدی‌که :

— پادشاهم ! ایشته انسان کندی استعدادینك فوقنده‌کی شیلره هوس ایدر ایسه بو هوسکار فرنکی کبی دائما محروم قالور . پادشاهلر استخدام ایده‌جکلری آدملرك استعدادلرینه کوره مأموریت ویره‌رك هرکسك هوساتنی حاصل ایده‌جکم دیه امور ملك وملتی نادانلر النده براقاملیدرلر .

واقعا بو استعداد بحثی پك مهم بر بحثدر . زمانمزده اوروپالیلر بو بحثه زیاده‌سیله اهمیت ویره‌رك انسانلرك استعدادینی دها چوجقلقلری اواننده تدقیق ایدرلر . چوجغك هوسی هانکی شیئه اولدیغی طفولیت زماننده‌کی اطوار وحرکاتندن

اكلاشيله‌جغى جهتله معارف ابتدائيه‌يى چوجغه
تعليم ايلدكدن صكره آنى اصل مستعد اولديغى
صنعته سلوك ايتديررلر. اوچوجق دخى مستعد
اولديغى مسلكده يد طولا صاحبى اوله‌رق ترقيات
عظيمه‌سيله هم كنديسى مستفيد اولور هم ده دولت
وملت منسوبه‌سنى مستفيد ايلر.

«انتهاى باب حادى عشر»

---

## اون ايكنجى باب

### — پادشاهلره حلمك لزومى —

راى دابشليم شمدى يه قدر بيدپاى حكيمك شرح
وتفسير ايلديكى وصايا ونصايح عبرانيه‌نك كافه‌سنى
الحق حرزجان ايديله‌جك حكمياتدن بوله‌رق جمله‌سى
ايچون حضرت حكيمه بشقه بشقه تشكرلر ايتديكى
كبى وصاياى مذكوره‌نك اون ايكنجيسى اولمق
اوزره پادشاهلره حلمك صورت وجهت لزومنى

دخی استفسار ایلدی . بیدپای حکیم دیدی که :

— پادشاهلره الك زیاده لازم اولان اوچ شی واردرکه انلر دخی سخاوت وشجاعت وحلمدن عبارتدرلر . لکن حلم بونلرك اوچنده غالبدر . زیرا سخاوت ایله جلب قلوب واقعا میسر اوله بیلور ایسه ده اولور اولمز شیلره تهورله حلمدن محرومیت او سخاوتله جلب اولنان قلبلری ینه متنفر ایلر . شجاعت ایسه یالکز دشمن اوزرینه حرکت زمانلرنده بر پادشاهه الك بیوك زینت عد اولنور . اما حلم اویله دکلدر . بوصفت جلیلهنك پادشاهلره لازم اولمدیغی هیچ برآن ودقیقه تصور ایدیلهمز . صفت جلیلهٔ حلم وتواضع یالکز پادشاهلر ایچون لوازمدن عد اولنمیوب هرکس ایچون دخی لازم ایسهده بعض مسکینانك غضبندن اندیشه ایدیلهمیهجکی کبی حلمندن ده استفاده اولنهمیهجغندن اصل سلاطینك اوصاف حسنهسندن استفاده ممکن اولهجغنه کوره بو اوصافك اشرفی دخی حلم اولمق محققدر .

حکیم بیدپای شو یولده عرض مقدماته مباشرتله حلمی پك زیاده مدح وثنا وتوصیه ایلدکدن صکره هند پادشاهلرندن بریسنك حلمده کی مرتبهٔ کمالنی حکایه یه باشلایه رق رای دابشلیم دخی بو حکایه یی جان قولاغیله دیکله دی .

«رای حلیم»

روم ایمپراطورلرینه قیاصره وایران پادشاهلرینه اکاسره وچین حکمدارلرینه خواقین دنیلدیکی کبی هند پادشاهلرینه دخی «رای» دیرلر . وقتیله هندستانك برقطعه سنده هیلار نامنده بر رای وار ایدی که وفرت خزینه وکثرت لشکر وصیت عدالت وکمال شوکتله اوزمانك سلاطینی میاننده ممتاز ایدی . بوذاتك بریسی سهیل یمنی ودیکری ماه ختنی نامنده ایکی اوغلی اولوب ایکیسی دخی حقیقةً بر مردمك چشم سلطنت دینلمکه لایق اوله جق جمال وکمال صاحبی ایدیلر . بونلرك والده لرینه ایران دخت دنیلور ایدی که یالکز حسننده اولان درجهٔ کمالیله دکل فهم وفراست وعقل وکیاست

جهتنده‌کی کالیله دخی بنات حوانك ممتازی ایدی ·
هله پادشاهك بلار نامنده بروزیری اولوب الك
مهم ومبرم اولان مهام سلطنت آنك درایتنه نسبتله
الك کوچك اموردن عد اولنور و بر دکل یدی
دولتك اموری آنك رویتنه نسبتله لاشی حکمنده قالور
ایدی · وزیرك منشی کال نامنده برده کاتبی اولوب
بروز یره دکل بر حکمداره کتابت قدرتندن ماعدا
جرېزهٔ وزارت دخی بوذاتك جملهٔ اوصافندن
ایدی · هیلارراك اصطبل عامره‌سنده بری بیاض
وایکیسی سیاه اوچ رأس فیللری دخی وار ایدی‌که
هر بری برر کوه سیار اطلاقنه شایان ایدیلر ·
بونلردن ماعدا ایکی رأس دخی دوه‌سی اولوب
سرعت سیرلرینه نسبتله الك واسع چوللر طارقالور
ایدیلر · هله اصیل وحسیب برده آتی وارایدی‌که
نوع فرسك اشرفی عد اولنور ایدی · پادشاه
بونلرك کافه‌سنه عادتا عاشق اولمجه‌سنه محبت
ایلدیکندن هانکی کون بریسنی کورمیه‌جك
اولسه او کون کندیسی ایچون برقاره کون صایلور

ایدی . بونلردن صکره محبتنك باقیسی ده غایت اعلا تیموردن معمول بر تیغ جوهرداره منحصر ایدی .

امور مملکتك همت وزیر بلار ایله تمام صره‌سنه کیرمش اولمسندن ناشی بو پادشاه عالیجاه هر شب وهر روزینی برذوق و برصفا ایله امرار ایتمکده ایکن ناکاه براهمه طائفه‌سنك برفسادی ظهوره کلدی . براهمهٔ هندیه‌نك برچوق علوم عجیبه وفنون غریبه‌ده ید طولالری بولنه‌رق هله سفسطه ومغالطه‌ده شیطانلری بیله هبط ایده‌جك اقتدارده بولنملریله مذهب مجوسه سالك اولمیان اهالی‌یی دینلرندن دوندرمکه باشلامشلر ایدی . هیلار شاه وزیر بلاری بوفسادك ازاله‌سنه مأمور ایدرك اوده منشی کمال وعساکر فراوان ایله واروب ارباب فساددن اضرار ناسده جبر وشدت درجه‌لرینه وارانلری کسوب آصدقدن صکره درتیوز قدر براهمه‌یی درزنجیر اولدقلری حالده حضور پادشاهی‌یه کتورمش ایدی . واقعا بومثللو مفسدلرك

ازالهٔ وجودلری لازم ایسه‌ده پادشاهلرك حلمی
بو بابده مانع استعجال اولدیغندن هر بری برفنده
ید طولا صاحبی اولان افاضل مرقومه‌یی قتل
ایتمیوب بر دائرهٔ مخصوصه‌یه قویمش وحفظ
واعاشه‌لرینی امر ایتمش ایدی •

ایشته شو براهمه بلاسی دخی برطرف اولدقدن صکره
رای هیلار ینه ذوق وصفاسنه قویولمش ایسه‌ده
بر کیجه اویقویه واردقده رؤیاسنده قولاغنه
مهیب وغریب برصدا کلمکله تاغندن فرلادی •
اطرافه قولاق ویره‌رك صدانك تکرر ینی ایشیتمینجه
احوال منامدن برحال اولدیغنی بیلوب ینه یاتدی •
ایکنجی دفعه اوله‌رق رؤیاسنده آی کبی پارلاق
ایکی بالق کوردی که قویروقلری اوزرینه دیکیلوب
کندیسنه سلام ویریورلر • پادشاه بورؤیادن
دخی قورقه‌رق تکرار اویاندی و « قورقولو
رؤیا کورمکدن اویانق اوطورمق خیرلودر »
فحواسنجه برآز اوطوروب اوقورقویی دفع
ایلدکدن صکره ینه اویقویه واردقده اوزون

بو يونلى ايكى اوردك ايله برقازك جو هواده
اوچوشورايكن پادشاهى كورر كورمز طوروب
نياز كونه « وقواق » و « غاق غاق » ديدكلرينى
ايشتدى . بوروءيادن دخى قورقوب اويانه‌رق
تكرار اويقويه واردقده يشيل رنكلى وسياه
و بياض نقشلى بر يلانك كندى بجاغنه صارلديغنى
كوروب اولكيلردن زياده خوف ايله اوياندى
والك زياده بوروءيادن طولايى محزون اولدى .
برخيلى زمان اويانق طوردقدن‌صكره تكرار
اويقويه واروب بودفعه دخى روءياسنده كندى
وجودينى تپه‌دن طرناغه قدر قزل قانه بويانمش
كوردى . ارتق بودفعه اوياندقده قورقوسندن
بعض اتباعنى دخى اويانديرمق ايستدى ايسه‌ده
بندكانه خوفندن رنك ويرمكى تجويز ايتمديكندن
واويقو دخى غلبه ايلديكندن تكرار اويقويه
واردى . بودفعه‌كى روءياسنده غايت تيز رفتار
براستره سوار اولمش بولنديغنى كوردى‌كه شرق
طرفنه طوغرى آله‌بيلديكنه كيديور . روءياده‌بيله

قورقوسندن هرجانبه سوق انظار استمداد ایلیور
ایدیسه ده خدام وحشمندن پیاده قوشان یالکزایکی
فراشدن بشقه کمسه یی کورمیور . بودفعه دخی
او یقودن او یانوب التنجی دفعه تکرار خوابه
واردقده بیچاره حکمدار کندی باشی اوزرنده
عظیم برآتش یاندیغنی کوردی که شعله سی اطراف
جهانه منتشر اولمش . یکدیکرینی متعاقب التی
دفعه مدهش رؤیالر کورمکدن متوحش اولان
پادشاه یدنجی دفعه سنده تکرار او یقویه واردقده
کندی باشی اوزرینه برقوش قونوب غاغه سیله
بینه اوردیغنی کورنجه ارتق صبر وثباتی توکندی .
مدهش برصیحه ایله او یقودن اویاندی . پادشاهك
نعره سنی ایشیدن ملازمین همان حضور پادشاهه
جان آته رق وقوع حالی سؤال ایلدکلرنده پادشاه
بونلره بیان حال ایتمیوب جمله سنی یرلو یرینه کوندردی
ایسه ده یالکز خوف دکل مراق دخی بیچاره یه
ارتق خواب وراحتی حرام ایلدیکندن صباحه
قدر اوطوروب بوواقعه لرك حکمنی استخراج ایچون

ذهن یورمغه باشلادی ·

بوقدر هولناك رؤیالری خیره یورمق قابلمیدر ؟ فقط بو رؤیالری بندکانه سویلیوب تعبیرینی ایستیه جك اولسه کندی باشنه کله جك اولان بلیاتی هرکس اکلایه رق وقوعندن اول انظار بندکاندن هیبت شاهانه سی زائل اوله جغنی بیلدیکی جهتله سرینی کمسه یه سویلیه میور ایدی ·

نهایت خاطرینه موقوف اولان برهمنلر کلدی · بونلرك کوناکون علوم وفنونده بهره لری اولدیغندن شاید تعبیر رؤیاده دخی مهارتلری اولمق امیدیله رؤسادن برقاچنی حضورینه جلب واحضار ایدرك وعرض اوطه سنك قپولرینی قپاتوب حلوت ایتدیره رك کوردیکی رؤیالری حریفلره حکایه ایلدی · برهمنلردن بریسی « ای پادشاه معظم ! بو رؤیالر حقیقةً مهم شیلردر · فقط مساعده بیورکزده کیده لم دیکر ارقداشلرمز ایله بالاستشاره نتیجهٔ قرارمزی بعده خاکپای ملوکانه یه عرض ایده لم » دیدیکندن پادشاه بونی معقول

کوره‌رك و فقط بو اسراری هیچ برکمسه‌یه فاش ایتمامل‌رینی مکرراً ومؤکداً تنبیه ایدرك برهمنلره اجازت ویردی .

درتیوز برهمن برارده‌یه کله‌رك پادشاهك رؤیالری اوزرینه مذاکراته باشلادقده ایچلرندن الك عقلاسی « یاهو! بیلمش اولکزکه بوحال بزم ایچون تمام برانتقام فرصتیدر . رای هیلاردنیلان بوحکمدار بیدادکار بزدن نیجه‌لرمزك قانمزی دوکدی ونه‌قدر چولق چوجغی قید اسره کرفتار ایلدی . بزی دخی بورایه کتوردی‌که هرنه‌زمان اولسه قفالرمزی بربر کسه بیلور . شو رؤیایی اویله بر تعبیر ایده‌لم که هیلار شاه کندی نکبتنك یك یقین اولدیغنه شبهه ایتمسون وکو یا بونکبتدن قورتلمسی ایچون دخی بندکانندن الك زیاده ایشه یارایانلرك فداسنی رأی ایده‌لم . انلر میاننده برکره بوصورتله ایقاع فتنه‌یه موفق اولورایسه‌ك بعده رای هیلارك ده جاننه قصد ایتمك پك قولای اولور » دیمسیله جمله‌سی بوسوزی بکندیلر وایده‌جکلری تعبیر وتوصیه ایلیه‌

جکلری تدبیر ایچون بروجه آتی سوزی بر ایدوب حضور حکمداره واردقلری زمان دیدیلرکه :

— پادشاهم! بورؤیالرك هر بری بر حادثهٔ مدهشه‌نك وقوعنه علامتدر . هم حادثات مذکوره‌نك کیملر طرفندن ایقاع ایدیله‌جکلری دخی عیان و بیان کورلمکده‌در . زیرا قویروقلری اوزرینه قالقوب سزه سلام ویرن او پارلاق بالقلر سهیل یمنی وماه حتنی نام اوغللرکزدر . ایاغکزه صاریلان یشیل یلان زوجه‌کز اولان ایران دخت اولوب معهود ایکی اوردك ایله قاز دخی بریسی بیاض دیکر ایکیسی سیاه اولان فیللرکزدر . سزك ایله برابر قوشان ایکی فراش ایکی دوه‌کز اولوب باشکزده پارلایان آتش ایسه وزیرکز بلاردر . هله غاغه‌سیله تپه‌کزه اوران منشی کمال اولدیغنه هیچ شبهه‌کز قالمسون .

پادشاه بوسوزلری ایشیدنجه تأثر وخوفندن صاپ صاری کسیلدی . برهمنلر حکمدارك بوخوفنی کوره‌رك ممنون اولیورلر ایدی . بناءعلیه پادشاه « یابونلر یوزندن وقوعه کله‌جك بلیاتی منع

ایچون نه‌تدبیر کورملیدر؟ » سؤالنی ایراد ایتـدیکی زمان دیدیلرکه:

— افنـدم! جهـانده برمثلی دها بولنمیان تیغ جوهردارکز ایله جمله‌سنك قفالرینی کسدیررسکز . قانلرینی برحوضه طولدیررسکز . بزدرتیوز برهمن اولدیغمز حالـده بوحوض ایچنه دعالر اوقورز . صکره‌سز حوضه کیرر دشمنلرك قانی ایله غسل ایلرسکز باذن‌الله بونلرك بلاسندن قورتلمش اولورسکز .

هیلار شاه براهمه‌نك خائنانه سـوزلری واقعه مطابق اولوب اولمدیغنی هیچ دوشونمدی ایسه‌ده کندیسی اوقدر مرحمتلی عالیجناب بر پادشاه ایدی‌که نفسـنك سلامتی ایچـون بوقدر جانه قییق موافق مروت اوله‌میه‌جغنی دوشـوندی . هله براهمه‌نك اعدامـلرینی توصیه ایلدیکی جانلر کندیسنجـه الك قیمتلی شیلر اولـوب بونلر دنیادن کیده‌جك اولورلر ایسه دنیانك‌ده برلذتی قالمیه‌جغنی دوشونیور ایدی . حتی بومعنـایی برهمنـلره دخی آچـه‌رق حضرت سلیمانه آب حیات تکلیف اولندیغنه دائر مسموعی

اولمش بولنسان برحکایه‌یی ده بروجه آتی نقل ایتدی :

« آب حیات »

حضرت سلیمان که رسالت ونبوت اقلیمنك پادشاهی اولمقدن ماعدا ممالك بنی اسرائیلك وبتون زیروحك ده پادشاهی ایدی برکون ملائکهٔ کرامدن بریسی حضور ینه کلوب برقدح صو کتوردی و « یارسول‌الله ! ایشته بوآب حیاتدر . بوندن ایچر ایسه‌کز حیات جاودانی یه نائل اولورسکز » دیدی . حضرت سلیمان « بن هیچ استشاره‌سز بر ایش کورمم » دیه بتون انواع جانورانی استشارهٔ عمومیه مجلسنه دعوت ایلدی . بو آب حیاتی ایچوب ایچمامسی مسئله‌سی درمیان اولندقده ابدی حیات بالطبع جمله‌سی نزدنده بر نعمت نایاب عد اولنه‌رق ایچمك رأینده بولندیلر . حضرت سلیمان « عجبا زیروحدن اولوب ده بو مجلسده حاضر بولنمیان کمسه قالدیمی ؟ » سؤالنی ایراد ایلیه‌رك عمومی بر یوقلامه اجرا اولندقده بوتیمار دنیلان حیوانك موجود اولمدیغی

كورلدى . آنى ده احضار ايتمك مأموريتى آته حواله اولندى . آت طولو ديزكين كيدوب بو تيمارى دعوت ايلدى ايسه ده بو تيمار اجابت كوسترمدى. يكندن كلوب كيفيتى جناب سليمانه بيلديردى . تأكيد دعوت مأموريتى بودفعه كوپكه حواله اولندى . كوپك قويروغنى اوموزلايوب بو تيمار نزدينه واردقده دعوت سليمانى يى خبرويرر ويرمز بو تيمار قالقدى آجلاً حضور سليمانه كلدى . حضرت سليمان اولا « اى بو تيمار انساندن صكره اشرف مخلوقات نوع فرس اولوب بن سنى دعوته آتى كوندرمش اولديغم حالده نه دن اجابت كوسترميوب ده كوپك كبى ذليل وحقير برحيوان ايله كوندرديكم خبرى نيچون درحال قبول ايلدك ؟ ايشته بونده البته برحكمت واردر . او حكمتى بكا شرح ايتمليسك » دينجه بو تيمار جواب ويروب ديدى كه :

— يارسول الله ! واقعا انساندن صكره حيواناتك اشرفى فرسدر . كوپك ايسه ذليل

ومحقردر . لكن معلوم سعادتكزدركه نوع فرس
بی وفادر . حالبوكه نوع كلب حليهٔ صداقت و وفا كاری
ايله مزيندر . بناءً عليه آتك بنی دعوت ايتسنه تماميله
صدق احتمالنی ويره مدم . كوپكك كلسی بو دعوتك
طرف سعادتكزدن اولديغنه شبهه براقدی .

بعده حضرت سليمان آب حيات مسئله سنی
درميان ايدرك بوصودن ايچوب ايچمامك خصو-
صنده بو تيمارك رأينی استفسار ايتسيله بو تيمار
« يا نبی الله ! آب حيات يالكز سزك ذاتكزه می
مخصوصدر ؟ يوقسه بتون تبعه و بندكانكز اندن
ايچه جكلر ميدر ؟ » ديه صوردی و آب حياتك يالكز
كندی ذاتنه مخصوص اولديغی جوابنی النجه
« امان يارسول الله ! بوقدر سوكيلی احبا و بندكا-
نكزك كافه سی برر بررکوزكز اوكنده اجل جامندن
ايچوب دار عقبايه كيتدكلرينی كوره رك سزك دنيا يوزنده
تاروز قيامه قدر تك و تنها قاله جغكزی سعادتمی
عد ايدرسكز ؟ بن بونی عين مصيبت كورورم .
ايچميكز ای نبی ذيشان ! اوصودن ايچميكز !

جناب حقك سزه میسر ایلدیکی عمر قدر یاشایوب
بعده امر الٰهی یه بالاتباع دار آخرته نقل مکان
بیورکز» نصیحتیله ارشاد ایلدی .

شاه هیلار برهمنلره بو حکایه یی نقل ایدرلك الك سو -
دیکی ذاتلرك قانیله منع اولنه جق بلیات کندیسنی اصلا
ممنون ایده میه جکنی سویلدی و بودردك چاره سنی دها
بشقه بر صورتده دوشونملری ایچون برهمنلری ینه یرلرینه
کوندردی . لکن کندیسی شورؤیالرك موجب اولدیغی
دهشتی بردرلو قلبندن چیقاره میه رق اوقدر طالغین
وقساوتلی بر حالده بولنیور ایدی که پادشاهك شو حلمی
اطرافنده بولنان بندکانك نظر دقتلرینی جلب ایتاملك
ممکن دکل ایدی . جمله دن اول وزیر بلار بو حاله دقت
ایتدی ایسه ده پادشاهك محرمانه برهمنلر ایله ایتدیکی
استشاره بو اسرارده کندیسنی محرم اتخاذ ایده میه -
جکنه دلالت ایلدیکندن طوغریدن طوغری یه
حضور همایونه واروب استفسار حاله متجاسر اوله مدی .
هیچ وظیفه ایدنمیوب افندیسنی او حال اسف اشتمالده
براقمغی دخی صدق عبودیته منافی کوردی .

نهایت واروب ایران دخت سلطانه پادشاهك طالغنلغی وطورغونلغی نه درجه‌لرده موجب مراق اوله‌جق بر کیفیت اولـدیغنی اکلاتدی . بو اسراره کندیسندن بشقه کیمسه واقف اوله‌میه‌جغنی سویلدی ایسـه ده ایران دخت چندکون اول پادشـاهك کندیسنه جزؤیجـه مغـبر اولمش بولنمسـندن بحثله بوکبی ایشلره متجاسر اوله‌میه‌جغنی درمیان ایدنجه وزیر عاقل دیدی‌که:

— کرك زوج ایله زوجـه ارەسـنده وکرك قول ایله افنـدیسی مابینـنـده وقوعه کلان جزئی اغبرارلرك معظمات اموردە هیچ بر تأثیری اوله‌مز . پادشـاهك حالنـه واقف اولـق وکندیسنی بو اضطرابدن تخلیص ایچـون نه تدبیر لازم ایسـه دوشونمك جمـله‌مزك وظیفهٔ ذمت وصداقتیدر . هله سزه اولان محبت فوق العادەسی اقتضـاسنجه البته حالنی جمـله‌دن زیاده سزه بیلـدیره‌جکدر . بناء علیـه بویله اصلسز مطالعـات ایله عهـدهٔ صداقتکزه ترتب ایلیان وظیفه‌ده قصور ایتمامليسکز .

ایران‌دخت بوسوز اوزرینه‌اولانجه جسارتنی طوپلایه‌رق رای هیلارك یانـنه واردی و حال پر اضطرابندن کندیسنك‌ده خبردار ایدلمسنی استرحام ایلـدی . واقعا پادشـاه « بعض احوال اولـورکه انی نه سن صوره بیلورسـك ونه‌ده بن سویلیه‌بیلورم » دیه‌برآز امتناعده بولندی ایسه‌ده ایران دختك ابرامی اوزرینـه کتم احوالده دها زیاده ثبات واصرار ایده‌میه‌رك کوردیکی رؤیالری و برهمنلرك تعبیرینی اوزون اوزادی‌یه اکلاتدی . ایران دخت دیدی‌که :

— جمله‌مزك جانی‌ذات‌شوکتسماتکز اغورنده فدا اولسون! سزی بواضطرابدن قورتارمق ایچون بزم قربان اولمقلغمز لازم کلورایسه سلامتکز ایچون بو فـدا کارلق بتون اصـدقا کزه موجب شـان وشرفدر .

پادشـاه ایران دختك کوسـتردیکی نزاکت فدا کاریدن طولایی ممنون ومتشکر اولمقله برابر یارسز جهـانك هیچ لذتی قالمیـه‌جغنی واویله ذلت ایله

عمر سورمكدن ایسه کندی باشنه کله جك عقوباتك وقوعنه رضا کوستره جکنی ایراد ایدنجه ایران دخت دیدی که :

— الله افندمزی جمیع آفاتدن مصون بیور سون! هنوز هیچ بر کونه فلاکت باش کوسترمش دکلدر . غایتی بعض قورقنج رؤیالر کورمش اولدیغکز ایچون برنوع وهمه دوشمشسکز . باخصوص که بو وهمه سزی دوچار ایدنلر دینلری دیغزه او یمیان برهمنلرایمش . سز ایسه انلرك كانون مفسدتنی اطفا ایدرك کندیلرینی بوراده حال اسارتده طوتمقده سکز . بویله بدکردارلرك صدا قتلرینه امنیت جائزمیدر ؟ مرام شاهانه کز رؤیا تعبیر ایتدیرمك ایسه ایشته المزده کاریدون حکیم واردرکه دنیادن ال چکه رك بر مغاره ده عبادتله مشغولدر . بویله عارف بالله بر حکیمك تعبیری البته براهمهٔ بیدینك تعبیرلرندن دها زیاده موجب امنیتدر .

پادشاه فی الواقع ایران دختك رأیی مصیب

اوله جغنه قناعت کامله ایله فالقدی بالالتزام کار یدونك
مغاره سنه واردی . حکیم روشنضمیر پادشاهی
کورنجه استقبال ایچون مغاره نك طیشنه قدر
قوشوب شان شاهانه یه لایق تکریماتی ایفایه
مسارعت ایلدی . پادشاهك بو حکیمه حرمت فوق
العاده سی اولوب استقبال ایچون اختیار ایتدیکی
زحمتدن حکیمی منع ایتمك و کندیسی کبی واجب
التکریم بر حکیمك پادشاهلره بیله سرفرو ایتمسی
لابد اولمیه جغنی آکلاتمق ایستیور ایدیسه ده
کار یدون بر یوزنده الك عالی مرتبه انجق مراتب
حکمداران اولوب بر دقیقه عدالتی سنه لرجه
عبادته فائق اولان پادشاهه تعظیم و تکریم ایتمیانلرك
عندالخلق و عندالخالق شایان مؤاخذه کوریله -
جکلری بیانیله تکریم پادشاهیده دها زیاده اهمیتلی
طورانیور ایدی .

الحاصل هیلار شاه زیارتدن مقصد نه اولدیغنی
آکلاتدی . رؤیاسنی و برهمنلرك تعبیرلرینی حکایه
ایلدی . سیمای حکیمده بر تغیر و اشمئزاز پیدا

اوله‌رق « پادشاهم ! طائفهٔ براهمه بزم دين دشمنلرمزدرلر . ذات شاهانه‌كزه الڭ زياده لازم اولان ذاتلرى و حيوانلرى بو تعبيرلريله تلف ايتديرمك وهيچ اولمز ايسه طبع شريف ملوكانه‌كزى بو وجهله متكدر ايلمك اوخانلر ايچون آز چوق مدار تشفئ صدر اولور » مقدمه‌سيله رؤيانى اصل كنديسى تعبيره باشلادى‌ده ديدى‌كه :

— كورديككز رؤيالرقورقه‌جق اورکه‌جك شيلر اولمق شويله طورسون بالعكس سوينه‌جك وشكرانه صدقه‌لرى ويريله‌جك خيرلو رؤيالردر . قويروقلرى اوزرينه قيام ايدرك سزه سلام ويرن ايكى بالق سرنديب طرفلرندن كله‌جك ايكى سفيردر . ايكى فيل دخى بونلرڭ كتير‌ه‌جكلرى هدايانڭ الڭ بيوك والڭ اغر هدايادن اوله‌جقلرينه دالدر . ايكى اوردك ايله برقازعينيله ايكى آت و براستردركه دهلى شاهى هديه اوله‌رق اصطبل عامره‌كزه ارسال ايديور . اياغكزه طولاشان يلان مجوهر

بركره مربوط اعلا برقليجدركه مبارك بلكزه قوشاد.
يله جقدر • تپه‌دن طرناغه قدر وجودكزى استيلا
ايدن قان دخى برخلعت ارغوانيدركه بشـون التون
وانجو ومجوهرات ايله مرصع اوله‌رق غزنه‌دار.
المكندن ذات شاهانه‌كزه اهدااولنيور • رؤياده
سوار اولمش بولنديغكز استرسفيد برمركب حكو.
مت وشوكت اولوب جهـانك ذات شـاهانه‌كزه
مطيع ومنقاداوله‌جغنه دلالت‌ايدر بوده شام‌ومصر
طرفلرينك پادشاهى سزه تقديم هدايا ايله عرض
انقياد ايليه‌جكنه دالدر • باشكزده پارلايان آتش
پر جواهر برتاجدركه‌سيلان‌پادشاهى خرجكذارلغى
عرض ايله خاكپـايكزه تقديم ايديـور • يالكز
منقار يله مبارك باشكزه اوران قوش رؤياسى طبع
شاهانه‌كز ايچون برآز موجب ملال اوله‌جقدر •
زيرا پك سوديككز برذاتك يوز بوله‌بوله باشكزه
قدر چيقه‌رق سزى برآز تعجيز ايده‌جكى استدلال
اولنمقده‌در • ايشته‌رؤيالركزك تعبيرى بوندن عبارت
اولوب يدى رؤيانك يديسى دخى‌پدرپى بركيجه‌ده

كورلمش اولمسنه نظراً تعبير ايتديكم وجهله سفرا وهدايا دخي قريباً و پدرپي ورود ايده‌جكلردر ٠

پادشاه بو تعبيرروٴيادن طولايي نائل فرح اوله‌رق ممنوناً سراينه عودت ايلدي ٠ اره‌دن برهفته كچمكسزين في الواقع يدي اقليمدن ايلچيلر ورودیله هدايا تقديمنه واطاعت وانقياد عرضنه باشلاديلر ٠ كار يدونك تعبيري بو صورتله طوغري چيقمسي يالكز هيلار شاهي دكل بتون اصدقايي سجدهٴ شكره قپانديردي ٠ پادشاه كرك وزيريني وكرك سركاتبي وايكي شهزاده‌سي ايله زوجه‌سي ايران دختي حضورنده جمع ايدرك خونه براهمه‌نك انلر عليهنده كي قصدلرينه مقابل كلان هداياني تقسيمه باشلادي ٠ هدايا ميانده خلعت ارغواني ايله تاج مرصع هپسنه فائق اولديغندن پادشاه تاجك ايران دختنه وخلعتك وزيره مناسب اوله‌جغي رأينده بولنيور ايدي ٠ وزير ذات شاهانه‌يي بو اضطرابدن قورتارمق خدمتي منحصراً ايران دختنه ميسر اولمش بولنديغني بيانيله هم تاجك وهم خلعتك مشار اليهايه

اهداسنی رأی ایلدی ایسه‌ده اوآره‌لق حضوره بزم افروز نام جاریه کیردی‌که حسن وجماجه ایران دختنه قات قات فائق برنوجوان اولوب پادشاهك نظر استحسان ورغبتنی‌ده تمامیله جلب ایتمش ایدی . بوحالده « او یله ایسه ایکی هدیه‌دن بریسی ایران دختك ودیکری بزم افروزك اولسون . فقط ایران دخت هانکیسنی بکنور ایسه آلسون‌ده دیکری بزم افروزه قالسون » دیدیکندن ایران دخت تاجی ترجیح ایدوب خلعت دخی بزم افروزه انتقال ایلدی .

ایشته کرك سفرانك ورودی کرك هدایانك تقسیمی ذات شاهانه‌یی واصدقایی غریق لجهٔ مسرت ایتمش اولدیغی بو یله برکونده ایران دخت باشنه قو یدیغی تاج باعث الابتهاجك شکرانه‌سی اولمق اوزره ذات شاهانه‌یه بر طبق شکرلمه کتورمش ایدی . طبق النده وحضور شاهانه‌ده قائم ایکن بزم افروز دخی خلعت ارغوانی‌یی کیوب حضور پادشاهی‌یه کلنجه ذات شاهانه تعشق تامی حسبیله « تاج دخی بزم افروزك باشنده

اولمش ایدی » سوزینی اغزندن چیقاری ویردی .
بوسوز ایراندختك حسدینه طوقونمسونمی؟ غیرت
حسدله بلا اختیار النده کی طبق پادشاهك باشنه
اوروب پاره پاره ایلدی . بالطبع ذات شاهانه
پرغضب اوله‌رق همان وزیری جلب ایله ایران
دختك بلاتأخر ولا امان بوینی اورلمسنی فرمان
بیوردی .

حالبوکه وزیر بلار ذات شاهانه‌نك ایران
دخته اولان تعلق وارتباطنی پك اعلا بیلدیککندن
و بیچاره قادینك بویله بلا اختیار طبقی اورمسی
پادشاهك کورمش اولدیغی رؤیا احکامندن یعنی
برقوشك سر پادشاهی‌یه قونه‌رق منقاریله ضرب
ایتمسی دلالتندن متولد اولدیغنی دخی بیلدیککندن
ایران دختی اولدیرمیوب بالعکس عزت واکرام
ایله کندی قوناغنه کوندردی .

واقعا اره‌دن براز زمان کچدکدن صکره هیلار
شاه ایراندخت حقنده کی معامله‌سندن بالکلیه نادم
اولوب نور دیده‌سی ایکی شهزاده‌سنك والده‌سی

اولان بويله صادق ومحب برقادينه قيمش بولنمسندن
طولايي اول قدر مأيوس اولمغه باشلادي كه نفسنه
بوندن طولايي لوم وتشنيعلري حد معروفي تجاوز
ايليورلر ايدي •

وزيري چاغردي • درجهٔ مأيوسيتني اكلاته رق
وزير طرفندن تسليت آميز سوزلر سويلنمسنه
منتظر اولدي ايسه ده وزير بالعكس «غضب وتهور
ايشته بويله در • انساني ارقدر مدهش ايشلره
سوق ايدركه موجب اوله جغي ندامته نهايت اوله‌
ميه جغي كبي او ندامتدن هيچ برتسلي ايله تسليتياب
اولمغه ده امكان براقمز • پادشاهلر هيچ بر وقتده
غضبلرينه مغلوب اولماملیدرلر • دائما حلم اوزره
حركت ايتمليدرلر • حتى ملك ذي الرقاع حكايه سي
بو بابده عبرت النه جق حكايه لردندر » مقدمه سيله
پادشاهي مؤاخذه يوللو بر وجه آتي بر حكايه نقلنه
مباشرت ايلدي •

## « ملك ذي الرقاع »

يمن تختگاهنده بر حكمران عظيم الشان وار

ایدی . عدالت و رأفتده و حلم و مرحمتده بو پادشاهك
بر نظیری دها دنیایه کلمامش ایدی . بر کون آوه
چیقدی . بتون صحرایی آلت اوست ایلدیکی حالده
هیچ بر شکاره تصادف ایده مامش بولنمسی زیاده سیله
جاننی صیقمش ایدی . نهایت بر اغاج التنده بر آهونك
یاتوب اویومش بولندیغنی کورمکله یواش یواش
صوقولوب آهویه اوق آته رق مجروح ایلدی
ایسه ده مکر آهو ظن ایلدیکی شی بر فقیر اوطونجی
ایمش که کیه جك بشقه شی بوله مدیغندن بر آهو
پوستنه بورونمش ایمش . پادشاه بو حقیقته واقف
اولنجه زجدار ایلدیکی فقیره زیاده سیله آجیه رق
کلی احسانلر ایله تطبیب خاطرینه عنایت بیوردی
ایسه ده ینه بردرلو متسلی اوله میور ایدی . او
جوارده بر زاهدك صومعه سی بولنه رق پادشاه
نزد زاهده عزیمتله شو ندامتك رفعی ایچون نصیحتنی
التماس ایلدی . زاهد برچوق نصایح و وصایا
سردیله پادشاهه ازجمله حلمی توصیه ده مبالغه
و افراط درجه لرینه واردی . واقعا پادشاه حلمه

يك زياده ميال ايديسه‌ده بعض كره انسانلق حسبيله غضب وتهوره دخی دوچار اولديغندن بوكا بر چاره بولنمسنی رجا ايلدی · زاهد اوچ پارچه كاغد اوزرينه اوچ شی يازوب بورقعه‌لری پادشاهك وزيرينه ويردی وهر نه زمان ذات شاهانه‌يه غضب طاری اولور ايسه رقعه‌لردن برنجيسنی كوسترمكی وانكله غضبی برطرف اولمز ايسه ايكنجيسنی نهايت اوچنجيسنی ارائه ايتمكی بالتوصيه بهمه‌حال بورقعه‌لر ايله غضبی برطرف اوله‌جغنی تأمين ايتدی · ايشته بورقعه‌لر سببيله پادشاهه « ملك ذی‌الرقاع » نامی لقب اولدی قالدی · اوچ كاغددن بريسی اوزرينه زاهدك يازديغی عباره « سن بر پادشاهسك هوای نفس كبی بربد فرمايه مغلوب ومحكوم اولمه » وايكنجيده‌كی يازی « حشم وغضب زماننده عاجزلره شفيق ورحيم اول تاكه روز جزاده انلر دخی سكا شفيع اوله‌لر » واوچنجی رقعه اوزرنده‌كی عباره دخی « حد شرع شريفی تجاوز ايتمه · سن دخی احكام شرع شريف

ایله محکومسك » کلمه‌لرندن عبارت ایدی . ملك ذی‌الرقاع زاهدی وداع ایله سراینه کلدی . ذاتاً حلیم ایکن بورقعه‌لر برکاتیله غضب وتهوردن بالکلیه کندیسنی قورتارمش ایدی . پادشاهك بر جاریهٔ معشوقه‌سی وار ایدی‌که اصل حرمی بوجاریه‌یی قصقانیدیغندن اکر برطریقنی بولسه یاجاریه‌یی و یاخود معاذ الله ولی نعمتی زوجنی هلاك ایله کین حسودانه‌سنی اجرایه قدر کوزه الدیرمق استعدادنده ایدی . نهایت بوحسدینی حرمسرای همایونده مشاطه‌لق ایدن برعجوزه‌یه آچدی . ملعون مشاطه « پادشاه جاریه‌دن بوسه‌چین اولدقجه نره‌سنی او پیور ؟ » سؤالنی ایراد ایله « غبغبنی » جوابنی آلنجه « او یله ایسه بن برزهر ترتیب ایدرم . اوزهر ایله جاریه‌نك غبغبنه خالر ترسیم ایلرم . پادشاه اورادن بوسه‌چین اولور اولمز هلاك اولور کیدر » دیدی وناتکور زوجه‌سی بو ترتیبی تحسین ایتمکله مشاطه دخی موجبنجه حرکت ایلدی . مکر کوله‌لردن بریسی سلطان ایله

مشــاطه ارهســنده‌کی بوسوزلری ایشتمش ایدی ·
او اقشام پادشاه جاریه‌نك الندن نوش جام لعلفام
ایله اولا نشئه‌یاب و متعاقبا مدهوش اولوب غلام
ایسه جاریه‌نك غبغبنده زهرناك بکلر ترسیم ایدلمش
اولدیغنی کوریبور ایدی · کیجه پادشاه جاریه‌نك
دائره‌سنده و بایغنلق درجه‌سنده برســکر حالنده
یاتوب قاله‌رق قزدخی یانی باشــنده اویودیغنــدن
صادق غلام اکر بر اره‌لق ذات شاهانه او یانوب ده
جاریه‌دن بوسه‌چین اولور ایسه ولی نعمتی هلاك
اوله‌جغنی دوشونمش و هرشیئی کوزه الــدیره‌رق
حلوتخــانهٔ همایونه کیروب یواش یواش زهرناك
خاللری سیلمکه باشلامش ایدی · تمام غلام بو ایش
ایله مشغول ایکن پادشاه خواب مستیدن اویانی‌ویر-
مسونمی ؟ غــلامك حرکتنی بالطبع خیــانته حمل
ایدرك همان خنجره طوراندی و غــلام بیم جان ایله
فرلایوب قاچدی ایسه‌ده پادشاه کمال تهورله ارقه-
سندن قوشوب « اورکز ! اولــدورکز ! » امرلریله
سرایك ایچنی ولــوله‌یه ویردی · وزیر همــان

قوشوب معهود رقعه‌لرك بریسنی پادشاهك نظر انتباهنه عرض ایلدی . فائده و یرمینجه ایکنجیسنی ونهایت اوچنجیسنی کوستروب‌ده ذات شاهانه تهور ینی منع ایتمکله غلامی استنطاقه چکدیلر . بیچاره غلام مشاطه‌نك خیانتنی پادشاهه اعلام ایتدی ایسه‌ده ایناتمق قابلمیدر؟ نهایت وزیرك دخی رأیله مشاطه‌نك حقه‌سی یوقلاندی . ایچنده بولنان غازه‌دن بر مقداری اول عجوزه‌یه یدیرلدیکی آنده جانی جهنمه کیتدی .

جاریه ایسه مشاطه‌نك اوکون کندی یوزینه ترسیم ایلدیکی بکلر بو معجوندن ترسیم اولندیغنی مقام شهادتده ایراد ایتمکله غلام عفو بت دکل شو صدقتندن طولایی نائل مکافات اولدی .

بلار وزیر پادشاهه بو حکایه‌یی سویلیه‌رك پادشاهلر ایچون هر شیده سبر ندامت انجق حلم اوله بیله‌جکنی اثبات ایتمش اولدی . فقط هیلار شاهك احتیاجی نصیحته دکل تسلیته‌در . او تسلیت

ایسه انجق ایران دختك اعادهٔ حیاتی ایله ممکن اوله بیلوب بو ایسه محالات قطعیه‌دندر . بناءعلیه پادشاه ندامتك درجه‌سنی آرتدیردقجه وزیر مؤاخذه‌سنك شدتنی آرتدیریور ایدی . ایشی بر درجه‌یه قدر واردیردی‌که رای هیلار اگر حقیقة حلیم بر پادشاه اولمسه ایدی سرزنش درجه‌سنه واران مؤاخذاتندن طولانی وزیری عادتا قتل ایده‌جکی درکار ایدی . فقط وزیر هیچ وظیفه ایدنمیوب جمله اتباع ایتمیانلرك ندامت بیهوده‌لرینه مثال اولمق اوزره بروجه آتی برحکایه دها نقلنه مباشرت ایلدی .

« نادم کوکرجین »

یکدیکرینك زوج‌زوجه‌سی ایکی کوکرجین حصاد موسمنده برخیلی دانه طوپلایوب قیش ذخیره‌سی اولمق اوزره برقاب درونته وضع ایله یووه‌لرینك برطرفنه یرلشدیرمشلر ایدی . مکر بو دانه‌لر طوپلاندقلری زمان نمناك اولدقلرندن دانه‌لر حد طبیعتلرندن زیاده بیوومش بولنملریله موضوع اولدقلری قابی

طولدیرمشلر ایدیسه ده قیشه قدر قورودقلرندن
بوزولوب قابده برثلث مقداری برشی قالمش ایدی .
قوجه‌سی قابك بوشالدیغنه دقت ایدنجه قاریسنه
طوغری زبان طعن وتشنیعی اوزاتوب « بونلر بزم
قیش ذخیره‌مز اوله‌جق ایدی . نیچون احتیاطسزلق
ایتدك ده وقتندن اول بونلری ییمکه باشلادك؟ موسم
شتاده یرلری قار اورتدیکی زمان نره‌دن دانه بوله
بیله‌جکسك؟» دینجه زوجه‌سی بغدای قابنه غاغه
بیله صالمدیغنی تأمینه چالشدی ایسه‌ده قوجه‌سنی
تأمین دکل برقاتدها اغضاب ایلیور ایدی . نهایت
غوغالری بیودکجه بیومسیله تهورندن نه یاپدیغنی
ونه یاپه‌جغنی بیله‌میان کوکرجین غاغه وقنادضربه‌
سیله بیچاره دیشی‌یی اول قدر دوکدی که حیوانجغز
اثر ضربدن هلاك اولدی . اره‌دن براز زمان
مروریله کوکرجین ایتدیکی ایشدن ندامت کتور-
مکه باشلادی ایسه‌ده الدن کیدن زوجه‌نك بردها
اله کیرمسی قابلمیدر ؟ هله قیش تقرب ایدرك یغمورلو
یاغشلر باشلاینجه یووه‌یه اصابت ایدن سر پنتیلردن

بغدایلر تکرار شیشه‌رك محفوظ اولـدقلری قابی ایلك حالی کبی طولدیرنجه کوکرجین اوبیچاره قادینی بیهوده یره هلاك ایتمش اولدیغنه قناعت ایلـدی . اول‌قدر اغلادی اودرجه‌لرده فریاد وفغان ایلدی‌که بعدما دنیا یوزنده ذوق وراحت کندیسی ایچون بالکلیه حرام اولدی .

بلار وزیر بوحکایه‌ایله پادشاهك ایران‌دخت حقنده‌کی معامله‌ٔ عجولانه‌سی بعینه ارکك کوکرجینك معامله‌سی‌کبی اولدیغنی اکلاتدیغندن پادشاه بوکاده‌صیقلدی و «امری ویرمکده عجله ایتدم ایسه سن‌دخی اجراسنده عجله ایتدك . بنده‌خطا واقع اولدی ایسه‌سنده دخی اولدی» یوللو مقابله‌ده بولنمق ایستمش ایدی . لکن وزیر یالکز بوکا دکل پادشاهك سائر هرسوزینه کمال‌شدت وجرأتله جوابلر ویریور ایدی . پادشاه برقاچ دفعه وزیره دخی تهور کوستره‌جك کبی اولدی ایسه‌ده ذاتاً وزیر طرفندن دوچار ایدلدیکی مؤاخذه‌لر ایران دخت ایچون ایتمش بولندیغی تهوردن طولایی

اولدیغنی دوشوندیکی انده کندیسنی طوپلایوب تهوری منعه مقتدر اولیور ایدی.

ایمدی وزیر پادشاهك شومنع تهوره وجبر نفسه مقتدر اوله بیلدیکنی کورنجه کمال ممنونیتله دیدی که:

— جناب حق شوکتلو افندمزه توکنمز عمرلر خللپذیر اولمز عافیتلر احسان بیورسون! ایران دختك هلاکندن طولایی مؤاخذه‌ده بو درجه‌ده شدت کوسترمکلکمك سببی تحمل شاهانه‌کزی کورمك ایچون ایدی. حقا که آنی کوردم ومن غیر حد بك بکندم. انسانك کندی نفسی اوزرینه بو درجه‌لرده غلبه‌سی هرقوله میسر دکلدر. هله ایران دختك ندامتنی بعدما هیچ خاطر شاهانه‌کزدن چیقارمیه‌جغکز وهیچ برکسه‌یی دوچار عقوبت ایتمك خصوصنده استعجال بیورمیه‌جغکز درکار اولمغله ایشته شمدی افندمزه عرض و اخبار ایده‌یم که ایران دخت قتل اولنمامشدر!

بوسوزی متعاقب وزیر کندی قوناغنه آدملر

صالديردی . ایران دختی حضور همایونه جلب اولندی . پادشاه زوجه سندن عذرلر دیله یه رك ایران دخت پادشاهك ایاقلرینه قپانه رق گاه اغلاشوب گاه سونمك صورتیله تجدید مناسبت ایلدیلر . ایران دختك قوجه سی اغورنده جاننی فدا ایتمسی صداقت و محبتی شانندن ایكن بتون تخمین و ظنلرك خلافنه اوله رق ولی نعمتنه ال قالدیرمسی پادشاهك گورمش اولدیغی رؤیالردن بدبختیسنك دلالتی اوزره محضا مقدرات الٰهیه دن اولدیغنه هیچ برکسه نك شبهه سی قالمیه رق عمرلرینك بقیه سنی ذوقلر صفالر ایله گچیردیلر .

بیدپای حکیم اشبو حکایه لر ایله پادشاهلر ایچون حلمك سائر اوصاف پسندیده یه فائق و مرجح اولدیغی اثبات ایلدی که ذاتاً انسان عوامده « اوفکه ایله قالقان ضرر ایله اوطورر » دینلمسی بو حقیقتی ایكی سوز ایله اظهار و اثباته کافیدر .

« انتهای باب اثنی عشر »

## اون اوچنجی باب

### — خائنلر قولنه اعتماد ایدلمامسی —

خزینهٔ معهوده‌ده بولنمش اولان اون‌درت وصایای عبرانیه‌نك اون‌اوچنجیسی پادشاهلرك استخدام ایده‌جكلری آدملرك دائما امین وشایان اعتماد اولملرینه و بویله اولمیوب‌ده بندكان میاننده ارباب غدر وخیانتدن آدملر بولنه‌جق اولورسه انلرك سوزلرینه پادشاهلرك اعتماد كوسترملرندن العیاذ‌ًبالله بیوك بیوك وخامتلر تولد ایلیه‌جكنه دائر اولوب رای دابشلیم بومسئله‌نك طوغریلغی اكرچه ظاهر وآشكار ایسه‌ده بیدپای برهمن كبی برفیلسوف حقایق‌شناسك مسئلهٔ مذكوره‌یی‌ده شرح وایضاح ایتمسنی كمال شتله التماس ایلدی.

بیدپای حكیم پادشاهك اشبو امرینه روی انقیادی عرض ایدرك دعا وثنای پادشاهی‌یی ایفادن صكره دیدی‌كه:

— پادشاهلر استخدام ایده‌جكلری ذواتك اخلاق واحوالنی كركی كبی تدقیق ایتمكسزین هیچ

بر يسنه امنيت يوزى كوسترماملیدر ٠حتى امانتلرينى
تجربه ايتمش بولنديغى آدملر اوزرينه ده دائما كوزلرى
آچيق بولنمليدر ٠ زيرا اول امرده امين كورينه رك
بالآخره تبديل اخلاق ايله اجراى خيانت دخى
انسان اوغلنك كاريدر ٠ بندكانك ارباب ناموس
وديندار آدملر اولملرى وهرحال وكارده كرك
پادشاهندن وكرك اللهدن قورقملرى لازم كلوب
فقط ريا نوعندن ظاهرى ديندارلقلره دخى الدانمملى ٠
حميت وناموسى اولميان وجناب حقدن قورقوسى
بولنميان آدملر اسرار ملوكى اعداى دين ودولتـه
فاش ايده بيله جكلرى كبى بونلرله بالاستشاره فكر
ورأيلرى موجبنجه حركت ايده جك اولان سلاطينى
معاذالله بك چوق امورده تغليط دخى ايتملرى
محتملاتدندر ٠ بومثللو امنيتسز مستشارلره قاپيلوب ده
وديعة الله اولان اهالى يى اينجتمك پادشاهلر ايچون
دنياده بدناملغى وآخرتده بدفرجاملغى موجب اولور ٠
بوحكمتى شرح ايده جك حكايات عبرت آميز پك
چوقدر ٠ هله بر پادشاه ايله زركر وسياح
اره سندكى فقره الك زياده عبرت آميز حكاياتدندر ٠

رای دابشلیم شو مقدمهٔ حکیمانه یی جان قولاغیله دیکله دکدن صکره او حکایه نك تقریرینی ده التماس بیورمغله حکیم دابشلیم بو وجه آتی تقریر حکایه یه شروع ایلدی ·

« پادشاه و زرکر و سیاح »

حلب شهرنده وقتیله بر پادشاه نامدار وار ایدی که صیت عدل و شوکتی اطرافی طوتمش و ملوك متجاوره اول پادشاهه اطاعتله عادتا خراجکذاری اولمش ایدی · بو پادشاهك خورشید پیکر بر قزی وار ایدی که جهان اوله لی انك قدر کوزل بر مخدره دها کلمش اولمیوب محبوب قلوب جهانیان اولان بو قز پدری نظرنده بر ده محبت ابوت ایله محبوب اولدیغندن پادشاه مشار الیه قزینك دلیسی دیوانه سی ایدی ·

سلطانك ذاتاً اسباب زینتی مکمل ایسه ده پدری یکیدن بر طاقم مجوهرات ایله قزینی تزیین ایتمك ایستدیکندن خلخال و بیلازیك و بازو بند و یوزوك و کوپه و کردانلك کبی یاپیلاجق شیلرك کافه اعمال

ایتـدیرلسی لازم کله‌جکنی دوشـوندکده بر زرکر خـبرو یردیلرکه یالکز حلب شـهرنده دکل ممالك هفت اقلیمده برنظـیری دها بولنمامق درجه‌سـنده مهارتله معروف ایمش . پادشاه بوآدمك بعض مصنوعاتنی کتورتوب تماشـا ایلدکده فی‌الواقع اوقدر نفیس بولـدی‌که کویا انسـان الی ایله دکل پری الی ایله یاپلمش ظن ایلدی . بعده قویومجی‌یی دعوت ایدرك حرمسرای همایونده سلطان ایچون یاپیله‌جق پیرایه‌لرك نه‌یولده یاپلسی لازم کله‌جکنی مذاکره‌یه باشلادقده زرکرك اوقدر فصاحت و بلاغتله سوز سویلدیکنی وهر فکر ورأینی اودرجه‌لرده تربیه ونزاکتله درمیان ایلدیکنی کوردی‌که بوقدر حسن اداپی کندی وزرا وامراسنده بیله بوله‌مدیغنه متعجب قالدی .

پیرایه‌لر یاپلمغه باشـلادی . فقط بووسـیله ایله پادشـاه قویومجی‌یی صیق صیق کوره‌رك هرحالنی هرطورینی بکندکچه حقنده‌کی توجهنك درجاتنی آرتدیره آرتدیره قـویومجی‌یی عادتا برندیم خاص

الخاص مرتبه‌سنه چیقاردی . دیکر طرفدن پادشاهك قزی هرنه‌قدر زرکری پرده ارقه‌سندن کورر ایدیسه‌ده الفاظجه حسن اداسی قدر جاذبه دخی کالی بولنان بوذاته کتدکجه میلی آرتمقده وآنك لطافت جماله وصنعتنده‌کی مرتبه کماله کتدکجه نظر دیکرله باقمقده ایدی .

پادشاهك پرده وزیری اولوب سیاست ملك دولتدن ماعدا اصول حکمتده دخی یکتا برآدم اولدیغندن پادشاهك بویله برقویوجی حقنده‌کی لاابالیانه معامله‌سنی دأب سلاطینه اصلا موافق بولمدیغی مثللو سلطان ایله بوذات ارەسنده‌کی مناسبت خفیه‌یه‌ده وقوف پیدا ایدنجه بونی بالبداهه تهلکه‌لی ودهشتلی بوله‌رق کیجه کوندز نان ونعمتیله پرورده اولدیغی ولی نعمتنی شو کوردیکی تهلکه‌دن خبردار ایتمیه‌جك اولور ایسه‌عادتا نانکورلر منزله‌سنه اینمش اوله‌جغنی دوشونمکه باشلادی .

واقعا بویله براخطارك نه قدر تهلکه‌لی اولدیغنی بك اعلا حساب ایلیور ایدی . لکن صادق اولان

آدم افنديسنك خطاسنى حقيقت ونقصاننى اصابت صورتنده كوسترمك كبى مداهنلكى ورياكارلغى الك بيوك خيانت وعين ملعنت عد ايده جكندن پادشاه بواثر صداقتندن طولايى كنديسنه غضب بيله ايده جك اولسه ينه مقتضاى صداقتى ايفادن كيرو طورمامق لزومنى حكم ايله بركون قالقدى حضور پادشاهده بالمثول ديدى كه:

— شوكتپناهم! پادشاهم! سلاطين ماضيه واقعا ارباب حرف وصنايعى نظرتوجهلريله حمايه ايدرك درلو درلو احسانلرده بولنمشلر ايسه ده انلرى مجلس خصوصيلرينه قبول ايدوب ده كنديلريله حسبحال درجه سنده لاابالىلك ايتمامشلردر. ذات شوكتسماتكز بو قويوجى يى حرم خاصكزه محرم ايتمك درجه لرينه قدر واردرديكز. حاشاكه غبطه ايلديم! لكن بوآدمى هنوز هيچ بر محكه اورماديكز. هيچ برتجربه دن كچيروب تربيه يه درجهٔ قابليتنى تحقيق بيورمديكز. بومقوله آدملردن وفاكارلق بكلهمك بعيددر.

پادشاه وزیرك بو سوزلرینی تعجب واستغراب طوریله تلقی ایلدیککندن وزیر درایتسمیر پادشاهك کندی سوزلرینه اینانمق ایستهمدیکنی درحال اکلادی . بناءعلیه اثبات مدعا ضمننده دیدیکه :

— دقت خصوصنده افندمزدن ایلرویه واردیغمی دعوا ایدهجك قدر تربیهسز دکلم . فقط افندمزك موقع سلطنتی اوقدر عالیدرکه بویله زرکر مقولهسی آدملرك خصوصیت احوالنی کورمکدن مستثنادر . بز ایسه انلره دها قریبز . بو آدمك احوالنه دقت ایتدم . هرنه زمان بندکاندن ویاخود اجانبدن بریسی افندمزك احسانه نائل اولسه بو آدم کمال حسدندن اوقدر منفعل اولورکه هلاك درجهلرینه کلور . حقیقةً خسته اولور . حالبوکه حکمای کرام « انسانك الڭ الچغی بشقهلرینك نائل اولدیغی کرم وعنایتی چکهمیانلردر » بیورمش اولدقلرندن بشقهلرینه کلان ایولکدن ممنون اولمیانلر مطلقا اسافلدن عد اولنورلر .

پادشاه وزیرك زرکر علیهندهکی سوءظنلرینی

رد ایچون بو آدمك یوزی پك كوزل اولدیغندن وكوزل یوزلی آدملرك خویلری دخی كوزل اولمسی معروف بولندیغندن بحثه كیریشدی ایسه‌ده وزیر بونی قبول ایده‌مدی • واقعا بعض كسه‌لرك طیشلری كوزل اولدیغی كبی ایچلری دخی كوزل اولدیغی واقع ایسه‌ده بو حال او ته‌دنبری حسن تربیه كورمش آدملره مخصوص اولوب قریوجی ایسه نه آداب ملوك ونه لوازم انسانیه‌یه وقوف پیدا ایتمامش بر خام ارواح اولدیغندن بونك تربیه‌سی ایچون ایدیلان مساعینك اصلا فائده و یرمیه‌جكنی ادعاده اصرار ایلدی • نهایت پادشاه وزیرك رأینی مطلقا قبول ایتمامك جهتنده كورلدیكندن وزیر برشهزاده ایله پاپوشجی حكایه‌سی نقلنه بروجه آتی مباشرت ایلدی:

## « شهزاده و كفشكر »

بلاد فارسده بر پادشاه اولوب آنك دار دنیاده بر یجك اولادی بولنان شهزاده‌سی او قدر ناز ایله بیومكه باشلامش ایدی كه تمام مشی وحركته قوت

پیدا ایلدیکی زمان آحاد ناس چوجقلری کبی سرای اطرافنده شوراده بوراده کزنمسی منع اولنمامقده ایدی • بش یاشنه قدر کیردکده شهزاده بو سربستیی برقاندها آرتدیروب هر ایستدیکی یره کیتدیکی صره‌ده سرایه قریب بر پاپوشجی دکانی کندیسنه بالخاصه اکلنجه ایدینه‌رك هرکون آنك دکاننه کیتمکه وحریف ایله اکلنمکه باشلامش ایدی • پادشاهك وزیری بوحالی بکنه‌میه‌رك ولی نعمتك نظر دقتنی شهزاده اوزرینه جلب ایلدی و «اکر نور دیدهٔ سلطنت بویله کفشکر مقوله‌سی برآدم ایله دوشوب قالقه‌رق تربیه کوره‌جك اولور ایسه بالاخره بر پاپوشجی زاده کبی تربیه آلور • شاه زاده‌لر ایسه پابوشجیلر تربیه‌سنك فوقنده برتربیه‌یه محتاجدر» دیدی ایسه‌ده بوعاقلانه وحکیمانه سوزلر پادشاهه تأثیر ایتمدیلر • «آدم! چوجقدر وارسون اکلنسون! بالاخره تربیه‌سی ینه ممکندر» دیه وزیری رد ایلدی • حتی پابوشجیی حضورینه چاغروب « اوغلم سزك صحبتکزدن ممنون

اولیور • سزك دكانكزده او یالنوب اكلنیور •
سز دخی اكا مقید اولكز» دیه برخیلی احسانلر
دخی ویردی • بونك اوزرینه برزمان دها كچدكدن
صكره پادشاه ایچون عراق طرفلرینه برسفر
آچلدی • تداركات عسكریه ختام بولدقدن صكره
تمام سفره كیدیله جكی كون پابوشجی یی تكرار
چاغروب شهزاده یه مقید اولمسنی اكیداً بالتنبیه
« شهر كنارنده كی باغه دخی كیدر اوغلی كزد -
یروب اكلندیررسكز • سزه امنیت كامله حاصل
ایلدم • بو بابده اقتضا ایدنلره امرلر دخی ویردم »
دیمسیله كفشكر یراو پرلك ذات شاهانه نك هربر
امر ونهینه حرف بحرف اتباع ایده جكنی وعد
وتأمین ایلدی • پادشاه كیتدی • شهزاده دخی كمافی
السابق هركون كفشكر دكاننه واروب اكلنمكه
و بعده كفشكرك دلالتیله باغه قدر كیدوب كلمكه
باشلادی • كیدرك او خائن پابوشجی شهزاده نك
التون تاجنه ومجوهر البسه سنه ومرصع كرینه
طمع ایتمكه باشلایوب كندی دست محافظه سنه

توديع اولنان شو بش ياشنده كى چوجغى بر طرفه
قاچرر ايسه اوزرنده كى اموال كرانبها ايله زنكين
اوله جغنى دوشونمكه باشلادى ٠ اول بد اصل بو
دوشونجه ده او قدر ايلرويه واردى كه خواب
وراحتنى غائب ايلدى ٠ نهايت عزمنى قوه دن فعله
دخى چيقاردى ٠ يعنى بر كون شهزاده يى باغده منوم
بر اوت ايله او يوتەرق بر صندق درونه موضوعاً
سريع السير بر دوه يه يوكلتدى ٠ تا ماوراء نهره قدر
كوتورمك ايچون يوله روان اولدى ٠ سرايده
اقشامه قدر شهزاده يى بكلەمكده اولسونلر اقشام
شهزاده عودت ايتمينجه شايد بابوشجينك خانه سنده در
ديه اوراسنى آراتديلر ايسه ده بوله مدقلرى كبى
باغده و باغك اطرافنده اجرا اولنان تحريات دخى
ثمره بخش اولمينجه كيفيت غيبوبتى والده سنه عرض
ايلديلر ٠ بيچاره خاتون بوصدمهٔ بلايه تاب آور
اوله ميه رق قهرندن وفات ايلدى ٠ برزمان صكره
پادشاه سفردن عودت ايلدكده اوغلنك غيبوبتى
اكا دخى عرض اولنەرق بتون ممالكى تحرى

ایتدیردی ایسه‌ده هیچ بر یرده شهزاده‌نك نام ونشانی
آلنه‌میه‌رق پادشاهك حالی فریاد وفغان بیهوده‌دن
عبارت قالدی . فی الواقع کفشکر شهزاده‌یی ماوراء
نهره قدر کوتوروب اوسته‌نده کی باشنده‌کی اموالی
صویدقدن ماعدا کوله دیه برتاجره فروخت
ایتمش . بیچاره چوجق پدرینك سراینده زیاده
کفشکرك دکاننی خاطرنده طوته‌یغندن حالنی واصلنی
برکسه‌یه سویلیه‌میوب هله زمان کچدکجه شهزاده‌
لکی بالکلیه خاطرندن چیقمغله کویا اسارت کندی
شاننه لایق برشی ایمش کبی تمام اون ییل قدر بو
اسره طاقت کتورمش . نه‌قدر اولسه پادشاه نسل
پاکندن کلمش بر دریتیم سلطنت اولدیغندن بیودکجه
کرك جمالی وکرك عقل وفراستی آرته‌رق اویله بر
نادرالامثال چوجق اولمش که هر کورن حیرانی اولور
قالور ایمش . نهایت صاحبی اولان تاجر بوچوجغی
بلاد فارس طرفلرینه وقوع سفرنده برابر کتوروب
بالخاصه باباسنك پای تختنه وارد قده چوجغك جمال
باکمالنه عالم حیران قالمغله اوراده‌کی اورتاغی

« سن بونی بلده مزك پادشاهنه اهدا ایلر ایسه ك كلی احسانه نائل اولورسك » نصیحتنی و یردیكندن تاجر دخی كتوروب چوجغی كندی باباسنه اسیر اولمق اوزره اهدا ایلدی . حیفا كه نه بابا اوغلنی و نه اوغل باباسنی طانیه مدیغندن چوجق اوراده دخی حال اسارتده بولنیور ایدی . لكن نه قدر اولسه قان قانی چكه جكندن پادشاهك اوقدر توجه و محبتنه نائل اولمش ایدی كه عادتا اولاد مثابه سنی بولمش ایدی . بو پادشاهك دخی برقویوجیسی وار ایدی . دائما خزینهٔ پادشاهی یه كیروب چیقدیغی جهتله سیم و زردن و انواع مجوهراتدن معمول ذی قیمت اشیانك نره لرده اولدیغنی بیلور ایدی . بر كون غلامی اقناعه باشلایه رق اكر پادشاهك پرمغنده كی خاتمی پادشاه اویقوده ایكن چیقاروب كندوسنه كتورر ایسه بو خاتمك اوزرنده نقوش اولان مهر سلیمانك رسمنی آله رق اورسمده غلامه برخاتم یاپه جغنی و بو خاتم آنك پرمغنده بولنور ایسه بهمه حال پادشاه اوله جغنی اكلاتدی . حالبوكه

قویوجینك اصل مقصدی خزینه‌یه کیرمك اقتضا
ایتدکجه بو خاتم ایله ممهوراً خزینه‌داره بر کاغد
کتوردیکی کبی خزینه‌یی تمامیله صویمق ایچون
کندی طرفندن ترتیب ایده‌جکی کاغدی مهرله‌مك
ایدی . غلام قویوجی‌یه الدانه‌رق پادشاه اویقوده
ایکن یواش یواش پرمغندن یوزوکی چیقارمغه
چالشدی . لکن بویله بر ایشی بجره‌بیلك ممکنمیدر؟
پادشاه او یقودن او یا نوبده غلامك حرکتنی
کورنجه پرغضب اولدی . درحال جلادی چاغروب
کوزی او کنده غلامك بوغازلنمسنی امر ایلدی .
جلاد غلامك اثوابنی چیقارنجه ارقه‌سنده و تمام ایکی
کورکنك اورته‌سنده عظیم بر خال سیاه کوروندی .
مکر پادشاهك خاطرنده قالمش که شهزاده‌سی هنوز
قونداقده ایکن ارقه‌سنده بولنان بو لطیف بکی دائما
تماشا ایدر او بر اکثنور ایمش . خالك مشاهده‌سی
پادشاهده بو خاطره‌یی تجدید ایدرك « وای اولادم!
. . . . » دیه شهزاده‌یه صارلدی . سرکذشت حالنی
صوردی . شهزاده بر طور معصومانه ایله کفشکرك

كندیسنی دیار آخره کتوروب مؤخراً افندیسی اولان ذاته صاتدیغنی اکلاتمغله شهزاده‌نك شهزا-ده‌لکنده ارتق شبهه‌سی قالمدی. ومهری پادشاهلك رمغندن چیقاروب کتورمکی قویوجینك نصل تعلیم ایتمش بولندیغنی ده باباسنه اکلاتنجه اول خدعه‌کارك بیونی اورلدی.

ایشته وزیر پادشاهه بوحکایه‌یی سویلیه‌رك شهزادکان شوکتمآبك اویله‌زرکروکفشکر مقوله‌سی اسافل ایله اختلاطی پك مضر اولدیغنی اکلاتمغه چالشدی ایسه‌ده نه فائده ویرمدی. پادشاه هرکیمی ترفیع ایلر ایسه اوذاتك رفیع اوله‌جغنی وهرکیمی تذلیل ایلر ایسه انك ذلیل قاله‌جغی اعتقا-دنده بولنمسیله وزیرك بداصل اولانلر طرف پادشاهدن نائل اولدقلری نعمت رفعتله رفیع اوله‌میه‌جقلری سوزینی ممکن دکل قبول ایده‌میور ایدی.

اره‌دن برآز زمان دها کچدی. قویوجینك نزد پادشاهیده‌کی قدری آرتدقجه آرته‌رق بعض

بندكان پادشـاهه داماد اولمسی درجه‌سنده‌تشرفنی دخی امیده باشلامشلر ایدی . نهـایت برکون دختر شاهك تاجی ایچون بعض بیوك قطـه‌ده جواهره لزوم کورینـه‌رك بونلردن برمقـداری خزینه‌ده بولنـدی ایسـه‌ده قویومجی فلان بازركانك قزنده بوندن‌دها بیوك طاشلر بولندیغنی خبراله‌رق سلطانه خبرویردیکندن‌وسلطان اوطاشلری طلب ایتدیکی حالده بازركان قزی انکاره باشلادیغندن‌سـلطانك طلبده و بازركان قزینك انکارده اصراری ایشی بردرجه‌یه قدر بیولتدی‌که سلـطان بیچـاره دختر بازركانی اشکنجـه‌یه قـدر واردی . فقط بازركان قزی دخی ناز ونعمتله بیومش برمخدره اولدیغندن ایدیلان اشکنجه‌لره تحمل ایده‌میوب هلاك اولدی کیتدی .

قزینك بویله برجنـایت مدهشه‌یی ارتکابندن پادشاهك خبری یوق یا ! حالبوکه خلق عالم پادشاهك‌ده خـبری وار ظنیله ظلمك بودرجه‌سـندن طولایی لعنتلر اوقومغه باشلادقلرندن وزیر حسب

الصداقه کیفیتی پادشاهه عرض ایتمکه مجبور اولدی. پادشاه ایسه غایت عدل وداد اربابی بر ذات فاروق صفات اولدیغندن قزینك جنایتنی بردرلو عفو ایده‌میوب قزی اناسیله برابر بر باغه نفی وحبس ایتدیردی. قویوبجینك واقعا بیونی اوریله‌جق ایدی. انجق خبیث فرار ایتمش بولندیغندن اله کتوریله‌مدی.

برکون زرکر سلطانك محبوس اولدیغی باغه کیدرك اره‌لرنده‌کی تعلق حسبیله کوروشمك ایستمش ایدی. لکن سلطان بوآدمك سوزینه غفلتله قاپیلوب برمعصوم قزك کناهنه کیرمش بولنمسندن طولایی فوق الحد نادم وپشیمان اولمش بولندیغندن زرکره « بره خائن! سنك سوزیکه‌او یعقله دامن پاکمی برخون معصوم ایله لکه‌دار ایدرك پدرمك بحق غضبنه دوچار اولدم. کیت سنی برداها کوزم کورمسون!» دیه اوملعونی طرد وتبعید ایلدی.

بو یأس ایله باشنی آلوب بیابانه چیقان زرکر برزمان سرسریانه سفر ایلدکدن صکره براقشام

اویله بر یره واردی که کویلـولر موزی حیواناتك طوتملری ایچون درین برقویو قازه‌رق اوزرینه چورچوب فرش ایتمشلر ایدی . بوقویونك کنارنده بیر دنیلان برحیوان ایله برده میمون طورمقده ایدیلر . زرکر بونلری طوته‌یم دیه اوزرلرینه واررواره‌ز حیـوانلر اورکوب یانی باشلرنده‌کی بڑ مسـتوره دوشدکلری کبی حزینی اله‌میان زرکـر دخی دوشـدی . قویو ایچنـده برده یلان کوردیلرکه کندیلرندن اول دوشمش ایمش . اوراده بیر ایله میمونك وحتی یالکز یـلانك انی هـلاك ایتملری ممکن ایدیسه‌ده النده‌کی خنجر حریفی بونلرك پنچه‌وندا- نندن قـورتاره بیله‌جکی کبی ذاتاً دردی برقـویو ایچنده همحال اولدقلرندن اره‌لرنده عدوانه لزوم دخی یوق ایدی .

بر اره‌لق سیاحك بریسی قویو اغزینه‌کلوب درونده‌اوچ حیوان و برانسان بولندیغنی کورمکله جنسیت غیرتی انسانك قورتارلمسنی اقتضا ایتد- یکندن « بوکا طوتونه‌رق قویودن چیق » دیه بر

اوجنی اغاجـه باغـلادیغی قوتلی و اوزون ایپی
قو یو ایچنـه آتدی· حالبوکه زرکردن اول میمون
ایپه یاپشدیغی کبی یوقاری چیقدی · ایکنجی نوبت
یلان واوچنجی نو بت دخی بر یوقارو یه چیقه‌رق
سیاح بونلردن قورقه‌جق اولدی ایسـه‌ده اوچی
بردن خیر دعا وتشکره باشلایه‌رق وهر بری کندی
یووه‌لر ینك نره‌لرده بولندیغنی تعر یف ایدرك بعدما
عمرلر ینك صوکنه قدر سیاحه متشکر قاله‌جقلرینی
وشاید کندی یووه‌لر ینه یولی دوشـه‌جك اولور
ایسـه عزت و اکرامنـده قصور ایتمیـه‌جکلر ینی
اکلاتدیلر · میمون علاوهٔ مقال اوله‌رق « سزه بر ده
نصیحت و یرمکلکمه مساعده بیورر ایسه‌کز دیرمکه
شو قو یو ایچنـده قالان حر یفی چیقارمیکز · زیرا
آنك حیوان جنسنه سوء قصدی اولدیغی کبی البته
کندی بنی‌نوعنه دخی حسن همتی اوله‌میه‌جقدر »
دیمش ایدی · لکن سیاح اصل کندی جنسـندن
اولان زرکری قورتارمق‌عزمنده بولندیغی ایچون
میمـونك نصیحتنی برخندهٔ اسـتهزا ایله رد ایدرك

زرکری دخی قورتاردی .

مکر سیاح بو زرکرك نزد پادشاهده نائل اولدیغی درجهٔ توجهی بیلنلردن ایمش . یالکز پادشاهك کرك قزینه وکرك زرکره صولك حشم وغضبندن خبردار دکل ایمش . بناءعلیه زرکر دخی « اکر یولکز بزم مملکته اوغرارده بنی بولور ایسه کز البته بن دخی سزدن کوردیکم شو ایلکك مکافاتنی اجرادن کیرو طورمم » دینجه سیاح عرض تشکرله هر بری کندی یوللرینه عزیمت ایلدیلر .

خائن قویوجی ایجه برزمان سرسریلك ایدرك پادشاهك غضبی چکمش بولنمق تخمینیله ینه شهره عودت ایلدی . واقعا غضب پادشاهی ایجه مبدل سکون اولدیغندن حریفك بیونی اورلمدی ایسه ده سلطان بیله هنوز عفو ایدلمامش اولدیغندن قویوجی اولکی توجه واقبالی بوله میه رق کندی کوشهٔ مسکنتنده بارنمقده ایدی . سیاح ایسه برچوق زمانلر عالمی کشت وکذار ایله اوچیوز قدر التون قزاندیغندن وطنه عودت عزمنه دوشدی . کله جکی

بر يره قدر كلدكده قارشوسنه ايكى حرامى چيقه‌رق بيچاره‌نك نه‌سى وار ايسه صو يوب آلديلرو كنديسنى آچلقدن هلاك اولمق ايچون براغاجه باغلايوب براقديلر · زواللى سياح فرياد وفغانى كوكلره چيقارديغى اثناده يانـنه برميمون كلدى وسياحى كورر كورمز « واى سن بزى قو يودن چيقاران ذاتسك! سكا بو بلا نره‌دن كلدى؟» ديه امدادينه يتيشوب سياح وقوع حالى حكايه ايدرايكن اودخى ايپلرينى چوزدى و يووه‌سنه كتوروب كونا كون ميوه‌لر ايله قارننى طو يوردى · بعده « سز بوراده راحت ايدكز بن حراميلرك نه طرفه كيتدكلرينى كوردم انشاالله مالكزى دخى استرداده موفق اولورم » ديه حراميلرك كيتدكلرى طرفه طوغرى قوشدى كيتدى ·

حراميلر سياحى صو يدقدن صكره برچشمه باشنه قدر كيدرك كيجه‌يى اوراده كچورمكه قرار ويرمشلر ايمش · ميمون بونلرى او يقويه طالمش بولديغندن نه قدر يوكلرى وار ايسه برر برر

چوزدی . سیاحك اوچیوز التوننددن ماعدا بر
چوق ذی قیمت شیلر دها بولندیغندن بونلرك جمله‌سنی
بر طرفه آشیروب یره كومدی . و براغاجك اوزرینه
چیقه‌رق حرامیلرك نتیجهٔ حالنه نظرانداز اولدی .

صباح اولوب ده حرامیلر اویقودن اویانه‌رق
اشیالرینك تار ومار اولدقلرینی كورنجه « بو ایشی
بزه كیم یاپدی ؟ » دیه بری برینه كیرشدیلر ایسه ده
ایچلرندن بریسی « یاهو تلاش ایتمیكز . بو ایش
انسان اوغلنك كاری دكلدر . مطلقا جنلر پریلر
ایشیدر . سریعاً بورادن صاووشه‌لم كه كندیمزه
دخی شرلری طوقونمسون » دیدیكندن حریفلر
علی العجله صاووشوب كیتدیلر . میمون بو حالی
كورنجه واروب سیاحه خبر و یردی . سیاح كلدی .
غائب ایلدیكی مالك برقاچ قاتنی اله كچوردیكندن
طولایی ممنون ومتشكر اوله‌رق یولنه كیتدی .
اورادن برخیلی تباعد ایلدكدن صكره قارشوسنه
مدهش برحیوان چیقمغله بو حیوانك پنچه‌سنده
هلاك محقق اولدیغنی كوره‌رك تتره‌مكه باشلامش

ایکن او حیوان دخی قیودن قورتارمش اولدیغی
بیر اوالدیغی ینه حیوانك قوشوب کله‌رك مأثر
دوستی کوسترمسندن اکلادی .

بیر سیاحه « پادشاهك قاتل‌قزی شو باغده‌در .
ارتکاب ایتدیکی جنایتك قصاصی اولمق اوزره
بوکون بنم پنچه‌ودندانم ایله پاره‌لنمك مقدردر . براز
صبرایتکه کردننده معلق اولان بهادار برپیرایه‌یی
سکا کتوره‌یم » دینجه سیاح بویله قاتلی بر هدیه‌دن
ممنون اولمامق ایستدی ایسه‌ده بیرتقدیر الهی اویله
اولدیغنی تأمین‌ایدنجه‌قبوله‌مجبور اولدی . فی‌الواقع
بیر براز غائب اولدقدن‌صکره پنچه‌لری واغزی
قانلی‌اوله‌رق کلوب سلطانك کردنندن قوپاردیغی
کردنلکی سیاحه ویردی .

دها سیاح شهره کیرمزدن اول سلطانك
برقاتل مجهول طرفندن پاره‌لندیکی خبری شهره
واصل اولمش‌ایدی . پادشاه هرنه‌قدر بوفعل‌قتل
بازرکان قزینك انتقامی ایچون برمنتقم یدیله وقوعه
کلدیکنی حکم ایلدی ایسه‌ده نه‌قدر اولسه اولاد

محبتی ینه درونده بر داغ اوله‌رق آه و فغانله ماتم ایتمکه باشلامش ایدی.

سیاح شهره کلدکده قپودن چیقاردیغی حیوا. ناتك ایکیسندن برر ایولك کورمش بولندیغی کبی بوشهرده مقبول پادشاهی برده زرکر اولدیغنی درخاطر ایلدی. صوروب سؤال ایدرك حریفی بولدی ایسه‌ده مقبول پادشاهی اولدیغنه دلالت ایده بیله‌جك حالنی کوره‌مینجه استغراب ایلدی. احوالنی صوردی. زرکر دخی اصلا انکار ایتمیه‌رك تکمیل سرکذشتنی اکلاتنجه مروتکار سیاح النده‌کی اموالك کافه‌سنی عرض ایدرك « ایشته برادر بنده بوقدر مال واردر. ایسته‌دیکك قدرینی صرف ایت. مولا سنك اقبالکی اعاده ایلدیکی زمان سن ده بنم مالمی اعاده ایدرسك » دیدیکندن قویومجی بو لطفه تشکرله برابر اموالی یوقلامغه باشلایه‌رق برده سلطانك پیرایه‌سنی کورنجه کوزلری فال طاشی کبی آچیلدی. کندی کندیسنه « تمام! ایشته شمدی نزد پادشاهیده اقبالمك تجددنه یول بولدم!

بو پیرایه‌یی پادشاهه کوستروب سلطانك قاتلی شو سیاح اولدیغنی اکلاتورم. البته حریفی قتل ایدر. البته حقمده‌کی توجهی تجدد ایلر. هیچ اولمزسه سیاحك تکمیل مالی بنم اولوریا!» دیدی

بیچاره سیاح قویوجی‌یه دوستلق ایتدم‌دیه ممنون اوله طورسون اوملعون پیرایه‌یی پادشاهه تقدیم ایله کلی احسانه نائل اوله‌جقلرینی سیاحه اکلانه‌رق طوغریجه سرای همایونه واروب کیفیتی کندی تصمیم خائنانه‌سی وجهله پادشاهه عرض ایتدیردی. درحال چاووشلر کوندریلوب سیاح اللری ایاقلری باغلی اولدیغی حالده حضور پادشاهی‌یه کتورلدی. استنطاقه محاکمه‌یه لزوم وارمی؟ پیرایه‌نك الده اولمسی سلطانك قاتلی بوسیاح اولدیغنه شبهه‌می براقور؟ پادشاه همان « بوخبیثی برمرکبه ترس بندیره‌رك بتون شهری طولاشدیرکز. بعده زندانه آتکز! یارین صباح صلب ایله اعدام اولنسون!» امرینی ویردیکندن موجبنجه حرکته باشلادیلر.

بیچاره سیاح بتون مملکتی او رذالت حال ایله
طولاشەرق کوزلرینك یاشی ایله یرلری ایصلاتیور
ایدی . اقشـام زندانه آتلـدقده بردلیکدن معهود
یلان چیقه کلدی . کندیسـنك چوقوردن قور .
تاریلان یلان اولدیغنی اکلاتەرق وسیاحك باشنه
بو بلایی کتورن زرکر ایدوکنی خبرویرەرك شو
خبیثی قویودن چیقارمامسی ایچون میمونك ویردیکی
نصیحتی قبول ایتامش بولنمسندن طولایی سیاحی
بحق تعذیره باشلادی . فقط متعاقباً دیدی که

— مأیوس اولمه ابن بو احوالی خبر آلنجه کیدوب
پادشاهك والدەسـنی صوقدم . شمدی طولوم کبی
شیشمش یاتیور . آنك علاجی دەشو اوتدر . سـن
پادشـاهك والدەسنی قورتارر ایسـەك اوده سنی
عفو ایدر .

سیاح بوعنایته نهایتسز تشکرلر ایلدی . زندانجی
واسطەسیله سرایه خبر کوندروب والده سـلطانی
زخم مارتأثیریله هلاکدن قورتارمق کندی الندە
اولدیغنی بیلدیردی . ذاتاً قادینجغزك حیاتنده امید

قالمامش اولدیغندن برتجربه ایچون سیاحی چاغردیلر ٠ یلانك تعریف ایلدیکی اوت ایله سلطان فی الحال برؤ تام حاصل ایدنجه جملهٔ حیرتده قالدیلر ٠ اوزمان سیاح زرکر ایله ماجراسنی و پیرایه نك کندیسنه نصل کلمش اولدیغنی پادشاهه عریض وعمیق حکایه یه باشلایوب ایشته بوحکایه نك نتیجه سی وزیرك زرکر حقنده کی سوزلرینی تصدیق ایلدیکندن و پادشاه ایسه ذاتاً زرکرك ملعنتنی اکلامش بولندیغندن ایرتسی صباح سیاحه بدل زرکرك بردار ایدلمسنی فرمان ایلدی ٠ حریفك بوندن خبری یوق یا! صباحلین ایرکندن سیاست میدانه کیدرك دار اغاجنك التنده سیاحك ورودینی بکله یور ایدی ٠ جلادلر کلوب کندیسنی یاقه لادقلری کبی « آصیله جق آدم بن دکلم » دیه فریاده باشلادی ایسه ده انلر یاپه جقلری ایشی پك اعلا بیلدکلرندن حریفی صاللاندیری ویردیلر ٠

ایشته حکیم بیدپای بوحکایات پرعبرت ایله

دابشلیم رایه اکلاتدی که پادشاهلر انتخاب ایده جکاری
آدملرك انتخابنده غایت اهمیتلی طورانه‌رق اویله
بداصل کمسه‌لرك استشاره‌لری ایله هیچ بر ایش
کورماملیدرلر .

« انتهای باب ثالث عشر »

---

## اوندردنجی باب

### — قضایه رضا —

وصایای عبرانیه‌نك اوردنجیسی انقلابات
زمانه هیچ اهمیت ویرمیه‌رك جمیع امورده قضایه
رضا صورتیله جناب رب العالمینك توفیقات صمدانیه‌
سنه متوکلانه اعتمادی توصیه ایلدیکندن دابشلیم
شاه اکرچه بو وصیتك حکمی بدیهی وآشکار ایسه‌ده
تفصیلنه همت بیورلسنی بیدپای حکیمدن رجا
ایلدی . دیدی که:

— بعض کریم وعاقل کمسه‌لری کورمکده‌یزکه

دائما بلا زنجیر ینه بند اولور و بعض لئیم و جاهل
آدملری مشاهده ایلرزکه ذوق و صفا عالملرینه
مستغرق بولنور . اولکیلره عقل و فطانتلری نافع
اولمدیغی کبی ایکنجیلره دخی جهل و حماقتلری
اصلا مانع اولمز . بونده البته بر سر خفی بولنه جغندن
او سرك شرح و بیاننی همتکزدن استرحام ایلرم .

حکیم روشنضمیر بو سر مشیت ربانیه دن عبارت
بولندیغنی اخطار ایله دیدی که:

— واقعا بر کمسه نك عقل و فطانتی اولوب
آنکله امور معاشنه حسن انتظام ویره بیلور .
واقعا بعض کمسه لرك هنر و معرفتی بولنه رق انلرله
اسباب انتعاشی مهیا ایلر . کرچه بعض کمسه لر حسن
و جمال صاحبی اوله رق قلوب ناسی جلب ایله
استحصال منافع ایله یه بیلور . فقط جناب حقك
تقدیری مددکارلق ایتمدکدن صکره نه هنر و معرفتك
نه عقل و رویتك نه ده حسن و جمالك هیچ بر فائده سی
اولمز . ایشته بر پادشاه زاده نك حکایه سی بو حکمی
تمامیله ایضاحه کافیدر .

شو مقدمه ایله بیدپای حکیم رای دابشلیمه حکایهٔ آتیه‌یی تقریره باشلادی .

## « پادشاه‌زادهٔ متوکل »

ممالك رومده بر تاجدار کرمکار حلول اجل موعودیله وفات ایلدکده تخت و تاجی ایکی اوغلنه انتقال ایتمك لازم کلدی ایسه‌ده بیوك اوغلی دها متغلبانه طورانه‌رق باباسنك خزینه‌لرینی اله کچورمکله برابر وزرا و امرانك قلوبنی دخی کندیسنه جلب ایتمش اولدیغندن تاج و تختی بالاغتصاب کوچك برادری ایچون سمت فراردن بشقه جای نجات براقامشیدی . بیچاره شهزاده دوچار اولمش بولندیغی شو قضانك قرنداشی یوزندن دکل محضا تقدیر ربانی اقتضاسندن اولدیغنی در پیش ایلیه‌رك قسمتی نره‌ده ایسه اورایه قدر کیتمك و آب و دانه دردست ایتمك ایچون بر یول طوته‌رق روان اولدی .

او کون اقشام اولدقده غربتك تنهالغی شهزادهٔ متوکلك کوکلنه تأثیر ایلیه‌رك صباحه

قدريك كوچلكله زمان كچوردی . صباح ولوب ده
يوله دوزلدكده غايت خوبرو بر دليقانلی يه راست
كلدی كه وفرت حسن وكمال جماليله يوسف ثانی عد
اولنه بيلورايدی . بو پری پيكر دخی غربته چيقمش
بولنديغندن انكله رفيق اولمق بيچاره شهزاده
ايچون مدار تسليت خاطر اولدی . اوكون اقشامه
قدر برلكده يول يورودیلر . دليقانلينك بركت
رفاقتيله شهزاده نك ايكنجی كيجه سی دهازياده
حضور بال ايله كچه بيلمش ايدی . اوچنجی كون
يوله چيقدقلرنده بر بازركان زاده يه تصادف ايدرك
فهم وفراستی وعقل وكياستی دها ايلك تلاقيده
اكلاشلمغله بازركان زاده ايكی اولكی ارقداشلره
تكليف رفاقت ايدنجه بونلر قبولی جانه منت بيلديلر .
او اقشام اوچ ارقداش برلكده كيجه يی دها طاتلی
كچيرديلر . ايرتسی كون برده كويلی دليقانليسی
انضمام ايتديكندن درت كنج ارقداش كمال شوق
وشطارتله يول يورومكه باشلاديلر . برخيلی زمان
يورودكدن صكره تمام آرتق زاد وذخيره لری

توكنمش ایدی كه قارشولرنده برعظیم شهر نمایان
اولدی . بونلر شهرك كنارینه كلدكلرنده برقاچ
كون فراغ بال ایله اوشهرده یاشامق ایچون محتاج
اوله جقلری مأكولات ومشروباتی هر بری نوبت
ایله قزانمق قرارنده بولندیلر . كرك غلام خوبروی
كرك بازركان زاده وكرك كویلی نوجوان غایت
حسن عزم صاحبی آدملر اولدقلرندن یالكز بر
آدمك چالشمسی درت كشی یی بسیله مك درجه سنده
محصول كتوره بیله جكنه اعتماد ایلیورلر ایدی .
شاهزاده واقعا سعی وغیرتك منافعی قطعاً منكر
اوله مز ایسه ده هرشیده موفقیت مشیت ربانیه یه
وابسته اولوب یوقسه انسانك یالكز كندی معرفت
وغیرتنه اعتمادی تأمین موفقیت ایده میه جكی رأینده
بولنیور ایدی .

دیكرلری شهزاده نك بواعتقادینی همتسزلكه
حمل ایتمك ایستدكلرندن شهزاده اثبات مدعا ایچون
بسط مقدمات حكیمانه دن صكره دیار اندلسده بر
دهقانك قضایه رضاده كوسترمش اولدیغی متانتی

توکل بابنده‌کی حکمتی شرحه کفایت ایده‌جکی بیانیله بروجه‌آتی برحکایهٔ عبرت‌آمیز تقریرینه مباشرت ایلدی .

## « دهقان اندلس »

اندلس دیارنده بر دهقان واراید یکه چفتجیلکده چوبانلقده مساعیٔ بی‌نهایه‌سی ثمره‌سیله اوچیوز آلتون آرتدیروب برکدیرمش اولدیغندن حالاً و استقبالاً بتون امیدینی بوآلتونلر اوزرینه بنا ایلمش ایدی . هرکون انلری صایار وکوناکون اشکالده دیزر تماشا ایلر ایدی . برکون ینه‌التونلریله اوینار ایکن احبابندن بریسی قپوسنی دق ایدنجه بیچاره کویلی بوثروته کسه‌نك واقف اولسنی ایستمدیکندن علی‌العجله آلتونلرینی یانی باشنده‌کی دستینك ایچنه آته‌رق احبابنه قپویی آچدی . مکر کلان آدمك غایت مهم برایشی اولدیغندن او ایش ایچون کویلینك معاونت ایتمسی وکندیسیله برابر یقین برمحله قدر کیتمسنی رجایه کلمش . کویلی بو رجایی رد ایده‌میوب او اقشام دخی دوستی کند .

یسنده مسافر اوله‌جغندن کوزل یمکلر پشیرمسنی زوجه‌سنه امر و تنبیه ایدرك دوستی ایله برابر چیقدی کیتدی . برازه‌لق زوجه‌سی طبخ طعام ایچون صو یه محتاج اولدقده دستی یی اله‌رق سوقاق قپوسنه قدر چیقوب « آه بر بیلدك کمسه کچسه‌ده شو دستی یی طولدیر یویرسه » دیرکن جوار کو یلردن بر یسنك اهالیسندن و قوجه‌سنك احباسندن بر قصابك کچدیکنی کوروب دستی یی طولدیرمسی ایچون رجا ایلدی . واقعا قصاب حیوان مبایعه‌سی ایچون شهره طوغری کیتمکده اولدیغندن دستی طولدیرمغه وقتی یوق ایدیسه‌ده قادینك خاطرندن چیقه‌میوب دستی یی اله‌رق الك یقین چشمه‌یه واردی . اولا دستی یی چالقامق ایچون درونه بر مقدار صو قویه‌رق صارصمغه سیلکمکه باشلاینجه دستی ایچنده آلتون طنغرتیسی پیدا اولوب قصاب دستی یی باش اشاغی یه چویردی . برده آلتونلر اوکنه دوکیلیویرنجه « بس بللی بونلر بنم قسمتم ایمشلر که ایاغمه کلدیلر » دیه آلتونلری طوپلادی .

حتی تمام اوچیوز دانه دن عبارت بولنان بو آلتونلری
هیچ بر یره صرف ایتمیوب حسین حاجت ایچون
صاقلامغه قرار ویردیکندن دستی یی صویی بر طرفه
براقوب طوغریجه شهره واردیغی زمان مبایعه ایتمش
اولدیغی اعلا بر اوکوزك پاره سنی کندی سرمایه
سندن ویروب دستیده بولندیغی آلتونلره هیچ
طوقونمدی . اوکوز اوکده قصاب ارقه ده کویه
طوغری کلور ایکن قصاب کندی کندیسنه
« یا شمدی اوکه خرسزلر چیقه جق اولور ایسه
بن نه یاپارم؟ بو آلتونلری بر یره کومسه م احتمالکه
صکره اویری بوله مم . احتمالکه بریسی بندن اول
کلور آلتونلری بولور آلور » دیه مرلدانمغه
باشلایوب نهایت آلتونلری کویه قدر سلامتله
کوتورمك ایچون الك کوزل تدبیر اولمق اوزره بر
مشین کیسه ایچنه قویوب زار ایله زور ایله بیچاره
اوکوزه یوتدردی . قصابك قراری کویده اوکوزی
ذبح ایلدیکی زمان آلتونلری چیقارمق ایدیسه ده
اثنای راهده اوغلنه راست کله رك اوغلی اوکوز

مبايعه‌سندن دها بيوك ودها مهم بعض ايشلر
ايچون پدرينك تكرار شهره دونمسى لازم كله‌جكنى
بيلديرنجه قصاب اوكوزى اوغلنه توديعاً كويه
كوندردى وكنديسى ينه شهره دوندى . اوغلى
هنوز كوينه وارمقسزين بزم معهود دهقانه راست
كلدى كه دوستينك ايشنى بتوره‌رك كوينه عودت
ايليور ايدى . دهقان برآز زمان اول پك مهم بر
حاجتندن طولايى جناب حقه بر اوكوز قربان
ايتمسنى نذر ايلمش بولنديغندن قصاب زاده‌دن اوكوزك
فياتنى صوره‌رق اودخى باباسندن ايشتمش اولديغى
مقدارى خبرويرنجه « اويله ايسه كل مع تمتع
پاره‌سنى آل . شهره كيت بر بشقه اوكوز مبايعه
ايت . بونى بن پك بكنديكمدن قربان ايده‌جكم »
ديدى وديديكى كبى اوكوزى مبايعه ايلدى ايسه‌ده
او اقشام آلتونلرينى قويمش بولنديغى دستى‌يى
قاريسندن صوروب ده آنى فلانجه قصاب ايله
چشمه‌يه كوندرديكى حالده قصابك عودت ايتديكى
جوابنى آلنجه آلتونلرينك الدن كيتمش اولمسنه

او قدر مأیوس اولدی که قهرندن هلاك اولمسنه رمق قالدی . لکن بو آدم جناب حقك قضـا وقدرینه تمامیله مطیع ومنقاد اولوب هر ایشنده توکلدن آیرلمز ایدی . بناءعلیه « بو آلتونلر بس بللی بنم قسمتم دکل ایمشلر که المدن چیقمشلردر . حق تعالی بکا بشقه یوزدن دها بیوك ثروت احسان ایدر » دیدی و اوکوزی قربان ایتمك تشبثندن ینه کیرو طورمدی . برده اوکوز کسیله رك اشکمبه‌سی ایچنده برمشین کیسه وآنك دخی درونده اوچیوز آلتون ظهور ایتمزمی؟ بو آلتونلر کندی آلتونلری اولوب اولمدیغنی حسابه بیله قالمیان دهقان سونجندن همان سجدهٔ شکره وارەرق کوزندن یاش بوشانمغه باشلادی . کیفیتی زوجه‌سنه ده بالاخبار بعدما قیمتلی آلتونلرینی برکمر درونند ه اوله‌رق بلنـه باغلایوب حرزجان ایده‌جکنی وهیچ بر وقت انلری اوزرندن آیرمیه‌جغنی قاریسنه سویلینجه زوجه‌سی هرنه‌قدر انسـان اوغلنك بومثللو تدابیری جنـاب حقك تقـدیرینه قارشو حکمسز دوشه‌جکنی اثباته چالشدی ایسه ده

اوزمانه قدر تقدیر بانی یه متوكل بولنان كویلی قطع
امید ایلدیكی آلتونلرك تكرار اله كیرملری اوزرینه
اولكی اعتقاد سالمنی بوزمش وزوجه‌سنی ممكن
دكل دكله مامش ایدی . آلتونلر كر ایچنده بولندقلری
حالده برچوق زمانلر دهقان ایله برابر طاغلرده
قیرلرده اورمانلرده تارلالرده كزندیلر . بركون
كویلی برچشمه كنارنده غسل ایچون صویوندی .
بعد الاغتسال تكرار كیندكده آلتون كرینی قوشا-
غنی درخاطر ایده‌میه‌رك كری چشمه باشنده اونوتدی
كیتدی . كندیسندن صكره اورایه كلان برچوبان
بر كر ایچنده اوچیوز آلتون بولدیغنه نه‌قدرسوینیور
ایدیسه خانه‌سنه واروب ده آلتونلری چشمه باشنده
اونوتدیغنی خاطرلایه‌رق چشمه‌یه عودت ایلدیكی
زمان برنده یللر اسدیكنی كورن كویلی دخی
اونسبتده قهرلانیور ایدی - تقدیر الهی‌یه بل
باغلامقدن وازكچمش اولمسنه ندامتله اوقدر اغلادی كه
اكر برده‌ها التونلرینی اله كچوره‌جك اولور ایسه
محافظه‌سنده اوقدر تقید واهتمام شویله طورسون
بول بول خرج ایدرك فقرایه‌ده بذل واحساندن كیرو

طورمیه جغنی نذر ایلدی . مکر چوبان آلتونلری
آله رق کوینه کیدر ایکن برقویو باشنده قویون
صولامغه باشلامش . اوزمان درت بش حرامی
کندیسنه طوغری تقرب ایلدکارینی کورنجه
آلتونی النده المامری ایچون همان قویویه آتمش .
حرامیلر چوبانه پاره بوله مامرلیله بالتهوردوکمشلر .
چوبان برقاچ کون طیشارویه چیقه میه جق درجه.
لرده مضروب وخسته اوله رق کویه کلمش ایسه ده
قویوده کی آلتونلردن هیچ برکسه خبردار اولمد.
یغندن البته برکون کیدوب انلری اورادن چیقاره جغی
امیدیله متسلی اولیورمش . حالبوکه بزم دهقان ایکی
کون صکره او قویونک یانندن کچرایکن النی یوزینی
یقامق ایچون صوچکمکه محتاج اولمش ایدی .
تصادفه باقلیکه شدتلی برروزکارک دهقانک باشندن
قالدیروب اوچورتدیغی کلاه طوغریجه قویو ایچنه
دوشدی . دهقان کلاهی چیقارمق ایچون قویونک
طاشلرینه باصه رق دیبنه ایندی . برده کلاه دیو
ایکن برمندیل ایچنده اوچیوز آلتون بولمسونمی ؟

مگر چوبان آلتونلری گردن چیقاروب منديله باغلامش ایمش . دهقان بو آلتونلر كندى آلتونلری اولدیغنی دوشونمكه اصلا وقت بوله‌میه‌رق سوینه سوینه خانه‌سنه قوشدی وزوجه‌سنه «ایشته جناب حق بزی تكرار زنگین ایلـدی . آرتق یـه‌لم ایچه‌لم ذوق وصفامزه باقه‌لم . فقرامزه دخی احسان ایده‌لم» دیمسیله قاری قوجه اول وجهله حركته باشلادیلر . بونلر بول بول چكنمكده اولسـونلر اوته طرفده چوبان استحصـال بر ؤتام ایله قویو باشـنه كاوب آلتونی اره‌دقده بوله‌مینجـه بالطبع مأیوس اولدی . یأسـندن كوزلری قراروب بینی دونمكه باشلادی . كویه دونمكه اقتداری قالمدیغندن او اقشام بزم دهقـانك خانه‌سـنه كاوب كندیسـنی تكری مسافری قبول ایتدیردی . دهقان چوبانی پك مأیوس پك خسته برحالده كوره‌رك سببنی صورنجه «آه ! بن هلاك اولمز ایسـه‌م كیم هلاك اولملی ! اوچیوز آلتـونمی حرامیلردن قورتارمق ایچـون فلانجـه قـویویه آتمش ایدم . بوكون كیدوب اره‌دیغمده

اثرینی بیله بوله مدم » جوابنی المسیله دهقانك نظر دقتی آچیله رق زوجه سنه کیدوب دیدی که « یاپدیغمز ایشی کوردکمی؟ قویوده بولدیغمز التونلرك صاحبی مکر بو چوبان ایمش! بر مالك صاحبی میدانه چیقنجه او مال ارتق بزه حلال اولمز . الده نه قدر پاره قالمش ایسه چوبانه ویرملی یز اما آلتونلری بز بولمشز دیه دکل کندیسنه بر احسان اولمق اوزره ویرملی یز » قادین قوجه سنك بورأینی استحسان ایلدی . پاره یی بوقلادقلرنده یالکز یوز آلتون قالمش اولدیغنی کوردیلر . دهقان بونلری چوبانه کتوروب « آل برادر ! ضایع اولان آلتونلره مقابل سکا شوقدرجق براعانه ایده بیلورز » دیه آلتونلری اوکنه قویونجه چوبان بر کویلیدن مروتك بو درجه سنی کوره بیلدیکنه اینانه میه رق کمال احتراز ایله یوز التونی آلدی و دهقانك « بونلر مال حلالك اولسون » دیه مکرراً ویردیکی تأمینات اوزرینه ایشك جدیتنه اینانوب « اوچیوز آلتونك یوزینی بو صورتله اعاده ایتدیرن جناب حق البته دیکر

ایکی یوز یی دخی اعاده ایتدیرر » دیه سوینه‌رك
کوینه کیتدی . بوندن صکره پاره‌سنی کندی تقید
واهتمامیله محافظه غیرتی چوبانه انتقال ایلدیککندن
النده‌کی دکنکك ایچنی اویدیروب یوز التونی
آنك درونه یرلشدیردی . من‌بعد دکنکی الدن
براقامق عزمیله رعی اغنام ایلیور ایدیسه‌ده برکون
برنهر کنارندن کچرایکن صو یه‌سی نهره دوشوب
آقندیلر ایله آقوب کیتدیکنی کورن چوبان ینه
دوچار یأس اولدی . مکر بزم دهقانك قاریسی
دره کنارنده چاشور یقامقده ایمش . دردنك
کتوردیکی دکنکی آلوب آتشه یاقق ایچون
قیرنجه ایچندن یوز آلتونك ظهوری قادینك نظر
دقتنی آچه‌رق قوشدی قوجه‌سنه خبر ویردی .
دهقان تقدیر یزدانك بودفعه دخی کندیسنی زنکین
ایتمسنه تشکرلر ایدرك اولکی بول‌بول ییوب
ایچمکه باشلامش ایدی . براقشام چوبان ینه
دهقانه مسافر اوله‌رق لطفاً کندیسنه اعانه ایتمش
اولدیغی یوزآلتونی دخی بردکنك ایچنده بولندیغی

حالده نهره دوشوروب غائب ایلدیکنی حکایه ایدنجه
دهقان برکره در یای تفکره طالدی . بعده « برادر
سن او ایلك اوچیوز آلتونی نره ده بولمش ایدك؟ »
سؤالنی ایراد ایدرك چشمه باشنده بولدیغی جوابنی
آلنجه دهقان دیدیکه « او یله ایسه ایشلك آرتق
تعجب ایده جك جهتی قالمدی . اوچیوز آلتونی
چشمه باشنده اونوتمش اولان بن ایدم . بو آلتونلر
بنم مال حلالم اولدقلرندن و بن جناب حقك تقدیرینه
راضی و قضاسنه متوکل بولندیغمدن قاچ دفعه
المدن چیقدیلر ایسه ده ینه بکا قسمت اولدیلر »

شهزادهٔ متوکل بو حکایه ایله ارقداشلرینك
نظر دقتلرینی آچه رق واقعا انسانك سعی و غیرتده
قصور ایتمامسی لازم ایسه ده اصل ایشی جناب
حقك توفیقاتنه حواله ایتمك لازم کلدیکنی جمله سنه
ایناندیردی .

واصل اولمش بولندقلری شهرك کنارنده شو
صحبتی ایتدکدن صکره درت ارقداشدن هرکون
بریسنك شهره واروب مقتدر اوله بیلدیکی تدبیر

ایله زاد وذخیره تدارك ایتمسنه قرار ویردکلرندن
الـْ اول کو یلی دلیقانلی شهره کیتدی . هانکی نوع
خدمتك الڭ تیز پاره حاصـل ایده بیله جکنی تحقیق
ایله اوشهرده الڭ زیاده اوطونه احتیاج اولدیغنی
اکلاینجه درحال قره چیقه رق برارقه یوکی اوطون
طو پلایوب کتوردی . بونلری اون درهمه فروخت
ایدرك یه جك ایچه جك الدقدن صکره ارقداشلری
یانته کلمك ایچون شهرڭ قلعه سی قپوسندن چیقار
ایکن دیوار اوزرینه « چالشقانلره نه غم که برکون
چالشمسی اون درهم حاصل ایدیور وآنکله درت
ارقداشنه طعام وشراب کوتوره بیلور » عبارەسنی
یازدی .

ایرتسی کون شهره کیتمك نوبتی نوجوان صاحب
جماله اصابت ایلدی . چوجق شهره واردی ایسه ده
نه ایش کوره بیـله رك نه یولـده پاره قزانه جغنی
بیله میوب حیران کز ینور ایدی . برخانه نك
پنجره سندن غایت زنکین برخانم بو کوزل دلیقانلی یی
کورنجه بیك جان ایله عاشق اولدیغندن جاریه لرندن

بر يسنى چوجقه صالديروب اودنجى « كوزل
دوشنمش طيانمش برقوناق ! ۰۰۰۰ ايچنده برتازه
خانم! ۰۰۰ طعام و شراب مكمل ! ۰۰۰ اوبه
برسعادتى البته رد ايتمزسكز يا ! » ديه نيجه جوانلر .
بيانه سوزلرايله دليقانلى يى اقناع ايدوب كتوردى .
او كون اقشامه قدر ذوق و صفادن صكره اقشام
خانه صاحبى خانم دليقانلى يه يوز درهم عطيه
و يرمسيله چوجق بونكله يارانه زاد و ذخيره
تدارك ايدرك قلعه قپوسندن چيقوب كيدر ايكن
كو يلى دليقانلينك يازمش اولديغى عباره يى كوروب
اوده آلت طرفنه « ارباب حسن وجماله قلت
مالدن نه غم كه جمالنك بركونلك قيمتى يوز درهمدر
وآنكله درت ارقداشنه ارزاق كافيه كوتوره بيلور »
ديه يازدى .

اوچنجى كون بازركان زاده شهره واروب
اوشهرك الك ايشلك پياچه لرندن بريسنده تاجرلر
ميانده بر طوتدى ؛ كيملرك برى كاوب برى كيديور
وهركس بركونه مبادلهٔ تجاريه ايله پاره لر قزانيور

ایدی . بازرکان زاده هرنوع مالك ذکر بهاسنی بیلدیکندن برچوق ماله پی اورمق ومتعاقباً صاتمق وهر آله و یره‌سنده اونده برقزانمق صورتیله اوکون اقشامه قدر تمام بیك درهم پاره‌قزاندی و بونکله آلدیغی طعام وشرابی ارقداشلرینه کوتورمدن ایکن قلعه دیوارنده‌کی یازیلری کوره‌رك آلت طرفنه « ارباب تجارته نه غم که برکونلك عقل وکفایتنك حاصلی بیك درهمدر » عباره‌سنی تحریر ایلدی .

دردنجی کونی نوبت پادشاه زاده‌یه کلدی . اوده قالقدی شهر درونه کیردی ایسه‌ده پادشاه عملبندن کلش و پادشاه سراینده بیومش اولمق حسبیله آرقداشلرینك یاپدیغی ایشلردن هیچ بریسنه مقتدر اوله‌میه‌جغنی بیلمکده واکا کوره کندی کارینی جناب حقه حواله ایلمکده ایدی .

شهر ایچنده بتون عالمی یأس وماتم حالنده کورنجه سببنی سؤال ایتدی . بوسؤالی صوردیغی آدم بربیوك قصرك بکجیسی اولدیغندن سؤالنه

جواباً « شهرك پادشاهی وفات ایتمش اولدیغندن خبردار دکلمیسك؟ عالم قاره کیدیکی حالده سن نه‌دن مأثر ماتم ابراز ایتمیورسك؟ » سوزلرینی ایشیدنجه قصورینی بیله‌رك قصرك برطرفنده هیچ سسنی چیقاره‌مقسزین بوزولدی قالدی . واقعا بویله جهانك ماتم ایتدیکی برکونده او ماتم عمومی‌یه اشتراك ایتاملك پك تهلکه‌لی برشیدر . حتی شهزاده‌یی التجا ایتمش اولدیغی کوشه‌ده راحت براقیه‌رق قصرك سائر دربانلری دامن و کریباننندن طوتوب سوروکلیه سوروکلیه برزندانه حبس ایتدیلر .

او اقشام شهزاده ارقداشلری یانه عودت ایده‌مدیکندن ارقداشلری بونی شهزاده‌نك موفقیتسزلکنه حمل ایده طورسونلر بری طرفده شهر اهالیسی کندیلرینه بر پادشاه انتخابنه قیام ایتدیلر . زیرا وفات ایدن پادشاهك هیچ اولادی اولمدیغندن تاج و تختی بالکلیه منحل قالمش ایدی .

وزرا و امرا و اعیان مملکت بربیوك مجلس عقد ایدرك اوراده کی‌یی حکمدارك انتخابیله مشغول

ایکن در بانلر رئیسی « کیچن کون شویله شویله برآدم طوتلمش . حال وشاندن یبانجی اولدیغی اکلاشیلیور . جاسوسمیدر؟ نه‌در ؟ » دیه پادشاه زاده‌یی دیوانه کتورمکله حال وشانی صورالدقده شهزاده کندیسی دخی پادشاه اولادی ایکن بیوك قرنداشنك تخت وتاجی اغتصاب ایتمسندن طولایی بوغربت دیارلرینه دوشدیکنی تمامیله اکلاتدی ذاتاً ناصیهٔ عالیه‌سنده‌کی آثار نجابت وعلایم شهامت دخی علو قدر ومنزلت ملوکانه‌سنی اثباته کافی اولدیغندن حاضرالده بویله برشهریار زاده‌شهریار وار ایکن بشقه هیچ برکسه‌یی انتخاب ایتمیوب آنی کندیلرینه پادشاه ایتمکه اتفاق آرا ایله قرار ویردیلر .

اوشهرك عادتی اقتضاسنجه یکی پادشاهه بیعت ایدلمسنی متعاقب پادشاه‌نوجاهی بر بیاض فیل اوزرینه بندیره‌رك شهرك اطرافنی طولاشدیررلر ایدی . شهزاده آلای والا ایله بوطوافی بالاجرا ارقداشلرینك یازی یازدیغی یره کلدکده انلرك

سطرلرينك فوقنه آب زرين شوعباره‌نك يازلمسنى فرمان بيوردى:

« انسان اوغلنك هنر وكمالى مثمر اولمق ايچون قضاء سبحانى يار و ياور چيقمليدر . تقدير صمدانى موجب توفيق اولمدقدن صكره بنى بشرك تدبيرى هيچ بر نتيجه‌يى انتاج ايده‌مز »

بعده شاهزادهٔ متوكل سراينه عودتله اوچ ارقداشنى دعوت ايلدى . عقل كامل صاحبى اولان تاجر زاده‌يى كيديسنه‌وزير ايدينوب مساعى‌پرست اولان كويلى‌يى املاك خاصه اوزرينه ناظر نصب ايتدى . غلام صاحب جماله كلنجه: اكا برچوق مال احسان ايدرك « ارقداش سكا لازم اولان شى همان بومملكتدن چيقوب كيتمكدر . زيرا سنك هنرك صاچى اوزون عقلى قيصه قادينلرى جمالكله الداتمقدر . بوايسه موجب فتنه وفسادر » ديه كلديكى مملكته طوغرى كيرويه كوندردى .

جلوسى متعاقب بركون پادشاه نوجاه بتون اركان دولتى طوپلايوب هر برينى امور مأموره‌سنده

سنده ابقا ایله برابر پادشاهلر نه‌قدر گنج اولسه‌لر
بنه ملتك باباسی عد اولنه‌جقلری حسبیله حضار
مجلسه پدرانه بعض نصیحتلر ویرمکه باشلادی ·
بالخاصه جناب حقك تقدیراتنه توکل ایتملرینی
بالتوصیه دیدی‌که:

— انسان بودنیاده نه‌حسن وجمالنه نه‌فطانت
ورویتده‌کی کمالنه مغرور اولمامليدر · نیك و بد
هرشیئی جناب حقك تقدیرندن بیلملیدر · ایچکزده
پك چوق آدملر واردرکه لیاقت وکفایتی البته
بندن زیاده‌در · انلردن بریسی سزه پادشاه انتخاب
اولنمیوب‌ده بنم کبی برغریبك انتخاب اولنمسی
تقدیر ربانیدن بشقه نه‌یه محمول اوله بیلورکه بنم
عیب وهنرم جمله‌کزك مجهولی ایدی · غریبلکم
حسبیله انظار اشتباهی جلب ایدرك زندانه آتلمش
بولندیغم حالده مجرد عنایت ربانیه‌نك دلالتی بنم
ایچون تخت سلطنته قدر یول آچدی · هرکس مشیت
الٓهیه‌نك تعیین ایلدیکی خطدن خارجه چیقه‌مز ·
بواعتقاد ایله چالشه‌جق اولور ایسه‌ك جناب حقك

موفقیتی دائما امدادمزه یتیشور.

ارکان دولتدن هر بری پادشاهك بوسوزینی تصدیقاً بر کلام حکمت انجام ایرادینه باشلادیلر. الڭ صکره بر پیرپاکضمیر دعای پادشاهی یی مقدمةً بالایراد دیدیکه:

— پادشاهم! جناب حقك تقدیرینه قارشو واقعا نوع بشرك تدبیری هیچ بر فائده‌یی مفیداولەمز. بنده‌کز کنج و بو دیوانك ملازمی ایکن خیلی دنیا پرست ایدم. صکره عبرت کوزم آچلدی. کوردم‌که دنیا شایان پرستش دکل ایمش. کوکلی جناب حقه چویروب اولانجه وقتمی اولانجه فکرمی عبادت رب العالمینه حصر ایتدم. شو اصلاح نفس یولنده خیلی ایلرویه واردقدن صکره برکون بازارده بر صیاده راست کلدم‌که ارککلی دیشیلی بر چفت هدهدی قفس ایچنده قویمش صاتیور. قوشلرك احوال حزن اشتماللرینی کورنجه آجیدم. شونلری صاتون آلوب آزاد ایتمکی قوردم. صیاددن بهالرینی صوردقده اویله بربها تعیین ایلدیکه بنده

دخی اندن زیاده پاره یوق ایدی • لکن عزممدن کیرو طورمیوب اولانجه مالمی و یره‌رك هدهدلری آلدم • شهردن طشره چیقوب برخالی یرده رضاءلله انلری آزاد ایلدم • قوشلر یقینده بولنان برو یرانه دیوارینك اوزرینه چیقه‌رق بکا دیدیلرکه : « سزك بزه ایتدیککز عنایت و احسانك مقابله‌ٔ لایقه‌سنی ایتمکه بزم قدرتمز یوقدر • شوقدرجق برخدمتکزده بولنه بیلورزکه ایشته بودیوارك دیبنده جواهر ایله مملو برصندیق مدفون اولدیغی معلومکز اولسون » قوشلرك بوسوزینه تعجب ایتدم • « صیادك سزی طوتمق ایچون قویدیغی طوزاغی کوره‌مدیککز حالده یر التنده‌کی خزینهٔ مدفونه‌یی نصل کوره بیلورسکز ؟ » سؤالنی ایراد ایلدیکمده قوشلر دیدیلرکه: « طوزاغی کوره‌مدیکمزه تعجب ایتمیکز • آنی کوره‌مامك و او صیادك دامنه کرفتار اولمق تقدیر ربانی مقتضاسندن ایدی •

بو راده‌کی مدفون خزینه‌یی کورمك و آنی سزه خبر ویرمك دخی حکم مشیت اقتضاسندن اولدیغی ایچون

خبرو یر یسورز ۰ احتمالکه دام صیاده دوچار
اولشمزدخی مجرد بوخز ینه‌یی سزه اخبار ایچون بر
وسیله‌در ۰ بوطپراغی قازوب دفینه‌یی چیقارکز ۰
مال حلالکزدر ۰ استفاده ایدکز»

ایشته پادشاهم قوشلرك دیدیکی یری قازه‌رق
فی‌الواقع جواهر مملو بر صندیق چیقاردم ۰ حتی
او ثروت عظیمه بندن زیاده سلطان نوجاهمزه لازم
ولایق اولدیغندن خاکپای شاهانه‌کزه تقدیم ایدیورم ۰
قبولنی رجا ایدرم ۰

شهزاده عقیب جلوسده بر پادشاهك احتیاجی
درکار اولان معاونتی اختیارك بووجهله ایفا غیرتنده
بولنمسنه عظیم تشکرلر ایتدی ایسه‌ده « بزه یالکز
شو وسیله ایله و یردیککز جواهر نصیحت کافیدر ۰
او مجوهرات ایسه سنك سعی و غیرتك و علو همتك
مکافاتی اولمغله ینه سکا لایقدر » دیه جواهری ینه
اختیاره بخش ایتدی ۰

ایشته حکیم بیدپای بو حکایه ایله دخی رای دابشلیمی
ارشاد ایدرك اون درت وصایای عبرانیه‌نك اون

دردی دخی شرح ایدلمش اولدقدن صکره رای دابشلیم دیدی که:

-- جداولسون حکیم عالی مرتبت حضرتلرینك برکت حکمتیله مقصودم حاصل اولدی . درمیان ایتدیککز انوار حکمت کوزلریمی تنویر ایلدی . بو خدمت جهانقیمتك مکافاتی اولمق اوزره دکل مجرد بر یادکارم اولمق اوزره شونلری قبول بیورکز .

دیه حضرت حکیمه پك کلیتلی احسان ایتمك ایستدی ایسه‌ده بید پای حکیم « پادشاهم بن قناعت کوشه‌سنده کندیمی فقر ایله تزیین ایتمك ایچون بوقدر جبر نفس ایلمش بولندیغم حالده ممکنمیدرکه علایق دنیایه بردها کندیمی القایده بیله‌یم . مع هذا ذات حکمتپرستکز کبی بر پادشاه عالیجاهك برکذار بنده هوسکارم . اوایسه نقل ایتدیکم حکایاتك حکمتندن زمانك آخرینه قدر بتون ابنای جهان مستفید اولمق ایچون بونلری بر جلدده جمع و تألیف ایتدیرمکزدن عبارتدر » دیمسیله پادشاه برهمنك بورجاسنی ازدل وجان

قبول ایلدی و دار الملکنه عودتنی متعاقب حکمیات
مذکوره یی رشتهٔ تألیفه چکدیروب بعدما هر بر
عملنده انلره توفیق معامله ایتمکی عادت ایدندی ·

« خاتمه »

ارباب مطالعه نک معلوملری در که حکیم بیدپای
ایله رای دابشلیم ارهسنده کذار ایدن اشبو حکایاتك
کافه سنی اصل روایت ایلیان خجسته رای نام
وزیر اولوب مخاطبی و مستمعی همایون فال نام
پادشاه ایدی · وزیرینی اولدن آخره قدر استماع
ایلدکدنصکره برچوق عواطف خسروانه ایله
غریق لجهٔ عنایت و احسان ایلیه رك بعدما اخلاق
و اطوار سیاسیه سنی بو حکایاتك انتاج ایلدیکی
حکمیاته توفیق و تطبیقدن بر دقیقه فارغ اولمز
اولدی · بالآخره ملوك شرقیه نك دخی لطائف
حکمیهٔ مزبوره یه اولان میل و رغبتلری کتابك
مقدمه سنده بیان اولنمش ایدی · حالا دخی پادشاهمز
شهریار حکمتنصاب و شهنشاه معارف مآب شوکتلو
عظمتلو و کافهٔ خلایق عالمه مرحمتلو ولی نعمتمز

خليفهٔ معظم و مقدسمز سوكيلى پادشاهمز افندمز
حضرتلرينك سايهٔ طوبا پايهٔ همايونلرنده بو عصرك
يكى شيوهٔ لسانه توفيقاً كتاب مذكور تجديد
ايدلمشدر كه سنين و اعصارك مرور يله لسان
عثمانيمزك ينه نائل تجدد اولمش بولنه جغى بر زمان
كلدكده دخى بو كتاب حكمتنصاب انظار اعتبار
و انتباهدن تبعيد ايدلميه رك الى نهايه ابقاى مرغوبيتى
ايچون تجدددن تجدده نائل اوله كيده جكى
مأمولدر .

« انتهاهما »

دار الطباعة العامرة